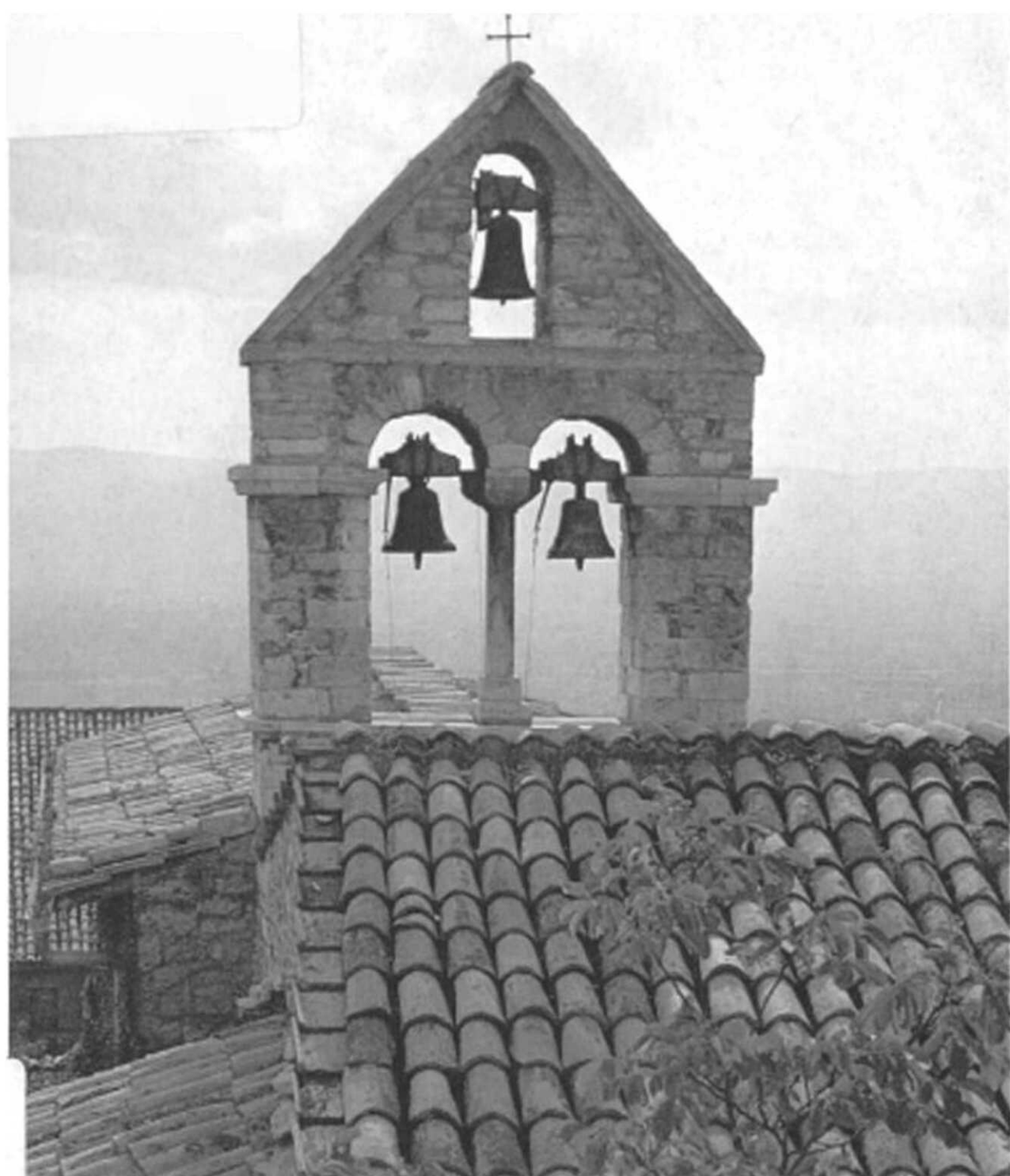

ZVONY NAD EVROPOU

ZVONY NAD EVROPOU

František Press

ZVONY NAD EVROPOU

NÁVRAT K STARÝM PRAVDÁM

Třetí rozprava o smyslu dějin a člověkově
poslání ve světě

MARIÁNSKÉ NAKLADATELSTVÍ BRNO

2002

Svým dcerám Kláře a Lucii připisuje
autor

© František Press, 2002

ISBN: 80-86108-03-1

P ř e d m l u v a

Křesťanská staletí před vědeckou a technickou revolucí byla křišťálovou studánkou čisté a ničím nezkalené víry. Pro prostého ducha bylo vše průzračné, jasné a uspořádané, a hlavně naprosto jednoduché. *Jednoduché*. To je jakoby jedna tvářnost Božích děl – vesmíru a života v něm.

Ale pak je zde druhá stránka věci: jakmile se lidsky zahloubáme svými vědeckými prostředky do vnitřního uspořádání této jednoduché jednoty, dostáváme se rázem do *nesmírných složitostí*. Dokud tedy člověk pouze věřil, bylo pro něho všechno jednoduché. Jakmile vzal do rukou vědecké pomůcky poznání, začal se stále více ztrácet v mnohosti a úžasné složitosti kteréhokoliv stvořeného detailu, ať šlo o amébu, vlas, stromovou kůru nebo kousek hvězdného nebe.

A tak se moderní člověk ztratil v nekonečnosti vesmíru, jehož je naše země pouhým nepatrným a nevýznamným zrnkem kdovíkam letícím, kde všechno je relativní, nepředstavitelně vzdálené, nevýslovně složité, náhodné.

A všechno se nám přitom vzdaluje stále víc, takže už ani k počítání věků nám nestačí tisíce, miliony, ba miliardy let, během nichž evoluce z prachu vesmíru nakonec nejsložitějšími cestami vytvořila život a člověka.

V této nekonečnosti vesmíru a jeho nesčíslných náhodných projevů se víra rozplynula a vytratila jako dým – a s ní se vytratil i sám Bůh. Člověk upřel oči jen ke hmotnému světu, vyložil po svém jeho dějiny a sestavil si svoje teorie o vzniku světa a života. A není-li tedy Bůh, pokouší se zbožstit sám sebe, a vytvořit ze sebe idol sebe sama, jakéhosi náhradního boha, byť dočasného. A aby nebyl tak docela sám, tak se jako onen prehistorický člověk prioritně přimyká k tomu co je, k „*matce Zemi*“, k tajemným silám přírody, k oněm božstvům panteistických náboženství.

Tak si vytváří ateistické či panteistické modely světa, v němž Bůh křesťanů je pouhým preludem, který je třeba definitivně opustit, zahnat, vykořenit, protože to právě On člověku bránil v tom, aby se svobodně vyžil, dokud je čas, neboť je jen tento život.

Jenomže prostřednictvím téže vědy začaly být odhalovány i opačné skutečnosti, které stále více usvědčují tyto ateistické

a panteistické modely z nepravdivosti, ba ze záměrného manipulování skutečnosti a z vytváření vědecké mytologie, která chce nahradit křesťanskou víru stůj co stůj, pravdou i nepravdou.

A tak mnozí antropologové, historikové, archeologové, astrofyzici i biologové objevují novou, zázračnou realitu, zasutou pod touto oficiální, všeobecně šířenou a prosazovanou ideologií. Tato zázračná, byť sebevíce umlčovaná realita nicméně vypovídá o tom, že staré křesťanské názory byly pravdivé, že je třeba se k nim navrátit, ale po nových cestách.

To je úkol dnešní doby.

Nezbylo, než projít tímto složitým labyrintem a přes všechny zmatky, pochybnosti a omyly zamířit opět za světlem, vždyť jinak to asi ani nebylo možné. Právě o to se pokouším v této knize, kde se snažím nově navracet ke starým pravdám a ukázat, že právě v tom je nové poslání Evropy.

V Brně na sv. Václava,
patrona zemí Koruny české
L.P. 2002

autor

První kapitola

EVOLUCE PROTI GENESI

VZNIK PROTIKŘEŠŤANSKÉ IDEOLOGIE

Žijeme v době zahleděné do sebe a svého materialisticky konzumního života a ze všech stran hlasatelé nových pravd nám namlouvají, že vše staré je překonané a nenávratně patří minulosti; velikým pomocníkem jim k tomu je novodobá vědecká ideologie, ona nová *skála*, na níž celá dnešní společnost duchovně spočívá. To právě s touto vědeckou ideologií všechno začalo, protože nejprve bylo třeba vyslovit ideje nové doby, aby tam pak v jejich znamení doba skutečně mohla směřovat. Proto prvním a nejdůležitějším úkolem je odklidit tuto *skálu* a ukázat, že celý blahobytný společenský dům, který si už po několik století s takovou láskou a oddaností stavíme, stojí vlastně jen na sypkém písku nejrůznějších pověr a mýtů.

Kořeny této největší hereze všech dob, vedoucí k postupné ateizaci světa, najdeme už ve středověku, a proto začneme se svou rozpravou právě zde.

Co dnes víme o této veliké epoše lidstva?

Dnes je středověk nejpomlouvanější, ale současně i nejméně známou epochou našich dějin, kterou všechny oficiální ideologie přezírají a snaží se vymazat z našeho povědomí, a proto do ní transponují všechny pověry, barbarství, naivitu, nevzdělanost, vše negativní, co odjakživa lidstvo tísnilo v jeho přirozeném rozvoji a pokroku.

Nic však není v našem věku masové mediální manipulace lživějšího, povrchnějšího, nactiutřačnějšího než právě tyto nenávistné a záštiplné odsudky lidí, jimž se ona středověká víra v Boha, spravedlnost, krásu, lásku smrštila do několika obchodnických sloganů konzumní společnosti.

Ale zkusme si dobu středověku aspoň v náznaku evokovat a porozhlédněme se k jejím vrcholům, zároveň i hledejme příčiny jejího úpadku a rozkladu, a to především v myšlení vzdělaných vrstev, neboť právě v něm se objevily hrubé chyby, které tento úpadek zavinily, aby nás dovedly až do duchovního marasmu dnešní doby.

Jak jinak si představit a aspoň v těch nejhrubších obrysech zpřítomnit ono velkolepé vzepětí středověkého křesťanství, než jako gotickou katedrálu, ono dokonalé spojení ducha a formy, či spíše ducha vedoucího tuto formu vzhůru, k transcenci? Na takovou katedrálu se dnes samozřejmě můžeme dívat jako na technologický zázrak, analyzovat její opěrné systémy i architektonické detaily a pátrat po technických inovacích, které její stavbu umožnily.

Pokusíme-li se o to, velmi rychle zjistíme, jak vlastně málo toho víme o této době po výtce historické, s rozvinutým písemnictvím, o jejích reáliích, jakož i o vlastních stavebních hutích, o projekční činnosti architektů a o tom, čemu se dnes říká stavební výroba. Jak veliké knihovny jsou dnes zaplněny o naší současné stavební technologii, kolik existuje škol, učilišť, odborných a výzkumných pracovišť! Ve středověké literatuře oproti tomu najdeme jen několik fragmentů půdorysů na pergamenu a zápisník architekta Villarda de Honnecourta z 13. století s náčrtly architektonických detailů. Toť vše.

Ale projekce jistě existovala, vlastní stavební konstrukce musela být navržena a aspoň zhruba spočítána, musela se určit hloubka zakládání – vždyť se zakládalo až v hloubce 10 metrů! Bylo třeba hledat lomy, zajišťovat lámání a opracování kamene, dopravu, hledat obrovské, tehdy už vzácné duby na stropní trámy a krovy, jak to rád činíval sv. Bernard z Clairvaux, určovat uměleckou tematiku a koncepci výzdoby, zadávat výtvarné práce, rozmisťovat sochy – vždyť např. na pařížském Notre-Dame je jich 1200 a na remešské katedrále dokonce 3000!

O tom všem dnes najdeme jen velmi málo odborných a do hloubky jdoucích publikací¹ – a přesto se jen ve Francii za tři plodná století v letech 1050 až 1350 vytěžilo mnoho milionů tun kamene na stavbu 80 katedrál, 500 velkých kostelů a několika tisíc farních kostelů! Jeden kostel připadal na 200 obyvatel, při-

¹ Viz např. Emile Berthoud: 2000 ans d'art chrétien, Editions C.L.D. Chambray-les-Tours 1997.

čemž do katedrály v Amiensu o ploše 7.700 m² se na mši svatou vešlo všech tehdejších 10 tisíc obyvatel². Tehdy se jen v samotné Francii přesunulo více kamene než ve starém Egyptě.

Jako katedrálu si můžeme představit i všechnu duchovně literární činnost. Zatímco první vlny křesťanských apologetů a církevních otců vybudovaly její základy, podstupující tvrdý a často i záludný boj proti nejrůznějším herezím, zejména různým gnostickým proudům, tak jak to činil např. *sv. Ireneus Lyonský, sv. Ambrož, sv. Jeroným a sv. Augustin*, celou velkolepou stavbu na nich vybudovala středověká scholastická teologie, mystika a filozofie, ve 13. století dovršená *sv. Bonaventurou, Albertem Velikým, sv. Tomášem Akvinským, Dunsem Scotem*.

„Třinácté století značí vrchol středověké vzdělanosti, zlatý věk filozofie scholastické. Je to dějinná doba dlouho připravovaná, plná nejvyšších snah a nejhlubších myšlenek, je to doba velké syntézy filozofické, již inspirovalo křesťanské náboženství,“ charakterizuje tuto dobu *Josef Kratochvíl*³ a připojuje:

„Zrodilo se mocné přesvědčení, že pravda nemůže odporovat Pravdě. Jednotlivé vědy seřadily se v nádhernou stavbu, jejichž základnou byly vědy odborné, středem filozofie a vrcholem teologie. Teologie byla *doctrina sacra*.“

Člověk XIII. století pevně věřil, nebyl nahlodáván pochybnostmi, skepsí. Toužil vytvořit velikou syntézu, jež by obsahovala vše, vše uspořádala a vše sjednotila. Vznikaly proto rozsáhlé a myšlenkově úžasné bohaté teologické sumy, z nichž nejproslulejší je *Teologická suma* sv. Tomáše Akvinského. A sv. Tomáš nás hned ve svém 1. článku upozorňuje na prvořadý význam teologie:

„Musí se říci, že k lidské spáse bylo třeba, aby byla nějaká nauka podle Božího zjevení mimo filozofické předměty, které se vynalézají lidským rozumem. A to předně proto, že člověk je od Boha zařízen k nějakému cíli, který přesahuje pochopení rozumu... Avšak cíl musí být znám lidem, kteří své myšlenky a skutky musí k němu řídit. Proto bylo nutné ke spáse člověka, aby Božím zjevením poznal některé věci, které jsou nad lidský rozum.“ A dále:

„Člověk musel být poučen Božím zjevením také o tom, co lidský rozum může o Bohu vypátrat.“

² Jean Gimpel: *Les Bâisseurs de cathédrales*, Paris 1969.

³ Josef Kratochvíl: *Filosofie středního věku*, R. Promberg, Olomouc 1924.

Tak je tato posvátná věda vycházející z Božího Zjevení kladena do čela všech ostatních věd, jež jsou jí zastřešeny, sjednoceny, posvěceny.

Jak je Teologická suma pojata?

Prvních šedesát otázek je věnováno výhradně Bohu, jeho Osobám, jeho vlastnostem a všemohoucnosti, dalších padesát otázek pak stvoření andělů, otázkám dobra a zla a trestu démonů, stvoření světa podle šesti dnů Genese, člověku a jeho duši, jejím mohutnostem, vůli, smyslnosti, svobodnému rozhodování, rozumovému poznávání.

Další díly rozvádějí poslední věci člověka, mechanismus vůle ve vztahu k dobru a zlu, vášně, lásku, nenávisť, bolest, smutek, teologické ctnosti, hříchy, dary a plody Ducha Svatého, modlitbu. Podrobně je rozvedeno i Kristovo poslání ve vztahu k člověku.

Uvědomme si: Toto byla oblast, ve které se pohybovalo myšlení *většiny vzdělaných lidí*. Jejich mysl byla nutně napájena Bohem, to On byl kritériem všech věcí a všeho poznání, ať už metafyzického či fyzického, empirického. Poznávalo se jen tak, aby se lépe poznával Bůh. Člověk *chodil s Bohem*.

Toto tedy bylo zastřešení oné velkolepé stavby středověku, která dokázala odolávat nejprve všem krvavým perzekucím, pak názorům nejrůznějších herezí, gnose a panteismu, a konečně i nejen vojenskému náporu islámu, ale i náporu duchovnímu vedenému zejména ve formě rozkladných filozofických názorů Averhoových.

Těmto všem útokům tato stavba dokázala odolávat tak dlouho, dokud nebyla nahlodána vnitřně, oslabením jejího duchovního vedení. Příčiny zde byly dvě a úzce spolu souvisely:

První příčinou byl prohlubující se duchovní a mravní úpadek zaviněný pohodlným přizpůsobením a zabydlením v hmotných poměrech, zatímco doba naopak volala po zvýšeném duchovním úsilí, jak o tom ještě bude vícekrát řeč.

Druhou příčinou, rovněž duchovního rázu, lze charakterizovat takto: V této velkolepé a zdánlivě nedobytné a neporazitelné stavbě byl totiž nenápadně skryt její trojský kůň: Pocházel už z antiky, z Aristotelova nedořešeného pojednání o pojmech, ze kterého vyplynula otázka: Mají pojmy existovat samy o sobě – nebo jsou pouhým výplodem naší mysli?

Nicméně tato zdánlivě okrajová otázka, přesto však spojená s metafyzikou a gnoseologií, vyvolala ve středověku vášnivé spory mezi tzv. *realisty a nominalisty*.

Otcem realismu byl už *Platón*, uznávající, že za touto věcnou realitou je *realita ideální*, pozůstávající z idejí, jimž existující věci odpovídají.

Podle Platóna je pravdivý jen svět idejí – svět duchovní, to on dává smysl existenci hmotného světa, která je od něho odvozena. Podle tohoto názoru je svět idejí primární, zatímco svět hmotný je jen jeho odleskem, obrazem. Platón tedy uznává, že nadsmyslný svět idejí je skutečnou, na člověku nezávislou realitou. A sluncem tohoto druhého světa je Platónovi idea dobra.

Potom tedy jednotlivě existující věci jsou *obrazem* příslušných idejí, které jsou jejich vzory. To do velké míry souhlasí s křesťanskou myšlenkou vycházející z vlastního procesu Boží Tvorby, kdy nejprve věci existovaly v Boží myšlence jako ideje, či spíše koncepty, projekty, ty pak byly realizovány. Nejprve tedy existoval Boží projekt např. javoru, tulipánu, čmeláka, a teprve následně byly tyto projekty stvořeny.

Proto i realisté ve středověku učili, že *univerzália*, tj. všeobecniny či Platónovy ideje, mají samostatnou existenci oddělenou od existujících věcí, jedinců, jednotlivostí, a přitom existují před nimi.

Tak například sv. Tomáš Akvinský učil, že v lidském světě sice nejprve existuje daná jednotlivost, věc, jedinec, teprve pak z nich lidské myšlení následně vyabstrahuje pojem, univerzálii, Platónovu ideu, ale u Boha je tomu právě naopak: Nejprve je u něho idea, pojem, koncept, a teprve potom daná jednotlivost, věc, jedinec.

Duns Scot rozlišuje tři stavy: Nejprve jsou tyto ideje, pojmy *před věcmi* – jako formy, koncepty u Boha, pak jsou *ve věcech* – jako jejich podstata, teprve nakonec jsou *po věcech* – jako lidským rozumem vytvořený pojem.

Podle *nominalistů* (nomen – jméno, název) naopak skutečně existují pouze jednotlivé věci se svými individuálními vlastnostmi a univerzália jsou pouhými výtvoři našeho myšlení, a tedy existují až *po věcech* a nic jiného jim neodpovídá.

To ovšem byl názor, který ve svém postupném domýšlení nutně vedl k pozitivistické vědě, a to zejména ve své krajní podobě, tak jak byl domyšlen *Williamem Occamem* (asi 1290–1349), anglickým františkánským teologem, dovršujícím nominalistickou roztržku mezi božským a přirozeným. Occam tvrdil, že naše poznání, ať smyslové či rozumové, pojímá věci skutečně tak, jak existují. Abstraktní pojmy mimo nás nemají žádnou hodnotu, protože abstraktní a všeobecné ve skutečnosti neexistuje.

Některé Occamovy názory byly sice odsouzeny, ale jeho učení, opírající se pevně o tento svět a jeho poznání, se rychle rozšířilo, neboť přinášelo nový empirický, kritický pohled, uzemněný do řádu pozemských věcí.

Byl to v podstatě pohled, jak by řekli marxisté, který předcházel materialistickému pojetí, a proto bezprostředně vedl k uvolnění prostoru pro rozvoj přírodních věd. Trójský kůň byl takto vypuštěn a ve scholastické teologii a filozofii způsobil pravou spoušť.

Vzápětí např. *Mikuláš d'Antrecourt* (+ 1350) dovodil, že všechny abstrakce je nutno odmítnout a spokojit se s pouhým přímým stykem s jednotlivými jevy.

Načež následovala plejáda intelektuálů, např. *Jan Buridan*, *Albert Saský* a *Mikuláš d'Oresme*, kteří postupně opouštěli půdu teologie a přecházeli ke studiu přírodních věd, logiky, matematiky.

14. století se tak už stalo dobou postupujícího úpadku teologie; středověk vyčerpal svou duchovní sílu: víra zvlažněla, morálka duchovních i světských elit poklesla. Někteří intelektuálové marně volali po nutnosti duchovního přerodu. Nenápadně do popředí se prodírající humanismus, přinášející s sebou nejen pohanské pojetí života, ale i pohanské filozofické koncepce, do té doby v křesťanském světě nešířené, dával ochutnávat z plodů tohoto světa. Velkolepá duchovní stavba středověku začala být opuštěným domem, pohled se začal obracet k zemi, od metafyzických oblastí ke skutečnosti, kterou si můžeme ohmatat, kriticky hodnotit a zařizovat se v ní po svém podle humanistických předloh, které byly znovunalezány v antických vzorech. Uvolnilo se pole pro něco docela nového, či správněji řečeno starého, opět se navracejícího – pro renesanční humanismus.

Tak se ve 14. století už připravilo – dosud stále ještě na půdě křesťanského středověku – pole pro renesanční vědce – *Leonarda da Vinciho*, *H. Cardana* – tvůrce panteistického přírodovědeckého systému, *Galilea Galileiho*, *Koperníka*. Josef Kratochvíl to shrnuje takto:

„Nominalismus i occanismus znamenal z hlediska scholastické syntézy úpadek, odklon od křesťanského idealismu. Věci mluví ke smyslům, nikoliv k rozumu. Harmonie mezi smyslovým, rozumovým a nadpřirozeným mizí, nastává nejostřejší criticismus všeho, co se dosud zdálo pevné. Teologie a filozofie netvoří harmonický celek, ale každá jde svou vlastní cestou. Přírodní vědy se

dávají na cestu zkušenosti. Připravuje se cesta modernímu sensualismu, kriticismu i skepsi. Z hlediska moderní protikřesťanské filozofie znamená ovšem tato filozofie signál nové doby.“

Tak jak se tato *nová doba* začala emancipovat od teologie a přimykala se k přírodním vědám jako k důležitému východisku bádání, bylo zjevené Slovo, a tedy i kniha Genese, již se do té doby podřizovaly a z níž vycházely a o ni se opíraly veškeré přírodovědné úvahy, odsouváno na druhou – prozatím paralelní kolej. Tak se vyklíželo pole pro renesanční humanismus a návrat k pohanským, často panteistickým modelům filozofie, společnosti, umění. Vznikaly novoplatonské akademie; jejich prostřednictvím, zejména ve spojení s nedávným vynálezem knihtisku, se protikřesťanské myšlenky začaly šířit po celé Evropě. Nastoupilo hledání jiného modelu života, umění a vědy.

Nepřátelé křesťanství, prozatím zakuklení v tajných společnostech *rosenkruciánů*, budoucích to svobodných zednářů, začali spřádat sny o nové *univerzální republice*, založené na pohanských utopických modelech, a věřili, že doba jejich nástupu je nablízku; hledali proto usilovně cesty, jak vytvořit svou vlastní ideologii, která by se stala protiváhou křesťanství. Tato ideologie musela vysvětlovat svět po svém, ne podle Písma a Genese.

Průkopníkem v tomto směru byl Galileo Galilei, přesvědčený, že poznatky vědy by měly být oddělovány od pravd Písma a že autorita Bible spočívá pouze ve věcech týkajících se spásy člověka; pro vědu však články Písma mohou platit až v poslední řadě. O tom například roku 1613 napsal svému žáku otci Benedettu Castellimu:

„V Písmu svatém se nacházejí věty, které nemají, jsou-li brány doslova, platnost pravdy: jsou takto použity, protože tak lépe vyhovují nevzdělaným lidem. Z toho plyne, že v každé diskusi o přírodních záležitostech bychom se ho měli dovolávat až v poslední řadě.“

Zatímco Galilei své názory spíše skrýval, v Anglii *Francis Bacon Verulámský* (1551–1626) s nimi vyšel na veřejnost zcela bez ostychu, a to zejména když v roce 1620 v Londýně vydal své *Nové organon – Veliké obnovení vědy*⁴. Svou novou víru vyznal hned v úvodu:

„Je marné očekávat velký pokrok vědy od toho, uvádí-li se no-

⁴ Francis Bacon Verulámský: *Nové organon*, Svoboda, Praha 1974.

vé do starého a roubuje-li se na ně. Vědy je nutno obnovovat od samých základů, nechceme-li se neustále točit v kruhu a dosahovat pokroku jen skrovného, ba takřka zanedbatelného.“

Francis Bacon vztah vědy k Písmu vidí už vlastně ateisticky; lidi, kteří na něm zakládají vědu, považuje za uctíváče omylů:

„Je třeba považovat přímo za mor rozumu uctívati to, co je vlastně prázdné. V této prázdnotě se některým nynějším filozofům tak zalíbilo, že se nadmíru lehkovážně snažili založit přírodní filozofii na první knize Genese, na knize Jobově a na jiných částech Písma svatého, hledající mrtvé mezi živými. Tomuto jalovému spekulování je třeba se bránit a držet je na uzdě.“

Podle něho „filozofie je pokažena pověrou a příměsí teologie“. Scholastici vědy spíše pokazili než jim prospěli.

Volá po přírodní filozofii, která dosud byla zanedbávána, ale která je nutná, aby speciální vědy nesklouzávaly po povrchu.

Přírodní filozofie. Co je to vlastně?

Názor emancipovaný od Boha, opřený výhradně jen o to, co hmatatelně je, o vědecké pozorování, analýzu. Z přírodních pozorování postupně vznikne nová ideologie, která pronikne všemi vědami a povede je jedním směrem.

Musel přijít ještě *René Descartes* (1596–1650) se svou *Rozpravou o metodě*⁵ vydanou v roce 1637, aby dílo destrukce středověké teologie bylo dokonáno a přírodním vědám otevřena cesta dokořán. O Descartovi toho bylo napsáno už víc než dost, ale protože většinou v obdivném slova smyslu a málokdy opravdu kriticky, pouze zopakují, v čem spočívají destruktivní prvky jeho díla.

Především čtenář jeho Rozpravy se jaksi nastylizuje do situace, že všechny jistoty se rozpadly, lidstvo věřilo mylným, byť umným konstrukcím a že nezbývá než zdrcující skepse. To je první závažná věc, druhá hned následuje – je to ono proslulé ujištění, že *myslím, a tedy jsem*. Jinými slovy: Jestliže zjišťuji, že jsem schopen myslit, nemohu si představit, že neexistuji. Jsem tedy jsoucnem nezávislým na žádné hmotné věci:

„Toto Já, tj. duše, kterou jsem tím, čím jsem, je naprosto rozdílná od těla.“ Tak Descartes rozum nadřazuje všemu ostatnímu. Je podle něho absolutním vládcem a rozhodčím; zde má původ moderní racionalismus.

⁵ René Descartes: *Rozprava o metodě, jak správně vésti svůj rozum a hledati pravdu ve vědách*. Jan Laichter, Praha 1947.

Ale z téhož výroku vyplývá ještě jedna, v pořadí třetí závažná věc: oddělení rozumového světa od světa hmotného, duše od těla: Dle Descarta může tělo fungovat docela mechanicky, jako natažený stroj, bez jakékoliv spolupráce s duší a souborem informací, jichž je nositelkou. Duše je stvořena Bohem a k tělu pouze přidána, je to *anděl* vložený do *stroje*. Tak je zcela opuštěno dosavadní pojetí duše jako organizačního principu hmoty, tak jak to učil Aristoteles a po něm sv. Tomáš Akvinský. S Descartem nastupuje tzv. *mechanické pojetí*, které velmi rychle upadlo v bohapustý materialismus, jak ho např. filozoficky rozvinul *P.H. Holbach* (1723–1789).

Ale zbývají ještě dvě další závažné věci: Čtvrtá – je-li rozum nadřazen, pak k čemu nám je teologie? Proto *Jacques Maritain* (1882–1973) ve své studii o Descartovi upozorňuje, že „rozvrátil pořádek lidského poznání a z metafyziky udělal úvod k mechanice, medicíně a morálce“⁶.

A poslední věc: Jelikož všechno je závislé na tom, že já myslím, je na mém myšlení závislá i idea samotného Boha. Ale já si tuto ideu nemusím myslet – a idea Boha pro mne přestane mít smysl. Toto je vlastně nejpohodlnější cesta k ateismu moderního člověka.

Descartes se to ve své době prohlašovat neodvažoval, dotáhl to pouze na deistu: Podle něho Bůh stvořil pouze počáteční Chaos a přírodní zákony; působením těchto zákonů se svět vlastně stvořil a zdokonaloval sám. Nu a jsme u moderní teorie lidského pokroku a jejím prostřednictvím i u všech evolucionistických teorií.

Vidíme, že ony moderní názory od těch dob měly volnou cestu. Rozběhly se po několika cestách – po cestě společenského pokroku (*Jacques Turgot*, *J.A. Condorcet*, *J.G. Herder*), přirozeného práva (*Tomáš Hobbes*, *J.J. Rousseau*), modelů utopických společností, přirozeného náboženství (*David Hume*).

Na tomto místě budeme sledovat, kudy se začaly ubírat přírodní vědy, neboť právě jejich rozvoj měl klíčový význam pro vytvoření nové ideologie, zásadně a nekompromisně nezávislé na křesťanství, a tedy v podstatě protikřesťanské.

⁶ Jacques Maritain: *Traja reformátori*, Spolek sv. Vojtěcha, Trnava 1947.

NÁSTUP PŘÍRODOVĚDCŮ

Pomalou ale jistě tak nastávaly doby, kdy stále zvědavější a zvědavější vědci – amatéři i profesionálové – se začali důkladněji zabývat zemí a jejím geologickým a morfologickým uspořádáním. Tak přírodovědci nutně začali zjišťovat, že naše země má za sebou pohnutou minulost, a nejen ona, ale i život na ní. Přímo v terénu nalézali četné doklady o tom, že mnoho biologických druhů – rostlinných i živočišných – vymizelo a že země byla zabydlena živočichy, jejichž druhy postupně následovaly za sebou. O tom nesporně svědčily zkameněliny, kterých všude existovala veliká spousta.

Toto všechno ovšem bylo třeba vysvětlit. Převážná většina vědců se stále ještě držela biblické knihy Genese, a tak tyto převratné procesy začala vysvětlovat *teorií katastrof*. Podle ní jsou dějiny země přerušovány obrovskými kataklysmaty nadpřirozeného rázu, které na zemském povrchu způsobily náhlé a radikální změny. Slavný francouzský přírodopisec a zakladatel paleontologie (nauky o zkamenělinách) *Georges Cuvier* (1769–1832) to ve svém obsáhlém díle z roku 1812 *Výzkumy o zkamenělých pozůstatcích čtvernožců*⁷ charakterizoval takto:

„Život byl na této zemi často narušován strašlivými událostmi... Nesčetné živé bytosti se staly obětmi katastrof; jedny byly zničeny potopami, druhé se naopak dostaly na souš náhle pozdviženými mořskými dny, a jejich druhy navždy zanikly a na světě zanechaly jen několik pozůstatků, určitelných jen přírodovědci.“

Doklady o katastrofách byly na zemi nalézány ve všech geologických útvarech: byly to rozsáhlé naplaveniny štěrků, oblázků, písků, hlíny; stopy po destruktivní činnosti vody vyhloubivší koryta, kaňony, údolí a odnášející obrovské balvany daleko od jejich mateřských hornin; vrásnění zemské kůry; objevy organických sedimentů včetně škeblí na vrcholcích hor; objevy obrovských pohřebišť na sebe nahromaděných pozůstatků vyhynulých zvířat; velikou záhadou byly nálezy velkého množství zmražených mamutů na Sibiři.

Bylo nepředstavitelné, že by se toto všechno mohlo odehrát jinak než jako důsledek vážných světových katastrof. To vše svěd-

⁷ Georges Cuvier: *Recherches sur les ossements fossiles de quadrupèdes*, díl 1., Deterville, Paris 1812.

čilo o biblické Potopě, ale zpráva o ní nicméně nezahrnovala vysvětlení všech těchto jevů. Přírodovědci proto předpokládali, že všechny tyto události se odehrály ještě před stvořením člověka; bylo však nepředstavitelné, že se tyto události mohly vtěsnat do šesti stvořitelských dnů před stvořením člověka. Začali tedy předpokládat, např. i sám Cuvier, že ony stvořitelské dny vlastně označují určitá období časově přesně nevymezená. Přírodovědecká obec tak v celku zůstávala věrná kosmologickým výkladům podle knihy Genese a její věrohodnost nezpochybňovala.

Souběžně se však začal ustavovat tábor odpůrců Genese, vědců – oněch Baconových *přírodních filozofů*, kteří začali věřit jen tomu, co si ohmatají a vlastním rozumem posoudí. Zatímco *katastrofisté* se stále snažili uvádět přírodní nálezy do souladu se Zjevením, tito partyzáni budoucí ateistické vědy naopak hledali svou vlastní, na Zjevení nezávislou interpretaci, která by všechno vysvětlila jinak.

Nu a měly jim v tom být nápomocny především přírodní vědy. Tak se na pořad dne dostala geologie. Země jim zdánlivě nabízela důkazy proti stvořitelské koncepci, stačilo je jen interpretovat přirozenou cestou; bude-li kniha Genese usvědčována z přírodovědných omylů, bude možno proti ní postavit nový, samostatný názor, vycházející naopak z objektivních, hmatatelných důkazů nalézáných přímo v terénu.

Především byla zpochybněna biblická pasáž líčící události celosvětové Potopy. Jedním z prvních přírodovědců, kteří odmítali tento Boží nadpřirozený zásah, byl francouzský přírodovědec G.L. Buffon (1707–1788). Buffon vyslovil přesvědčení, že zemské naplaveniny, které se všude tak hojně vyskytují, jsou výsledkem *přirozené přírodní činnosti*. Ve své mohutné čtyřicetisvazkové *Přírodní historii* vyhlásil rozchod vědy a Písma, jda tak po stopách Galileových:

„Nastal čas, aby Písmo bylo odloženo stranou a na zemský povrch bylo nahlíženo jako na systém hmoty v pohybu.“ A dále: „Musíme brát zem tak jak je, zkoumat její různé části pozorně.“

Buffon snad jako první vyslovil předpoklad, na němž dodnes stojí historická geologie, a to, že naše země byla ve velmi dlouhých časových obdobích vymodelována oceány, které postupně ukládaly jednotlivé vrstvy naplavenin, přičemž „tyto operace se uniformně opakovaly“, Tak dal Buffon základ moderní *stratigrafii*, nauce o naplaveninách. Samotný původ země odvozoval z kolize komety se sluncem. Země tak podstoupila celé série převra-

tů, změny povrchu, klimatu atd. Buffon jako první považoval biblické dny stvoření za časově neomezené geologické doby a stáří země odhadoval na 75 tisíc let.

Buffon se pro své názory ve své době dostal do rozporu s církevními autoritami, a tak je tlumil a pokud možno neříkal naplno.

Myšlenky však už jednou byly vysloveny; po jeho smrti je převzal Angličan *James Hutton* (1726–1797), který ve svém díle *Teorie země* už přišel s ucelenou přírodovědnou koncepcí. Své domněnky sice nazval teorií, ve skutečnosti je považoval za zákony. Základem jeho názorů byl předpoklad, že geologickou tvářnost Země v minulosti vymodeloval *samovolný vývoj*.

Jeho názory prohloubil další Angličan – *William Smith* (1769–1839), který podrobněji studoval jednotlivá *strata* – tj. jednotlivé vrstvy naplavenin, a stanovil tzv. *zákon superpozice*, podle kterého se jednotlivé vrstvy ukládaly postupně, jedna na druhou, v dlouhých časových intervalech. Věnoval velkou pozornost i zkamenělinám, které byly v jednotlivých vrstvách ve velkém množství nacházeny.

Souborně pak do uceleného systému tyto poznatky shrnul *Charles Lyell* (1797–1875) ve své knize *Principy geologie* z roku 1830, kde se současně postavil proti oněm už zmiňovaným katastrofickým názorům vědců, dosud se opírajících o Písmo a věřících v Potopu, a tak tedy i proti samotnému Georgu Cuvierovi, v tomto oboru tehdy největší autoritě.

Lyell svůj názor založil na dogmatickém tvrzení, že v minulosti na zemi k žádným převratným kataklysmatům nedošlo, protože kdyby se tak dělo, muselo by se tak dít dodnes, zatímco my jsme svědky procesů zcela pozvolných, přirozených. Jednotlivé geologické vrstvy naplavenin se usazovaly velice pomalu, a to stále stejným – uniformním způsobem, se stejnou rychlostí. Odtud pochází i název, pod nímž tyto jeho názory jsou známy – teorie *uniformismu* či *aktualismu*, od svého vyslovení protichůdné teoriím katastrofickým.

Podle těchto nových názorů ovšem příslušná geologická období nebyla pouhými dny, ale celými věky, neboť příroda samozřejmě pro takové procesy potřebovala daleko více času, než jak to vyplývalo z oněch pouhých šesti tisíc let, které podle Písma měly uplynout od počátku světa.

A když se zároveň začalo odhalovat, že zkameněliny jsou v jednotlivých vrstvách uloženy podle určitého pořádku, že totiž

nejjednodušší organismy – prvoci, láčkovci, červi, plži, trilobiti, ryby, jsou uloženy ve vrstvách nejnižších, načež nad nimi se objevují živočichové složitější – plazi, obojživelníci, a ještě výše žáby, ptáci, menší savci, a teprve nad nimi většina druhů savců, aby se nakonec v nejvyšších vrstvách objevily i pozůstatky člověka, načrtávala se před očima přírodovědců *teorie postupného vývoje* jakoby sama od sebe. To ovšem bylo něco zcela nového, to byl úplně jiný pohled na přírodní realitu. Vždyť vše se mohlo utvářet do dnešní podoby samo od sebe, bez Božího zásahu.

A přírodovědci šli dále: Utvářela-li se takto sama od sebe země, proč by se tak na ní neměl obdobně sám od sebe utvářet i sám život? Od země, která byla prvním velkým tématem k přírodovědnému bádání, se tak zájem přesunul k samotnému životu – jeho vzniku, původu, vývoji.

Kardinální otázkou byl především sám vznik života. Pokud se přírodovědci nechtěli držet knihy Genese a Boha jako Stvořitele všeho živého, pak se museli uchýlovat opět k teoriím o určitých formách samovolného vzniku živého z neživého. Velkým předchůdcem v tomto jim byla už alchymie, dědička všech hermetických – a po výtce panteistických a magických nauk antického světa.

Zajímavé literární svědectví nám o tom podal *J.W. Goethe* ve svém proslulém dramatickém díle *Faust*. V jeho druhém dějství Faustův učedník Wagner, zapřisáhlý přívrženec lidského pokroku, který chce uskutečňovat na přírodovědeckém poli, se dlouho v laboratoři marně pokouší mechanicko-chemickou cestou vytvořit homunkula – umělého člověka; zdaří se mu to až ve chvíli, kdy do laboratoře vstoupí Mefistoteles, který se tak stane Homunkulovým kmotrem:

*Svíí to! Konečně přec naděj máme,
když sterou hmotu promícháme
a se směsí – neb hlavní věc je směr –
člověčí látku zvolna komponujem
a v křivuli ji zaletujem
a náležitě destilujem,
že tiché dílo vydaří se dnes.⁸*

⁸ J.W. Goethe: Faust, přel. Otokar Fischer, Borový, Praha 1928.

Toto bylo téma tzv. spontánní generace, kterým se po alchymistech především ideově zabývali filozofové. V ni věřil Francis Bacon i Descartes, Leibnitz i Voltaire.

Přírodovědné základy se těmto idejím pokusil dát *Charles Lamarck* (1744–1829) spojením teorie spontánní generace s *transformistickou teorií*, jejímž byl sám autorem, patrně pod vlivem Buffonovým. O Lamarckovi, který svého času byl panteistou, se říká, že ztratil víru v Boha docela; v každém případě jeho dílo je postaveno na zcela materialistické základně mimo křesťanskou víru.

Podle něho se orgány vyvíjely v souladu s potřebami danými prostředím (odtud má žirafa dlouhý krk a plameňák dlouhé nohy), zatímco nepotřebné orgány zanikaly, přičemž nově nabývané vlastnosti se stávaly dědičnými. A protože Lamarck byl přesvědčen, že hranice mezi biologickými druhy jsou pohyblivé, vytvořil tak v zásadě první náčrt evolucionistické teorie, jak o tom svědčí i jeho *genealogický strom života*, vůbec první nákres tohoto druhu.

Přestože tyto teorie – už svou dětinskostí (viz onu žirafu) vzbuzovaly nedůvěru a u samotného Cuviera radikální nesouhlas, připravily půdu pro *Charlese Darwina* (1809–1882), který k nim měl názorově blízko, protože už jeho děd *Erasmus Darwin* byl přívržencem evolucionismu. Inspirátorem mu přitom nebyl jen Lamarck, ale i Charles Lyell, jeho starší přítel a protektor, jehož *Principy geologie* četl velmi pozorně.

Charles Darwin se ve svém slavném díle z roku 1859 *Původ druhů*, které od samého počátku dosahovalo obrovského úspěchu a stalo se jakousi biblí pokrokově smýšlejícího studentstva, stává zastáncem tzv. *makroevoluce*, tj. vývojové přeměny biologických druhů mimo jejich vnitřní rámec a mezidruhové bariéry, dobře známé všem šlechtitelům. Tento pozvolný a samovolně postupující vývoj se měl odehrávat nejen prostřednictvím transformismu naznačeného už Lamarckem, ale i přirozenou selekcí, tj. bojem o život, který vede k přežívání schopnějších jedinců. I Darwin doložil svou teorii genealogickým stromem života, jímž se snažil názorně ukázat, že všechny živé organismy, rozdělující se v něm do jednotlivých větví, mají jednoho jediného předka.

Samozřejmě příroda takto musela vytvořit mnoho přechodných forem, které mezitím vymizely, protože byly nedokonalé, ale které budou určitě nalezeny dříve nebo později ve zkamenělinách.

I Darwin byl přesvědčen, že tento samovolný vývoj si vyžadoval velmi dlouhá časová období, která nutně probíhala pokojně a klidně bez oněch biblických katastrof. Podle jeho odhadu si tento vývoj vyžádal 57 miliónů let.

Po něm se vědci ovšem u této hranice nezastavili, ale naopak ji postupně posouvali až na oněch dnešních 4,6 – 6 miliard let, řídicí se podvědomě nadějí, že čím více je na evoluci času, tím je pravděpodobnější.

Toto byl už řádný základ k nové teorii vykládající život na zemi nezávisle na knize Genese; později byl ještě obohacen o *de Vriesovu* (1848–1935) *teorii mutací* – náhlých a nepředvídaných odchylek, které dědičně přecházejí na potomstvo, přičemž velké slovo měla i teorie náhod, která mohla způsobit, že určité kombinace takto dosažené mohly vést k novým formám života.

Tak padaly jedna po druhé poslední zábrany víry; zrodila se mladá generace nadšených pozitivistických vědců 19. století a odhodlaně se pustila po naznačených cestách vedoucích je od víry k ateistickému materialismu.

PŘECHOD K DEISMU

Souběžně s přírodovědci byli u díla i filozofové, kteří bourali poslední představy o platnosti Genese. Přesvědčením se stali deisty, tj. zredukovali Trojjediného Boha Tvůrce, Hybatele a Udržovatele na pouhý absolutní princip, Absolutno, Velkého hodináře, který mechanicky sestrojil svůj svět, a ponechal ho prostě běžet, aniž by později do něho zasahoval.

Deističtí filozofové už od 18. století opouštěli Písmo a začali popírat jeho historickou opodstatněnost. Původní ráj, Adama a Evu, příběh pokušení, hříchu a Pádu nahradili svými vlastními teoriemi o primitivním člověku v přírodním stavu, o jakémisi *dobrém divochu*, který je zdokonalitelný a který se postupně polidštuje.

Podle Buffona se člověk na zemi vynořil jaksi mimoděky; žil v neustálém strachu před přírodními katastrofami, dravou zvěří atd., a proto se lidé sdružovali, aby se lépe chránili a vzájemně si mohli pomáhat.

Přírodní člověk *J.J. Rousseaua* byl na počátku úplným primitivem, rodina neexistovala, společnost byla založena uměle na základě smlouvy, k níž byl člověk vlastně donucen pod tíhou okol-

ností. Rousseau stejně jako Buffon naprosto ignoruje stav nevinosti prvních lidí, hřích, pád. Jeho přírodní člověk žije mimo kategorie dobra a zla a od opice se liší pouze tím, že má schopnost se zdokonalovat. Boží milost a nadpřirozený řád života jsou Rousseauovu deismu cizími pojmy. Zato postulát o zdokonalitelnosti člověka jeho vlastními prostředky je důležitým podnětem k teorii evoluce.

Podobné teorie rozpracovává i protestantský pastor J.A. Herder (1744–1803) ve svém *Vývoji lidskosti*⁹: „Účelem našeho nynějšího bytí je vytvoření lidskosti, které mají všechny naše nižší potřeby pouze sloužit a samy k ní vést... Většina lidí je zvířaty; přinesli si na svět pouze vlohku k lidskosti a humanitě se musí teprve s námahou učit.“ Ježíš je Herderovi jen velikým humanistou. Místo něho zbožšťuje člověka. Podle něho „lidé umírají, lidstvo však trvá nesmrtelně.“ Rozchod se zjeveným náboženstvím je úplný: „Není na prospěch, nýbrž na škodu lidského rodu, klásti tento cíl (lidstva) výlučně za hrob. Tam může růsti jen to, co je zde zasazeno: vzítí člověku jeho vezdejší život a odměniti ho za to jiným v jiném světě znamená podvést ho o život.“

Současně emancipovaný a nadřazený rozum se začal činit i rozhodčím nad otázkami víry a náboženství. Tento úkol si vzal na sebe anglický filozof *David Hume* (1711–1776) svou teorií *přirozeného náboženství*. Dle něho pozorování děl přírody vede k poznání jediného plánu a k uznání jejich jediného původce. Lidé však kdysi pozorovali jen přírodní události a pohromy a zbožšťovali si jejich původce – bouři, slunce, vítr. Tak se strach stal tvůrcem mnohobožství. Monotheismus byl teprve pozdějším, vyšším poznáním. Hume však podobně jako Descartes odmítá, že by Bůh mohl působit v přírodě a dějinách neustále. Bůh je jen principem:¹⁰ „Svrchovaný duch neboli první princip všech věcí, ustanoviv povšechně zákony, jimiž příroda je spravována, nechává ty zákony volně a nerušeně působit a neporušuje každou chvíli určený pořad dějů zvláštními výkony vůle.“

Hume tak položil základy tzv. deismu, tj. přesvědčení, že Bůh je abstraktní princip, který uložil věcem světa řád, ale který ve světě neoperuje, svět se řídí sám. Tak vznikl onen proslulý *Bůh filozofů*, v dobách osvícenství vyznávaný zejména francouzským filozofem *Voltairem* (1694–1788). Přirozené náboženství a z něho

⁹ J.G. Herder: *Vývoj lidskosti*, Jan Laichter, Praha 1941.

¹⁰ David Hume: *Přirozené dějiny náboženství*, Jan Laichter, Praha 1900.

odvozený deismus programově šířil po Evropě i Americe bouřlivák *Tomáš Paine* (1737–1809), který ve svém proslulém *Věku rozumu*¹¹ prudce a s posměvačností pamfletisty napadl nejen všechny existující církve, ale i samotnou Bibli, neboť podle něho „deistovou biblí je stvoření; dočte se v rukopise samotného stvořitele jistoty o jeho bytí a nezměnitelnosti, a všechny Staré i Nové zákony jsou pro něho padělky“. Dověřil tak ideový rozchod s křesťanstvím.

Tak bylo zcela opuštěno pole teologie, v popředí stála humanistická filozofie, biblické Zjevení bylo redukováno na deistické Absolutno.

Kniha Genese přestala být platným a závazným pramenem poznání. Ale i ona samotná podstoupila četné změny a úpravy. Především už ve středověku Angličan *Etienne Langdon* (+ 1228) rozdělil původních 12 kapitol knihy Genese na dnešních 50 kapitol, a tak byl zásadně porušen souvislý sled dějů. Načež ve století světél teorie belgického venerického lékaře *Jeana Astruca* (+ 1756) zpochybnila Mojžíše jako autora knihy Genese a novodobé, tendenčně upravené překlady, aby znění lépe odpovídalo teoriím evoluce, dílo zkázy dokonaly. Směrodatnost Genese tak byla v 19. století zpochybněna a ona sama stavěna na úroveň jiných dávných literárních památek a mýtů. Pro moderní exegety se nakonec stala pouhým literárním textem.

Na konci 19. století už začalo být jasné, že deistickou koncepci je třeba překonat, vždyť pozitivističtí vědci zkoumali jen *to, co je*. Teprve biologická evoluce propojená na evoluci země a doplněná o teorii lidského pokroku, situovala člověka pevně na Zem jako jejího právoplatného majitele a uživatele.

Deistická iluze tak byla jen křehkou konstrukcí, která se rychle rozpadla. Od ní byl jen krok k ateismu, k němuž také vědci i filozofové přešli.

To ostatně už bylo v ovzduší od 18. století, kdy byly francouzskými a německými naturalisty vyslovovány i první ateistické názory. Jako příklad jeden za všechny uvedme francouzského lékaře a filozofa *O. de la Mettrieho* (1709–1751), stojícího už plně na půdě ateismu. La Mettrie ve svém díle *Člověk Stroj* z roku 1748 jako první proklamoval, že ona dávná idea duše, zabezpečující život těla, je mylná, že žádná duše neexistuje. Na život je třeba názírat jako na produkt organizované hmoty těla samotného.

¹¹ Tomáš Paine: *Věk rozumu*, Jan Laichter, Praha 1909.

A k tomu např. *Tomáš Hobbes* zredukoval člověka na pouhý stroj a samotný život pro něj byl jen produktem mechanických operací. Přírodu považoval za *proces*. I zde se tedy setkáváme se zárodky evolucionistických myšlenek.

Na této cestě se záhy zformoval materialistický ateismus Holbachův, Feuerbachův a Engelsův. *Baron Holbach* (1723–1789) ve svém díle *Přírodní soustava*, bibli materialismu, vydaném v roce 1770, tvrdí, že existuje jen hmota, a to od věčnosti. Hmota není pasivní, ale projevuje se pohybem podle přesných přírodních zákonů, z nichž můžeme vše vysvětlit bez potřeby nadpřirozena. Život a vědomí vznikají pouhou kombinací prvků dle přírodních zákonů. O duši nevíme nic – je jen vlastností mozku a podléhá rovněž přírodním zákonům. Svobodná vůle tedy neexistuje. Boha si vymyslela nevědomost a lidská slabost.

VĚDECKÁ IDEOLOGIE

Po pravdě řečeno – jen takovýto čistokrevný materialistický ateismus byl právoplatným a jedině možným vyjádřením evolucionistického postoje, a proto pokusy o křížení biologické evoluce s katolickou vírou, jak se o to někteří vědci a teologové snažili, budily u ateistických vědců jen shovívavý a pobavený úsměv.

Vždyť ateisticky pojatá teorie evoluce dokázala úplně a beze zbytku vysvětlit tento svět i život na něm. Všechno ostatní už bylo zbytečné – nadbytečné, věci jen komplikovalo a zdaleka je nevysvětlovalo tak přesvědčivě, jak to uměla vědecká ateistická ideologie, materialistická náhrada za křesťanskou koncepci života.

A byla to právě ona, která pod tlakem *vědeckých argumentů* začala ustupovat a vyklízet pole.

Tak byl konečně ve 20. století na podkladě teorií nejrůznějších vědeckých disciplín vytvořen zcela nový, na víře a Zjevení zcela nezávislý kosmologický model – výhradně ateistický a materialistický. Jakákoliv víra či náboženství jsou od těch dob prohlašovány za nadbytečné, za dědictví animistické minulosti, která v moderní době už pouze dožívá a je odsouzena k zániku, neboť člověk konečně dospěl ke svému osvobození od všech tabu, strachu a zákazů.

Vědecká ateistická ideologie tedy skácela základní sloupy víry, na nichž stála kniha Genese:

Zaprvé: Zničila víru v Boha Stvořitele a Hybatele a místo něho

nastolila koncepci samovolného vývoje na Bohu zcela nezávislého.

Zadruhé: Svou teorií, podle níž se člověk měl vyvinout z nižších organismů, učinila bezpředmětnou víru v Ráj, první lidi, hřích i pád.

Zatřetí: Svými zdánlivými důkazy o tom, že země a život na ní ke svému vzniku a zformování potřebovaly nesmírně dlouhá období miliard let, popřela i koncepci biblických 6 tisíc let.

Tento vědecký světonázor se na Západě stal vlastně filozofií vědců a vědeckého pozitivismu, protože v těch dobách se filozofie ujímali především vědci, činící závěry ze svého speciálního stanoviska, zatímco profesionální filozofové byli zatlačováni do pozadí na druhořadé místo. Tak vznikla řada knih povrchních vědeckých rádobyfilozofických úvah povyšující se na náboženství. Klasickým příkladem mohou být publikace anglického biologa *Juliena Huxleyho*, mnohaletého šéfa Unesca a hlasatele ateistického humanismu, tak jak ho shrnul např. ve své známé knize *Humanistický rámec*¹², nebo francouzského genetika *Jacques Monoda*, ve svém díle *Náhoda a nutnost*¹³ bohorovně přecházejícího od genetiky k filozofování nad vznikem života prostřednictvím náhody a humanisticko socialistickému náčrtu budoucí společnosti.

Ateistický evolucionismus však pronikal i vlastní filozofii, jak o tom svědčí francouzský existencialismus, rozšířený v západní Evropě po 2. světové válce a často pojímaný jako módní póza povrchního epikurejského života.

Opravdovým mohutným a neprostupným ideologickým blokem se vědecký ateistický evolucionismus zato stal v zemích východního světa, kde byl pojat přímo do marxistické ideologie a stal se jejím nosným principem, neboť právě komunismus si osoboval právo být jediným světovým vědeckým názorem.

V padesátých letech 20. století měl tento vědecký ateismus, ať západní – humanistický či východní – marxistický, ještě všechny argumenty v rukou, a proto nebylo snadné si udržet křesťanskou víru. Vědecké bádání zdánlivě přinášelo stále nové a nové důkazy, proč nevěřit, a tak vlastně většinou jen nevzdělaný nebo naivní člověk mohl za této situace setrvávat ve svém křesťanství.

¹² Julien Huxley: *The Humanist Frame*, Allen and Unwin, London 1961.

¹³ Jacques Monod: *Le Hasard et la Nécessité*, Editions du Seuil, Paris 1970.

Tehdy existencialističtí spisovatelé, např. *Jean-Paul Sartre* nebo *Albert Camus* vytvořili i svůj vlastní kult člověka – tragického hrdiny, osamocené v prázdném vesmíru, z něhož Bůh definitivně zmizel. Síla moderního člověka byla jimi viděna právě v tom, jak svůj lidský úděl, který si vlastně ozřejmil poprvé v historii, dovedl nést a jít s ním vpřed do neznámé budoucnosti, kterou měl on sám svobodně vytvářet každým svým odvážným krokem provazolezce nad vzduchoprázdňem.

Na druhé straně železné opony nám komunističtí spisovatelé vytvořili analogický typ *opravdového člověka* a jeho tragického optimismu, s nímž bojuje za lepší zítřky lidstva atd. Na rozdíl od tehdejšího západního mondénního existencialismu však pro ně budoucnost nebyla tak docela prázdná, protože se v ní měla uskutečnit ona proslulá beztřídní komunistická společnost, vrchol a konec všeho lidského snažení, po němž měla přijít jen „teplná smrt vesmíru“.

A tak ať už na Západě či na Východě, mocná a vším pronikající protikřesťanská vědecká ideologie byla zde a vydatně křesťanství rozložila a zatlačila do pozadí; od těch dob Evropa přestala být křesťanská.

HLEDÁNÍ PRAVDY

Viděli jsme, že vědecké bádání šlo od samých počátků proti uznané teologii, proti víře, a tedy i proti Bohu. Toto bádání nešlo ruku v ruce s teologickou argumentací, nepodpíralo ji, nedoplňovalo, nerozvíjelo, ale naopak rozkládalo. Postava Williama Occama, o němž jsem už hovořil, je pro toto usilování, směřující k rozkladu scholastické teologie, přímo demonstrativní: Occam mezi jiným popíral, že by jakákoliv teologická doktrína byla poznatelná rozumem. A když už jsme u této postavy, povšimněme si, že Occam mezi jiným napadl i doktrínu o papežské svrchovanosti a snažil se rozpoutat revoltu mezi františkány vůči papeži Janu XXII. Za své názory byl souzen pro herezi a uvězněn v Avignonu, z papežského vězení však uprchl a dal se pod ochranu Ludvíka Bavorského a pomáhal mu v jeho dlouhém sporu s papežem.

Occam je takto jakousi symbolickou zkratkou všeho dalšího vědeckého usilování, které šlo přesně v jeho šlépějích, a tak se každý vítězný krok vědy vždy dál ne ve formě obohacení teolo-

gie a křesťanské víry, ale byl namířen proti nim, nejprve skrytě, později – v 18. a 19. století stále otevřeněji, takže 20. století už stálo pod standardou vědeckých ideologií a jimi hlásaného ateismu – ve školách, v osvětě, v masmédiích, všude. A k dovršení všeho, vědeckou evolucionistickou ideologii přijaly za své nakonec i církevní školy a bohoslovecké semináře.

Nicméně přesto vždy existovali samostatně myslící vědci, kteří následovali Cuviera a hledali pro nové přírodní poznatky jiná než evolucionistická vysvětlení.

Někdy to byli samotní ateističtí vědci, kteří si v laboratořích potvrdzovali neprokazatelnost evolucionistických teorií, jako např. slavný francouzský biolog *Lecomte de Nouy* (1883–1947), který ve své knize z třicátých let – *Člověk a jeho osud* přinesl množství argumentů proti teorii transformismu, podobně neméně slavný francouzský biolog *Jean Rostand* (1894–1977), syn známého dramatického autora, postupně nabyt přesvědčení, že „evoluce je pohádka pro dospělé děti“.

Odhalování pravdy nebylo snadné. Nejprve to byli osamělí vědci, jako např. *G. Salet* a *L. Lafont*, jejichž kniha proti biologické evoluci, posměšně nazvaná *Zpátečnická evoluce* a vydaná za druhé světové války v roce 1943, vzbudila v odborných kruzích bouři nevole, nebo *René Bertrand-Serret*, jehož kniha *Pověra transformismu*¹⁴ z roku 1952 byla nesena ve stejném duchu.

Tyto knihy nicméně přinesly radikální a odborně podloženou kritiku všech evolucionistických názorů v biologii, geologii i antropologii a nadto ukázaly, kolik podvodů – např. s člověkem z Piltdownu a australským Pitekantropem – se vědci ve jménu evoluce dopouštějí, zatímco nálezy svědčící proti jejich teoriím zamlčují.

Po stopách těchto prvních pionýrů se pustila celá plejáda vědců celého světa; z nich připomeňme aspoň dva významné biology – *E.A. Wildera – Smitha*, jehož knihu *Přírodní vědy neznají žádnou evoluci* dokonce vydala v češtině roku 1981 Křesťanská akademie v Římě, a australského biologa *Michela Dentona*, který podal ve své knize z roku 1985 *Evoluce – teorie v krizi*¹⁵ snad nejvýstižnější a odborně nejfundovanější kritiku evolučních teorií vůbec.

V šedesátých letech však vznikla i celá sdružení vědců zamě-

¹⁴ René Bertrand-Serret: *La superstition transformiste*, Editions Bordas 1952.

¹⁵ Michel Denton: *Evolution, une théorie en crise*, Londreys, Paris 1988.

řených proti evoluci. Prvním a nejslavnějším z nich je americká společnost fungující dnes pod názvem *Creation Research Society*, založená 10 americkými vědci v roce 1963 a dnes sdružující více než 2 tisíce vědců z celého světa a vydávající i svůj vlastní časopis. To právě oni začali užívat pojmu *kreacionismus*. Sem můžeme přiřadit i pracovníky kalifornského Geoscience Research Institute, vzniklého při Loma Linda University a zabývajícího se hlavně geologickou minulostí země.

Obdobná společnost vznikla v roce 1971 v Evropě – jako francouzsko belgický *Cercle Scientifique et Historique (CESHE)*, dlouhá léta už vydávající svůj časopis *Věda a víra*; z ní se v devadesátých letech odštěpila další organizace – *Centre d'Etudes et Prospective sur la Science (CEP)*. Obě tyto vědecké společnosti si stanoví za úkol obnovit „vizi světa, inspirovanou Zjevením“.

Jak bojovat proti vědecké ateistické ideologii a jak odhalovat její nepravdivost?

Musíme vycházet z toho, že základním záměrem vědeckého bádání nebylo ani tak poznávat pravdivě přírodu, svět, život, jako využít těchto poznatků k vytvoření vlastní – ateistické, materialistické ideologie, která by byla schopna samostatného života a byla zcela nezávislá na biblických pramenech Genese a křesťanské víry ve Zjevení.

Bylo-li však vědy ve skutečnosti zneužíváno pro vytvoření ideologie, pak by tedy její správná aplikace nutně tuto ideologii měla vyvracet. A opravdu tomu tak je. Kreacionističtí vědci ji začali porážet jejími vlastními zbraněmi. Dnes už shromáždili mnoho přímo klíčových argumentů; stručně z nich shrnu:

Zaprvé: Dnes víme, že ateistický vědecký evolucionismus je ve všech svých hlavních oborech – v biologii, geologii i antropologii, postaven na pouhých teoriích a hypotézách, ze kterých dodnes ani jediná nebyla praxí potvrzena. Argumentace je tak jen na úrovni domněnek, často mylně postavených, přičemž některé pozorované jevy jsou interpretovány tendenčně, zkresleně. Nicméně prostřednictvím obrovské publicity a masmediálního šíření se podle onoho známého nacistického poznatku, že stokrát opakovaná lež se stane pravdou, tyto teorie začaly všeobecně pokládat za zdánlivě ověřená fakta. Tak byl do všech podrobností vytvořen „pravdivý scénář“ z nepravdivých informací.

Zadruhé: Do tohoto scénáře jsou pojaty často i informace nejen zkreslené, ale záměrně lživé, dokonce i hrubé podvrhy, jak o tom

svědčí jako jeden příklad za všechny např. australský pitekanthrop, kterého belgický lékař Dubois zkonstruoval ze vzájemně k sobě nepatřících „součástek“, z podvrhu byl usvědčen, nicméně pitekanthrop jako „přechodný článek“ mezi opicí a člověkem dodnes má své vyhrazené místo uprostřed onoho vzestupného evolucionistického žebříčku, uváděného ve všech učebnicích biologie. Lež se stala *pravdou*.

Zatřetí: Z evolucionistického scénáře jsou oproti tomu vylučovány všechny prvky, informace, nálezy, které svědčí proti němu. Z takových odvržených nálezů sestavili američtí vědci M.A. Cremo a R.L. Thompson celou tisícistránkovou knihu příznačně nazvanou *Zakázaná archeologie*; z těchto nálezů jednoznačně vyplývá skutečnost, že člověk žil na zemi odjakživa a že jeho stopy najdeme bez rozdílu ve všech geologických formacích.

Začtvrté: Podle evolucionistických teorií jsou vytvářeny i scénáře dávné – pravěké minulosti světa i člověka; knihami tohoto druhu se to na knihkupeckém trhu přímo hemží. Je nepředstavitelné, kolik úsilí bylo věnováno sestavování a upřesňování jednotlivých geologických epoch a jejich datování, kolik vědeckých děl, učebnic a atlasů vývoje země bylo po celém světě vydáno, kolik „věrohodných“ obrazů jednotlivých epoch bylo namalováno tak přesvědčivě, jako by ilustrátor byl těmto přírodním fenoménům osobně přítomen. Tak můžeme vidět třeba mořskou zátoku ve svrchní juře před 150 miliony let, sladkovodní jezero ve svrchním devonu s prvními primitivními stromovitými typy přesliček, či třetihorní bažinu porostlou obrovskými bahenními cypřiši – jenomže toto všecko je pouhá fantazie, jakési pravěké sci-fi našich historických geologů, nesmysl.

Stejně jako je ostatně nesmyslem hovořit o *vývoji země*, když přece země je pouhé neživé těleso, které se tudíž vyvíjet nemůže.

Zapáté: Nejzávažnější však je, že všechny tyto teorie a hypotézy jsou vědci přenášeny z polohy poznávací, tj. z laboratoří, terénu, hvězdáren, do polohy ontologické, tj. duchovédné, filozofické, ba málem teologické, a jsou z nich vytvářeny příslušné ideologické závěry. A právě toto je největším hříchem evolucionistických vědců, největším zneužitím jejich vědecké pravomoci.

Tak můžeme konstatovat, že názvy oněch prvních francouzských knih proti evoluci – *Pověra transformismu* či *Zpátečnická evoluce* – jsou výstižné. Jsou pravdivé, protože jsme doslova zamořeni mytologií – tentokrát pro změnu vědeckou. Oni první autoři

proti ní důkazy teprve shledávali, dnes už je ve všech částech světa proti evoluci vydáno mnoho knih.

Důkazů proti ateistické evolucionistické ideologii je dnes už nesčetně, a některé z nich jsou přímo čítankové:

Tak např. už Lamarck se svou teorií transformismu pravdu neměl: až groteskní byly kdysi pokusy německého biologa A.W. Weismanna (1834–1914), který vytrvale usekával ocásky celým myším generacím v očekávání, že se konečně začnou rodit generace bezocasé. Čekal marně. Genetici dokázali, že vlastnosti, které za svého života nabýváme, se nedědí.

Darwin také neměl pravdu. Makroevoluce je biologicky nemožná, což prokázala zejména moderní biochemie. Ani jeho druhové mezičlánky u žádného z dnešních dvou milionů biologických druhů nalezeny nebyly, ačkoliv jeho horliví žáci překopali celou zeměkouli.

Ani z objevu mutací se evolucionističtí vědci dlouho netěšili: Zjistilo se, že tyto úchytky v genetickém kódu se v převážné většině případů odehrávají v neprospěch organismu a vedou naopak k degenerativním procesům.

A ona Monodova *náhoda* – podle níž, jak on sám říká v závěru své knihy, je „život prostě výhrou v Monte Carlu“? Známy anglický astrofyzik *Fred Hoyle* a nezávisle na něm i už zmíněný *G. Salet* podle *Borelových zákonů velkých čísel* spočítali, že i pouhé vytvoření té nejjednodušší buňky leží za matematickým prahem pravděpodobnosti a že na její vytvoření prostřednictvím náhodných kombinací by nestačila ani hmota celého existujícího vesmíru.

Důkazy se přes velmi složité úsilí a vynaložení obrovských částek peněz nenašly ani pro potvrzení biogenese. Neživá hmota se chová tak tvrdohlavě, že se v živou hmotu nechce přeměnit; vědci dospěli k nepřekonatelným překážkám, které nelze překročit. Až groteskně působí případ známého sovětského vědce *Oparina*, který tvrdil, že v laboratoři vyrobil živou hmotu, vědeckou veřejností však byl usvědčen z podvodu.

ATEISMUS JE NEMYSLITELNÝ

Zopakujme si: Od samého počátku bylo vědecké bádání využíváno především k tomu, aby proti stvořitelské metafyzice, jak je doložena Písmem a křesťanskou vírou, mohla být postavena kon-

cepce opačná, tj. nestvořitelská, neopírající se o Písmo a víru popírající. Vědecké bádání se tedy dalo ve znamení ateistického materialismu, což dokonce marxisty vedlo k prohlašování, že existuje jen jeden vědecký názor na svět – ateisticko-materialistický.

Ateismus byl přitom spojován vždy nerozlučně s racionalismem; už William Occam prohlašoval teologii za disciplínu povýtce iracionální, a tak vznikla pověra, že mimo ateismus neexistuje rozumné uvažování a že každé rozumové uvažování k němu nutně vede. To je onen zdánlivě nevinny nominalismus, tentokrát už dovedený až do konce.

Ateistický *vědecký názor*, či správněji řečeno ateistická vědecká ideologie, je protistvořitelský, tedy podle něho je vesmír věčný, nestvořený a soběstačný, neboť se obejde bez Hybatele. Organický život, člověk, vznikl náhodou, je zde, ale nemusel zde být. Do dnešní podoby organický svět vyvedla samovolná evoluce prostřednictvím adaptace na prostředí, přírodní selekce, mutací a nescíslných náhod. Toto jsou základní dogmata ateistické víry a nedivme se, že Jean-Paul Sartre ve svém románu *Hnus* nazval život a člověka *něčím nadbytečným*; lidská existence je podle něho vlastně něčím absurdním.

Tento Sartrův závěr je sice logický a z předchozího vyplývá, ale ve své podstatě je dětinský, nerozumný a dokazuje, že ateista vlastně není schopen, navzdory všemu svému údajnému racionalismu, racionálně uvažovat.

Ateismus, jak říká francouzský katolický filozof *Claude Tresmontant*¹⁶, „je ve skutečnosti nemožný. Nedospělo se k němu logickou cestou, ale byl postaven jako dogma, či chcete-li jako protidogma proti křesťanské víře, ale nedokázal se zdůvodnit, a to ani experimentální cestou moderní vědy“.

Dnes vědci vědí, že úžasná komplexnost každé jednotlivé buňky, tak jak byla odhalena elektronovými mikroskopy, nemohla být vytvořena samovolně jako mechanická kombinace náhod, mutací, adaptace. Stejně tak je tomu s přímo fantastickou rovnováhou sil makro i mikrosvěta. Jak známo, rovnováhu vesmíru udržují ony čtyři *interakční síly* – tzv. silná nukleární síla, slabá nukleární síla, elektromagnetická síla a gravitační síla. Jejich vzájemný poměr je nepředstavitelně vyvážený a přesný, přestože se pohybuje v zákonu velkých čísel, vždyť rovnováha mezi nukleární a elektromagnetickou silou je dána poměrem $10^{40} : 1$. Kdyby se

¹⁶ Claude Tresmontant: *Les problèmes de l'athéisme*, Editions du Seuil, Paris 1972.

poměr změnil na $10^{39} : 1$, život na zemi by přestal existovat. Tato dokonalá přesnost vylučuje jakoukoliv náhodu.

Z organického světa bychom mohli citovat nesčetně příkladů, přímo čítankově svědčících o stavbě podle záměru, projektu, o finalitě. Aspoň jeden jediný příklad za všechny – stavba lidského oka, která i samotnému Darwinovi podle jeho vlastních slov způsobovala závrť. Konstrukce funkčního optického systému, jak říká francouzský biolog *Claude Destaing* ve své knize *Od Vesmíru k Bohu*¹⁷ nemůže být hrou náhody. Musí být poslušna přísných zákonů na základě přesných výpočtů podle vzorců, které stanovil teprve Descartes. A zde jsme svědky fantastického paradoxu:

Zatímco pro současné filozofy je svět stále ještě absurdní, jak jsme viděli u Sartra, a člověk se na něm objevil náhodou jako „něco navíc“, pro moderní vědu je to téměř opačné: věda dnes začíná uznávat, že svět je vymodelován tak, aby se na něm mohl objevit Život a se Životem i člověk, jako jeho poslední cíl, závěr. Tato hypotéza se v osmdesátých letech objevuje pod názvem *antropický princip*, o němž stejnojmennou knihu publikovali dva francouzští astrofyzikové *Jacques Demaret* a *Dominique Lambert*.¹⁸ Tito autoři nejsou kreacionisté, nevycházejí z křesťanského konceptu Genese a nestavějí se proti evoluci. Pouze na základě vědeckých faktů, prokázaných a platných, ukazují, že evoluce nemohla vzniknout samovolně, že je procesem řízeným k finálnímu cíli – člověku a jeho vědomí.

Ale pozor! Nejsou-li autoři kreacionisty a uznávají-li nadále evoluci, kam směřují jejich nové vývody, kam směřují teoretici antropického principu? Vědí, že ateistický *vědecký názor* je definitivně poražen, a tak se zavčas uhýbají k *panteismu*. K víře, že informace, teleonomický princip, duchovní princip či chcete-li Bůh je hmotě imanentní, s ní soupodstatný, a nám nezbyvá, než usvědčit z nepravdy i tento nebezpečný úhybný manévř. O to se pokusím v následující kapitole.

¹⁷ Claude Destaing: *De l'Univers à Dieu*, Editions Résiac, Montsurs 1978.

¹⁸ Jacques Demaret et Dominique Lambert: *Principe anthropique*, Editions Armand Colin, Paris.

STŘET S PANTEISMEM

NÁVRAT K ŘECKÝM MODELŮM VESMÍRU

Už téměř před půl stoletím francouzský katolický filozof Claude Tresmontant¹⁹ zdůrazňoval, že křesťanství a jeho stvořitelská koncepce světa vycházející z knihy Genese má ne jednoho, jak se obvykle soudívá, ale hned dva úhlavní nepřítelé, i když stojící v táborech vzájemně protichůdných.

Na jedné straně jsou to zastánci absolutního materialismu – Holbach, Diderot, Engels, Bakunin, Marx, Lenin, na druhé straně vyznavači panteismu, zahalující se do roucha absolutního idealismu – Spinoza, Schelling, Hegel, Nietzsche, tedy převážně přívrženci oné proslulé, jak se říká, německé idealistické školy.

Oba směry, zásadně odmítající stvořitelskou kosmologii křesťanství, se proti ní utíkají zpět do pohanských dob starého Řecka a oprašují a opět na světlo vynášejí jeho kosmologické modely.

Řekové sice vytvořili dva kosmologické modely, ale v obou je svět věčný, nestvořený, soběstačný: „Svět je od věčnosti a také věčně trvá,“ bylo už *Pythagorovou* (570–480 př. Kr.) devizou. Smyslem řecké filozofie totiž bylo nalézat kosmický řád, řád nepohnutelný a nevyhnutelný, protože jen ten může uspokojit smysl pro krásu a harmonii. Pythagorovci proto pro Vesmír vynalezli slovo *Kosmos*, tj. něco krásně uspořádaného.

---

¹⁹ Vedle už citovaných *Les problèmes de l' Athéisme* z r. 1972 je to zejména zásadní kniha *Comment se pose aujourd'hui le problème de l'existence de Dieu*, Seuil, Paris 1965.

Koncepce světa stvořeného z ničeho jim byla nemyslitelná. Proto *Empedoklés* (asi 483–423) ve své slavné filozofické básni *O podstatě světa*²⁰ zdůrazňuje:

*Z ničeho přece nic nemůže vzniknout
a že by se něco proměnilo v nic
je nemožné, neslýchané.
Nic ve světě nezůstává prázdné
a nic není přeplněné:
jak by sem mohlo ještě něco přibýt?
Ty prvky a síly jsou všechny stejně mocné
a všechny stejného věku
a mimo ně nic nevzniká ani nezaniká –
vždyť kdyby mohly zaniknout,
to by pak znamenalo,
že vůbec kdysi nebyly.*

Totéž tvrdí i atomista *Demokritos* (460–370), podle něhož nic nového nevzniká ani nezaniká a každá změna je vyvolána pouze mechanickým spojováním a rozlučováním nejmenších částic. Vesmír existuje od věčnosti a nemá žádnou příčinu.

Snad nejsouhrnněji to vyslovil *Parmenides* (540–465), zakladatel filozofické školy v jihoitalském Eleu: Vesmír je absolutně nedělitelné věčné jsoucno. Je neomezené, a proto dokonalé. Není žádného vznikání ani zánikání. Genese neexistuje, neboť Bytí nemůže povstat z Nebytí. Je nezrozené, věčné, nezničitelné a nikdy nezanikne. Nemá takto vlastně ani žádnou budoucnost. Ve své filozofické básni *O přírodě* to *Parmenides* shrnuje do těchto veršů:

*Jsoucno bez vzniku a zániku,
celé, stejnorodé, bez pohybu, věčné.*

Toto byl základní kosmologický model: podle něho svět je věčný a nehnutelný, nestvořený a nikdy nezanikající a člověk v něm má své pevné a determinované místo. Tento model přebírali moderní materialisté, zejména marxisté, např. *Bedřich Engels*, jehož vesmír je strojem věčně pracujícím a nikdy se neopotřebovávajícím, tedy vlastně *perpetuem mobile* prvního řádu.

Tento model sice byl, aspoň u *Parmenida*, ve své metafyzické

²⁰ *Empedoklés: O podstatě světa*, přel. Jar. Pokorný, Jan Pohořelý, Praha 1944.

podobě panteistický, neboť pro něho byl svět jedinou nezanikající bytostí, ztotožňující bytí i myšlení, a tedy svět hmotný i duchovní, takže nebyl činěn rozdíl mezi Bohem na jedné straně a světem na druhé straně; ale to materialistům nevadilo, jim stačilo, že bytí nemůže povstat z ničeho, že svět je jediným bytím, a tedy je nestvořený a věčný.

Ale pak je zde ještě druhý model, či spíše varianta modelu prvního – model jednoznačně panteistický – a k tomu cyklický. Poslyšme ještě Empedokla:

... Jednota

*někdy vyroste v jediné jsoucno z mnoha dílů,
jindy zas vznikne mnohost rozpadem jednoty.*

Dvojí je původ i zánik smrtelných věcí:

Slučování prvků

jednomu dává vznik a druhé ruší.

*Rozpadem roste zánik jednoho,
druhého přibývá.*

A tato věčná změna nikdy neustává,

hned Lásky všechno spojí v jednotu,

hned se zas všechno rozboří řáděním Sváru.

Tak tedy vzniká Jednota z Mnohosti

a Mnohost zase z trosek Jednoty.

I Empedoklův svět je věčný, ale stále se v něm opakují cykly rozpadající se a opět se zpětně utvářející Jednoty. Tato doktrína věčného, cyklicky se opakujícího světa byla ve starém Řecku vyslovena už prvními filozofy:

Tak hned *Anaximandros* (610–547), žák prvního velkého filozofa *Thalety* z *Miletu*, učil, že svět vzniká a opět zaniká v cyklech, přičemž jeho počátkem a podstatou je prapůvodní *apeiron*, jakýsi věčný prvek plný božské síly, který všechno řídí a do kterého se svět opět cyklicky navrácí.

Hlouběji zabírá *Xenofanes* z *Kolofonu* (asi 565–470), básník a pěvec, usadivší se později v jihoitalském Eleu; ve své filozofické básni *O přírodě* vychází z pojmu Boha, kterého očisťuje od lidských příměsí a spatřuje v něm samu Myšlenku, vidění, slyšení. Jeho Bůh je jednota, neměnnost, věčnost. Načež tuto božskou Jednotu ztotožňuje s celou přírodou, s celým světem, a tak jako první vyslovuje základní princip panteismu, který se stal vlastním celé eleatské školy: Vše je jedním, Bůh i příroda jsou soupodstatní.

Podobně později učil i *Herakleitos* z *Efezu* (535–475), podle něhož všechno vychází z *původního Ohně* a do něho se opět všechno navrácí, načež vypukne světový požár, ale z něho vzniká opět nový svět, což se cyklicky opakuje.

I stoik *Zenon* z *Kittia* (334–262) učil, že na počátku je Bůh – Oheň; z něho povstává svět a do něho se opět svět vrací.

Máme zde tedy opět model věčného a nestvořeného světa, ale v tomto světě dochází k rozpadu Jednoty, duchovního principu, Ohně do nesmírného množství částic vytvářejících svět, načež se tyto částice opět vracejí k oné Jednotě, z níž vzešly, což se cyklicky opakuje – věčně a neproměnně.

Jeden model je tedy, řeklo by se, statický, druhý cyklicky se opakující, dynamický. Onen statický se nám do moderní vědy dostal zejména prostřednictvím ateistických marxistů, onen cyklický se do moderní vědy dostal o dobré století později, když už začalo být jasné, že s ateistickým vědeckým názorem nelze vystačit. Právě tento druhý model byl převzat nejen moderní biologií, ale i astrofyzikou.

Kde se vlastně tyto panteistické doktríny vzaly? V samotném Řecku se nezrodily, ale byly sem importovány filozofy, s oblibou studujícími zejména v Egyptě, kde po dlouhá léta pobýval nejen Pythagoras, ale i sám Platon. Nicméně ani Egypt ani Babylonie nejsou pravlastmi panteismu; jeho původní zdroje nalezneme mnohem dál na východ, v Indii.

PANTEISTICKÁ METAFYZIKA

Základem vši panteistické metafyziky je filozofie indická; to v ní najdeme původní schéma myšlení, které se později dostalo i do starého Řecka a odtud do tzv. gnose. Od evropské filozofie je velmi odlišná, ba většinou je jí přímo protichůdná.

Zcela opačný je už sám přístup k vnějšímu světu. Zatímco tradiční evropská teologie a filozofie o něm a jeho objektivní existenci nikdy nepochybovaly a začínaly právě odtud, jako od odrazového můstku k dalším úvahám, pro indického filozofa je objektivní realita pojmem podružným, protože v jeho pojmání pozorované i pozorovatel mu splývají v jedno, a tak se smazává i rozdíl mezi objektem a subjektem. Realitu nepoznáváme, ale žijeme. Naše zkušenost o ní je proto nutně omezená, relativní, je bdělým snem, neboť to, co vidíme, se nám třeba jen zdá, je pou-

hou iluzí. Tedy tento svět je jen mou představou o něm, která ho nedokáže vystihovat pravdivě, a tedy objektivní svět je nepostižitelný, je svázán bezprostředně s mým subjektem.

V popředí tedy stojí především lidský subjekt. To on je nositelem božského dechu, duchovní částice Indy zvané *atman*. A právě touto částicí se člověk stává součástí celku, duchovního kosmického principu zvaného *brahman*.

Jak se tato božská částice do člověka, ale nejen do něho, ale do všech živých tvorů, a případně i do neživých věcí, dostala?

Na počátku, či spíše vždy na počátku každého opakujícího se kosmogonického cyklu, byla Jednota, Absolutno, iniciální Oheň, Vše. Tragickými okolnostmi dochází k rozbití této Jednoty a k inkarnování (vtělení) obrovského množství jejích duchovních částic do hmoty. Tak vzniká hmotný svět – *Mája*, který je ve své podstatě špatný, je negativním principem, neboť tím, že v sobě nese částice oné původní Jednoty a realizuje je ve hmotě, tomuto původnímu Principu je odcizuje. *Mája* tak vlastně svádí neustálý boj s těmito subjekty – duchovními částicemi, neboť ty se snaží z jejího hmotného světa vyprostit, osvobodit se a vrátit do čirého počátečního Bytí.

Absolutno je tedy s hmotou soupodstatné, a to prostřednictvím nesmírného počtu svých duchovních částic. Příroda tak v sobě nese skrytý Život, ten pak zase v sobě nese skryté Vědomí; když se toto Vědomí osvobodí, projeví se Intelektem. Jeho cílem je pak vyšší nazírání, a tak naše Já dosáhne opět nejvyšší Jednoty, z níž vzešlo. Cíle je dosaženo, a až k tomu dojde všeobecně, opět jeden cyklus vývoje bude uzavřen, načež se celý proces bude opakovat, dojde k destrukci Jednoty a k jejímu dalšímu opětovnému ustavování v dalších a dalších cyklech, tzv. *kalpách*. A protože Indové jsou vynálezci nuly a pozičního psaní cifer, vypočítali, že takový cyklus trvá miliardy let.

Panteismus se do Evropy dostal hlavně po trase Indie – Egypt – Řecko a odtud se snažil proniknout i do samotného křesťanství, a to už v jeho prvních stoletích, dokud bylo ještě pronásledováno, v podobě tzv. *gnose*, konglomerátu nejrůznějších panteistických a okultních doktrín, a jako pátá kolona se plíživě prodíral křesťanskými stoletími až do moderních dob, kdy byl nově uchopen četnými filozofy a přizpůsoben potřebám doby.

K panteismu se začala znovu hlásit renesance svým více méně potají vyslovovaným heslem *Bůh – čili příroda*. Všechny bludné či

protikřesťanské názory do sebe jako by nasál a syntetizoval *Giordano Bruno* (1548–1600), který prožil velmi pohnutou existenci rebela – uprchlíka z dominikánského kláštera v Římě – a pobýval i půl roku v Praze na dvoře Rudolfa II., aby nakonec pro své panteistické názory skončil na hranici.

V jeho učení je všechno relativní, a tak zaniká rozdíl mezi nebem a zemí a celý svět tvoří jednu nekonečnou oblast, kterou pohromadě drží v něm obsažená jednota božské podstaty.

Druhým takovým rebelem, nehlásícím se k žádné konfesi, byl *Benedikt Spinoza* (1632–1677), pocházející z rodiny židovských emigrantů z Portugalska, žijících v Amsterdamu; pro své názory byl židovskou obcí exkomunikován. I pro něho existuje jen jediná podstata – nestvořená, nekonečná. Tato podstata, kterou ztotožňuje s Bohem, existuje sama svou bytostí, má příčinu sama v sobě. Projevy téže podstaty jsou hmota i duch.

Orientální doktríny do evropského myšlení znovu uvedli a v celé systémy rozvinuli romantičtí filozofové. Oproti racionalistickému a mechanickému pojetí života kladou důraz na intuici a zvláštní síly ducha, soupodstatného přírodě a operujícího napříč dějinami a způsobujícího v nich proces postupného sebeuvědomování. Jsou často blízcí magii a spiritismu. Jejich oblíbeným tématem je filozofie dějin, ve kterých vidí onoho soupodstatného ducha při práci – při vzestupném vývoji.

Už na počátku 19. století *F.W.J. Schelling* (1775–1854) vyslovil názor, že přírodu proniká duch, vystupující od nejnižších nevědomých forem k životu a člověku, a dějiny vidí jako tři stadia sebeuvědomování a vyprošťování ze slepé moci osudu.

O málo později *G.W.F. Hegel* (1770–1831) tyto myšlenky rozvedl do celého systému. Podle něho podstatou všech přírodních a společenských jevů je neosobní duchovní princip – absolutno či absolutní idea, světový duch; ten poznává a způsobuje svým vlastním postupným sebeuvědomováním vzestupný vývoj světa, s nímž je soupodstatný. Hegel tak vytvořil lákavý protikřesťanský model soběstačného světa, a proto měl četné následovníky, mezi nimi i marxisty.

Na počátku 20. století tyto názory našly novou podobu ve filozofii tzv. *vitalismu*, který vznikl v opozici vůči mechanickému a racionalistickému pojetí života. Jedním ze zakladatelů byl německý biolog a filozof *Hans Driesch* (1867–1941), podle něhož existuje zvláštní vitální síla – *entelechie*, pronikající život a způsobu-

jící vývoj jeho organismu. Mimoto byl přívržencem spiritismu a do filozofické literatury uvedl okultní vědy.

Ve Francii v téže době *Henry Bergson* (1859–1941), rovněž v opozici vůči suchému intelektualismu, který tehdy ovládal francouzskou filozofii, přinášel ve svém proslulém díle *Tvořivý vývoj* z roku 1907 obdobný, filozoficky však mnohem lépe zpracovaný názor, podle něhož život působením zvláštní energie, již nazval *l'élan vital*, vedl k tvořivému vývoji; tento životní elán později ztotožnil přímo s ideou Boha. Jeho filozofie měla ve své době velký vliv na mladou generaci, stojící pod vlivem evolucionismu.

Do moderní vědy, ale zároveň i do křesťanství panteismus přímo programově uvedl jezuitský kněz *Pierre Teilhard de Chardin*²¹ (1881–1955), neúnavný, nicméně neúspěšný hledač onoho pověstného Haecklova přechodného mezičlánku mezi opicí a člověkem, pracující v oboru antropologie a biologie.

Pro něho konkrétně „neexistuje hmota a duch, ale existuje pouze hmota, stávající se duchem“. A tak „látkou Vesmíru je Duch – Hmota“. To už ovšem známe z německých romantických filozofů; Teilhard de Chardin k tomu přidává aspekt evoluce, neboť tyto skryté síly ducha jsou její hnací silou, vedoucí ji vzhůru k dovršení. Proto Chardin přímo programově hovoří o *duchovní síle hmoty* (*Le Milieu Divin*). Právě tato skutečnost umožňuje, že se bez přetržek objevují různé, stále nadřazenější formy života, nakonec myšlení. Tak dochází „k řízení náhody“ (*Le Phénomène Humain*).

Teilhard de Chardin se domnívá, že „vesmír v hloubi své hmoty míří ke vzniku organických jednotek, jejichž nejvyšší, astronomicky složité typy tvoří to, co nazýváme živou přírodou“.

Je zastáncem biogenese, kterou si představuje takto: Ve hmotě probíhá proces rostoucí komplexifikace, až hmota dospěje do stadia *pré-vitant* (*před-živého*), za kterým se už začíná červenat Život. Což se odehrálo tak, že „z prvotních proteinů se nevyhnutelně prostřednictvím planetárního geochemismu objevil velký fenomén Vitalizace“. Nesmíme ovšem zapomenout, že při práci bylo Vědomí, které „je obsaženo v korpuskulích předživých i živých“.

A pak je zde proces Evoluce, při němž „nesmírná masa jsouc-

²¹ Pierre Teilhard de Chardin je autorem celé řady knih, z nichž v popředí stojí zejména *La place de l'homme dans la nature*, *Le milieu divin* a *Le Phénomène humain*.

na, do které patříme i my sami, houževnatě a neúnavně vystupuje k větší svobodě, větší vnímavosti, větší vnitřní vizi – na naší Zemi už více než 400 milionů let, ve Vesmíru odjakživa“.

Při tomto procesu „kolem Země, která je středem našich perspektiv, vytvářejí duše jakousi rozžhavenou povrchovou vrstvu hmoty vnořené do Boha“. Tak je postupně na Zemi vytvářena *noosféra*, načež dojde k paruzii, k setkání lidstva a jeho pozemského úsilí s kosmickým Kristem v předpokládaném bodu *Omega*.

Sám Kristus je Chardinem představován jako jakýsi inkarnovaný božský guru známý nám z indické tradice: „Bůh v nás a na nás působí... pouze vytvářením a dovršováním Krista, který přináší záchranu světu a dává mu vyšší život. A Kristus sám není v tomto procesu naprosto mrtvým a pasivním bodem Konvergence, nýbrž centrem vyzařujícím energii“ atd.

Ne nadarmo bývá Teilhard de Chardin označován za jednoho z klasiků protikřesťanské ideologie New Age.

Na panteistické zdroje navázal mezi dvěma světovými válkami francouzský filozof *Raymond Ruyer*²² (1902–1980), pro něhož stejně jako pro Bergsona život a psychika označují jednu a touž skutečnost „vyživovanou tímž duchovním pramenem“, který definuje jako *vědomí – sílu*. Ruyer napsal už v roce 1952 knihu s názvem *Nová finalita*, kterou o dobrých třicet let předbíhá Lamberta a Demareta s jejich antropickým modelem finality světa, jak jsem se už o něm zmiňoval.

Ruyer však uvedl do Evropy i tzv. *gnosi* z *Princetonu*, kterou studoval přímo u pramene v Americe, kde se po nových cestách odklonu od ateistického materialismu dosavadní vědy dala velká skupina významných vědců – astrofyziků, biologů, lékařů, z nichž několika laureátů Nobelovy ceny, kteří se sdružili v amerických univerzitách v Pasadeně a Princetonu s velkými observatořemi Mont Palomar a Mont Wilson.

Tito vědci si dali za úkol překonat ateistické pojetí vědecké ideologie a vytvořit vizi světa a života syntetičtější a hlubší. A protože to jsou odpůrci křesťanské stvořitelské metafyziky, nesahají tedy k výkladům Genese, ale k pramenům protichůdným, ke *gnosi* a indické filozofii, které však nechtějí přejímat tak, jak jsou, v jejich historické, a tedy nutně zastaralé podobě, ale hledají nové vy-

²² Viz *Anthologie des Philosophes français contemporains*, Presses universitaires de France, Paris 1965.

jádření jejich základních doktrín - odtud označení hnutí jako „gnose“.

Francouzský filozof *Etienne Couvert* v knize *Od gnose k ekumenismu*²³ gnosi definuje takto: „Gnose není filozofií: Nepodává o vesmíru rozumnou vizi... Je v podstatě parazitární náboženskou vegetací, vyživující se křesťanstvím, z něhož bere jistý počet prvků, jejich původní smysl však převrací a dává mu nový význam naprosto opačný od učení církve. Gnose je sektou zasvěcenců, předstírajících, že obdrželi zjevení dokonalejší než ono Ježíšovo; toto zjevení je rezervováno duchům elity, kteří se odvracejí od obvyklého učení církve.“

Jejich kosmologie je válečným strojem proti Bohu Stvořiteli. Svět je podle nich svou podstatou božský. Ve své podstatě je tedy jejich učení určitou formou panteismu. Zdaleka však není jednotným systémem, ale lze říci spolu se sv. Irenejem Lyonským, který ve svém proslulém díle *Proti herezím* gnostické názory velmi podrobně rozebral a zkritizoval, že kolik má gnose učitelů, tolik má různých systémů. Nicméně základem je opět ona orientální jednota, již gnostikové nazývají *Plerom*; tato jednota se rozpadá, vzniká svět atd.“

Vraťme se však po tomto vysvětlení k oněm moderním americkým gnostikům:

Tito noví zastánci staré gnose chtějí sjednotit jednotlivé speciální disciplíny do jednotného systému, přičemž se chtějí zabývat i problémy člověka poslání ve světě. Odmítají dosavadní ateisticko-materialistické pojetí vědy a obracejí se k principům panteistickým: Ve vesmíru vidí všeobjímající Inteligenci, která ho oživuje, vede jeho vývoj a vytváří jeho jednotu a složité vzájemné vztahy v něm. Tak tito američtí gnostikové dospívají k pojmu univerzálního vědomí, dobře známého už z panteistické filozofie německého romantismu, jehož jsou vlastně pokračovateli.

Etienne Couvert tyto zmodernizované principy staré gnose shrnuje zhruba takto:

Zaprvé: Všechno vyvěrá z Boha či věčné Inteligence – vesmír je jejím vlastním vývojem, rozšiřováním jejího vlastního bytí.

Zadruhé: Bůh plozením nevytváří bytosti mimo sebe, ale tvoří se sám sebou rozšiřováním své vlastní podstaty. Není tvůrcem světa mimo sebe, je naopak s tímto světem totožný.

²³ Etienne Couvert: *De la Gnose à l'Oecuménisme*, Editions de Chiré-en-Montreuil 1983.

Zatřetí: Bůh, takto sám sebe stále rozšiřující, je sám Evolucí. Či jinak řečeno: Evoluce, to je Bůh, který se vyvíjí, postupuje k vyššímu sebeuvědomění.

Začtvrté: Existence hmotného světa není už jako ve staré Indii nebo gnosi považována za katastrofu, ale za biologický vývoj. V moderním světě už hmota a příroda nejsou zlem, odcizením, ale pouze nedokonalostí daného stadia Evoluce, směřující stále výš až k onomu bodu Omega Teilharda de Chardina, kdy se člověk stane svým vlastním bohem, jak po tom už toužil i Friedrich Nietzsche.

TEORIE PULZUJÍCÍHO VESMÍRU

Je-li Vesmír vývojem své vlastní Inteligence, odstraní se tak mnoho neřešitelných problémů nejen biologům, ale i astrofyzikům. Aspoň na chvíli.

Aby nahradili stvořitelskou koncepci vesmíru, sáhli materialisticky zaměření vědci v 19. století po onom starém řeckém kosmologickém modelu, jak jsme si ho už představili, zbavili ho však jeho panteistické podstaty, kterou jako skalní ateisté tehdy považovali za zbytečnou nadstavbu, a sestavili model světa jako věčného stroje, nestvořeného, nezničitelného, soběstačného. Tento model, převzatý zejména marxisty v čele s Engelsem, však v této podobě byl rázem primitivní a měl vážné nedostatky.

Vyhovoval sice prvnímu termodynamickému zákonu o zachování energie, ale nepřekonatelnou obtíž vyvolával druhý termodynamický zákon, podle něhož v přírodě dochází k *entropii*, tj. k všeobecné tendenci rozptylovat energii tak, aby se dostala do rovnovážného stavu, kdy už nekoná žádnou práci. Podle tohoto zákona o entropii by však věčný vesmír už dávno jako stroj musel přestat pracovat, neboť všechna jeho energie by se v průběhu určité doby dostala do rovnovážného stavu.

Druhou obtíží bylo spojení tohoto primitivního stroje s teorií evoluce. Je-li hmota věčná a nezničitelná, jak to, že náhle od určitého okamžiku, v hodinu H, se začala vyvíjet? Jak to, že se nevyvíjela už předtím, od věčnosti?

Ani první ani druhý problém neměl řešení. Engelsův věčný stroj byl neživotným schématem, držným pouze dogmaticky, ne rozumově, neboť odporoval těm nejelementárnějším zákonům vědeckého poznání.

Nic nepomohlo, že na počátku 20. století astrofyzikové začali sestavovat pružnější modely. Tak v roce 1902 přišel anglický astronom *James Jeans* (1877–1946) s teorií, podle níž byl vesmír na počátku chaotickou hmotou plyných látek, ty se postupně zhušťovaly v mlhovinu, načež její části se od sebe oddalovaly a rozpadaly v hvězdy. Tyto pochody byly přirovnávány k rozptylu cigaretového dýmu. Vesmír měl statický ráz a byl uniformní, všude více méně stejně rozptýlený. Bůh v takovém vesmíru samozřejmě neměl místo, ale přesto ještě ani tato kosmologie nebyla evolucionistům tím pravým řešením.

Pohled na vesmír se radikálně změnil v roce 1912, kdy americký astronom *V.M. Slipher* (1875–1969) zpozoroval, že světelné paprsky hvězd většiny galaxií při svém dopadu na Zem vykazují ve svém spektru posuv k červené barvě, což znamená – podobně jako u akustického Dopplerova efektu – že se tyto objekty od nás vzdalují, a tak dochází k prodlužování vlnové délky světla, neboť červená barva je až na samém konci spektra. Kdyby se naopak přibližovaly, objevil by se posun k modré barvě.

Slipherův poznatek, který potvrdila řada vědců, mohl znamenat, že se galaxie od nás vzdalují, a tak v roce 1928 americký astrofyzik *E.P. Hubble* (1889–1953) přišel s teorií *expandujícího vesmíru*, a dokonce vyslovil i zákon, podle něhož se galaxie od nás vzdalují rychlostí úměrnou jejich vzdálenosti.

Model rozpínajícího se vesmíru souborně sestavil a v roce 1950 zveřejnil pařížský astronom *Paul Couderc* pod názvem *Expanze Vesmíru*²⁴. Podle něho se tedy vesmír v průběhu času stále rozšiřuje, rozpíná. Tento proces můžeme srovnat s rozpínáním plynu nebo kouře: Všechny částice tohoto hvězdného kouře se současně jedna od druhé vzdalují, přičemž žádná z nich není středem tohoto rozptylu. Astronomové tak vesmír přirovnávají jakoby k plynu galaxií; každá jeho částice je jednou galaxií, jež sama o sobě pozůstává z miliard hvězd. Naše Země je v tomto hvězdném plynu jen nepatrným práškem.

Současně v padesátých letech anglický astronom *Fred Hoyle* (nar. 1915) sestavil model *studené teorie* statického, rozpínajícího se vesmíru. Ani on neuznává, že by vesmír měl nějaký stvořitel-ský počátek, a tak spolu s Řeky předpokládá, že je věčný, ale i proces tvoření, jímž je hmota obnovována, je věčný, zásobuje ho

²⁴ Paul Couderc: *L'Expansion de l'Univers*, Presses Universitaires de France, Paris 1950.

stále nová hmota. Vesmír tedy nemá věk, ten mají jen jeho jednotlivé objekty.

Tento model se snaží zároveň vyrovnat nejen s expanzí vesmíru, ale i s druhým termodynamickým zákonem. Nicméně byl kritizován právě pro onu nově se formující hmotu, která podezřele připomíná určitý stvořitelství princip.

Pozornost astrofyziků se obrátila i k teoriím o cyklickém či pulzujícím vesmíru, tedy k oné druhé řecké kosmologické variantě.

Různé modely takového vesmíru sestavil už ve dvacátých letech německý matematik *A. Friedmann*. Podle jednoho jeho modelu expanze vesmíru svědčí o tom, že sice měl počátek, ale tento počátek není třeba brát v absolutním slova smyslu, ale jako *hrdlo* – přechod mezi předcházející a dnešní expanzí, což by znamenalo, že vesmírné děje procházejí dvěma stadii – stadiem rozpínání od určitého počátečního – horkého stavu až po jistou mezní situaci, odkud se vesmír začne opět smršťovat. Tyto děje se mohou odehrávat v cyklicky se opakujícím procesu, a to vždy z jakéhosi iniciálního bloku, do něhož se hmota celého Vesmíru předtím smršťovala a z něhož se Vesmír opět explozí rodí a expanduje.

Tak vlastně už ve dvacátých letech vznikla nejen teorie pulzujícího vesmíru, ale i teorie velkého třesku.

Teorii *horkého vesmíru*, Fredem Hoylem posměšně nazvanou *Big Bang – Velký třesk*, formuloval v roce 1946 americký fyzik ruského původu *George Anthony Gamow* (1904–1968). Podle ní dnešní vesmír vznikl úžasnou explozí hmoty a energie nesmírně nahuštěné do nepatrného iniciálního jádra, vlastně do onoho Herakleitova Ohně, neboť nezapomeňme, panteistická doktrína je v moderní vědě stále přítomna.

K této teorii se klonil i Couderc, upozorňoval však, že při cyklickém smršťování nemusí docházet k takové krizové situaci, ale lze jí projít jako *hrdlem*, a zdůrazňoval, že „jen víra v pulzující vesmír je hodna racionalisty“.

Obdobnou koncepci věčného, kosmickými cykly probíhajícího vesmíru v padesátých letech zastával i francouzský astronom *A. Dauvillier*²⁵ a odvolával se přitom nepokrytě na indickou a čínskou filozofii, jakož i na filozofy starého Řecka.

A ještě malý dodatek: Leckdo se může tázat, kdy asi naposled

²⁵ A. Dauvillier: *Cosmologie et Chimie*, Paris 1955.

došlo k takovému „velkému třesku“? Z Coudercovy knihy vyplývá, že před miliardami let, podle výpočtů některých hvězdářů dokonce před 13 miliardami let. A jsme v relaci se starou indickou tradicí.

PŘELOM V MYŠLENÍ

Vidíme, že teorie astrofyziků o pulzujícím vesmíru a Velkém třesku, jakož i teorie biologické evoluce začínají v tomto světle nabývat nový smysl a lze je nově a daleko logičtěji uspořádat, než tomu bylo u ateistické vědecké ideologie.

Velký třesk – onen iniciální Herakleitův Oheň, Jednota, gnostický Plerom či Coudercovo „hrdlo“ stojí vždy na počátku cyklu pulzujícího vesmíru, který expanduje a vyvíjí se podle principů panteisticky pojaté Evoluce, až dosáhne svého vrcholu sebeuvědomění Ducha, finality, čímž je světový vývoj dovršen, načež se všechno opět vrací ke svému počátku, přičemž můžeme sestavit samozřejmě i jiné varianty a do modelu dosadit třeba koncepci Hegelovu.

Ale to ještě není vše.

Ještě donedávna jsme si představovali vědu jako takový obor lidské činnosti, který se snaží poznat, určit a definovat objektivní vlastnosti každé existující věci. K tomu nás vlastně přivedli nominalisté, později pozitivisté. Každá věda tak byla založena na poznávání příčinných vztahů, objektivních zákonitostí atd.

Dnes nám noví vědečtí ideologové začínají říkat něco docela jiného: tento způsob myšlení je podle nich zastaralý, musíme ho změnit a naučit se myslet nově, jinak, v jiných kategoriích.

Především musíme vypustit z hlavy všechny představy, které jsme si zafixovali do hlavy nejen prostřednictvím křesťanské teologie vycházející ze stvořitelské koncepce knihy Genese, ale i prostřednictvím všech kosmologických modelů vycházejících z řádu a vyváženého uspořádání vesmíru. Základem už není řád, ale hlavním tvůrčím prostředkem je naopak *Chaos*, počátek všeho a nutný prostředek k organizaci vesmíru, kde nic není přesně dáno, určeno, zajištěno, ale vše je relativní, neurčité, protikladné, složitě vzájemně svázané nesčetnými *interakcemi*. Na počátku nebylo Slovo, ale Chaos, neurčitost, nestálost, tvořivá labilita hmoty. Chaos je neodlučitelný od evoluce našeho vesmíru.

V takovém vesmíru samozřejmě mizí rozdíl mezi pozorovate-

lem a pozorovaným, mezi naším subjektem a vnějším objektem. Vše je nutno vidět komplexně, *holisticky*.

Místo determinovanosti a příčinnosti existují už jen vzájemné vztahy – *interakce*.

Pozorovatel je zároveň součástí pozorovaného systému, přičemž současně tento systém je částí intelektuální výbavy pozorujícího.

Hranice mezi člověkem a světem je tedy zrušena, protože vše souvisí se vším, nic není samo o sobě, ale je svázáno se svým prostředím. Subjekt a objekt jsou nerozlučně smíchány.

Kosmos je představován jako vesmírná síť vzájemných interakcí, je dán vztahy vzájemných závislostí.

V tomto *holistickém* pojetí světa údajně probíhá nesčetně vzájemných interakcí, takže vše je se vším svázáno, a tak samozřejmě i život jednotlivců je závislý na celku a s ním propojen. Tak se na jedné straně dostáváme ke slepému *antickému determinismu*, a na druhé straně i ke zpochybnění poznatelnosti objektivního světa: objekt je natolik svázán se subjektem, že ho nelze objektivně posoudit, jak se nám snaží dokazovat např. francouzský sociolog *Edgar Morin* nebo chilský biolog *F.J. Varela*.

Svět nelze tedy od nás odlišit a definovat, protože jsme jeho neoddělitelnou součástí a svázáni s ním množstvím různých zpětných vazeb a sil, jež jsou právě těmi komponentami, které rozhodujícím způsobem ovlivňují naši existenci, ba právě jim za ni vděčíme. To jsou ty skutečné životodárné komponenty vesmíru, jeho *informační pole*, síť informací.

Jenomže toto všechno není nic nového a my jsme to už slyšeli. Nepostižitelnost objektivního světa, jeho bezprostřední svázanost s naším subjektem, splývání pozorovatele i pozorovaného v jedno, to jsou vstupní axiomy staré indické filozofie, o níž už v této kapitole byla řeč. Naši noví vědečtí ideologové nás tedy z Evropy dovedli rovnou do Orientu.

Jenomže od nepoznatelnosti tohoto světa jsme jen krůček vzdáleni od solipsistického vidění světa jako vlastní představy, snu, iluze. K čemuž mocně přispívá nejen současná vědecká ideologie, ale i masmédiá, vytvářející to, čemu se říká *virtuální realita*, člověka odtrhující od živé, objektivní skutečnosti.

V tomto pojetí samozřejmě duch a hmota představují dvojí podobu jediné skutečnosti. Takto je ovšem duch soupodstatný s širším systémem – s člověkem plus prostředím, tvrdí anglický přírodovědec *Gregory Bateson* ve své knize *Kroky k ekologii ducha*,

pro kterého je příroda jakýmsi druhem globálního ducha v sebe-vývoji:²⁶

„Individuální duch je soupodstatný, ale nejen s tělem. Je rovněž soupodstatný s cestami a poselstvími vně těla; a rovněž existuje Duch širší, jehož je individuální duch pouhým podsystémem. Tento širší Duch je přirovnatelný k Bohu a představuje snad to, pod čím někdo rozumí Boha, ale i ten je soupodstatný souboru vzájemných vztahů, zformovanému společenským systémem a planetární ekologií.“ Lépe by se v dnešní době ona dvojice indického duchovního principu *Atman – Brahman* nedala definovat. Batesonův návrat k indickému panteismu je naprostý.

V tomto smyslu tedy vesmír organizuje sebe sama, sám sebe vyvíjí. Bůh není jeho tvůrce, ale je pouze soupodstatným duchem.

Francisco Varela, chilský biolog,²⁷ to říká naplno: „Myslím, že znovuobjevení asiatické filozofie, obzvláště tradice buddhistické, vytváří v kulturních dějinách Západu druhou renesanci“, přičemž tou první samozřejmě myslí objev pohanského Řecka.

Současnou „vědeckou“ podobu panteistickým doktrínám se snaží vtisknout i anglický ekolog *J.E. Lovelock*²⁸, spolupracující i se skupinou gnostiků z Princetonu. Podle něho lidské vědomí je do-tvořením vědomí země, je jeho nejvyvinutější součástí. Intelligence je zemi imanentní a je poslušná složitých zákonů autoregulace. Díky nám se země probudila a je si vědoma sama sebe. My jsme její neoddělitelnou součástí s ní spojenou velmi složitými vzájemně propojenými vztahy. V této perspektivě jsme vlastně *neurony země*, mozkovými buňkami formujícími se na planetární úrovni: Země je viděna jako obrovský mateřský organismus, odtud ji Lovelock nazývá *Matka Země* či *bohyně Gaia*. Tak se evropské myšlení vrátilo nejen k řeckému panteismu, ale i k řecké mytologii.

Patřilo už k dávným předpokladům Marxe a jeho následovníků, že ateistický vědecký materialismus bude platit jen pro určitou fázi moderní společnosti, poslouží jako bojový nástroj k zničení křesťanské víry a jejího stvořitelského kosmologického modelu.

Když se Marx chlubil, že postavil idealistu Hegela na hlavu,

²⁶ Gregory Bateson: *Steps to an ecology of mind*, Ballantine, New York 1972.

²⁷ Francisco J. Varela: *Autonomie et connaissance*; Seuil, Paris 1989.

²⁸ J.E. Lovelock: *Gaia, nový pohled na život na zemi*, Abies, Prešov 1993.

naivní lektoři marx-leninismu tento jeho výrok chápali doslova tak, že jeho dialektiky použil pro ateistický materialismus. Jenomže v marxismu panteismus byl stále latentně přítomen, byl přítomen i v onom Engelsově vesmíru jako věčném stroji.

Zasvěcení marxističtí ideologové byli beztak přesvědčeni, že v určitou chvíli jejich primitivní poučky budou nahrazeny jinou ideologií, ideologií, jíž právě svou primitivností a snadnou uchopitelností prorážely a vyklízely cestu.

Do starého systému marxistického myšlení a jeho vědecké ateistické ideologie stačí dosadit principy orientálního panteismu – a rázem začnou fungovat v plné síle ony antické modely pulzujícího vesmíru i samotná teorie evoluce. Tento proces přechodu jedné vědecké ideologie v druhou byl ovšem záměrně a už velmi dlouho připravován.

Tato nová, tentokrát panteistická vědecká ideologie má ovšem zmodernizovanou podobu a staré myšlenky indické a řecké filozofie přináší v novém – lákavém balení, poučena i novoplatonismem a gnosí.

Tak je připravena k tomu, aby se spojila s okultními vědami, rozpracovávanými už po staletí v rosenkruciánských a posléze zednářských lóžích, a jako taková se včlenila do celkového proudu New Age.

To je ono *nové paradigma* – nový vzor myšlení, který má podle přívrženců New Age vystřídat *staré paradigma* křesťanství ještě staršími pohanskými vzory orientálního panteismu.

Jenomže stejně jako ateismus ani panteismus neobstojí před hlubší kritikou, jak ihned uvidíme.

ANI PANTEISMUS NENÍ MYSLITELNÝ

Jsou dva základní sloupy, na kterých stojí celý panteismus, ať v starořecké, orientální, gnostické, novoromantické či současné podobě. Prvním je doktrína o Jednotě a jejím rozpadu, druhým doktrína o soupodstatnosti ducha s hmotou. Obě doktríny vytvářejí jakoby kompaktně jednolitý metafyzický systém, který má svou hlubokou logiku. Prohlédneme-li si je zblízka jednu po druhé, brzo se přesvědčíme, že soudržnost tohoto systému je jen zdánlivá a jeho vnitřní logika se rozpadá.

Před hlubší kritikou neobstojí už ona první doktrína, podle níž se Jednota, Herakleitův Oheň, absolutní Duch, Bytí, gnostický

Plerom či indický Brahman rozpadá v nesmírné množství drobných částic, nicméně toužících po návratu do této původní Jednoty, a proto za ní směřujících vzhůru, takže věci tohoto světa vlastně stále bojují, aby znovu nabyly své ztracené jednoty a čistého bytí, zatímco Májá – svět vznikání, je vlastně negativní princip, který jim v tom brání.

Naší první otázkou ovšem je – proč vůbec došlo k rozpadu této původní Jednoty a následně ke stvoření hmotného světa? Hinduisté i gnostikové odpovídají, že k tomuto rozbití Jednoty, k tomuto rozpadu jediné kosmické duše do nesmírného množství duší individuálních došlo v důsledku blíže neurčených tragických událostí.

K vyvrácení těchto důvodů si dovolím vypůjčit vynikající argumentaci svatého *Irenea Lyonského*, který ve své knize *Proti herezím*²⁹ proti těmto názorům bojoval už ve 3. křesťanském století.

Prvním argumentem Ireneovým je toto: Když došlo k rozbití Jednoty, kterému nemohl Plerom (Jednota, Absolutno atd.) zabránit, pak tento Plerom ani nedokáže, aby toto rozbití a rozklad nepostupovaly. Kde vezme síly na to, aby rozložené částice vystupovaly vzhůru? Jinými slovy: Dopustilo-li Absolutno svůj rozpad na samém počátku, protože věci se prostě jinak nemohly odehrát, pak je nutno, aby věci takto zůstaly navždy. Protože jak by bylo možné, aby to, co se nemohlo udržet pozvednuto na počátku, by se mohlo pozvedat následně?

A sv. Ireneus pokračuje: Když se rozpad děl bez dovolení Absolutna, pak nutně existuje síla silnější než je toto Absolutno. Pak by tedy nutně existovaly dva principy nezávislé na sobě, jak tvrdili *manichejci*, to by však odporovalo onomu vstupnímu tvrzení o Jednotě, Absolutnu.

Sv. Ireneus k tomu ještě připojuje, že kdyby se rozpad odehrál se souhlasem Absolutna, a to z důvodů nějaké nutnosti, pak by takový Bůh byl jejím otrokem, protože by byl nucen souhlasit s věcmi, dějícími se proti jeho vůli. Ona *nutnost* by tedy byla něčím větším a suverénnějším než je samotné Absolutno, protože zvítězilo to, co mělo více sil.

Podle sv. Irenea mělo být ihned na počátku zabráněno, aby se ona *nutnost* příčinně projevila rozpadem. A sv. Ireneus uzavírá: „Je-li Otec všech věcí otrokem nutnosti, padá i sám pod úderem Osudu.“

²⁹ Irénée de Lyon: *Contre les Hérésies*, Editions du Cerf, Paris 1984.

Tak je Absolutno, Brahman, Plerom, Světový Duch otrokem nutnosti a osudu a má daleko k vlastnostem, které jsme zvyklí Bohu přičítat: k všemohoucnosti, vševědoucnosti, všudypřítomnosti. Toto božství panteistů je tedy hluboce inferiorní Bohu křesťanů - Stvořiteli, Hybateli a Udržovateli viditelného i neviditelného světa. Bytost, která dopustila svůj vlastní rozpad, nemůže být bytostí absolutní a její jednota je jen domnělá. Takový princip není všemohoucí - a není jinak představitelný než jako nějaké nižší božstvo - např. onen demiurg gnostiků, ale pak nad sebou nutně musí předpokládat princip vyšší než je sám, což si ovšem protirečí.

Vidíme, že metafyzická představa Jednoty a jejího rozpadu, na níž spočívá panteistická doktrína, je ve své podstatě chybná. Je pouhým mýtem - a my se můžeme tázat: kde se vzal tento mýtus?

Není ničím jiným než nedokonalou, deformovanou, a tedy pokleslou rozpomínkou na původní Jednotu člověka s Bohem na počátku světa a na tragickou událost Pádu, hříchu a odcizení Bohu a zpětnému hledání cesty k Bohu.

Na tomto mýtu o rozpadu původní Jednoty je tedy založena i soudobá kosmologická teorie o pulzujícím vesmíru, tj. o vesmíru opakujícím svou expanzi a smršťování v cyklech, které už najdeme v kosmologických modelech starých Řeků i v panteistickém hinduismu a kterými se inspirovali i moderní vědci - např. Friedman, Couderc, Dauvillier. Co je k tomu vlastně přimělo?

Rekapitulujme: Na počátku všeho bylo Slipherovo objektivní pozorování rudého posuvu, tj. poznatku, že paprsky přicházející k nám ze vzdálených galaxií vykazují posuv k červenému světlu. Z toho se vyvodilo, že tyto galaxie od nás nutně směřují ven, do vesmíru. Vesmír tedy expanduje, rozšiřuje se. A rozšiřuje-li se, pak jsou pravdivé panteistické modely indické a starořecké, založené na teorii pulzujícího, cyklicky se opakujícího vesmíru. Dnes jsme v jeho stadiu rozpínání, ve vesmíru však dojde k okamžiku, kdy dojde ke zvrtnému pohybu a návratu zpět, a tedy ke smršťování až po určitý iniciální okamžik - onen Herakleitův Oheň, z něhož vznikne nový cyklus expanze. V této perspektivě se jeví jako logická nejen Gamowova teorie *velkého třesku*, ale i *evoluce*, která pokrývá vlastně období expanze vesmíru.

Jenomže toto všechno jsou pouhé teorie, skutečnost je docela jiná: Americký astrofyzik *Donald B. De Young*³⁰ už v roce 1983 kon-

³⁰ Donald B. De Young: *The Redshift Controversy, Design and Origins in Astronomy*, Creation Research Society Books, USA 1983.

statoval, že mnohá vědecká tvrzení bývají dnes považována za absolutní pravdu, ačkoliv mnohdy nic pravdě vzdálenějšího být nemůže. O tom podle něho svědčí spory o rudý posuv, trvající už dvacet let:

„Měření *rudého posuvu* započalo v roce 1912. Od té doby tato pozorování byla mnoha astronomy považována za důkaz pro expanzi vesmíru jako následek exploze velkého třesku. Tito astronomové z tohoto rudého posuvu vyvozují, že mnoho hvězdných objektů se pohybuje obrovskou rychlostí v expandujícím vesmíru a nyní jsou od nás vzdáleny miliardy světelných let. Na druhé straně menšina astronomů s těmito závěry nesouhlasí. Tito vědci věří, že měření rudého posuvu nevedou nutně k původu vesmíru ve formě velkého třesku ani k expandujícímu vesmíru. Namísto toho mohou naměřené údaje být výsledkem jiných známých či neznámých zákonů.“ A ve své studii autor tyto jiné názory rozvádí. Podle něho tato teorie, hrdě dnešními hvězdáři nazývaná *kosmologický princip*, má řadu trhlin. Předně:

„Pozorování oblohy vedlo k vymezení veliké oblasti, kde hustota galaxií je desetkrát menší, než by se předpokládalo. Tento prázdný prostor leží zhruba ve směru souhvězdí *Bootes (Pastýře)*, kde se nachází jen velmi málo galaxií... Tuto nehomogenní prázdnou oblast nazývanou *vast void* (rozsáhlá prázdnota) není možno uvést do souladu s oním kosmologickým principem a big bangem. Vyšel-li inerciální rozptyl z jednoho centra, pak by se tak mělo dít rovnoměrně.“

Pravá obtíž však začíná u posuzování vlastního rudého posuvu. Jeho největší hodnoty byly naměřeny u tzv. *kvazarů*, objevených v roce 1963, o kterých se předpokládá, že jsou jakýmsi dávno zaniklými hvězdami; v osmdesátých letech jich bylo známo kolem 400.

Tyto kvazary vykazují vůbec největší rudý posuv, takže by měly být od Země vzdáleny miliardy hvězdných let.

Jenomže tento předpoklad nutně navodil otázku: Jak je možné, že tak vzdálené objekty jsou vůbec ještě viditelné? Absolutní světelnost kvazarů by musela být nepředstavitelně velká – výdej jejich energie by musel být více než 10 tisíckrát větší než energie vydávaná celými galaxiemi! Jak však může být malý kvazar zářivější než celá galaxie dohromady?

Na základě těchto poznatků určitá část astronomů začala názory na rudý posuv revidovat, např. skupina kolem nám už známého anglického astrofyzika Freda Hoyleho, a astronom *Halton*

Arp z americké observatoře Mont Wilson, který překvapivě sestavil celý atlas galaxií, v jejichž blízkosti leží kvazary, takže kvazary nemohou být dávno zaniklými hvězdami vzdálenými miliardy světelných let, ale součástí relativně blízkých souhvězdí.

„Má-li Arp pravdu, napsal W. Kaufmann v roce 1989 ve studii pod názvem *Nejobávanější astronom na zemi*³¹, „otřese v samých základech celou moderní astronomií.“

Nestalo se tak. Věda prostě na veřejnosti o tomto problému mlčí, takže Arpovy důkazy bychom mohli zařadit jako zvláštní oddíl do *Zakázané archeologie*, o níž jsem se už zmínil. V žádném případě však už seriózními astronomy nemůže být rudý posuv považován za úkaz svědčící o expanzi vesmíru.

Nabízejí se dvě možnosti, jak ho vysvětlit. Young spolu s několika dalšími astronomy předpokládá, že je způsoben gravitačními silami:

„Světelné vlny mohou skutečně být gravitací zabarveny do červena. Tento gravitační účinek na světlo, ostatně předpovězený Einsteinem v roce 1912, může být demonstrován laboratorně *Mössbauerovým* spektroskopem.“ A Young dodává:

„Je zajímavé, že představíme-li si zem v přesném geometrickém středu celého fyzického vesmíru, symetricky ji obklopující sféra hvězd a galaxií bude vytvářet rudý posuv přesně tak, jak se nám dnes jeví.“

Podobně soudí jiný americký astronom, vysvětlující rudý posuv rovněž působením gravitace, P.C.W. Davies³²:

„Protože pozorujeme rudý posuv ve všech směrech, jimiž se díváme na oblohu, jediná cesta, jak tento jev vysvětlit prostřednictvím gravitace je, že Země je středem Vesmíru.“

A konečně ke stejnému závěru dospěl i další americký hvězdář Y.P. Varshni,³³ který v roce 1975 analyzoval spektra 384 kvazarů, všech, které tehdy byly známy: „Kosmologická interpretace rudého posuvu ve spektru kvazarů nás vede k ještě dalšímu paradoxnímu závěru, a to, že Země je středem Vesmíru.“

Young přichází ještě s dalším možným vysvětlením: k takovému rudému posuvu by došlo i tehdy, kdyby vesmír měl celkový otáčivý moment, což bylo skutečně zjištěno. Ale i tento efekt by platil jen pro Zem jako střed vesmíru.

³¹ Viz Science Digest 1989/6, citováno dle už uvedeného Design and Origins in Astronomy.

³² P.C.W. Davies: Cosmic heresy, Nature 1978/273.

³³ Varshni Y.P.: The Red shift hypothesis for Quasars, Astrophysics and Science 1976/43.

Jak tedy uzavřít? Dnešní astrofyzika přináší důkazy o tom, že vesmír neexpanduje, a tím méně pulzuje. Že tedy modely cyklického vesmíru patří do říše mýtů, či chcete-li, do pohádek pro dospělé děti.

A je zde jeden nesmírně důležitý „vedlejší“ produkt: Existence rudého posuvu mezi jiným posiluje i geocentrické názory o centrálním postavení Země ve vesmíru.

A když už jsme se jaksi mimoděky dostali i k tomuto problému³⁴, pak k němu aspoň připojme poznatky nedávného desetiletí, tak jak je shrnuje americký kreacionistický astronom *Gerardus D. Bouw* ve své obsažné knize *Geocentricita*³⁵:

„V roce 1989 astronomové objevili, že existuje oblast vesmíru, ve které je mnohem více galaxií než je například v naší blízké galaxii Mléčné dráhy. Toto seskupení galaxií astronomové nazývají *wall of galaxies* – stěnou galaxií. V roce 1990 bylo objeveno, že Země leží přímo ve středu přinejmenším sedmi takových koncentrických stěn, od sebe vzdálených v pravidelných intervalech, přičemž každá stěna má stejnou hustotu galaxií.“

Tyto poznatky nedávného desetiletí, ke kterým jistě přibylo už mnoho dalších, nám nicméně rovněž nikdo nepopularizuje.

V této perspektivě nerozpínajícího se vesmíru je samozřejmě teorie velkého třesku – ostatně laboratorně neověřená a ve skutečnosti nepředstavitelná – bezpředmětná. A není možný ani model věčného soběstačného vesmíru – ono Engelsovo *perpetuum mobile prvního řádu* – ať už ateistický či panteistický, a to z hlediska už citovaného druhého termodynamického zákona, podle něhož by už dávno všechna vesmírná energie byla přeuspořádána do rovnovážného stavu, který by byl zároveň smrtí systému.

Podobně i Fred Hoyle poukazoval na to, že je vyloučeno, aby hmota byla věčná. Vesmír je totiž z velké části složen z vodíku, který se postupně přeměňuje v helium, a tímto procesem je poháněn *motor* vesmíru. V nekonečně starém vesmíru by však už dávno žádný vodík neexistoval. A dále: Při pulzování – rozpínání a smršťování – nutně musí docházet k úbytkům energie; vesmír by už dávno zahynul „tepelnou smrtí“, nehledě k tomu, že jeho cyklické pulzování je fyzikálně nepředstavitelné i proto, že k vratnému pohybu nemá vesmír dostatek dostředně působících gravitačních sil. Věčný vesmír je tedy fyzikálně i chemicky ne-

³⁴ Podrobněji viz Frant. Press: *Věda a víra*, Mariánské nakladatelství, Brno 1990.

³⁵ Gerardus D. Bown: *Geocentricity*, ABA, Cleveland, Ohio 1992.

myslitelný. Ostatně i Couderc nechtě přiznal: V iniciálním *kelímku* by se nutně musel obnovovat vodík. Jak? Tato jeho otázka, stará půl století, zůstává dodnes bez odpovědi.

A v této perspektivě nerozpínajícího se Vesmíru konečně není ani kam umístit biologickou evoluci.

Před kritikou neobstojí ani ona druhá panteistická doktrína, o soupodstatnosti ducha s hmotou, přičemž v novodobé vědě se pod pojmem ducha, duchovní částice či onoho indického atmanu často rozumí informace, teleonomický princip, informační kód či pole.

I zde máme k dispozici dva velké argumenty.

První argument je dán *vztahem hmoty k pohybu*. Pro panteistu stejně jako pro marxistu je pohyb vlastností hmoty. Což je nelogické, neboť i ta všední a nejprostší praxe nás přesvědčuje, že každý pohyb má příčinu – hybatele, který pohybující se předmět uvádí do pohybu. I podle *sv. Tomáše Akvinského*³⁶, který právě na tomto poznání zakládá jeden z hlavních důkazů pro Boží existenci, „je nemožné, aby vzhledem k témuž a týmž způsobem bylo něco hybatelem i pohybovaným, čili aby samo sebe pohybovalo. Tedy všechno, co je pohybováno, musí být pohybováno od jiného.“ To je první část Tomášova argumentu. Na ni navazuje druhá část dokazující Boha jako posledního Hybatele:

„Tu však nelze pokračovat do nekonečna, protože tak by nebylo žádného prvního pohybujícího, protože druhotní pohybující pohybují pouze tím, že sami jsou pohybováni, jako např. hůl pohybuje jen tím, že je pohybována rukou. Tedy je nutno dojít k nějakému prvnímu pohybujícímu, který by nebyl od nikoho pohybován – a jím všichni rozumějí Boha.“

Ani fyzik *Izák Newton* nikdy neučil nic jiného. Pro něho každý pohyb je jen následkem určité příčiny, není vlastností, podstatou hmoty. Klasická mechanika tedy rozlišuje tělesa v klidu a tělesa v pohybu, přičemž tělesa se do pohybu dostanou působením síly, u níž se rozlišuje velikost, směr a působiště.

Podle těchto zákonů tedy je vyloučeno, aby v anorganické hmotě existoval princip jejího pohybu. Nebeská tělesa se nepohybují z vlastní iniciativy, ale v důsledku toho, že na své dráhy byla uvedena a jsou na nich udržována *Hybatelem zvenčí*.

³⁶ Sv. Tomáše Akvinského Teologická summa díl 1. kap. III – čl. 3.

Druhý argument je založen na kritice „soudstatnosti informace s hmotou“. Jak se věci mají s vložením informací do živé hmoty, to nám objasnila už v posledních padesáti letech velmi podrobně molekulární biologie.

Moderní genetika nám na jedné straně odhalila nesmírnou složitost a komplexnost i těch nejjednodušších – jednobuněčných organismů, které vylučují možnost, že by byly vytvořeny jinak než podle předem daného projektu, čímž usvědčila ateistickou ideologii z nereálnosti, na druhé straně však odhaluje i vlastní strukturu *genomu* pro jednotlivé jmenovité biologické druhy.

Biologové už dávno prostudovali a vzájemně mezi sebou porovnali proteinové řetězce, které společně s kyselinami nukleovými jsou vlastní stavební látkou života, u velkého množství biologických druhů, o čemž už dnes existují celé atlasy, umožňující vzájemná srovnávání.

Biology totiž napadlo, aby pod sebe rovnoběžně „položili“ dlouhé molekulární řetězce vybraných druhů Života a posuzovali, v čem jsou identické, a v čem se naopak vzájemně liší. Z tohoto srovnávání vyplynuly dvě skutečnosti:

Zaprvé: Každý řetězec v sobě nese informace jen k výstavbě a replice svého vlastního druhu; nenese v sobě možnost, že by uchovával informace i pro výstavbu druhu jiného. Tedy informace pro výstavbu améby v sobě nenese informace o stavbě žáby, ježka, velryby. Informace do hmoty tedy nutně musela být vložena zvenčí, protože jinak by každá elementární molekula musela být bankou dat pro výstavbu celého Života. Není tomu tak, a proto duch, informace či teleonomický princip nemůže být soudstatný s hmotou a nemůže se formou evoluce seberealizovat k vyšším – finálním formám.

Zadruhé: Už z prvního argumentu vyplývá bezpředmětnost biologické evoluce. Totéž plyne i z argumentu následujícího: Ze srovnávání molekulárních řetězců lze přesně zjistit vzájemné odchylky v jejich uspořádání. Tak se ovšem snadno vypočítá procento odchylek mezi jednotlivými biologickými druhy a lze tak zjistit, jak velké *mezery* je vzájemně oddělují. Podle teorie biologické evoluce by přechody měly být nenásilné a procenta odchylek nepatrná, protože podle Darwina se jeden biologický druh vyvíjel plynule z druhého. Australský genetik *Michel Denton* však prokázal, že procento vzájemných odchylek se nemění plynule, ale skokem, takže nejen základní oddíly, ale i jednotlivé třídy živočichů jsou od sebe izolovány nepřekonatelnými propastmi.

Vzájemně jsou izolovány i jednotlivé druhy. Zde je aspoň jeden příklad za všechny: Obojživelníci jsou tradičně evolucionisty považováni za prostředníky mezi rybami a ostatními obratlovci, a přesto z hlediska biochemie jsou rybám stejně vzdáleni jako plazi, ptáci nebo savci, a to zhruba o 13%.³⁷

Tak molekulární biologie usvědčuje nejen Lamarckovy, Darwinovy a Haeckelovy genealogické stromy evoluce života z omylu, ale současně vyvrací i panteistickou doktrínu o informaci soupodstatné s hmotou. Je biologicky nepředstavitelné, jak by tato informace přeskakovala mezidruhové bariéry, aby se přenesla o patro výše a vytvořila vyšší formy života, ke kterým ostatně, jak jsme už dokázali prvním argumentem, s sebou nenese ani příslušný informační potenciál.

Tak padá společně jak evolucionistická, tak panteistická doktrína.

Jak uzavřít? Nakonec vidíme, že zatímco ateisté byli nuceni prohlásit Vesmír za absurdní, panteisté ho prohlašují za Mýtus.

Je zvláštní, jak se všechny role povyměňovaly:

Zatímco věda na počátku všeho hlásala poznatelnost objektivního světa a tyto poznatky příslušně filozoficky interpretované stavěla jako rozumové argumenty proti zdánlivě nerozumové koncepci knihy Genese, oproti tomu dnes ona sama poklesla do nerozumnosti a hlásání indicko-panteistických pouček o nepoznatelnosti tohoto světa, zatímco racionální argumenty se kupí na straně tolik opovrhované, ale stále stejné a neproměnné Genese. Role se vyměnily: dnes opiem lidu je vědecká mytologie, zatímco opravdu vědecké názory pomalu, ale jistě přebírá kreacionismus.

Ne. Ani panteismus není myslitelný. Jak tedy dál, otázka se mnohý. Je jen jediná cesta, jak se dostat z tohoto duchovního a myšlenkového marasmu Orientu. Protože do něho nás dovedl onen středověký nominalismus, nezbyvá než se navrátit k realismu, k západnímu myšlení, vycházejícímu opět ze starých zdravých zdrojů křesťanské teologie.

Ano, je jen jediná cesta: Spojit opět víru s rozumem.

Pohlédněme na svou zem opět očima víry a snažme se rozpoznat, co je do ní vepsáno. Přináší nám docela jiné svědectví než dnešní manipulovaná vědecká ideologie. Rázem se opět vrátíme domů – do rozměrů opravdového života, v němž Bůh vše řídí

³⁷ Michel Denton: Evolution – une théorie en crise, Londreys, Paris 1988.

a neponechává nic náhodě a o své tvůrčí i očistné činnosti nám zanechává hmatatelné stopy, které my, moderní lidé, s naší dokonalou vědeckou výbavou, bychom měli umět přečíst a správně vysvětlit.

Pokusím se o to v další kapitole, která je věnována právě tomuto svědectví země.

Třetí kapitola

S V Ě D E C T V Í Z E M Ě

JAK VZNIKAJÍ NAPLAVENINY?

Anglický právník *Charles Lyell*, amatér historické geologie, studoval na obnažených profilech naplavených hornin v údolí řeky Tummely ve svém hrabství Perthu, jak se v daném průřezu jednotlivé vrstvy střídají a kladou jedna na druhou.

Jeho poznatky se potvrzovaly po celém světě: všude bylo možno nalézt stejné či obdobné schéma a základní pořadí vrstev. Lyell tedy uvažoval jako předtím jeho kolegové *Smith* a *Hutton* a vyslovil předpoklad, že na celé zemi musely panovat obdobné ne-katastrofické poměry, měly-li se jednotlivé vrstvy takto poslušně usazovat; bylo k tomu ovšem zapotřebí velmi dlouhých časových údobí. Tak vyslovil teorii *uniformismu*, podle níž všude a za stejných podmínek mělo docházet k sedimentaci hornin na mořských dnech, a to vlivem střídající se transgrese a regrese moře. A tuto svou teorii současně nazval i teorií *aktualismu*, čímž chtěl vyjádřit, že tak jak dnes nedochází na světě k žádným převratným katastrofám, tak k nim nedocházelo ani v geologické minulosti země. Z přítomnosti tedy usuzoval na minulost, a proto odmítal katastrofické teorie, které přinášeli přírodovědci přesvědčení o autentičnosti knihy *Genese*, a to zejména sám zakladatel paleontologie *Georges Cuvier*.

Současně bylo objeveno, že v jednotlivých vrstvách jsou uloženy zkameněliny vyhynulých živočichů, a to podle určitého systému, na kterém si evolucionisté založili hlavní důkazy pro svou teorii, neboť v nejspodnějších vrstvách jsou uloženy zkameněliny organismů nejjednodušších, zatímco ve vrstvách je překrývajících jsou odhalovány pozůstatky života stále vyššího – až po člověka.

Už v roce 1783 volnomyšlenkářský abbé *Jean-Louis Giraud Soulavie*, přítel Voltairův, vyslovil domněnku, že nejhlubší usazené vrstvy jsou zároveň vrstvami nejstaršími. Toto tvrzení se stalo pravidlem a platí dodnes, vždyť každému se jeví jako zcela samozřejmé. Na tomto tvrzení založil svou teorii jak Hutton, tak Lyell a toto tvrzení je i podstatou dnešní historické geologie, která na základě těchto poznatků vytvořila velmi složitý systém: podle něho v *prvohorním* kambriu poklesly kontinenty a moře se rozlilo po převážné části zbylých souší, pak po této transgresi následoval opět odliv moří, když předtím na svých dnech uložila trilobity a jiné bezobratlé živočichy, v následujícím prvohorním ordoviku došlo opět k transgresi a sedimentaci, stejně tak se dalo v siluru, načež v karbonu moře ustoupila a vznikly laguny s přesličkovými háji – pozdějšími uhelnými zásobami země; v *druhohorách* nejprve v triasu převládaly souše, v následující juře už zde však opět byla moře, v křídě se situace opakovala, přičemž byli vyhubeni veleještěři a stejně tak se dělo v *třetihorách*, kdy už nakonec moře ustoupilo definitivně.

Oproti Lyellovi dnes přece jen geologové uznávají, že v průběhu času na zemi docházelo k četným tektonickým a magmatickým procesům a že zemský reliéf se velmi proměňoval. Hovoří se o dvou obrovských katastrofách – k jedné mělo dojít v permu (na konci prvohor), kdy byla vyhubena většina živých organismů, převážně bezobratlých, ke druhé na konci křídly (konec druhohor), kdy zmizeli veleještěři a množství dalších živočichů.

Huttonova a Lyellova teorie, takto „obohacená“, je nicméně platná dodnes a nelze si bez ní představit soudobou historickou geologii.

Toto všechno zdánlivě do sebe zapadalo, ale málokoho napadlo, že k těmto celosvětově pozorovatelným jevům – vždyť sedimenty existují po všech souších, a to až do výše velehor – mohlo dojít i jinak. A vůbec nikoho přitom nenapadlo, aby prostudoval vlastní mechanismus, jak naplaveniny v terénu vlastně opravdu vznikají.

Je zvláštní, že těmito problémy se začali vědci zabývat až v šedesátých letech 20. století, a to nezávisle na sobě americký geolog *Edwin Mac Kee* a Francouz *Guy Berthault*. Oba přišli s převratným zjištěním: sedimenty vznikají rychle, téměř naráz, třeba v několika hodinách. Miliony let se rázem rozplynuly.

Mac Kee³⁸ v roce 1965 vykopal svislý zářez do sedimentů, které během jediného večera 17. června téhož roku byly naplaveny v důsledku prudkých přivalových dešťů v údolí *Bijou Creeku* ve státě Colorado. Zářezy do čerstvých naplavenin mu odhalily, jak se materiál vlastně ukládá. Z devadesáti procent našel vodorovné vrstvy pozůstávající z materiálů vytríděných podle zrnitosti a uspořádaných do typických cyklů, tak jak je už na počátku pozoroval Charles Lyell v údolí Tummelu. Tak Mac Kee ověřil přímo v terénu, že jednotlivé vrstvy sedimentovaných hornin se nepotřebovaly ukládat v průběhu dlouhých geologických údobí, ale v dané situaci se tak stalo prakticky do rána.

Zároveň s ním se v šedesátých letech začal experimentálně sedimentačním procesem zabývat Guy Berthault³⁹. Při svých pokusech odebral vždycky vzorky z jednotlivých usazených vrstev určitého geologického průřezu, učinil z nich směs a prokázal, že ve vodě se tato směs velmi rychle roztřídí a usadí podle zrnitosti materiálu ve stejném pořadí, jak je tomu v přírodě.

Berthault tak znovu potvrdil starý poznatek německého sedimentologa *Johannesa Walthera*, který zkoumal pobřežní usazeniny v neapolském zálivu a zjistil, že podmořský profil se přemísťuje do moře zešikma, a to tak, že se materiál průběžně třídí a že současně vznikají všechny vrstvy: Proud, vlny a příboj ukládají nejhrubší částice hned při samém břehu, tedy nejvýše, jemnější částice níž a nejjemnější částice úplně vespod. V tomto případě ovšem potom jedna souvislá vrstva stejné zrnitosti nevzniká náraz, jak předpokládal Lyell, ale postupně, tak jak proud naplavuje materiál.

Berthault v roce 1976 své laboratorní pokusy demonstroval v pařížské Akademii věd a později v osmdesátých letech ve spolupráci s americkými vědci provedl na *univerzitě v Coloradu* experiment v kanálu 20 m dlouhém s proudící vodou. Voda před sebou hrnula materiál a opět částice roztřídila do jednotlivých vrstev podle klasického schématu sedimentologů. Tyto experimenty byly od té doby mnohokrát opakovány na četných jiných pracovištích a v nedávných letech bylo o nich vícekrát přednášeno na řadě sedimentologických kongresů, přesto však k revizi názorů nedošlo.

³⁸ Citováno dle sborníku CESHE: *Préhistoire transformiste ou préhistoire biblique?* Tournai, Belgique 1986.

³⁹ Guy Berthault: *Les datations préhistoriques par la géologie*, Science et Foi č. 7/1988, CESHE, Tournai, Belgique, jakož i následná řada článků v tomtéž časopise.

Na základě těchto průkazných experimentů Berthault uzavřel, že nejprve měly být studovány podmínky, za kterých naplaveniny vznikají, a teprve potom vytvářeny teorie. Nikdo dnes nemůže tvrdit, že určitá vrstva se usadila na zemi před např. 200 miliony let, když mohla vzniknout třeba za pouhých 5 minut.

Jak? Například velkou přírodní katastrofou a jí způsobenými přívalovými vlnami, oněmi proslulými *tsunami*, šířícími se po mořské hladině úžasnou rychlostí. A protože jejich spolupůsobení při vytvoření oněch sedimentovaných naplavenin země je velmi pravděpodobné, zastavme se u nich na chvíli.

Slovem *tsunami* Japonci označují dlouhé ničivé vlny, vznikající nejčastěji v důsledku podmořských zemětřesení a sopečných výbuchů. V oceánu je výška těchto vln malá, jen několik metrů, i méně, když se však přívalová vlna dostane do mělkých šelfových oblastí při pobřežích, pozvedá se do strašlivé výše i několika desítek metrů a jako hrozivá zeď se řítí rychlostí od 200 až do 1000 km za hodinu.

Už ze starověku známe pověstnou tsunami vzniklou při výbuchu sopky na ostrově *Santorinu*, která patrně způsobila zánik celé jedné egejské kultury, v našich dobách je to např. tsunami vzniklá v roce 1872 z neznámých příčin v *Bengálském zálivu*, kde výška vlny dosáhla 20 metrů a způsobila na 200 tisíc obětí na životech, pověstná je tsunami vzniklá při strašlivém výbuchu sopky na ostrově *Krakatoa* v Sundském průlivu v roce 1883, kdy výška vlny dosáhla na Jávě a Sumatře 35 – 40 metrů a rychlostí 200 km za hodinu oběhla celý svět. Ve 20. století to byly např. tsunami vzniklé u Messiny, Havaje, Kamčatky, Aljašky, Chile.

Tsunami lze tedy považovat za velmi účinný katastrofický projev, který neobyčejně rychle může devastovat a pozměnit i značnou část zemského reliéfu. Je hodno pozoru, že Charles Lyell s touto možností nepočítal.

ZEMĚ NENÍ STARÁ

Všechny tyto poznatky tak vedou ke zcela opačným závěrům, než jak by si to přáli evolucionisté: Usazené horniny nevznikly v průběhu milionů let postupným usazováním vrstvy na vrstvu, ale v kratičkém časovém úseku pouhým tříděním materiálu unášeného vodním přívalem, např. při nějaké obrovské přírodní katastrofě. A tak nejen teorie evoluce, ale i historická geologie pře-

stává platit, neboť je založena na mylných teoriích, a s ní padá i předpoklad o dlouhověkosti naší země. Kde evolucionisté hovoří o statisících, milionech a miliardách let, můžeme na základě současných poznatků hovořit o rocích, měsících, týdnech, ba hodinách.

Ve skutečnosti se tvář země vlivem určité celosvětové katastrofy mohla změnit téměř ze dne na den.

Proti dlouhověkosti země lze snést velké množství i jiných důkazů. Jedním z nich je proces eroze, jehož posuzováním se zabývá skupina amerických vědců z kalifornského *Institutu pro geologický výzkum při Loma Linda University*. I oni došli k pozoruhodným závěrům:

Proces eroze půdy je poměrně velmi rychlý,⁴⁰ přesto však dodnes na pevninách, a to i v horských partiích, můžeme pozorovat usazeniny, ty by však už dávno měly být spláchnuty do moře. To se dá vypočítat: množství země ročně odplavované s povrchu kontinentů do oceánů je totiž už přes půl století soustavně sledováno vědci po celém světě. Když pracovníci Loma Linda University srovnali všechny dostupné údaje, překvapivě zjistili, že kdyby dnešní pevniny a oceány byly staré tři a půl miliardy let, jak to tvrdí evolucionističtí vědci, byly by všechny pevniny za tu dobu už 340 krát úplně erodovány na úroveň oceánů. Jenomže samotné oceány by při množství splavovaného materiálu za tu dobu byly už 16 krát zaplněny až po okraj.

Evolucionisté namítnou: Dobře, ale je zde ještě uhlí, nafta, krápníky, uranová ruda; ty potřebovaly ke své formaci miliony let.

Vzpomeňme nejprve *uhlí*: to je takové černé enfant terrible geologů, chovající se vzpurně a nevypočitatelně, a tak se o jeho výstřelcích raději nemluví a v učebnicích se jen konstatuje, že vzniklo v období po něm pojmenovaném – karbonu, tj. ke konci prvohor, asi před 300 miliony let. Jenomže jeho sloje najdeme i v mladších geologických formacích a nadto byly objeveny např. i obrovské zuhelnatěné kmeny stojící svisle napříč několika geologickými formacemi. A k tomu bylo v laboratoři americké univerzity v Utahu už v sedmdesátých letech experimentálně zjištěno, jak uvádí *John C. Whitcomb* ve své knize *Svět, který zahynul*⁴¹,

⁴⁰ Ariel A. Roth: Some Questions about Geochronology, Origins č. 2/1986, Geoscience Research Institute, Loma Linda University, Kalifornie.

⁴¹ John C. Whitcomb: The World that perished, Baker Book House Co., USA 1973.

že všechna obrovská ložiska uhlí mohla být vytvořena ve velmi krátkém čase, a to jen vlivem *zvýšené teploty a tlaku*.

Whitcomb dále uvádí, že podobně byla laboratorně vyrobena i *nafta* vysoké kvality z materiálu rostlinného původu pocházejícího z kompostu nebo hnoje, a to za pouhých dvacet minut silným zahřátím a zvýšením tlaku.

Stejně tak i jiný americký kreacionistický vědec *Clyde L. Webster*⁴² jednoduchým laboratorním pokusem prokázal, že za pouhých šest měsíců se stačila usadit i uranová ruda, která údajně vznikala v druhohorách 750 tisíc až 1,5 milionu let.

A Whitcomb ve své knize uvádí i fotografii krápníků – stalaktitů dlouhých více než metr, které narostly na stropě sklepa pod Lincolnovým pomníkem ve Washingtonu postaveným v roce 1923, tedy za necelé půlstoletí od doby, kdy fotografie byla pořízena (Whitcombova kniha vyšla v roce 1973).

Evolucionisté mají ještě další argument pro starou zem, a to tzv. metodu stanovení stáří archeologických vzorků, hornin a zkamenělin prostřednictvím rozboru radioaktivních prvků, která bývá zpravidla nazývána metodou *absolutního datování*, neboť stanoví počet let, údajně uplynulých od vzniku zkoumaného jevu.

Princip tohoto měření je založen na objevu francouzského fyzika *Henry Becquerela*, který roku 1896 zjistil, že jisté přírodní prvky podléhají spontánnímu rozkladu svých atomů, přičemž se mateřský prvek mění v jiný, v dceřin, například draslík v argon; u uhlíku C_{12} přibývají dva neutrony, a tak vzniká C_{14} atd. Pro každou reakci lze stanovit tzv. *poločas*, kdy se polovina mateřských radioaktivních atomů přemění v atomy dceřiny. Např. pro draslík činí tento poločas 1,3 miliardy let, pro C_{14} 5730 let.

To je ovšem teorie, nicméně dnes je měření pomocí těchto metod považováno za objektivní, přestože v praxi a jejích proměnlivých podmínkách dochází zpravidla k obrovskému rozptylu měřených hodnot, který už sám o sobě výsledky zpochybňuje. Vědci si však z nesnáze pomáhají tak, že hodnoty pro jejich teorie nevhodné prostě nezveřejňují.

Ani metoda draslík-argon ani metoda pomocí radioaktivního izopu uhlíku C_{14} nejsou spolehlivé z četných důvodů⁴³.

⁴² Clyde L. Webster: Uranium – A Key to the Past, Loma Linda University, Kalifornie 1989.

⁴³ Podrobněji o důvodech proti platnosti radioaktivních metod viz už cit. Publikaci Věda a víra str. 56-60.

Teoreticky mohou platit v laboratoři, ale v terénu selhávají, a to především už proto, že neberou vůbec v úvahu děje, které se v geologické minulosti země odehrály.

Časté jsou případy, kdy dochází k naměření absurdních a prokazatelně nepravděpodobných hodnot. Sem patří např. měření stáří vzorků láv, jejichž výskyt je nicméně v archeologických nalezištích velmi častý. I zcela nedávné vyvřeliny o stáří několika desítek let jsou ohodnocovány stářím statisíců, ba i milionů let.

Nejpádnejší důvody proti těmto metodám shrnuje známá holandská vědkyně M.C. Oosterwycková-Gastuchová⁴⁴, která uvádí, že „minerály, a to i ty nejvhodnější k radiometrickému datování, např. slídy a biotity, za určitých hydrometrických podmínek – při zvýšení teploty a tlaku vodních par – mohou být synteticky vykrystalizovány za několik hodin. Tak minerály, o kterých se předpokládalo, že ke krystalizaci potřebují miliony let, lze zformovat za několik dní, a to dokonce i složky granitu.“

Stačí tedy *tlak, pára, teplota* – a vstupní podmínky pro radiometrické datování jsou totálně zavádějící. Nemluvě o této maličkosť: Najdeme-li opracovaný pazourek, pocházející zřejmě z doby kamenné, co nám laboratoře teoreticky určí? Stáří opracování pazourku – anebo stáří horniny, z níž byl pazourek vyštípnut?

CUVIER MĚL PRAVDU

Evolucionisté mají ještě poslední argument – a to *zkameněliny*, které se v jednotlivých usazených vrstvách naplavenin vyskytují v určitém pořadí, napovídajícím vzestupný řád života od spodních vrstev s jednoduchými živočichy po nejvyšší vrstvy s živočichy nejvíce evoluovanými.

Je nesporné, že tento vzestupný řád života ve zkamenělinách lze nalézt.

Cuvier⁴⁵ se však tázal, proč vrstvy nad sebou uložené svědčí o nesouvislosti? Proč v nich nejsou uloženy i přechodné formy života, ony mezičlánky, které tak vášnivě obhajoval Darwin? Cuvier si vysvětloval tyto obnovy života, a to vždy na jiné úrovni, prostřednictvím velkých a ničivých kataklysmat, po nichž

⁴⁴ Marie – Claire van Oosterwyck – Gastuche: La datation des ères géologiques remise en question, Le Cep 988/3, 4 rue de Beauvais, 91410 Saint Cyr-sous-Dourdan, France.

⁴⁵ Viz např. Baron Georges Cuvier: Die Umwälzung der Erdrinde, Eduard Weber, Bonn 1830.

vždy došlo k následnému stvoření nového druhu, a tak se snažil dostat pozorované do souladu s biblickou Genesí, i když v ní existoval jen popis jediné katastrofické události – celosvětové Potopy.

Jeho názory, ve své podstatě vycházející z pozorovaných jevů, nicméně evolucionisté zpochybnili a zamítli a sami vysvětlovali Cuvierovu námitku, že mezičlánky života chybějí, argumentem, že se vyvinuly jinde a do stanovené oblasti se přistěhovaly už vyvinuté druhy.

Sám Cuvier se však ostře stavěl i proti lyellovským názorům o idylicky uniformním vývoji země. Přesvědčoval se, že je do ní vepsáno množství katastrof, které Lyell naopak vidět nechtěl.

Cuvier o naplaveninách předpokládal, že jsou nutně důsledkem celosvětového kataklysmatu, oné biblické Potopy, ale mátl ho onen mechanismus uložených vrstev. Nevěděl, co víme dnes my, například, že některé geologické vrstvy na jistých místech světa uloženy nejsou, že prostě chybějí, že četné biologické druhy se opakují ve všech vrstvách, např. ježovky a rejnoci, že některé fosilie, které byly považovány za dávno vymřelé, existují i v přítomnosti, jak o tom svědčí ona pověstná ryba *Latimeria*, dodnes lovená u pobřeží Madagaskaru.

Cuvier se snažil vidět správně, ale jeho doba byla ještě v počátcích objevů. Teprve ve 20. století došlo k mnoha přímo senzačním odhalením, na jejichž základě dnes můžeme s určitostí říci, že opravdu došlo k celosvětové Potopě, a to spojené s obrovským geologickým kataklysmatem – s přesuvy půdy, vulkanickou činností a s vytvořením hlubokých puklin – *riftů* v zemské kůře.

Mezitím archeologové, antropologové a paleontologové překopali celý svět a našli o tom veliké množství svědectví, žel ve většině případů nezveřejňovaných nebo záměrně nesprávně interpretovaných, protože jednoznačně svědčí proti teoriím evoluce a o pravdivosti biblických pramenů Genese.

Obrovská překvapení antropologům a geologům uchystaly objevy afrických tektonických příkopů. Tato riftová údolí svědčí o strašlivých katastrofických událostech a zároveň dokazují, že Charles Lyell se se svou teorií pokojného a nekatastrofického vývoje země hluboce mýlil. Rifty vznikly zřejmě v souvislosti s rozpojením původního jediného kontinentu země, jak o tom ještě bude pojednáno. K těmto riftům, z nichž nejprozkoumanější je východní, procházející Etiopií do oblastí jezer a odtud

k Mozambiku, patří i samotné Rudé moře, jež vzniklo jako rift a vzápětí bylo zaplaveno oceánem.

Tyto tektonické příkopy⁴⁶ hluboké několik set metrů jsou završeny nejrůznějšími sedimenty, přerušovanými vrstvami lávy a sopečného popela. V těchto vrstvách se páté přes deváté nacházejí pozůstatky obrovského počtu živočichů všech druhů, a to i savců včetně slonů a nosorožců, četné druhy opic, hyeny, koně a dokonce i vepři, ale i mamuti, plazi, ptáci a dokonce i dinosauři. V sedimentech byly pohřbeny i celé rozsáhlé lesy.

V šedesátých a sedmdesátých letech zde na různých místech byly nalezeny i zbytky opice, označené za *australopiteka*, předchůdce člověka, a to zejména členy rodiny anglického badatele *Louise Leakyho*. Nezávisle na nich v Etiopii badatel *Johanson* našel celou rodinu *Homo Sapiens*, opravdových lidí, a to zřejmě zasypaných na útěku před nějakou katastrofou.⁴⁷

Jednu takovou opičku vysokou 120 cm a s dlouhýma rukama, která se nutně pohybovala po čtyřech, překřtila rodina Leakyho na onu slavnou *Lucii*, jejíž fotografie oběhla celý svět s příslušnou evolucionistickou propagandou.

Nicméně u *Rudolfova jezera* v roce 1973 Leaky syn našel pozůstatky *australopiteka* společně s člověkem, takže už nemohlo být sporu o tom, že onen *australopitek* je pouhou opicí.

O tom se ovšem veřejnost nedověděla, stejně jako o nesporných důkazech svědčících o celosvětové Potopě, současně doprovázené geologickou katastrofou, v jejímž důsledku vznikly i ony hluboké rifty, tak bohaté na nálezy všeho druhu, neboť do nich voda nahrnula bez ladu a skladu vše, co jí stálo v cestě. Přívalové vody se přitom vůbec neohlížely na to, aby ukládaly geologické vrstvy podle evolucionistů, a tak rifty jsou proti Lyellovým teoriím tím nejzávažnějším svědectvím.

Od té doby už leckterý vědec začal brát možnost celosvětové Potopy vážně, i když se k tomu veřejně třeba nepřiznal.

Skutečnost celosvětové Potopy spojené s přírodní katastrofou nám konečně vysvětluje mnoho věcí. Nejen to, proč jsou sedimenty obsahující miliardy fosilních rostlin a živočichů rozloženy po celém světě, a to i ve velehorských partiích, ale např. i některé zvláštní a jinak nevysvětlitelné nálezy zkamenělin: jen takto lze

⁴⁶ Viz např. jejich popis v díle francouzské antropoložky G.J. Morphinové: *Anthropos* 2000, 34730 Saint-Vincent de Barbeyrargues 2001.

⁴⁷ Viz už citovaný sborník CESHE: *Préhistoire transformiste...*

vysvětlit ony obrovské hřbitovy zkamenělin, ze kterých nejpo-
věstnější je nález 300 dinosaurů v lokalitě amerického státu Utah;
tato zvířata o váze od 10 do 50 tun jsou zde ještě ke všemu navr-
šena na sebe.

Byla nalezena i celá pohřebiště ryb, které nesou stopy okamžič-
tého násilného zasypání v okamžiku, kdy do těchto míst byly ve
velkém množství odneseny dravým přívalem vody. Existují i ná-
lezy ryb, které zkameněly přesně v okamžiku, kdy jedna požírá
druhou.

Jen Potopa nám vysvětlí i sám proces fosilizace. K ní totiž v ta-
kovém měřítku dnes nikde na světě nikde nedochází, ve vodě
k ní vůbec nedochází; mrtví živočichové, pokud nejsou pozřeni
mrchožravými živočichy, se prostě rozloží. Zkamenění předpo-
kládá nutně náhlé zasypání, aby daná geologická vrstva zůstala
bez kyslíku. Ostatně jen toto rychlé zasutí vysvětlí, proč mohla
zkamenět například těla měkkýšů, motýlí kukly, ovoce a dokon-
ce i trus velkých ještěřů!

Tak měl Cuvier tedy pravdu.

Do naší země je zcela jasně vepsáno svědectví o celosvětové
katastrofě, před kterou všichni živí tvorové počínaje trilobity
a konče člověkem prchali, jak mohli a kam mohli. Nepohybliví
trilobiti, prvoci, láčkovci, červi a jiní drobní živočiši byli přívalo-
vými vlnami zastiženi jako první, a tak byli *uloženi* do nejnižší
vrstvy prvohor, zatímco větší živočiši – savci, ptáci, prchali na vy-
výšená místa. Mezitím byli dostiženi někteří plazi a obojživelníci
a uloženi do mladších prvohor, do druhohor pak mloci, žáby
a drobní savci, do třetihor velcí savci, načež nakonec ve čtvrtoho-
rách byl na samotných vrcholech kopců a hor dostižen i sám člo-
věk.

To je nejprostší a nejlogičtější vysvětlení všech složitých histo-
ricko geologických třídění a klasifikací.

A protože na některých místech v souvislosti s obrovskou tek-
tonickou činností začaly vznikat trhliny – rifty nejen mezi budou-
cími kontinenty, ale i např. uvnitř afrického kontinentu, přívalo-
vými vlnami do nich bylo spláchnuto vše živé bez rozdílu. Proto
jsou rifty tím nejpřesvědčivějším důkazem.

Evolucionistický scénář se tak rozpadl docela. Uměle vykon-
struované geologické éry, opatřené složitým názvoslovím a pro-
tahované na stovky tisíc a miliony let, jsou jen teoretickou ab-
strakcí, skutečnosti vůbec neodpovídající.

Jsou pouhou mytologií moderního člověka, vědeckou náhražkou pravdivé skutečnosti, pověrou. Do země není vepsáno žádné svědectví o její dlouhověkosti a vše svědčí naopak o tom, že naše země je mladá a že ono velké kataklysmo, které ji zformovalo do její dnešní podoby, se odehrálo ne před miliony, ale tisíci let.

Tak jsme se rázem dostali do časových relací vyplývajících z knihy Genese. Ale to ještě není vše.

Do země jsou jasně vepsána i jiná svědectví.

BOŽSKÁ GEOGRAFIE

Vraťme se ještě k oněm africkým riftům: Jsou i svědectvím o rozpadu jediné celistvé země, již si vědci navykli říkat *Pangea*, do dnešních kontinentů. Toto rozpojení kontinentů bylo předmětem úvah celé řady autorů, ale snad z prvních vůbec byl francouzský premonstrát *R.P. Placet*,⁴⁸ který už v roce 1678 napsal, opíraje se o autoritu Písma: „Před potopou Amerika nebyla vůbec oddělena od ostatních částí země a ostrovy neexistovaly.“

Co o tom soudí moderní vědci?

Kolem roku 1910 začal německý geofyzik *Alfred Wegener* (1880–1930) rozvíjet neobvyklou hypotézu: Povšiml si toho, že kontinenty do sebe více méně zapadají jako části oné dětské skládkanky *puzzlu*, což je obzvlášť patrné na západním pobřeží Afriky, svou konturou opisující východní pobřeží jižní Ameriky. Wegener si představoval, že naše země v epoše karbonu (tj. asi před 500 miliony let) byla jediným kontinentem – jakousi žulovou čepicí plovoucí jako vor na kluzkém magmatu. Tento čepec byl narušován prohlubujícími se trhlinami, které způsobily jeho rozpad a oddělení jeho částí až do dnešní podoby kontinentů.

Wegenerova teorie nebyla dlouho přijímána, teprve v šedesátých letech tento názor přesvědčivě zvítězil, a to nejen pro podrobné poznatky o podmořských dnech, důkladně zkoumaných vojenskými ponorkami, ale i pod tlakem argumentů biologů a přírodních ekologů. Tak například v *Úvodu do obecné fyzické geografie*⁴⁹, vydaného pražskou Akademií v roce 1976, jeho autoři už tuto teorii plně uznávají.

⁴⁸ Citace převzata z publikace Noel Deroose: *Si le monde savait*, CESHE, B 7500 Tournai, Belgique 1994.

⁴⁹ Demek, Quitt, Raušer: *Úvod do obecné fyzické geografie*, Academia, Praha 1976.

Podle nich posuv pevninských bloků „byl v minulosti předmětem sporů mezi biology a geology. Teprve *H.G. Wunderlich* (1964) podpořil tuto teorii novými důkazy: zejména objevy na dně oceánů, např. středoocéánských hřbetů, společně se stratigrafickými (K. Beurle 1961), geologickými (R. Maack 1964) a biologickými (L. Brundin 1963) důkazy prokázaly, že teorie pohybu bloků je ve svých základech a také podrobnostech správná... Tímto způsobem lze vysvětlit podobnost a příbuznost mnoha organismů na kontinentech severní a jižní polokoule.“

Postupně vznikla celá řada variantních úvah, jak toto rozpojení mohlo probíhat. Například podle hypotézy *R.S. Dietze* původní Pangea se nejprve rozpojila do dvou kontinentů – do severního kontinentu *Laurasie* se Severní Amerikou a Eurásií a do jižního kontinentu *Gondwany* – tj. Jižní Ameriky, Afriky, Austrálie a Antarktidy. Francouzská antropoložka *G.J. Morphinová*⁵⁰ o tom v roce 2000 napsala:

„Hypotéza, podle které se kontinenty rozpojily jako částice nějakého puzzlu v měřítku zemského globu a postupně se oddělovaly od jediného původního kontinetu, vzbuzovaly ještě před sedmdesáti lety u seriózních geografů pouze úsměv. Tato hypotéza je dnes uznána jako dokonale platná a dala vzniknout novému odvětví geologie – studiu mořského dna, kde se měřitelným způsobem přemisťují obrovské desky o různém reliéfu, z něhož se nad úroveň moří vynořují pouze jeho vrcholky.“

„Jakou rychlostí se kontinenty daly do klouzání směrem od sebe? Současná rychlost přemisťování, pravděpodobně nepatrná ve srovnání s původní rychlostí, nám v tom směru nemůže umožnit žádné poznatky. Mezi jednotlivými lokalitami byly zřejmě velké rozdíly a pomyslíme-li na hrozivé pozvedání horských masivů v zónách, kde se tyto desky setkávají, můžeme předpokládat, že to byla kataklysmata přesahující jakoukoliv lidskou představu. Škeble nalézané na vrcholcích Himalájí či v Nepálu na hoře Makalan (8500 m) nám o tom podávají strašlivé svědectví. A nadto se v trhlinách mezi deskami usadily vulkanické systémy, jejichž obřímí erupce se nedají vůbec změřit, neboť současná zemětřesení a erupce nám o tom mohou podat jen slabou představu. Tichý oceán je takovými sopečnými hřebeny lemován na východě i na západě. Víme přitom, že stačí několik hodin, aby se sopečný ostrov vynořil nebo zmizel.“

⁵⁰ Viz citované dílo *Anthropos* 2000.

„Velký africký rift, ve kterém leží Viktoriino jezero a jezera Tanganika a Malawi, pouze pokračuje v trhlině Mrtvého a Rudého moře; je místem střetu africké desky s dílčí deskou somálskou, které jsou v neustálém pohybu a v nám neznámém čase se od sebe oddělí, a tak vznikne velký somálský ostrov, jak byl už předtím izolován Madagaskar.“

Wegener uvažoval tedy na počátku 20. století správně, ale mylil se, stejně jako dnešní geologové, když předpokládal, že tyto události se odehrály v průběhu stovek milionů let. Snažil se tak tektoniku kontinentálních desek uvést do souladu s teoriemi evoluce a historickou geologií, tak jak se o to pokoušejí vědci i dnes, přestože pro to nemají vlastně žádné důvody a mnoho skutečností svědčí o něčem docela jiném. Vždyť například geologové dnes vědí, že mořská pobřeží jsou mladého původu; jejich stáří neodhadují na miliony, ale nejvýše na 5 tisíc let, jak uvádí Morphinová.

Wegener už na počátku 20. století svou, tehdy ještě nepotvrzenou hypotézu ilustroval i příslušnými nákresy znázorňujícími původní prazem – Pangeu a její postupný rozpad a přemístění jednotlivých kontinentů na jejich dnešní místa.

Po něm tato schémata zdokonalovala řada vědců, např. už zmíněný R.S. Dietz. Všechny tyto hypotézy vycházejí z toho, že by pohyby jednotlivých kontinentů měly být co nejméně náročné. Původní Pangea jim proto vychází jako podivný neorganický a řeklo by se, že silně vykousaný slepenec kontinentů, ve kterém zejména jeho jižní část s Antarktidou a Austrálií, jakoby jakýmsi z ní na východ vyčnívajícím apendixem, působí přímo excentricky a neuspořádaně.

Všichni tito vědci jsou samozřejmě ateistickými evolucionisty, a tak při svých rekonstrukcích postupují ze svého ryze lidského hlediska, mechanickou cestou, aniž by se po inspiraci ohlíželi někde jinde.

Proto je jim naprosto cizí myšlenka, že by tato původní země mohla mít ucelenou, celkem snad i symetrickou podobu, jak to ostatně vyplývá z příslušného versetu knihy Genese, kde se praví, že Bůh třetího dne nařídil vodám zemského povrchu, aby se shromáždily⁵¹ kolem pevné země (Gen 1,9-10):

⁵¹ Někteří překladatelé, např. už citovaný Gaston Bardet, slovo „shromáždily se“ překládají dokonce jako „shvězďily se“, soustředily se do uceleného koncentrického a symetrického útvaru.

*Nechť vody, které jsou pod nebem,
se shromáždí v jedinou rozlohu
a necht' se zjeví souš.*

A stalo se tak.

A nazval Bůh souš: Země

A shromážděné vody nazval: Moře.

Právě z této strany už v padesátých letech uchopil problém francouzský kreacionistický vědec *Fernand Crombette*⁵² (1880–1963), který své výzkumy v této oblasti nazval *Božskou geografii* a v předmluvě k ní jasně vymezil svůj zdroj inspirace:

„Svůj původ má země v Bohu, to On vyznačil plán, dal pravidla její formaci, a tak studium jeho jednání nám pomáhá při objevování její minulosti, kterou velmi často posuzujeme jen z hledisek statických a statistických, zatímco je plna božského dynamismu, který ji zformoval a přeformoval, jakož i harmonie počtu a měr, které do ní Architekt vesmíru uzavřel.“

Proto se Crombette při rekonstrukci původní pevniny drží doslova toho, co je nám o tom známo z knihy *Genese*, a přitom předpokládá, že Bůh pevninu nevytvořil jako neuspořádané vrabčí hnízdo, ale jako ucelenou a pro budoucí život krásnou zem.

Podle Crombetta, který jako první založil rekonstrukci Pangey na souvislosti s Potopou, je především mylný Wegenerův předpoklad o pozvolném rozpojení kontinentů, kterým se on i jeho evolucionističtí následovníci snaží dostat do souladu s Lyellovou teorií uniformismu. Vlastní mechanismus posunu musel být naopak rychlý, katastrofický. Crombette o tom píše⁵³:

„V okamžiku, kdy se pevnina přemisťuje, odkrývá vazké magma, na kterém spočívá; cestuje tak trochu jako prkno po vodě. Ale zde je nosnou kapalinou hustá láva, a ne tekutá voda. Nicméně i voda při tomto procesu je přítomna – mořská voda, která je postupujícím blokem vytlačována. A tak zatímco obnažená láva se snaží pomalu vystupovat vzhůru, asi jako by to činila vazká kapalina, aby aspoň částečně zaplnila uprazdňovaný prostor, který

⁵² Fernand Crombette: *L'essai de geographie divine*, CESHE, B-7500 Tournai, Belgique 1979. Tento samotářský katolický vědec, pracující zcela samostatně, má ve svých výzkumech záběr interdisciplinárně nesmírně bohatý; to právě po jeho smrti pracovníci CESHE se snaží jeho dílo kriticky hodnotit a postupně publikovat.

⁵³ Citováno dle Noel Derose: *Si le monde savait*, CESHE, B-7500 Tournai, Belgique 1994, přinášející stručný výbor z celého rozsáhlého Crombettova díla.

je jí uvolňován, rychlejší mořská voda, obtéká kolem bloku a sráží magma a vykresluje v něm ve formě vyhloubeniny tvar přemísťovaného kontinentu.

Zde však nastupuje důležitá okolnost: Aby celá výsledná část například Jižní Ameriky nechala svůj tvar *otištěn* v novém dně oceánu, blok musí být vytržen ze svého místa relativně rychlým pohybem, rychlejším než je proces stoupání magmatu, aby toto magma bylo vodou zpevněno, a tak nemohlo pokračovat ve svém vzestupném pohybu. Nemohlo se tedy jednat o pomalé rozpojování například v rozsahu 1 milimetru za den; zde došlo k brutálnímu přesunu, rozdělenému ne do 3 milionů let, jak si to představuje Wegener, ale daleko spíš do 90 dnů, jak to ukazuje Bible; ne v důsledku fenoménů přizpůsobujících se současným podmínkám, ale v důsledku nesmírné katastrofy. R.P. Placet nám řekl, co jí bylo: Všeobecná Potopa.“

Vysvětlení, proč došlo k rozpojení kontinentů, leží podle Crombetta tedy ne v hmotných a mechanických příčinách, ale šlo o akci viditelně inteligentní a chtěnou.

Crombette věděl, že Wegenerovi bylo vytýkáno, že kontinenty, např. Jižní Amerika a Afrika, do sebe zapadají, ale zdaleka ne přesně. Po několik let tedy pečlivě studoval oceánografické mapy a dospěl k poznání, že k dokonalejšímu vytěsnění jednotlivých částí tohoto puzzlu je zapotřebí přibrat i přímořskou mělčinnou část tzv. šelfů:⁵⁴

„Kontinenty a ostrovy jsou obvykle lemovány jistou sníženinou (šelfem) ponořenou do malých hloubek; tato sníženina pod vodou sestupuje nejprve velmi pozvolna až přibližně do hloubky 200 metrů, pak poněkud strměji až do hloubky 2000 metrů v průměru; odtud začíná oblast abyssální, hlubinná, se svahem daleko strmějším. Z toho plyne, že aby původní jediný kontinentální blok nebyl rozrušován tím, že by dovnitř vtékalo moře, (které ho obklopovalo), musel mít před Potopou oceán hloubku o 2000 metrů nižší než je tomu dnes.“

Že dříve hladiny moří byly níže, je prokázáno; mimo jiné o tom svědčí i tzv. *abrazní terasy* – *šelfy* vytvořené mořskými vlnami a příboji. Nalézají se pod hladinou dnešních moří až do hloubky 600 – 800 m. Dalším důkazem jsou koráli, jejichž společenstva

⁵⁴ Viz cit. L'essai de géographie divine.

mohou růst jen v malých hloubkách 50 – 100 metrů, přesto jsou však nalézáni i ve velkých hloubkách.⁵⁵

Připojováním těchto šelfových oblastí se Crombettovi podařila prozatím nejdokonalejší rekonstrukce původní pozemské čepičky. Začal od Jižní Ameriky, kde se jevílo nejméně problémů – a skončil u zcela kompaktního povrchu celkem pravidelné kulové výseče připomínající harmonicky rozvinutý květ. Ke svému velkému překvapení Crombette zjistil, že v takto kompaktně zrekonstruované původní pevnině zaujímá Jeruzalém její geometrický střed – přesně podle představ, které ještě byly běžné ve středověku.⁵⁶

Ale pak ještě naše země nese svědectví o další katastrofě, jejíž záhadností si badatelé lámou hlavu už přes dvě stě let: Jsou to nálezy hromadně vyhynulých a současně dokonale zmrazených mamutů na Sibiři a na Aljašce. Odhaduje se, že je zde při severním pobřeží pohřbeno na 5 milionů mamutů, kteří zde byli náhle zmrazeni a uloženi před nepříliš mnoho tisíciletími.

Tato naleziště jsou dobře známa už od dávných dob, kdy začala sloužit jako „doly“ na slonovinu, která byla dodávána hlavně do Číny, vždyť mamutí kly jsou obrovské – dosahují až třímetrové délky.

Všechny okolnosti jsou zcela výjimečné, například i to, že mnozí mamuti byli zmrazeni vstoje, u některých vědci konstatovali četné zlomeniny, zejména dlouhých kostí, což by svědčilo o tom, že jejich obrovská těla musela být vymrštna do výše a sražena opět k zemi. Jinak jsou jejich těla naprosto neporušena, mají srst, oči jsou zachovány, bez kazu jsou i ty nejjemnější záhyby kůže v měkkých částech těla.

Všechny okolnosti svědčí o tom, že tito mamuti museli zahynout zcela náhle, protože nejen v jejich žaludcích, ale i tlamách je možno ještě dnes nalézt nerozložené zbytky rostlinné potravy,

⁵⁵ Jsou různé domněnky o tom, kde se tato voda vzala. Evolucionističtí vědci např. předpokládají, že pochází z roztavených ledovců. Jinou hypotézu přinesl např. německý racionalistický filozof Immanuel Kant (1724-1804), který předpokládal, že kolem Země před Potopou existoval vodní prstenec, tak jak ho má dodnes planeta Saturn, který při Potopě spadl na zem a zaplavil ji. Tato úvaha se ostatně v principu neliší od starých křesťanských kosmologických modelů: např. sv. Jan Damascenský, sv. Beda, ale i sv. Bonaventura ve svých modelech obklopovali Zemi „vodami nahoře“ – vodním prstencem v souladu s příslušnou pasáží 2. dne Genese. Tento názor zastávají i někteří dnešní kreacionisté včetně Crombetta.

⁵⁶ Crombette ve své „Božské geografii“ všechna přemístění přesně dokumentuje mapami a schémata, ze kterých sestavil celý atlas. Výbor asi 30 listů mám ve svém archivu.

která mimo jiné svědčí i o tom, že tyto dnešní kraje věčného ledu byly kdysi kvetoucími zeměmi subtropického pásma, vždyť mamuti museli spotřebovat denně ke své stravě nepředstavitelné množství rostlin. Tyto nálezy znal už i Cuvier a ve své *Rozpravě o proměnách povrchu země*⁵⁷ o nich napsal:

„Kdyby (mamuti) nebyli současně zabiti i zmrazeni, rozložila by je hniloba. A posuzováno z druhé strany – v místech, kde byli zastiženi, předtím věčný mráz nebyl, protože při takové teplotě by nemohli žít. Krajina, kterou obývali, byla tedy zmrazena v jediném okamžiku. Tato událost musela být náhlá, okamžitá, bez jakékoliv gradace, a co tak jasně ukazuje tato poslední katastrofa, není méně průkazné ani pro katastrofy, které jí předcházely.“

Tyto nálezy byly samozřejmě známy i Lyellovi a Darwinovi. Lyellovi hrubě narušovaly jeho teorii aktualismu, podle níž v minulosti katastrofy neexistovaly a vše se odehrávalo klidnou cestou, jako je tomu dnes, a tak se tento problém snažil obejít tvrzením, že mamuti zrovna plavali v moři a byli překvapeni náhlým mrazem, což neodpovídá faktům. I pro Darwina byl problém víc než mrzutý, a tak se k němu raději nevyjádřil.

Záhada mamutů je čas od času rozvířena zvědavými novináři, ale evolucionistickými vědci vlastně dosud objasněna nebyla. V souvislosti s ní se dostáváme i k neméně nejasnému problému tzv. *glaciálů – ledových dob*. Už v 19. století vzniklo mnoho teorií a dohadů a dodnes jejich přesný počet i časová rozpětí jejich trvání jsou předmětem sporů.

Jak už to však evolucionisté mají ve zvyku, i v této věci byl vytvořen jakýsi oficiální a všemi učebnicemi přijímaný scénář; podle něho se rozeznávají čtyři hlavní ledové doby, které se časově situují mezi konec třetihor a na začátek čtvrtohor a které byly pojmenovány jako *Günz, Mindel, Riss* a *Würm*. Mezi ně kladou vědci tzv. *interglaciály*, meziledové doby, pro život příznivé, a právě do těchto období umisťují vývoj člověka v epochách starší, střední a mladší doby kamenné (paleolitu, mezolitu, neolitu).

„Příčina ledových dob zatím není známá“, konstatují O. Hlad a J. Pavlousek ve svém *Přehledu astronomie*⁵⁸, stejně jako autoři už zmíněného *Úvodu do obecné fyzické geografie*⁵⁹, kteří uvádějí, že

⁵⁷ Viz cit. Dílo *Die Umwälzung der Erde*.

⁵⁸ RNDr. Oldřich Hlad a Ing. Jaroslav Pavlousek: *Přehled astronomie*, SNTL Praha 1984.

⁵⁹ Viz. cit. publ. Demek, Quitt, Raušer: *Úvod...*

„k vysvětlení příčin změn podnebí v geologické minulosti země existuje mnoho hypotéz“ a některé z nich uvádějí; jsou jimi:

1. změny v tvaru ekliptiky;
2. změny sklonu zemské osy, dnes činící $60^{\circ}30'$;
3. změny v intenzitě slunečního záření;
4. horotvorné pochody.

Kreacionističtí vědci, např. Američané Henry Howorth a John C. Whitecomb⁶⁰ stejně jako Francouzi Crombette, A. Dubois a O. Fribault⁶¹ a český kreacionista Blahoslav Balcar⁶², jednoznačně vidí příčinu radikální změny klimatu v náhlém naklonění *zemské osy*, a to v souvislosti s Potopou a rozpojováním kontinentů, tedy jako součást bouřlivého procesu radikálního přemodelování země.

Pokud zemská osa byla vůči ekliptice ve svislé poloze, ozařovalo slunce naši zem stále a od točny k točně, přičemž den s nocí se střídal po stejných dvanáctihodinových intervalech a roční období neexistovala. Po naklonění zemské osy vznikly polární oblasti a tropická pásma, neboť země se přestala rovnoměrně oteplovat. Ochlazení mělo za následek nejen pronikavé změny v klimatu, ale způsobilo i vznik souvislé ledové a sněhové pokrývky v Evropě, Severní Americe, ale i na jižní polokouli – v Andách a Austrálii.

Jeví se jako jisté, že před ledovými dobami naše země neznala roční období; o tom svědčí i samotná přebujelá tropická vegetace a existence obrovských živočichů, na této vegetaci závislých, a tak právě tehdy byl způsoben onen radikální přelom. Vrátime-li se zpět k mamutům, vysvětlení jejich katastrofického vyhynutí je pak prosté, jak konstatuje Whitecomb: Nejprve nastoupila vodstva Potopy a pak vzápětí po vychýlení zemské osy následoval náhlý a strašlivý mráz, způsobivší ochlazení snad na -100° Celsia, protože jen ten byl schopen zmrazit takové obrovské živočichy, aniž se v buňkách jejich těl vytvořily velké krystaly.

Předběžně už tedy můžeme rekapitulovat: Do naší země je přesvědčivě vepsáno svědectví o celosvětovém kataklysmatu – Potopě, spojeném s dalšími katastrofami – s rozpojením kontinentů, nakloněním zemské osy a se zvýšením hladiny světových oceánů.

Dnes všechny tyto souvislosti se snaží souborně vidět jen nepa-

⁶⁰ Viz cit. dílo *Le Monde qui a péri*.

⁶¹ A. Dubois, O. Fribault: *Evolution ou Création?* Paris 1957.

⁶² Blahoslav Balcar: *Tajemství potopy*, Nakladatelství Nový život, Praha 1991.

trná menšina vědecké veřejnosti, zatímco její drtivá většina tvrdšíjně setrvává na svých prokazatelně mylných evolucionistických scénářích, hláсанých ze všech kateder světa, obsažených ve všech učebnicích, šířených osvětou i masmédií. Nicméně ty nás k žádné syntéze nedovedou, tato práce čeká na kreacionistické vědce.

EGEJSKÁ KATASTROFA

Do naší země jsou ještě vepsány další katastrofy, ale podstatně menšího měřítka, ne už celosvětového rozsahu. Jedna taková katastrofa postihla kolem roku 1500 př. Kr. oblast Středozeemí. Povědomí o ní existovalo odedávna, ale museli přijít archeologové a po nich posléze i geologové a oceánografové, aby se tato událost začala rekonstruovat.

Vše začalo objevem minojské kultury.

Když anglický archeolog *Arthur Evans* (1851–1941) roku 1900 odhalil v Knossu na Krétě slavný palác krále Minoa s jeho pověstným labyrintem, který podle legendy stavěl onen známý Daidalos, nevědělo se vlastně o této předhomérské epoše vůbec nic. Teprve ve 20. století byla krétská kultura odhalena v celé své velikosti. I ona však, podobně jako i jiné středozeemní kultury, nesla stopy nevysvětlitelného přerušení zhruba v letech 1500 př. Kr., což bylo zprvu vysvětlováno válečnými nájezdy a nakonec likvidací minojské kultury pevninskými řeckými barbary – Dóry. Ale už sám Evans v Knossu našel stopy po přírodních destrukcích, nevěnovala se tomu však pozornost.

Teprve v šedesátých letech začaly být dávány do této souvislosti poznatky geologů a vulkanologů, podle kterých ve středozeemním prostoru kolem roku 1500 př. Kr. došlo k veliké přírodní katastrofě.

Mezi prvními to byli řečtí archeologové, zejména sám ředitel Národního muzea v Athénách *S. Marinato*, kteří tvrdili, že četná krétská centra byla zničena katastrofou vyvolanou výbuchem sopky na ostrově *Théra*.⁶³

Théra je ostrůvek, ale současně i drobné souostroví v jižní části Kyklád, jinak zvaný *Santorin* (od Santa Irina). Český oceánograf *Zdeněk Kukul* tuto katastrofu líčí takto⁶⁴:

⁶³ Viz např. Antonín Bartoněk: *Zlatá Egeis*, Mladá fronta, Praha 1969.

⁶⁴ Zdeněk Kukul: *Atlantis ve světle moderní vědy*, Academia Praha 1978.

„Podle některých geologů a historiků to byla největší přírodní katastrofa starověku, podle jiných dokonce největší přírodní katastrofa historických dob... Vulkanologové vypočítali podrobně intenzitu výbuchu a došli k názoru, že erupce byla třikrát silnější než velmi známý výbuch sopky Krakatau v roce 1883.

Sopečný popel dopadal zpět na ostrov a vytvořil 30 metrů mocnou vrstvu tufu. Byl roznášen i do okolí a zasypal moře a okolní ostrůvky na ploše dvakrát tak velké než je Československo. Popel dosahoval teploty až 500° Celsia... Výbuch a propadnutí sopečného kužele způsobily, že se vytvořila největší vlna tsunami, jakou si můžeme představit – vlna snad až 100 metrů vysoká. Hnala se rychlostí 350 km za hodinu na všechny strany od ostrova. Za 20 – 30 minut dostihla krétské pobřeží a za 3 hodiny se přivalila na Egypt, Sýrii a Tunisko. Před takovou vlnou samozřejmě nebylo úniku.“

Teprve v polovině šedesátých let *D. Ninkovich a P.C. Haezen* našli stopy po výbuchu sopky na ostrově Théra v okolních sedimentech Středozemního moře, časově je zařadili a spojili s mnoha dalšími událostmi této oblasti, mezi jiným i důležitými vnitrostátními změnami v Egyptě a se zničením hittitské civilizace.

Po této stránce bohaté podrobnosti podává *F. Crombette*⁶⁵: Podle něho za plného míru byl Egypt doslova zaplaven přílivem *mořských národů*; faraon Amenephtes, za něhož se odehrál židovský Exod, nebyl schopen se zbytkem svého vojska udržet v zemi pořádek a raději se stáhl na jih do Etiopie, kde zůstal plných 13 let.

Stejnému náporu byla vystavena i sousední hittitská říše prostírající se na území dnešní Sýrie a byla jím vyvrácena.

Anglický badatel *N.S. Coldstream* má zato, že katastrofická příbojová vlna tsunami, vyvolaná tímto výbuchem, zničila tehdy civilizaci na celém severním krétském pobřeží⁶⁶.

Teprve v roce 1967 vykopávky podniknuté na ostrově Théra už zmíněným *S. Marinatosem* opravdu odhalily v třicetimetrové vrstvě sopečného popelu minojskou kulturu.

Je možné, že tehdy došlo k celé sérii současných či následných katastrof, všech datovaných přibližně letopočtem 1500 př. Kr.

⁶⁵ Vylíčení této události je podle Crombetta zachyceno na tzv. Izraelské stéle v Karnaku.

⁶⁶ Viz cit. dílo A. Bartoňka.

Tak například v nedávných letech geologové odhalili na dně Černého moře stopy po podstatně menším sladkovodním jezeru včetně koryta starého přítoku Dunaje. Zřejmě muselo dojít ke katastrofě, která vytvořila dardanelskou a bosporskou úžinu s dnešním Marmarským mořem, kudy do černomořského prostoru začala postupně natékat voda ze Středozemního moře. To mohlo být příčinou ke stěhování národů sídlících v Černomoří⁶⁷. Přibližně tehdy se asi árijští dobyvatelé dostali do Indie. Souvislosti zde jsou:

Je totiž zajímavé, že kolem roku 1500 zanikla i protoindická civilizace v údolí řeky Hindu včetně oněch proslulých center *Mohendžo-daro* a *Harappa*. Zejména nálezy několika skupin koster v ulicích Mohendžo-dara svědčí o tom, že tito lidé byli zastiženi na útěku. Před čím? Anglický archeolog *Mortimer Wheeler*, který toto všechno objevil, vyslovil domněnku, že původci této katastrofy snad byli árijští dobyvatelé.⁶⁸

Celkový obraz o těchto všech událostech a o jejich případných souvislostech si však dnes ještě nemůžeme učinit, neboť mnohé bude třeba ještě ověřit.

PLATÓNOVA ATLANTIDA

A konečně je zde ještě jedna možná souvislost: Když Crombette sestavoval dohromady svou pravidelně rozloženou *Pangeu*, několik dílků zemského puzzlu mu chybělo: nezaplněn zůstal pruh v dnešním Atlantickém oceánu mezi Severní Amerikou na západě a Afrikou a Evropou na východě; pruh dlouhý asi 5500 km a široký asi 1000 km. V jinak zcela kompaktní pevnině, kterou světový oceán obtékal kolem dokola, přičemž uvnitř pevniny neexistovalo žádné moře, se tento nevyplněný prostor Crombettovi zdál nelogický. Nutně zde musela existovat nějaká země, která později *zmizela*.

Právě do této nezaplněné oblasti Crombette umístil onu bájnou Platónovu Atlantidu, o které už bylo napsáno tolik knih a pojednání, ale která je převážnou většinou pracovníků vědeckého světa popírána.

⁶⁷ Viz cit dílo Morphinové: *Anthropos* 2000.

⁶⁸ Mortimer Wheeler: *Civilisations of the Indus Valley*, Thames and Hudson, London 1966.

Před Potopou ovšem Atlantis neexistovala a samozřejmě neexistoval ani Atlantický oceán; z Evropy nebo severní Afriky se dalo do Ameriky přejít suchou nohou. Všechny kontinenty tak vytvářely jedinou biosféru se stejnou flórou a faunou, jak prokazují biologové a přírodní ekologové, odtud plyne i vysvětlení pozoruhodného jevu, proč civilizace starší doby kamenné je po celém světě doložena stejnými nálezy, patřícími přesvědčivě k jediné kultuře.

Podle Crombetta Atlantis vznikla v souvislosti s rozpojením kontinentů, ale i tehdy byla stále ještě mostem mezi Evropou a Afrikou na jedné straně a Amerikou na straně druhé, jak o tom svědčí *podobnost mexické kultury s kulturou egyptskou*; nejen pyramidy, ale i mexické a egyptské hieroglyfy pocházejí ze stejného zdroje a obě kultury mají i společný základ v jazyku, jímž podle Crombetta byla původně kopština.

Crombette mezi jiným rozluštil i četné hieroglyfické literární památky, ze kterých usuzuje na vůdčí vliv Egypta nejen v egejské oblasti s Krétou v čele, ale i na Atlantidě; tak se jejím prostřednictvím egyptská a minojská kultura dostala poměrně snadno i do Ameriky.

Crombette předpokládá, že Atlantida byla potopena v souvislosti s onou velikou egejskou katastrofou odehravší se kolem roku 1500 př. Kr..

O Atlantidě je napsána veliká literatura a mnoho vědců se snaží dokázat, že existovala – mezi nimi byla svého času i skupina sovětských oceánografů, mnoho jiných vědců se naopak snaží snášet všechny důkazy o tom, že je to pouhý mýtus a opravdová zem nikdy neexistovala. Na negativní posuzování měla v minulosti vliv i ona nechuť vědců přijímat katastrofické události, neboť nezapadají do tradičního nekatastrofického Lyellova scénáře.

Podrobně se hledáním Atlantidy zabýval i český oceánograf Zdeněk Kukul, snažící se vědecky prokázat, že Atlantida patří jen do světa mýtů a bájí. Nicméně tento autor, který zpočátku byl opačného názoru, přináší o dně Atlantického oceánu zajímavé poznatky. Ocituji z nich aspoň několik důležitých úryvků:⁶⁹

„Dno Atlantiku je ze všech oceánů nejlépe prozkoumáno... Sestrojíme-li příčný profil oceánem, vidíme, že celé dno lze rozdělit do tří morfologických jednotek. Jsou to: okraje pevnin,

⁶⁹ Viz cit. dílo: Atlantis ve světle moderní vědy.

Středoatlantský hřbet a mezi nimi oceánské pánve. Na příčném profilu zaujímá každá z těchto provincií přibližně třetinu šířky.

Na Atlantském oceánu nás zaujme hlavně tzv. *Středoatlantský hřbet*, velká elevace probíhající jako velké S osou celého oceánu. Hřbet byl znám již dávno, i v minulém století, ale teprve v posledních 20 letech se přišlo na to, jak je samotná jeho morfologie složitá.

Přímo senzací byl objev, že se v ose hřbetu nalézají asi 2 km hluboké a 25 až 40 km široké údolí, zvané *riftové údolí*. Osa hřbetu je současně místem velmi intenzivní zemětřesné i sopečné činnosti. Okolí riftového údolí tvoří paralelní hřbety... Tato riftová pohoří spadají na obě strany do rozsáhlých plošin, jejichž povrch je v hloubce 250 – 300 m pod hladinou moře. Tyto plošiny po obou stranách hřbetu spadají do oceánských pánví dosti strmě, ale přes několik terasových stupňů. Jsou to gigantické terasy, plochy, jaké se na pevnině nikde nevyskytují.“

Podle Kukala mimoto v tomto hřbetě existují i podmořské hory; nejvyšší z nich leží většinou v prostoru Azorských ostrovů, některé leží poměrně těsně pod hladinou a mají plochá temena. Už několik set kilometrů od Gibraltarského průlivu je několik hřbetů podmořských hor a lavic, tvořících *hřbet Azorsko – gibraltarský*, jižněji je položen *Madeirský hřbet*.

Kukal tyto hřbety charakterizuje takto: „Oba hřbety jsou tektonicky i vulkanicky živé a jsou zde častá epicentra zemětřesení. Např. jedno z nejničivějších, lisabonské zemětřesení v 18. století, mělo epicentrum na Azorském hřbetu. Zemětřesení provázela pokles pobřeží v Portugalsku... Hledáme-li v Atlantiku větší ostrovy nedávno pokleslé pod hladinu, jsou oba hřbety nejperspektivnější.“

Právě na tomto místě hledali a údajně našli Atlantidu sovětsí oceánografové.⁷⁰

Po této oceánografické exkurzi se konečně obraťme k samotnému Platónovi, který podává o Atlantidě informace ve svých dvou posledních pracích vůbec – v dialogu *Timaios*, shrnujícím hlavně jeho kosmologické názory, a v dialogu *Kritias*, který je Atlantidě věnován celý.

⁷⁰ Zprávu, již je ovšem třeba brát opatrně, o tom podal francouzský publicista Charles Berlitz v knize *L'Atlantide retrouvée*, Editions du Rocher 1984, kde zveřejnil i fotodokumentaci sovětské oceánografické expedice lodi Akademik Petrovskij, zkoumající v letech 1976–1979 dno Atlantického oceánu; v prostoru Ampérových lavic, součásti onoho Madeirského hřbetu, tato expedice údajně objevila stopy lidské činnosti.

V Timaiovi píše o tom, jak básník a politik *Solón*, autor první řecké ústavy (r. 593) při své návštěvě Egypta byl chrámovým knězem zasvěcen do mnoha tajemství, údajně v onom chrámu sepsaných a uložených. Dozvěděl se zde i o existenci velikého ostrova Atlantidy, která měla ležet za *Herkulovými sloupy*.

Tak Solónovi nejspíš Platón vkládá do úst to, co se sám dověděl při svém několikaletém studiu v Egyptě. Poslyšme si vyprávění onoho chrámového kněze:

„Vaše obec zastavila kdysi velikou moc zpupně se valící od Atlantského moře na veškerou Evropu i Asii. Tenkrát totiž bylo lze se dostat přes ono moře, neboť mělo před svým ústím, které vy jmenujete ve své řeči Héraklovými sloupy, ostrov; tento ostrov byl větší než Lybie a Asie dohromady a tehdejší cestovatelé mohli se z něho dostat na ostatní ostrovy a z těch ostrovů zase na celou protější pevninu, prostírající se kolem onoho pravého moře, neboť toto naše moře, které leží uvnitř řečeného ústí, jeví se jako záliv se zcela úzkým vchodem...

A na tomto atlantském ostrově povstala veliká a neobyčejná královská moc... Nuže, celá tato moc sebrala se kdysi v jedno a pokusila se jedním rázem podrobiti si vaši i naši vlast i veškerou zem na této straně úžiny. A tehdy se mohutnost vaší obce, Solóne, před celým světem zaskvěla statečností a silou... přemohla útočníky a dobyla vítězství...

Ale v pozdějším čase nastala jednou neobyčejně silná zemětřesení a povodně; přišel jeden osudný den a noc a tu propadlo se u vás všechno mužstvo schopné zbraně a právě tak ostrov Atlantis se propadl do moře a zmizel atd.“

Osídlení Ameriky je ovšem vysvětlitelné i bez Atlantidy. Víme, že dávno před Kolumbem Ameriku objevili odvážní plavci Vikingové, kteří obeplouvali pobřeží Islandu a Grónska, a tak se dostali až do Hudsonova zálivu.

Do Ameriky se rovnou přes Atlantik experimentálně dostal i onen známý *Thor Heyerdahl* na celkem obyčejném voru, onom slavném *Kon-Tiki*.

Atlantida však mohla zprostředkovávat bezprostřední přenos a styk kultur, a proto se jeví jako logický článek k doplnění onoho Crombettaova puzzlu. Bude opravdu nalezena?

Ale vraťme se ještě k Platónovu dialogu; dozvídáme se z něho i to, že i Platón věděl o egejské katastrofě a že ji dával do souvislosti s katastrofou atlantskou. Je zvláštní, že se nikdy v žádném ze

svých spisů předtím o těchto katastrofách ani nezmínil. Proč tak učinil na sklonku svého života? Neměla to být výstraha úpadkové aténské demokracii?

Konečně tedy na závěr shrňme.

Především musíme rozlišovat důležité od méně důležitého – obrovské kataklysmu celosvětové Potopy spojené s dalšími závažnými událostmi, od dílčích katastrof lokálního významu, jako byla ona egejská katastrofa, případně zánik Atlantidy. Právě tyto různé polohy evolucionističtí archeologové a geologové nerozlišují. Když už nalézají stopy po katastrofách, řadí je vedle sebe, bez zdůraznění jejich významnosti, a tak je jim nakonec celosvětová Potopa jen jednou z četných událostí, jednou z četných záplav, které zejména v Mezopotámii nebyly žádnou vzácností.

Dále: Přesvědčivě můžeme vidět, co je opravdu vepsáno do naší země. Všechno je podstatně jednodušší, než ony složité teorie o geologickém vývoji, ony ordoviky, kambria, silury, devony, kterými si studenti přírodních věd musí plnit hlavy, ale které jsou ve skutečnosti jen papírovou teorií, mýtem, stejně jako je mýtem i onen pomalý sedimentační proces, který k nim měl vést.

Všechno naopak svědčí o tom, že země prošla pouze dvěma, a to zcela rozdílnými stadii; kdysi, kdy ještě evolucionistická věda nezatížila mozky lidí svou mytologií, se říkávalo *antediluviální* (předpotopní) a *postdiluviální epocha*. Toto je základní dělení geologické minulosti země, které odpovídá skutečnosti a praktickému vědeckému poznání, opřenému o biblickou knihu Genese.

Tyto epochy se zásadně lišily podnebím a z toho plynoucí flórou a faunou.

Antediluviální epocha měla podnebí daleko teplejší než je tomu dnes, a to patrně na celé zeměkouli. Proto i dnešní severské sibiřské kraje ležely v teplém pásmu a měly bohatou vegetaci, která je dnes spolu s mamuty pohřbena pod věčným ledem. Vše svědčí o tom, že v této epoše neexistovala roční období.

Postdiluviální epocha, oddělená od předchozí éry radikálním přelomem Potopy, rozpojením kontinentů a nakloněním zemské osy o oněch 60°30', má zcela jiné životní podmínky – mírnější, uměřenější, pestřejší. Celá země byla Božími zásahy nově přemodelována do své dnešní podoby, a tak byl člověku připraven Nový svět, ve kterém žijeme dodnes. Jeho podnebí je v průměru daleko mírnější a diferencované; a co více, existují v něm roční období. Krása a uměřenost tak dosáhly svého vrcholu.

Ř Á D T V O R B Y

RECITATIV O STVOŘENÍ SVĚTA

Rekapitulujme ještě jednou: Země nám podala svědectví o tom, že se na ní odehrálo veliké kataklysmata oné biblické Potopy. Z toho plyne, že kniha Genese není sbírkou mytologických příběhů, ale že je základním pramenem k opravdu vědeckému poznání světa, a protože žádná z evolucionistických teorií není ve skutečnosti platná, můžeme se navrátit i ke stvořitelské koncepci světa, tak jak je Mojžíšem doložena v prvních kapitolách knihy Genese.

Racionalistická exegeze nám však její řádný výklad už dávno nepodává, protože svými ryze světskými a o profánní literární teorii se opírajícími komentáři bibli klade na úroveň ostatních literárních památek, musíme se pro něj vrátit do minulosti, ke starým církevním otcům – např. *sv. Basilovi*, *sv. Ireneu Lyonskému* a *sv. Augustinovi*, ale zejména ke středověké scholastické teologii – především ke *sv. Tomáši Akvinskému* a *sv. Bonaventurovi*. Právě u nich nalezneme opravdu plodné myšlenky, neboť tehdy teologie byla ještě hluboce vkořeněna do základních duchovních skutečností, které v naší době byly už dávno zasuty do zapomnění a nahrazeny moderní rádobyvědeckou mytologií.

Výklad recitativu stvoření však nelze demonstrovat na současných překladech, z nichž přímo odstrašujícím příkladem je naše tzv. *ekumenická bible*, a proto předesíláme tomuto výkladu nejprve naše pracovní znění (Gn 1,1-31, 2,1-3) vycházející z překladu *Hejčlova*⁷¹ a upravené podle francouzského překladu *Gastona Bardeta*.⁷²

⁷¹ Dr. Jan Hejčl: Bible česká, knihy Starého zákona, nákladem Dědictví sv. Jana Nepomuckého, Praha 1930.

⁷² Jean-Gaston Bardet: *Le trésor secret d'Israel*, Robert Laffont, Paris 1970.

Stvořitelský recitativ Genese zřejmě odjakživa nejvíce překážel všem racionalistům, a proto se stal terčem jejich soustředěných útoků.

Hned ve středověku onen už zmiňovaný *Etienne Langdon* rozkouskoval původních 12 zpěvů knihy Genese na dnešních 50 kapitol, a tak se např. sedmý den, jímž končil první zpěv, ocitl v čele 2. kapitoly dnešních vydání. Opravdovou pohromou však bylo, když v 18. století *Jean Astruc* přišel s myšlenkou, že Mojžíš pouze pospojoval dohromady různé pasáže od různých autorů, byl-li to vůbec Mojžíš, na základě čehož racionalističtí teologové vypreparovali ony dnešní proslulé *jahvistické* a *elohimské* vrstvy. Tak byla Genese teologicky zlikvidována.

Chceme-li dnes opravdu recitativu Stvoření porozumět, musíme všechny tyto zlomyslnosti a pověry odložit stranou a s otevřeným srdcem se ponořit do čistého, velkolepého a vznešeného Božího Slova. Zde je:

*Na počátku stvořil Bůh Nebe a Zem.
Ale země dosud byla pustá a prázdná,
temnoty halily propast
a Duch Boží se vznášel nad vodami.*

*Tu řekl Bůh: Nechť je zde světlo – a bylo zde světlo.
A viděl Bůh, že světlo je dobré.
A oddělil Bůh světlo od temnot.
A nazval Bůh světlo: Den, a temnoty nazval nocí.
A tak nastal večer, a nastalo jitro:
Jediný den.*

*A řekl Bůh: Nechť je zde obloha uprostřed vod,
Nechť ona je dělítkem hořejších vod a dolních vod.
A učinil Bůh tedy oblohu a oddělil vody, které jsou pod
oblohou, od vod, které jsou nad oblohou.
A stalo se tak.
A nazval Bůh oblohu: Nebesa.
A tak nastal večer, a nastalo jitro:
Druhý den.*

*A řekl Bůh: Nechť vody, které jsou pod nebem, se shromáždí
v jedinou rozlohu a nechť se zjeví souš.
A stalo se tak.*

A nazval Bůh souš: Země a shromážděné vody nazval: Moře.

A viděl Bůh, že je to dobré.

Pak řekl Bůh: Nechť země vydá zeleň, s travinou sející své semeno, s ovocným stromovým nesoucím ovoce, dle svého druhu, se semenem v sobě.

A stalo se tak.

A země vydala zeleň, s travinou sející své semeno, dle svého druhu, a s ovocným stromovým nesoucím ovoce, se semenem v sobě, dle svého druhu.

A viděl Bůh, že je to dobré.

A tak nastal večer, a nastalo jitro:

Třetí den.

A řekl Bůh: Nechť jsou svítidla na nebeské obloze, aby tak den dělila od noci, nechť slouží jak znamení epochám, letům a dnům, nechť slouží jak svítidla na nebeské obloze, nechť osvěcují zem.

A stalo se tak.

A učinil Bůh dvě veliká svítidla, větší svítidlo ke vládě nade dnem, menší svítidlo ke vládě nad nocí, a hvězdy.

A rozmístil je Bůh na nebeské obloze, aby osvěcovala zem, aby vládla nade dnem i nocí, aby od sebe dělila světlo a temnoty.

A viděl Bůh, že je to dobré.

A tak nastal večer, a nastalo jitro:

Čtvrtý den.

A řekl Bůh: Nechť rozhojní se vody hojností oživenou dechnutím života, nechť létavci létají nad zemí, pod tváří nebeské oblohy.

A stvořil Bůh veliké vodní tvory, všechny oživené dechnutím života, všechny, kteří plovou a jimiž oplývají vody, dle jejich druhů, a všechno okřídlené ptactvo, dle jeho druhů.

A viděl Bůh, že je to dobré.

A Bůh jim požehnal a řekl jim: Rosťte, množte se a zaplňte mořské vody, a nechť i ptactvem oplývá země.

A tak nastal večer, a nastalo jitro:

Pátý den.

A řekl Bůh: Nechť země dá vzniknout tvorům oživeným dechnutím života, dle jejich druhů: Dobytku, plazům a zemským zvířatům dle jejich druhů.

A stalo se tak.

*A učinil Bůh zemského tvora, dle jeho druhů, a dobytek,
dle jeho druhů, a vše, co se plazí po zemi, dle jeho druhů.*

A viděl Bůh, že je to dobré.

*A řekl Bůh: Učiňme člověka k našemu obrazu a k naší
podobě, nechť vládne nad mořskými rybami i nebeským
ptactvem, nade vším dobytkem, nad celou zemí a nade
vším, co se hýbe po zemi.*

*A stvořil Bůh člověka ke svému obrazu,
k obrazu Božímu člověka stvořil,
muže a ženu je stvořil.*

A Bůh jim požehnal, řekl Bůh:

*Rosťte, množte se, zaplňte zem a podmaňte si ji a vládněte
nad mořskými rybami i nebeským ptactvem a nad všemi
tvory, kteří se pohybují po zemi.*

*A řekl Bůh: Hle, dávám vám veškerou travinu, sející semeno
co jí je na zemi, i veškeré stromoví, nesoucí v sobě své
semeno nechť jsou vám potravou.*

*Nechť všemu živému na zemi a všemu nebeskému ptactvu
a všemu, co se pohybuje po zemi a má dech života,
je potravou zelená travina.*

A stalo se tak.

A viděl Bůh všechno, co učinil. A hle, bylo to velmi dobré.

A tak nastal večer, a nastalo jitro:

Šestý den.

*Tak byla dovršena nebesa a země a jejich veškerá rozmanitost.
Sedmého dne tedy Bůh dovršil dílo,
jež konal.*

*A sedmého dne si odpočal od všeho díla,
jež předtím vykonal.*

*Bůh požehnal sedmému dni a posvětil ho, neboť v ten den
si odpočal od všeho díla, které stvořil,
jak mělo být vykonáno.*

TROJDÍLNOST KONCEPTU TVORBY

Napřed si společně se starými církevními otci povšimněme, že celkové dílo stvoření Bůh rozdělil do tří samostatných částí: Nejprve to bylo dílo původního *stvoření z ničeho*, pak dílo *oddělování* jednotlivých částí stvořeného, načež na závěr dílo *ornamentace*, či jak říká sv. Tomáš Akvinský⁷³ – dílo úpravy všeho toho, co bylo stvořeno (1,60).

Zaprvé: Především je to tedy *dílo vlastního stvoření*, tak jak je uvedeno v prologu oněmi slovy: „Na počátku stvořil Bůh nebe a zem...“ Je to stvoření z ničeho, stvoření dosud netvárné, neuspořádané, nezabydlené, siré, stvoření v hlavních rysech, bez podrobnější modelace.

„Bůh podle řádu své Myšlenky stvořil nebesa a zem, to znamená masu atmosféry a masu prachu, tělesné a netělesné, to, co je velmi lehké i co je těžké, ale obojí dosud chudé a prázdné, dosud nezformované, neboť zahalené do temnot bez hvězd a bez života,“ charakterizuje tento akt stvoření sám Ježíš ve svém komentáři k epištole sv. Pavla Římanům, tlumočeném nám italskou omilostněnou duší *Marií Valtortou*⁷⁴. A Ježíš nám tento iniciální akt ještě více přibližuje:

„Je řečeno: »Duch Boží se vznášel nad vodami.« To je jedna z prvních vět nádherných dějin Stvoření. Bůh už byl. Byl odjakživa. To prostřednictvím svého Bytí mohl vše stvořit z ničeho, stvořit řád z nepořádku, dovršené z nedovršeného, zformované z netvárného, a to prostřednictvím zákona své nesmírně mocné vědy a moudrosti. Vesmír vzešel z chaosu. Z anarchie prvků a par obtížených pomíchanými molekulami. Bůh stvořil nebe a zem a pak se jeho Duch vznášel nad vodami...“

„Vznášel se nad vodami ne tělesně, ale jako umělcova vůle se vznáší nad hmotou, kterou chce utvářet,“ podotýká k tomu sv. Tomáš Akvinský (1,66,1) a samotný tvůrčí akt shrnuje takto:

„Dílo stvoření patří k učinění netvárné hmoty a netvárné duchové přirozenosti,“ přičemž sv. Tomáš zdůrazňuje, že „*obojí stojí mimo čas*. A proto se stvoření klade před veškerý den“ (1,74,1).

⁷³ Svatého Tomáše Akvinského Teologická suma, 1. díl, zejména otázky 60-74, Edice Krystal, Olomouc 1937.

⁷⁴ Maria Valtorta: *Leçons sur l'Épître de Saint Paul aux Romains*, Centro Editoriale Valtortiano, Isola del Liri, Italia 1999.

Tento základní akt tvorby se tedy odehrává ve věčnosti, ale směřuje do časnosti.

Tento prolog ještě není prvním dnem, teprve do něho přechází, a tento první den vlastně nemá začátek, není vůči prologu ohraničen, ale prolíná se s věčností. Proto je vhodně nazván: JEDINÝ DEN. V jeho průběhu Bůh teprve akt tvorby ex nihilo dovršil stvořením světla.

Povšimněme si – Bůh, nestvořené Světlo, stvořil naše fyzikálně postižitelné světlo. Ježíš to ve svém komentáři k epištole sv. Pavla charakterizuje takto:

„A protože nebylo Světlo, temnoty pokrývaly tvář propasti, to znamená, že pokrývaly chaos, ve kterém do sebe ve zmatku narážely masy par plných vlhkosti, plynů a molekul. A Bůh stvořil světlo. Své světlo. Vesmíru, který jeho vůlí se vynořil z nicoty, Bůh přiznal svou kvalitu, svou vlastnost, jednu ze svých vlastností: Světlo.“ Neboť:

„*Bůh je Světlo. Je Otcem Světla a všech světel. A země, první Boží stvoření, od svého Tvůrce obdržela dar světla.*“

Zadruhé: Na dílo stvoření bezprostředně navazuje *dílo oddělení*. To zahájil Bůh oddělením světla od temnot, a tak dal vzniknout času a prostoru v lidském slova smyslu. Tímto oddělením byl uzavřen jeho první den, jak vyplývá z konstatování: „A tak nastal večer a nastalo jitro: *Jediný den*“. Dějiny země započaly.

Druhého dne Bůh v díle oddělování pokračoval oddělením nebes od vod – a tak současně vymezil, dalo by se říci, duchovní a hmotný plán – a ukončil ho na počátku třetího dne, kdy byl v hrubých rysech vymodelován *anorganický řád* země, tj. kdy byla zformována původní celistvá pevnina a obklopena moři.

Sv. Tomáš to říká takto: „Bylo třeba nejprve oddělit části světa...“ a pak v rámci tohoto „tělesného stvoření“ rozlišit tři části: „První, označovanou jménem *nebe*; prostřední, označovanou jménem *vody*, a nejnižší, označovanou jménem *země*“ (1,74,1).

Zatřetí: Konečně dochází k závěrečné etapě tvorby – *k dílu ornamentace* (dle sv. Tomáše úpravy), probíhající od druhé poloviny třetího dne až do konce šestého dne. Toto dílo ornamentace je nejsložitější a nejkrásnější. Dotváří zem a vesmír do všech podrobností, které ze svého lidského života tak důvěrně známe. Dovršuje svět kolem nás a nás na něm, nejen jako jeho vládce a uživatele, ale i jako spolutvůrce, pokračující tam, kde Bůh přestal.

Tak byla na závěr třetího dne vytvořena rostlinná říše, čtvrtého dne planety a hvězdy, pátého dne ryby a ptactvo, a konečně šestého dne suchozemští živočichové a člověk.

Trojdielnou koncepcí si zachovává nejen Boží Dílo jako celek, ale každý jednotlivý tvůrčí akt. Vyplývá to ze samé podstaty tvorby: každá tvůrčí činnost, ať Boží či lidská, má *tři následné fáze*. Přibližme si to na lidské analogii – stavbě domu. Nejprve projektant navrhne plány – koncept řešení, ten pak odevzdá realizátoru – stavební firmě, a ta podle těchto plánů dům postaví. Na závěr budoucí vlastník dům zprovozní – zabydlí ho, oživí, osadí zaměstnanci, uvede do činnosti jeho vybavení a média.

Už scholastici si uvědomili, že dle obdobných zákonů je tvořeno i Boží dílo, a to tak, že u díla jsou střídavě Otec, Syn a Duch Svatý. Svatý Tomáš zdůrazňuje:

„S obojím dílem stvoření a utváření se spojuje Trojice Osob. A to, ve stvoření, osoba Otce skrze Boha Stvořitele; osoba Syna skrze počátek, ve kterém stvořil; Duchu Svatého, jenž se vznášel nad vodami. V utváření pak osoba Otce v Bohu mluvícím; osoba pak Syna ve Slově, které se mluví; osoba Duchu Svatého v zalíbení, s nímž Bůh viděl, že je dobré, co bylo učiněno“ (1,74,3).

Zdá se, že Bohu velmi záleželo na tom, abychom si tuto skutečnost uvědomili, a proto tam, kde vystupuje jako Trojjediný Bůh, je v Genesi Mojžíšem užito pojmu *Jahve*, zatímco tam, kde dílo koná postupně jako Otec, Syn a Duch, je užito pojmu *Elohim*. To je ve skutečnosti celé vysvětlení oné „jahvistické“ a „elohimské“ záhady a je smutné, že na to racionalističtí teologové nepřišli.

Proto abbé J. Gaume ve svém *Pojednání o Duchu Svatém*⁷⁵ rozebírá počáteční verset Genese takto:

„V čele Knihy knih je nádherně vepsáno dogma o tvůrčí Trojici. Ve jméně Božím vidíme *Otce*; ve jménu Principu, *Syna*, v tom, který se vznášel nad vodami, *Ducha Svatého*. Jako důkaz této tak jasné a tak autorizované interpretace, nejzkušenější překladatelé z hebrejského jazyka dávají vyznívat gramatické anomálii hebrejského textu takto: Doslova by se mělo přeložit – v principu *Bohové stvořil*. Proč tato zvláštní forma? Protože myšlenka má vítězit nad slovy a že před suverénní vůlí Toho, který v prvních inspirovaných slovech chce zjevit svou božskou podstatu, se musí sklonit všech-

⁷⁵ V cit. díle: *Traité du Saint-Esprit*, tome II.

na gramatická pravidla. *Elohim, Bohové*, tento plurál ukazuje v Bohu na pluralitu osob; jako jednota podstaty je naznačena slovesem v singuláru *bara – stvořil*. Dějiny stvoření hmotného světa tedy začínají zjevením dogmatu o Trojici.“

A tak máme v prvních kapitolách Genese tedy 2 tvary pro Boha YHWH (česky přepisovaný jako Jahve) značící Boží jednotu, a AHLYM (česky přepisovaný jako Elohim), kde koncové YM je množným číslem značícím tvůrčí Boží Trojici – Otce, Syna a Ducha Svatého.

Povšimněme si: Nejprve je vždycky Otcem vymyšlen koncept, plán, např. k tvorbě zeleně, ryb, ptactva, živočichů. V recitativu Genese je uveden slovy, vyjadřujícími záměr: A řekl Bůh: *Nechť se stane to a to...*“

Načež Syn – Slovo Otcův záměr uskuteční, což se potvrzuje slovy, která jsou v podstatě realizační formulí: „*A stalo se tak.*“ A následuje sdělení, že příslušný projekt byl opravdu uskutečněn, tj. že země vydala zeleň, vody se rozhojnily rybami, ovzduší ptactvem, země živočichy.

Konečně na závěr slovy: „*A uviděl Bůh, že je to dobré*“, nás Duch Svatý – Oživovatel zabezpečuje, že daná realizace je životná, funguje, je „*uvedena do provozu*“ a osvědčuje se.

Teprve potom je příslušný akt tvorby uzavřen zasazením do časového rámce určitého dne.

Tento trojdílný princip tvorby vložil Bůh do velikého i malého, do makro i mikrosvěta, aby zde člověk našel svědectví o jeho stvořitelství. Vezměme si příklad z něčeho velice nepatrného – jediné živé buňky. I zde najdeme obdobnou tvůrčí činnost všech tří božských osob – Otce, Syna a Ducha:

Dnes víme, poučení biochemiky, že každá buňka má svůj koncept výstavby a že jeho nositeli jsou *kyseliny nukleové* (molekuly DNA) obsahující série zakódovaných informací; ale pak má i své realizátory, kterými jsou *proteiny*. Ale to není všechno. Duch Svatý – Pramen živé vody, Udržovatel, Posilovatel, je u díla rovněž: V živé buňce existuje ještě *další typ kyselin nukleových* (molekuly RNA), které Otcův projekt zachovávají při životě tím, že fungují jako jakási *kopírka* a vytvářejí *fotokopie* jeho původních plánů. Takto je život předáván dál, logicky, bez náhod, bezpečně.

A tak vidíme – tvorba vesmíru, stavba domu, stavba živé buňky – všude jeden a týž princip, jeden tvůrčí řád, daný nám samotným Bohem.

ŘAD VZESTUPNÉ TVORBY

Především k vlastní výpovědi o tom, jak vznikaly jednotlivé druhy rostlinné a animální říše: Nikde nenacházíme žádná sdělení o *transformismu*, tj. o teorii přeměny jednoho druhu v druhý (jak tvrdí teorie biologické evoluce), ale naopak jasná upozornění, že každý druh, ať už rostlinný nebo živočišný, byl stvořen vždy sám o sobě, což je pokaždé zdůrazněno, že se tak dělo *dle svého druhu*. Ostatně objektivní poznatky dnešní molekulární biologie netvrdí nic jiného, když zdůrazňují, že mezi jednotlivými druhy zejí geneticky nepřekročitelné propasti.

Současně si povšimněme oné úžasné vzestupné tendence, jakou vytvářejí jednotlivé tvůrčí akty, neboť nevycházejí jedny z druhých, ani jedny v druhé nepřecházejí, ale jsou stavěny v uzavřených celcích nad sebou do stále vyšších úrovní. Toho si povšiml např. i sv. Tomáš Akvinský: „Není z nemohoucnosti Boha, jako by potřebujícího času k dílu, že všechno nebylo zároveň odděleno a upraveno, nýbrž aby byl zachován řád v tvoření věcí. Proto bylo třeba, aby různým stavům světa sloužily různé dny. Vždycky pak následujícím dílem byl světu přidán nový stav dokonalosti“ (1,74,2).

Výslovně nás na to upozorňuje Ježíš v komentáři k epištole sv. Pavla Římanům:⁷⁶

„Jak málokdo při svých úvahách o Vesmíru dokáže odhalit, do jaké míry se podobá žebříku; zpěvu, který od noty k notě stoupá výš, až dospívá k notě dokonalé a vznešené. Málokdo si uvědomuje, že tato tvorba je nepřetržitým sledem stvořitelských aktů orientovaných k formám stále dokonalejším a úplnějším, až k dokonalé úplnosti. Vždyť pohledte:

Nejprve prostřednictvím pevných molekul, par a ohně bez řádu, které vytvářely původní mlhovinu, jste svědky zformování země a vod... A pak hle, je zde světlo. Ne dosud světlo slunce, měsíce nebo hvězd. Slunce, měsíc a hvězdy jsou stvořeními mladšími než zemský glóbus... Už před nimi existovalo světlo. Světlo nezávislé na jakémkoliv jiném zdroji než na vůli samotného Boha.

Tajemné světlo, u něhož jen andělé byli schopni pozorovat tajemné, zemi prospěšné operace. Protože nic z toho, co Bůh stvořil, nebylo zbytečné; žádná věc nebyla stvořena bez vztahu k dokonalému řádu. Bylo-li tedy světlo stvořeno před příchodem

⁷⁶ Viz cit. dílo *Leçons sur l'Épître de Saint Paul aux Romains*.

hvězd a planet, znamená to, že Dokonalost určila tento tvůrčí pořádek z důvodů užitečných a rozumných. Slunce, měsíc a hvězdy přišly až následně.

Když byl živel *vzduch* zbaven svých škodlivých plynů a obohacen těmi, které jsou prospěšné životu, umožnil život prvních stvoření: *rostlin*.

A tak zde byla stvoření, zotročená ještě svými kořeny, ale už vlastníci ve svých větvích pohyb; stvoření, která jednou stvořena, jsou schopna se rozmnožovat díky jejich vlastním prvkům, což je věc, kterou prach země, minerály a vody činit nemohou. Co tyto tři poslední věci mohou učinit, je jen to, že změní vzhled nebo stav, ale zajisté se rozmnožovat nemohou...

Rozmnožovat se: rostlinný svět to může. Rostliny mají mízu a reprodukční orgány, které jim dávají schopnost oplodňovat nebo být oplodňovány, ale svobodu vůle, byť i jen nějakým instinktivním způsobem, nemají. Jsou podřízeny podnebním zákonům, jsou poslušny ročních období, sklánějí se pod vůlí žvlů nebo člověka. Ale přesto tento vegetativní život je už zázračným postoupením na cestě, která vystupuje z chaosu k dokonalosti Tvorby.

Vzestup pokračuje životem *živočišné říše*. Tato forma života se může vyjadřovat pohybem, instinktem a projevem vůle. I zde je progresivní řád. Živočich je svobodný ve volbě doupěte a své družky. Může uprchnout před pastí, kterou mu nastražil člověk nebo živly. Má instinkt a i něco více než instinkt, cosi jako magnetismus, vlastní jen jemu, který ho varuje před přiblížením kataklysmatu a orientuje ho v hledání úkrytu. Má zcela jednoduchou schopnost myslet a rozhodovat se, jak hledat potravu, jak se chránit, jak napadat, jak se nechat ochočit člověkem a jak zůstat jeho přítelem. Je vybaven tvůrčím zdokonalením – krví.

Dá se říci, že v živočišné říši se opět shledává, ale zdokonaleno, všechno, z čeho jsou složeny říše nižší, to znamená říše minerální a vegetativní. A žebřík pokračuje vzhůru a pročisťuje se. Stává se stále úplnějším, stále schopnějším oslavovat Nejvyššího.

A hle, je zde *člověk*, kterého nemůže žádná z předchozích říší obsáhnout... U člověka se přidává čtvrtá říše, říše bytostí nadaných slovem, inteligencí a rozumem. Rozumem schopným ovládat instinkty. Tak je v člověku přítomna říše minerální, vegetativní, animální a lidská, a také, dokonalost v dokonalosti – *říše duchovní*.

Hle, žebřík, který od chaotického nepořádku vystupuje až k ří-

ši nadpřirozené, přičemž prochází říší přirozenou. A tomuto přírodnému tvorů, v němž se shrnují, ale rovněž zdokonalují všechny prvky a vlastnosti, formující ostatní stvoření, Bůh inspiruje svůj dech. Rozvažujte to dobře: Bůh inspiruje svůj dech tvorů učiněnému z bláta – to znamená z prachu – dech Života.

Z prachu, v kterém jsou smíšeny minerální soli v kombinaci s živlem vody; z prachu, konstituovaného teplem (živlem ohně), dechem (živlem vzduchu), zrakovým a mentálním vnímáním (živlem světla); z prachu, zformovaného z krve, séra, žláz a reprodukčních orgánů; z prachu opatřeného instinkty, myšlením, pohybem, svobodou a vůlí. Tomuto prachu tedy Bůh předává svůj dech, to znamená *dech Života*.

Duši: část nesmrtelnou, tak jako všechno, co je dáno přímo Věčným. Ducha, který neumírá, ducha osvobozeného od všech časných zákonů, vší nemoci, každého meteorologického kataklysmatu a nebezpečí pocházejícího od lidí; ducha, stvořeného, aby se navrátil ke svému Prameni, vlastnil ho a věčně se z něho radoval; ducha, kterého jen sám člověk svou vůlí může učinit otrokem krutého krále; ale který prostřednictvím Boží vůle a svou vlastní přirozeností nezná žádné otročení, ale jen něhu synovské lásky, která je vznešeným údělem, k němuž jsou povoláváni dědicové království.

Je to duše, která odlišuje člověka od zvířete. To duše zbožšťuje člověka a staví ho nad všechny stvořené bytosti; to ona ho proměňuje v *boha-krále* schopného vládnout, ovládat se, chápat, učit a starat se. To prostřednictvím duše se člověk podílí na oblasti božského; jak svým původem, tak svým budoucím určením...

To duše dává člověku právo říkat Bohu: »Můj Otče«.

To duše proměňuje člověka v živý chrám Ducha Božího.

To duše činí ze stvoření člověka nejdokonalejší dílo vesmíru.

Mohlo by se tedy říci: -Hle, to tedy s člověkem, člověkem spravedlivým, se dospělo na nejvyšší stupeň žebříku, k nejvyšší notě této božské písně, k dokonalosti tvořivé dokonalosti. Ne. Toto všechno je stvoření vesmíru smyslů, proces procesu, spojení mezi stvořením přirozeným a stvořením nadpřirozeným. Ale dosud to není *Dokonalost*."

Na tomto místě Ježíš ve svém komentáři přidává k původnímu Mojžíšovu recitativu Genese ještě něco navíc, řekli bychom, že to nejvýsoštnější, a tak nám ho dovršuje. I když se to vymyká z vlastního obsahu stvořitelského recitativu, uvedu kvůli úplnosti i tuto část jeho komentáře:

„Dokonalost, to je Ježíš. Dokonalost, to je Kristus, Člověk – Bůh. Dokonalost, to je Syn Boha a Člověka, Ten, který pro Božství má pouze Otce, a pro Lidství pouze Matku. Ten, který do oděvu těla uzavřel dvě přirozenosti.

Jedině v Ježíši je úzce spojena přirozenost božská a lidská. V něm, Synu Člověka, je reprezentováno, jako v každém člověku, všechno smyslové stvoření. V něm je reprezentován i nadsmyslový vesmír: duchovní přirozenost. V něm je konečně reprezentován Nestvořený, Věčný: Bůh, ten, který je, aniž byl kdy zplozen. Ten, který plodí bez jakékoliv jiné operace než operace své lásky.“

Nuže, toto je ona skutečná Boží evoluce, velkolepá, vznešená, úžasná tvůrčí symfonie stále bohatější a duchovněji.

A ona biologická evoluce našich současných vědeckých ideologů a racionalistických teologů? Není ničím jiným, než přizemní, dokonale uzemněnou napodobeninou původní vznešené Poémy. Ničím jiným než pokřiveným zrcadlem, jež Satan nastavil pyšným lidským duchům.

ŘÁD MÍRY, VÁHY A POČTU

Obdivuhodný řád Tvorby vtiskl i svou pečeť Času. Proč Bůh stvořil svět v šesti dnech, proč celý tento cyklus je *sedmidenní* a ne osmi, devíti, jedenáctidenní? Všechny tyto věci mají svůj řád vnitřní harmonie a právě nad ním se staří církevní otcové zamýšleli.

Poslechněme si např. *sv. Augustina*, hluboce se zabývajícího číselnou symbolikou a významem čísel vůbec: Proč Bůh stvořil svět v šesti dnech, ve svém díle *O Boží obci*⁷⁷ zdůvodňuje dokonalostí čísla šest (kn. 11,30):

„Ne že by Bůh býval potřeboval časového rozpětí, jako by nemohl stvořiti najednou všechno, co by potom přiměřenými pohyby uskutečňovalo čas – ale protože číslem šest je naznačena dokonalost jeho děl. Číslo šest je totiž prvé, které je dáno svými zlomky, tj. svou šestinou, třetinou a polovinou, tj. jednou a dvěma a třemi, jejichž součet je šest... to v něm Bůh dokonal svoje díla. Proto nesmíme podceňovat číslo, jehož veliká závažnost vysvítá pozornému čtenáři z mnoha míst podle Písem. Ne nadarmo bylo řečeno ve chválách Božích: Všecko jsi uspořádal podle *míry, počtu a váhy*“ (Moudrost 11,21).

⁷⁷ Aurelius Augustinus: *O Boží obci*, Vyšehrad, Praha 1950.

Počet:. Dnes pod tímto pojmem rozumíme něco docela jiného; počet je pro nás spíše *výpočet*, bilance provedená prostřednictvím matematických úkonů, jež umožnil indický vynález nuly, dovolující libovolný poziční zápis jakéhokoliv čísla a jeho snadné další zpracování prostřednictvím různých matematických úkonů, což např. systém psaní římskými číslicemi nedovoluje.

Nula nepatří do řady přirozených, tj. celých kladných čísel, jí se dostáváme do oboru složitých výpočtů konaných zpravidla v oboru tzv. racionálních čísel, tj. i zlomků.

Moderní matematika pracuje nejen s nulou, ale i s nekonečnem, a tak nám umožňuje teoreticky si představit plynulý tok nekonečně malých čísel. O takové vysloveně teoretické předpoklady se opírá i teorie evoluce, pro niž jeden vývojový jev, např. biologický druh, plynule přechází v druhý.

Teprve kvantová fyzika, již základy položil francouzský vědec *Louis de Broghlie*⁷⁸ svou teorií kvant (částic), prokázala, že náš Vesmír takto udělán není, že jeho vnitřní struktura makro i mikrosvět je utvořena vymezenými a definovatelnými kvanty, jak nám to názorně ukazuje atomová struktura prvků v oné známé *Mendělejevově soustavě*.

Při té příležitosti si k tomu povšimněme, jak jednoduše je vnitřní struktura hmoty na základě těchto kvant vlastně vytvořena. Stačí přidat či ubrat jen jedinou částici – a výsledkem je docela jiný prvek.

Všechny atomy mají společnou podstatu své výstavby: elektrony obalů jejich jader se od sebe neliší, jsou dokonale stejné, ať jsou z atomů vodíku, kyslíku, železa nebo zlata, jak nás o tom poučuje Mendělejevova soustava, kde jsou jednotlivé prvky za sebou řazeny podle počtu elektronů obsažených v atomu. Rozdíl je v tom, že kolem vodíkového jádra víří jen 1 elektron, kolem jádra kyslíku 8 elektronů, kolem jádra železa 26 elektronů, kolem jádra zlata 72 elektronů. Takovýmto způsobem je utvořeno všech 92 základních prvků – stavebních kamenů, jejichž kombinací vznikají sloučeniny neuvěřitelné rozmanitosti.

Počet pozůstávající z řady přirozených, celých kladných čísel hraje tedy při stvoření světa důležitou úlohu, to on je zákonem pro vnitřní uspořádání hmoty nejen makro, ale i mikrosvět.

Proto počet pojímaný matematicky v tomto smyslu byl odjak-

⁷⁸ Louis de Broghlie: *La physique nouvelle et les quantas*, Flammarion, Paris 1937.

živa středem zájmů nejen starověkých filozofů, např. Pythagora, ale i křesťanských teologů, podle nichž *počet a moudrost jdou ruku v ruce*. Podle sv. Augustina nauka o něm vytváří nejvznešenější část lidské vědy, neboť dospívá k základům světa a k zákonům, podle kterých je svět řízen a udržován a jimž vděčí za svou harmonii a krásu.

Znalost počtu na jedné straně odhaluje zákony světového pořádku, na druhé straně i hluboká tajemství duchovního rázu.

Čísla existují v prostoru a čase, ale nejsou prostorem a časem. Jsou nehnutelná, věčná. Není v lidské moci změnit řád čísel nebo změnit jejich podstatu, jak se to například může dít s gramatickými zásadami. Není možno mezi číslo 1 a 2 vložit jiné celé číslo a není možno číslo tři rozdělit na dvě stejné celé části.

Sv. Augustin říká, že k pochopení významu čísel je třeba se obrátit přímo k Bohu a jeho věčné Moudrosti, zde jsou čísla od věčnosti:

„Existují čísla posvátná, neboť je ustanovil Bůh; plná tajemství, neboť jsou vznešenými zákony morálního řádu a výrazem intimních vztahů mezi člověkem a tvory, mezi člověkem a Bohem, mezi časem a věčností. Proto jsou hodna hluboké úcty a vášnivého studia.“

Proto *Stvořitelský týden* není dán libovolnými čísly, ačkoliv teoreticky bychom si to také dovedli představit, ale číslem šest, jehož význam nám už sv. Augustin odhalil, a číslem sedm, jehož význam nám zbývá ještě odhalit.

K podstatě *čísla sedm* dospějeme prostřednictvím čísla tři a čísla čtyři.

Číslo tři podle církevních otců a sv. Augustina patří Nejsvětější Trojici – jednotě, trinitě, nedělitelnosti. Číslo tři je nedělitelné, rozdělit ho znamená ho zlomit a zničit. Z čísla tři, původní jednoty, vycházejí všechna čísla. Bůh „jeden a tři“ – Boží Trojice u Stvořitelského díla. Noe, který má opět zalidnit svět, má tři syny. Nebeský Jeruzalém má tři východní, tři západní, tři jižní a tři severní brány. Číslo tři je tedy znamením demonstrujícím Trojici a je uplatněno v hlavních dílech Stvoření, spásy i glorifikace. Učí člověka, koho je dílem a podle jakého typu je formován.

Číslo čtyři představuje vnější manifestaci Nejsvětější Trojice, vytvářející tvorstvo, čas a prostor. Na rozdíl od čísla tři je dělitelné. To jsou podmínky času a časných věcí. Prostřednictvím čtyř jednotek, z nichž je toto číslo složeno, představuje hmotu v jejích čtyřech kvalitách – výšce, délce, šířce, hloubce, svět dělicí se do čtyř

světových stran, čas dělený čtyřmi ročními obdobími. Číslo čtyři je tedy mírou a zákonem stvořených věcí.

Je-li číslo tři znamením věčnosti, znamením Boha v jeho třech osobách, číslo čtyři je znamením času a hmoty. Číslo tři říká člověku, že jediný Bůh je nedělitelný, nehnutelný, věčný. Číslo čtyři znamená čas a stvoření, které je dělitelné, proměnlivé, pomíjivé.

Přejděme konečně k vlastnímu číslu *sedm*, které podle církevních otců uzavírá nejčtetnější a nejhlubší tajemství. Je tvořeno číslem tři, znamením Trojice, a číslem čtyři, znamením času, a tak představuje Stvořitele i stvoření, a to v jejich úplnosti.

Proto tedy cyklus Božího týdne Stvoření je nezaměnitelně vybudován na číslech šest a sedm, což má hlubokou duchovní logiku, která se pak následně objevuje i v rytmizování našeho stvořeného času fyzického i dějinného.

ČASNOST A VĚČNOST

Konečně si povšimněme spolu se sv. Basilem: „Je-li počátek času nazýván *jediný den* spíše než první den, je to proto, že Písmo si přeje ustavit jeho příbuznost s věčností.“ Jediný den totiž nemá počátek, jen konec. Obdobně i sedmý den sice začíná, ale nekončí. Tak je Stvoření v čase zasazeno do rámce věčnosti, do které čas prolíná bez přesného ohraničení prvního a sedmého dne.

Dále si povšimněme, že podle staré církevní tradice je tento stvořitelský týden analogií pro celé lidské dějiny.

Svatý Bonaventura k této otázce ve svém díle *Breviloquium*, v kapitole věnované vytvoření fyzické přírody (část II,2)⁷⁹, říká:

„Bůh mohl toto všechno učinit v průběhu jediného okamžiku. Místo toho zvolil jednat v čase, a krok za krokem, a to ze tří důvodů: Zaprvé, bylo třeba, aby byla jasně a zřetelně manifestována jeho moc, moudrost a dobrota; zadruhé, bylo třeba, aby bylo zdůrazněno, že jednotlivým dnům či časům odpovídají určité operace; zatřetí, *následnost dnů měla prefigurovat všechny budoucí věky.*“

Staří církevní otcové měli ve zvyku zdůrazňovat i tuto formu aplikace šesti stvořitelských dnů, přičemž každý den Genese považovali za jedno tisíciletí lidských dějin. Tak určovali budoucí stáří lidských dějin v rozmezí těchto analogických šesti tisíc let.

⁷⁹ Citováno dle Paula Haigh: *From the Beginning, Catholics and Protestants on the Modern Apostasy*, Nazareth Village I KY 40048-1000, USA.

Zde např. *sv. Ireneus Lyonský*, který o této věci v poslední kapitole své slavné knihy *Proti herezím*⁸⁰ píše:

„Neboť kolik dní zabíralo stvoření světa, tolik tisíciletí bude obsahovat jeho celkové trvání. Proto kniha Genese říká: »Tak byla dovršena nebesa a země a jejich veškerá rozmanitost. Šestého dne tedy Bůh dovršil dílo, jež konal, a sedmého dne si odpočal od všeho díla, jež předtím vykonal.« Toto je současně sdělením o minulosti, tak jak se odehrála, ale i proroctvím budoucnosti: ve skutečnosti, je-li jeden den Páně jako tisíc let (viz II Petr 3,8) a bylo-li stvoření dovršeno v šesti dnech, je jasné, že k naplnění věcí se dojde v šestitisícím roce.“

Starým církevním otcům byly lidské dějiny naplňováním času a směřováním k určitému eschatologickému cíli, byť o místě dovršení dějin onoho sedmého dne – zda zde na zemi, či až ve věčnosti, se vedly často bouřlivé diskuse.

Je snad největším hříchem ideologů teorie evoluce, že v lidstvu jako celku, a to včetně křesťanů, zničili toto pojetí *naplňování dějin* a jejich eschatologického dovršení, když vytlačili tuto koncepci šesti stvořitelských dnů a jejich analogie – šesti tisíciletí – oněmi *miliardami let*, jež údajně svět potřeboval ke své evoluci.

Tak jsme dnes v absurdní situaci, že na rozhraní 6. a 7. tisíciletí, a tedy při samém vstupu do *Sedmého dne*, během něhož má dojít k eschatologickému naplnění času, těmto věcem nevěříme, neboť silám Zla se nám je podařilo dokonale zastrít.

Všechno nás tedy opravňuje navrátit se k tradičnímu biblickému datování, počítajícimu ne s miliardami, ale s pouhými tisíci let, tak jak to ještě v 19. století bylo obecně přijímáno a učeno.

Biblická chronologie, v minulosti zpracovaná mnoha teology, v zásadě vychází ze tří překladů Písma Svatého – a to z překladu *řeckého* (tzv. Septuaginty, čili překladu sedmdesáti), překladu *samaritánského* a překladu *latinského*, pořízeného sv. Jeronýmem a zvaného *Vulgata*. Jednotlivé překlady vykazují v chronologii menší rozdílnosti, nicméně *Vulgata* byla církví prohlášena za autentický a ověřený překlad, a proto z ní uvedeme několik základních údajů, tak jak to církví bylo ještě donedávna učeno:

⁸⁰ Viz cit. dílo *Contre hérésies*.

Podle Vulgaty	roků od počátku světa	roků před nar. Kr.
Stvoření světa	1	4004
Potopa	1656	2348
Babylon	1771	2233
Abrahamovo narození	2008	1996
Exod	2513	1491
Založení chrámu	2993	1012
Babylonské zajetí	3399	605
Narození Ježíše Krista	4004	1

Podle Deacon's Synchronological Chart, Londýn 1890

Z této tabulky vyplývá, že od stvoření světa do narození Ježíše Krista uplynula zhruba čtyři tisíciletí; připočítáme-li k nim ony dva tisíce let křesťanské éry, které jsme právě dovršili, dostáváme se k počtu šesti tisíc let. Přitom zhruba dva tisíce let trval přípravný čas dějin, počítáno po Abrahamu, stejnou dobu dvou tisíc let trvaly dějiny *vyvoleného národa* a opět stejnou dobu dvou tisíc let trvají dějiny *křesťanských národů*.

Z Velkého týdne zbývá dovršit poslední den – den eschatologického dovršení dějin. Onen sedmý den, do něhož jsme právě vstoupili a který podle církevních otců má mít sice počátek, ale ne konec, neboť se *má prolnout s Věčností*.

Zůstaňme u tohoto dějinného nadhledu: Vidíme-li věci konečně takto, čím jsou lidské dějiny, ne-li Božím eschatologickým záměrem uskutečňovaným v čase? V tomto pojetí čas není abstraktní veličinou, nekonečným nepřetržitým tokem, ale má svůj počátek, směr a cíl.

Dějiny takto nejsou jen tříští – množstvím náhodných pohybů, vynořujících se z chaosu, nejsou nesoudržným konglomerátem z nejrůznějších, často protichůdných aktivit, podnikaných jedinci, skupinami, společenstvími a vzápětí se opět rozpadajících a vracejících zpět do původního chaosu. Nejen příroda a vesmír, ale i dějiny jsou podřízeny vnitřním zákonům, tvůrčí rukou Boží do nich vložených, i v nich existuje určitý rytmus, cykličnost, předobrazy naplňující se v průběhu času. Pozorný čtenář Písem toto všechno velmi rychle objeví, a tak začne vidět do toho, jakým zákonům je historie *podřízena*, a nejen to, ale začne si uvědomovat,

jak jsou biblické texty bezprostředně propojeny nejen s dějinami, ale i s lidskou budoucností, jak přecházejí do skutečnosti a stávají se žitou přítomností.

Toto sepětí je velmi úzké a vylučuje jakoukoliv náhodu. Je svědectvím o tom, že Bůh pevně drží lidské dějiny ve svých rukou, a to navzdory všemu opačnému zdání, a mistrovsky je řídí ke svým nadpřirozeným cílům.

Dějiny nejsou tedy pouhým sledem náhodných událostí, které se mohly, ale třeba i nemusely odehrát, ale *pevným skeletem* prozřetelnostního Děje. Tento skelet je od Boha, je součástí jeho Stvoření, je jeho každodenní účastí v našem hmotném světě, ve kterém žijeme.

„Bůh vytváří tento skelet a dává nám na starost, abychom ho oděli tělem,“ říká výstižně *Raoul Auclair* ve svém *Mystériu dějin*.

Bůh takto vytváří *základní osnovu dějin* a je na nás, abychom tuto osnovu vyplňovali svými duchovními i hmotnými aktivitami. Protože jsme svobodni, můžeme tak činit buď v souladu s Boží vůlí, a tak být jeho činnými spolutvůrci, samozřejmě v našem omezeném lidském měřítku, anebo můžeme pracovat proti smyslu dané osnovy, ale to pak dílo beznadějně kazíme, takže čas od času Bůh část lidského díla, které jde proti smyslu jeho osnovy, ničí a vytváří podmínky k novému pokračování, opět v jeho duchu.

A povšimněme si ještě, že když Bůh zasahuje do dějin, celá příroda je rozrušena, země se zachvívá, moře pozvedá a lidé mnohdy marně hledají útočiště.

Ale teď se ještě jednou vraťme k jejich počátku a pokusme se rekonstruovat, jak to všechno doopravdy bylo.

JAK TO VŠECHNO BYLO

ADAM A PRVOTNÍ HŘÍCH

Vraťme se teď na samotný počátek, kdy všechny stvořené věci podle soudu samého Stvořitele byly dobré, velmi dobré. Nade všechny úvahy nám to nejlépe přiblíží sám Ježíš Kristus ve svém komentáři k epištole sv. Pavla Římanům⁸¹, tak jak ho nadiktoval své omilostněné duši Marii Valtortě:

„Adam byl stvořen jako tělesný člověk, ale navíc byl obdařen i duchem. Nebyl však tělesný, neboť jeho duch a rozum měly nad hmotným nadvládu. Jeho nevinný duch naplněný milostí byl odleskem zázračných rysů jeho Stvořitele a jeho inteligence, už velice rozvinutá díky nadpřirozeně obdrženému *daru vlité vědy*, mu umožňovala chápat nejen všechny přirozené, ale i jinak nepochopitelné – nadpřirozené skutečnosti, což je věc nemožná pro ty, kteří k tomu nejsou uzpůsobeni zvláštním nadpřirozeným darem; tato inteligence mu umožňovala, aby rozuměl Bohu, a svým omezeným způsobem byl jeho věrným obrazem, a to skrze řád, spravedlnost, milosrdnou lásku, moudrost a svobodu nezatíženou žádným ponižujícím otroctvím.

Och, ona nádherná svoboda člověka plného milostí! Sám Bůh ji respektoval: nebyla ohrožována ani vnějšími silami ani vnitřními žádostmi. Jaké vznešené království zbožštěného člověka, syna Boha a dědice Nebes, království nadvlády nad všemi tvory, které vás uschopňovalo vládnout i nad tím, co vás teď tyranizuje nejvíce: nad vaším *já*, kde bez ustání kvasí jedy onoho velkého poranění!

---

⁸¹ Maria Valtorta: *Leçons sur l'Épître de Saint Paul aux Romains*, Centro Editoriale Valtortiano, Isola del Liri, Italia 1999.

Řekne-li se, že »člověk, král viditelné tvorby, byl stvořen s mocí vykonávat vládu nad všemi tvory«, mělo by se přemýšlet o tom, co to ve skutečnosti znamená. Totiž milost, jakož i jiné dary, které člověk obdržel už v prvním okamžiku své existence, ho uschopňovala vykonávat tuto vládu stejně dobře nad sebou samým, jako i nad podřízenou částí tvorby. Ve skutečnosti člověk věděl dobře, co je jeho posledním cílem, měl lásku, která ho přirozeně k tomuto cíli vedla, měl kontrolu nad hmotou i nad smysly, fungujícími uvnitř této hmoty. Tak jak byl sjednocen s řádem a zamilován do Lásky, uměl dávat Bohu, co mu náleželo, a svému vlastnímu já, co bylo dovoleno mu dávat, aniž poskytl příležitost k projevení nepořádku vášní nebo překypění instinktů. Duch, intelligence i tělesnost v něm vytvářely celkovou harmonii, kterou byl obdařen už od prvního okamžiku své existence a kterou obdržel už *komplexně ustavenou*.

Člověk byl tedy stvořen šestého dne. Byl stvořen jako úplný a dokonalý ve všech svých hmotných i duchovních náležitostech. Učiněn podle božské Myšlenky a s ohledem na cíl – milovat Boha a sloužit mu během svého pozemského života, a v tom druhém životě ho navěky znát v jeho Pravdě a radovat se s ním.

Byl stvořen *jediný člověk*, ten, z něhož se mělo zrodit celé lidstvo, počínaje ženou, člověkovou družkou, učiněnou pro něho; s ní měl člověk zalidnit celou zem a vládnout nad ostatními – nižšími tvory.

Byl stvořen *jediný člověk*, ten, který jako otec měl svému potomstvu předat všechno, co sám obdržel: život, smysly, hmotné schopnosti, ale i imunitu vůči všemu utrpení, rozum, inteligenci, vědu, integritu, nesmrtelnost – a konečně dar všech darů: *milost*.

Bůh stvořil člověka přímo, dokonalým činem své vůle, jedinou operací, která se odehrála šestého dne tvorby. Bůh tehdy vzal prach a přeměnil ho v živé a dokonalé tělo. Načež mu vdechl duši uzpůsobenou zvláštním podmínkám člověka, adoptivního syna Božího, dědice Nebes. Toto však není duše, kterou mají i zvířata a která zanikne jejich smrtí. Toto je *duše duchovní*, která je nesmrtelná, která přežívá smrt těla a toto tělo oživí při zvuku trub Posledního soudu...

Zkouška. Když se člověk probudil ze svého prvního spánku a našel vedle sebe družku svého života, pocítil, že Bůh jeho štěstí dovršil.

Adamovo štěstí bylo už i předtím veliké. Neboť celý byl – ze-

vně i uvnitř – učiněn tak, aby se mohl radovat z úplného štěstí, důsledku zdraví a svatosti...

Z hlediska *přirozeného života* se Adam radoval ze všeho, co viděl: z krásy panenského světa, sotva vyšlého z Boží tvůrčí moci. Radoval se ze své vlastní moci: ze své nadvlády nad všemi nižšími tvory. Bůh všechno uspořádal tak, aby to člověku dobře sloužilo. Všechno, počínaje sluncem a konče nejmenším broučkem, bylo pojato tak, aby mu činilo radost.

Z hlediska *nadpřirozeného života* se Adam radoval – ve sladké extázi rozumu – z porozumění Boží podstatě, již je Láska. Radoval se ze vztahu mezi Nesmírným, jemu se dávajícím, a sebou, jeho tvorem, Boha milujícím a nepřetržitě uctívajícím.

Přestože adoptivní synové Boží už byli nadáni věděním úměrným jejich stavu, Otec je vyučoval dalším věcem, neboť Boží láska je nekonečná: když už jednou obdařil, Otec touží dávat znovu a znovu. A tím víc, čím víc se k němu chová tvor synovsky. Takto se Bůh vždycky dává každému, kdo se mu sám štědře dává.

Nuže, když tedy člověk při svém probuzení spatřil ženu, která se mu podobala, pocítil, že jeho štěstí je úplné...

Jediné omezení, které Bůh tomuto úžasnému člověkovu vlastnictví stanovil, byl zákaz trhat plody ze *stromu poznání Dobra a Zla*. Chtít trhat toto neužitečné ovoce bylo beze smyslu, vždyť člověk už všechno potřebné věděl, a poznat více, nad míru ustanovenou Bohem, mu mohlo pouze uškodit.

Dobře si povšimněme: Bůh nezakázal trhat ovoce ze *stromu Života*. To člověk potřeboval, aby žil zdravým životem, prodlužovaným v přirozeném plánu tak dlouho, až by Bůh, toužící odhalit se svému adoptivnímu synu úplně, k němu pronesl slova: »Můj synu, vstup do mého příbytku; pojď se ponořit ve svého Boha«; což by Adamovi umožnilo, aby vstoupil do nebeského Ráje bez utrpení smrti.

Bůh nezakázal Adamovi sáhnout na ovoce stromu Života. Zakázal sahat po zbytečných plodech *stromu Vědy*. Ve skutečnosti nadbytek získaného vědění by v člověku probudil pýchu, a tak by se člověk prostřednictvím nově získaného vědění začal považovat za rovného Bohu.

Míra stanovená Bohem je vždycky správná. Ten, kdo chce víc, je neopatrný, nestřídmý, neuctivý. Zraňuje lásku. Ten, kdo si přisvojuje právo vzít si, co mu není nabízeno, je zloděj a násilník. Ten, kdo jedná nezávisle na všem nadpřirozeném i přirozeném zákonu, je rebel.

Příkazu daného Bohem měli první rodiče uposlechnout, aniž by si kladli příliš mnoho oněch *proč*, jejichž výsledkem je vždycky utlumení lásky, víry a naděje. Když Bůh jedná nebo dává určitý příkaz, je ho třeba poslechnout a splnit jeho vůli, aniž bychom se dotazovali, proč to či ono. Všechno, co Bůh činí, dobře činí, a to i tehdy, když tvor, omezený ve svém vědění, nedospěje k tomu, aby se o tom přesvědčil.

Proč se neměli vaši rodiče přiblížit k onomu stromu a neměli trhat jeho ovoce a jíst ho? Není zapotřebí to vědět. Co je zapotřebí, je poslechnout, nic jiného. Spokojit se s tak mnohým, které jsme dostali. Poslušnost je láska a úcta, je měřítkem lásky a úcty. Čím více milujeme a uctíváme nějakou osobu, tím více jsme jí poslušni.

Člověk měl poslechnout. Zkouška by byla prokázala, že v něm existuje tato schopnost poslušnosti.

Prostředek. Strom a jablko. Dvě věci, malé, nevýznamné, srovnáme-li je s všemožným bohatstvím, které Bůh člověku udělil.

Jablko nebylo jen pouhou skutečností: skutečností plodu. Jablko bylo také symbolem. Symbolem božského práva a lidské povinnosti.

Vždycky když takto Ježíš povolá nějakou bytost a zahrne ji svými neobyčejnými dary, obšťastněná osoba by si měla neustále připomínat, že to on je Bůh a že člověk nesmí zneužívat privilegia, kterého se mu dostalo, zejména když vidí, jak výjimečným způsobem ho Bůh miluje. Přesto je však málo vyvolených, kteří dokážou v této zkoušce obstát. Mnozí z nich si totiž přejí více, než dostali, a chtějí trhat to, co jim nebylo dáno. Jenomže právě tehdy narazí na *Hada* a jeho otrávené plody.

Bůh věděl, že k onomu stromu se přiblíží Satan se záměrem svést. Bůh ví všechno. Oním ovocem Zla byla Satanova slova, která Eva spolykala. Nebezpečí přiblížit se k tomuto stromu, spočívalo v neposlušnosti. Do čistého vědění, které poskytl Bůh, Satan vstříkl svou nečistou zlobu, zlobu, která brzo začala v těle kvasit. Ale Satan nejprve zkazil ducha: učinil z něho rebelanta. Následně zkazil inteligenci: učinil ji prohnanou.

Och, ano! Po činu velmi dobře poznali *vědu Dobra a Zla*, neboť vše, i jejich nový pohled, jehož prostřednictvím si uvědomili, že jsou nazí, je upozorňovalo, že ztratili dar milosti a že v důsledku toho zanikl i nadpřirozený život, který je až dosud v jejich nevinném vědění činil šťastnými.

Nazí! Méně však zbaveni tělesného šatu než Božích darů. Ubozí! Ubozí, protože chtěli být jako Bůh. Mrtví! Mrtví, protože dostali strach, že jako lidé zaniknou; tak tedy převzali iniciativu k bezprostřednímu jednání.

První čin proti lásce byl spáchán z pýchy, neposlušnosti, nedůvěry, pochybnosti, vzpoury a duchovní žádostivosti. Teprve až nakonec, jako jeho dovršení, byl spáchán čin žádostivosti těla. Řekl jsem dobře: nakonec. Mnozí si myslí opak: že čin žádostivosti těla byl jako první. Ne.

Zprvé člověk hřešil proti Bohu ve vztahu k božskému zákonu. Chtěl být podobný Bohu. Chtěl být *bohem* prostřednictvím poznání Dobra a Zla. Chtěl mít k jednání naprostou, a tedy nedovolenou svobodu. Chtěl mít svobodu jednání podle své vůle a chuti, proti vší božské radě nebo předpisu. Zadruhé hřešil proti lásce. Začal nepředloženě milovat sám sebe, a tak Bohu upíral oddanou lásku, kterou mu byl povinnován; na místo Boha postavil své vlastní *já*, ale tak se dopustil nenávisti i vůči svému potomstvu, které mělo přijít: svému vlastnímu rodu odevzdal dědictví hříchu a odsouzení. Na posledním místě zhřešil proti své důstojnosti královského tvora, tvora, který obdržel dokonalou vládu nad svými smysly.

Hřích těla se nemohl uskutečnit, dokud stav milosti a ostatní stavy z ní vyplývající byly dosud přítomné a činné. Dokud přetrvávala nevinnost, a tedy nadvláda rozumu nad smysly, svádění smyslnosti sice mohlo nastat, ale člověk by byl hřích smyslnosti nespáchal.

Trest. Nebyl neúměrný, ale spravedlivý. Aby se trestu porozumělo, musí se vzít v úvahu Adamova a Evina dokonalost. Uvědomíme-li si, na jakém vrcholu Adam s Evou byli, pak teprve můžeme změřit hloubku propasti, do níž padli.

Kdybyste někteří z vás byli Bohem vzati a takoví, jací jste dnes, jste byli postaveni do nějakého nového ráje, věřte mi, že kdybyste zhřešili jako Adam, nebyli byste odsouzeni tak přísně jako on. Ne. Bůh je spravedlivý. Zná strašlivé dědictví, které je ve vás.

Dnes by Bůh, který je nekonečně spravedlivý, nebyl vůči nikomu z vás neoblomný, jako byl vůči Adamovi.

Ano, k Adamovi byl přísný, neboť Adam měl k dispozici všechno, aby nad pokušením snadno zvítězil. Zatímco Bůh i při samotném trestu respektoval hranice, které si vůči člověku stanovil, člověk jako viník hranice dané Bohem nerespektoval.

Bůh neznásilnil člověkovu svobodnou vůli. Člověk naopak znásilnil Boží práva. Bůh neznásilnil svobodu lidského jednání, ani před hříchem, ani po něm. Vystavil člověka zkoušce. Věděl, jsa Bohem, že v ní člověk neobstojí. Ale bylo správné, aby jí byl člověk vystaven, a tak utvrzen v milosti. Ze stejných důvodů podstoupili zkoušku i andělé – a Bůh utvrdil v milosti ty, kteří z ní vyšli vítězně.

Bůh respektoval lidskou vůli. Ale člověk setrval ve svém stavu revolty vůči svému božskému Dobrodinci. Z rajske zahrady Adam odešel v pýše, když předtím lhal a pokoušel se ospravedlnit svůj hřích chatrnými omluvami...

Strach, ano. Pokání, ne...

A tak byl trest spravedlivý. Byl ztrátou toho, čím člověk spontánně pohrdl: milosti, integrity, nesmrtelnosti, imunity, vědy; byl slabostí zraněné duše; byl horečkou probuzeného těla, které blouzní, potlačeným rozumem, strachem z Boha. Byl ztrátou Ráje, kde život probíhal bez starostí a utrpení, bez únavy a smrti, bez ujařmení ženy mužem, bez nepřátelství mezi lidmi, mezi bratry, mezi syny téže matky; bez zločinů a klamu. Bylo jím všechno zlo, které od té doby sužuje lidstvo – strach ze smrti a soudu; zármutek z toho, že byla zplozena bolest a že zároveň s životem byla předána i těm nejdražším bytostem.“

ZEMĚ PO PÁDU

A Ježíš ve svém komentáři pokračuje: „Navíc k bezprostřednímu odsouzení, které způsobil osobám Adama a Evy, má prvotní hřích následky, které tíží celé lidstvo a které potrvají až do konce časů. Adam jako první otec lidské rodiny svou slabost přenesl na všechny své potomky.

Boží rozsudek však člověkovu rebelantství ihned nezlomil. Svému novému údělu se člověk rychle přizpůsobil. I když tento nový úděl nebyl tak lehký a radostný jako onen první, nebyl docela zbaven lidských radostí, které vyvažovaly bolesti.

Smyslnost byla uspokojována spojením dvou těl... Bylo přece jen radostí tvořit sami nové životy – och, přetrvávající pýcho! – a tak se považovat za podobné Bohu Stvořiteli. Bylo radostí vládnout zvířatům. Bylo zde uspokojení z úrody a z toho, že si vystačí sami, aniž by se cítili zavázáni někomu svými díky. Radosti pouhých smyslů, ale přesto radosti...

A kvasící pýcha probouzela výsměšnou myšlenku: »Boží trest? Kde je? Jsme šťastní i bez Boha.«

Ale jednoho dne zelená tráva polí posetá květinami, které stvořil Bůh, zarudla skvrnami první krve prolité na Zemi. Matka nařkala nad mrtvým tělem něžného Abela a otec pochopil, že Boží hrozba nebyla vyřčena naplano: »Vrátíš se do země, z níž jsi vzešel, neboť jsi prachem a v prach se obrátíš.« A takto Adam zemřel dvakrát, poprvé při smrti svého syna – protože otec umírá smrtí svého syna – a podruhé v okamžiku své vlastní smrti. A co se týče Evy, jak nesnesitelnou bolest teď pocítila z porodu, když navracela zemi neživé tělo svého drahého syna! A právě tehdy pochopila, co je to rodit v hříchu.

Ale v témže okamžiku, kdy Boží trest uhodil jako blesk – to stále ještě bylo milosrdenstvím – pýcha odumřela a na jejím místě začalo klíčit pokání. To byl nový život. Oběma viníkům umožnil vystupovat vzhůru po strmé stezce spravedlnosti a po upřímném pokání a dlouhém očekávání si prostřednictvím Kristových zásluh zasloužit Boží odpuštění.“

Adamův hřích uvedl do světa neposlušnost, a tedy vzápětí i nepořádek, který měl daleko hlubší důsledky, než se obvykle předpokládá.

Před hříchem byl svět bez krutosti, zloby, klamu. Ježíš v už zmíněném komentáři o tom říká:

„Lev se zdržoval vedle ovce, vlk vedle beránka, levhart vedle kůzlete, medvíďata žvýkala trávu s hříbaty. Přesně tak, jak se to může číst v 19. versetu druhé kapitoly Genese, tam, kde se říká, jak Adam přátelsky jednal s živočichy země i vzduchu, a každému dal jméno. Ani ti nejzuřivější nebyli pro Adama hrozbou, a ani on v žádném z nich nevzbuzoval strach. Všichni byli dobří a instinkt jim říkal, že člověk, také dobrý, by je bez příčiny netrestal.“

Ale jakmile Adam přestal být podřízený Bohu, v důsledku toho přestala být i jemu podřízena zvířata. Už nebyla dobrá, začala proti němu rebelovat, tak jako on rebeloval proti svému Stvořiteli.

Adamův hřích však současně do světa uvedl zárodek smrti: „Nepodřízenost duše měla za následek i nepodřízenost těla. Nemoci nebyly stvořeny Bohem, ale sklonem k onemocnění, úchylkami v chemické skladbě, které vzápětí přinášejí chorobný stav buněk, oslabení organismu.“⁸²

⁸² Berthault, Nourissat, Tassot: La Préhistoire biblique, CESHE.

Svatá Hildegarda ve svém inspirovaném spisu *O Božích dílech*⁸³ o tomto světě po Pádu píše:

„V dobách prvního stvoření lidé měli takovou energii a takovou sílu, že dominovali i těm nejdivočejším zvířatům. Hráli si v jejich společnosti a bavili se tak. Zvířata se lidí bála a svou zuřivost brzdila a podřizovala se lidem, aniž by ovšem změnila svou přirozenost. Ale zato lidé promarnili krásnou formu svého rozumu: poklesli ke zvířatům. Když se narodilo stvoření, které se podobalo více člověku než divokému zvířeti, opovrhovali jím a opustili ho; ale když tento tvor měl více tvářnost divokého zvířete než člověka, láskyplně ho častovali svými objetími.

Bůh po hříchu Adamově rozdělil čas do *dvou epoch*, které následovaly po sobě, ale byly zcela odlišných mravů; první zahrnovala čas, který předcházel potopě, kdy zákon byl nepřítomen, druhá, po potopě, byla časem zákona.

Lidé časů předcházejících potopu byli mocní a silní a *plni zvířecích vlastností*. Lidé těchto časů byli prvním ďábelským klamem ponořeni do takového souhrnu neřestí, že docela zapomněli na Boha a žili jen pro své požitky podle své vůle. Byly-li jejich paže jakoby pažemi lidí, díla jejich rukou napodobovala přirozenost a kořistnictví zvířat. Lidé zanedbávali počestné mravy a nesnažili se zachovávat lidskou kázeň: tak zůstávali nezformováni... Uzavírali se do drsnosti a tíhy hříchů: nekonvertovali od zla k dobru, ačkoliv zajisté svou vědou poznávali, že se dopouštějí špatných a zahanbujících děl. Tak vzbuzovali radost starého hada, ale přesto odmítali zřici se svého špatného života.

Tito lidé nevlastnili krásná křídla rozumu, který by jim dovolil vystupovat k Bohu s důvěrou a opravdovou nadějí. Pro hříchy, o nichž jsme hovořili, tato křídla u nich zmizela. To právě jim našeptával dávný had, aby takto dal zaniknout slávě jejich rozumu: had totiž tímto rozumem opovrhoval a snažil se ho zničit. Dábel si ve skutečnosti říkal:

»Co nakonec nejvyšší Bůh učinil? Jeho dílo souhlasí spíš s mým projektem než s jeho. A tak mu budu vládnout přímo v jeho díle.«

Lidé prvních dob, pošpinění hadovou slinou, oddávali se choutkám svého těla, a ne dechu své duše, a zajímali se jen o to, co mělo viditelnou formu a říkali si: »K čemu mi slouží víra?

⁸³ Viz cit. Le livre des Oeuvres divines.

Nemá tvar, nehovoří ke mně. Budu se držet jen toho, co ke mně hovoří, co mi přichází naproti.«

Ďábelské umění jim ve skutečnosti našeptávalo velké zázraky zvířeckosti a říkalo jim: »Pohleďte! To já jsem váš Stvořitel!« Tak ďábel našeptával lidem, aby se těmito zvířeckostmi pošpiňovali a od Boha se docela odvrátili...

Bylo málo těch, kteří naslouchali prvnímu člověku, když jim vyprávěl o tom, jak ho Bůh zformoval, jak ho umístil do místa rozkoší, jak odtud odešel. Tito lidé užívali své lidské přirozenosti, aniž se připodobňovali zvířatům, tak jak je utvořil původně Bůh. Žili přímě a spravedlivě; hloupost a těžkopádnost vulgárního a pošpiněného lidu, jak jsme ukázali, je nutila, aby se vzdálili do vysokých hor, kde je duch jejich duše utěšoval a zamezoval jim hřešit. Neustále vzdychali a říkali: »Kde hledat našeho Stvořitele?« Národy se jim vysmívaly a lidé o nich říkali: »Jak mohou uctívat neviditelné a nehmatatelné?«

Takto se vysmívali i Noemově arše.“

CO NALEZLA ARCHEOLOGIE

Co o tomto všem najdeme v terénu? Pomineme-li scestné představy Darwinovy a Haeckelovy o přechodných člancích mezi opicí a člověkem a jim odpovídající podvrhy Duboisovy, Teilhard de Chardinovy či Leakyho, zjistíme, že skutečně nejstarším předkem člověka je člověk, i když to přes všechny důkazy evolucionisté dodnes nepřiznávají.

Ať už chce či nechce, evolucionistická prehistorie vlastně může opravdově začínat až *člověkem neandrtálským*, nalezeným při lámání vápence v roce 1856 ve stejnojmenném údolí u Düsseldorfu, ačkoliv první nález tohoto druhu byl učiněn už v roce 1848 na Gibraltar.

Podle původního evolucionistického scénáře to měl být předchůdce člověka, a teprve tzv. *člověk kromaňonský*, nazvaný podle francouzské lokality *Cro-Magnon*, byl považován za plnohodnotného *Homo sapiens sapiens*. Brzo se však ukázalo, že neandrtálec nebyl žádným předchůdcem člověka, ale skutečným člověkem, nicméně evolucionističtí archeologové dodnes odmítají možnost, že by člověk neandrtálský mohl být plnohodnotným člověkem, a popírají, že by u něho existovaly náboženské a kulturní projevy, a záměrně znevažují, ba dokonce i ničí nálezy, které to dosvědčují.

Podle evolucionistů člověk neandrtálský žil v rozmezí od 250 tisíc (případně až 500 tisíc) let až po 35 tisíc let př. Kr. Od Gibraltaru až po Blízký Orient bylo nalezeno asi 120 koster či jejich zbytků přičítaných neandrtálci. Všechny tyto pozůstatky byly nalezeny *pod silnými vrstvami naplavenin*, nejčastěji jílových a pískových, o tloušťce zpravidla 5 – 10 metrů.

Když člověk neandrtálský vymizel, objevil se člověk kromaňonský, jehož nálezy byly učiněny zejména v jihozápadní Francii v provincii *Périgordu*. Teprve Kromaňonec, objevivší se (dle evolucionistů) před 35 tisíci lety př. Kr., je považován za našeho přímého předka. To od něho pocházejí ony obdivované rytiny, malby a basreliefní sochy v jeskyních, z nichž nejznámější je u *Lascaux*, lokality v téže périgordské oblasti.

Dnes už je prokázáno, že prehistorický člověk byl obyvatelem celého světa, protože pozůstatky po něm, zejména nejrůznější nástroje z opracovaného pazourku, lze najít všude – nejen po celé Evropě, Asii a Africe, ale i v Americe počínaje Kanadou a konče Ohňovou zemí. Tento člověk po sobě všude zanechal stejnou kamennou kulturu, která tak podává svědectví, že už v těchto pravěkých dobách byl celý svět osídlen lidstvem jednotného životního stylu.

Kalendář dějin tohoto celosvětového osídlení ovšem nebyl jednoduchý, protože v jeho průběhu došlo k onomu velkému katastrofickému přelomu doprovázenému už zmiňovanými ledovými dobami, o nichž dodnes vědci nemají co do počtu, rozsahu ani délky jednotný názor.

V uloženinách údajně charakteristických pro ony tři mírné doby meziledové byly nalezeny pazourkové nástroje, a tak evolucionisté do nich vložili tři období doby kamenné – *paleolit* (starší dobu kamennou), *mezolit* (střední dobu kamennou) a *neolit* (mladší dobu kamennou).

Toto dělení je ovšem jen teoretické a sami evolucionističtí archeologové jsou nad ním bezradní, jak to prokazuje *Prehistorický slovník*⁸⁴ z roku 1999:

„Pro jisté nástroje byla pojata kritéria evoluce a spíš lokálně; u jiných máme dojem, že se vracejí ke svému počátku. A navíc, ukazatele evoluce, definované v jednom prostředí, jsou opačné

⁸⁴ Dictionnaire de la Préhistoire, Encyclopaedia Universalis, Albin Michel, Paris 1999.

v prostředí jiném. Když opustíme geografický rámec určité lokality, shodné danosti téměř nikde nenalzááme.“

Obraťme teď svou pozornost přímo k nalezištím, a to v archeologicky velmi bohaté provincii périgordské; podrobně o nich píše francouzský neevolucionistický archeolog *Pierre-Florent Hautvilliers*⁸⁵:

Podle něho v lokalitě *Regourdou*, asi půl kilometru vzdálené od slavného Lascaux, roku 1953 objevil místní majitel pozemku a od té doby archeologický amatér *Roger Constant* v hloubce 5 – 6 metrů vyzděné kultovní pohřebiště neandrtálského člověka. Oficiální datování znělo: 80 tisíc let. Šlo o jedinečný nález, kde byly doloženy jasné pozůstatky toho, že „člověk neandrtálský měl svou náboženskou kulturu a uměl konstruovat zdi,“ konstatuje Hautvilliers.

Sotva se však Constant se svým objevem pochlubil, obsadila jeho pozemek policie a všechny nálezy *zabavila*. Práce byly násilím přerušeny a bylo v nich pokračováno až za deset let, aniž by do dnes byla o výsledcích výzkumů v odborném tisku podána řádná zpráva. A navíc – všechny zdi postavené neandrtálským člověkem byly záměrně zničeny a naleziště nenapravitelně zdemolováno!

Lokalita v *Regourdou* totiž zcela zpochybňuje celou prehistorii pracně vykonstruovanou evolucionisty. Prokazuje, že neandrtálský člověk nebyl žádnou lidskou šelmou sotva se zbavující zvířeckosti, ale že to byl člověk se společenskou organizací a kulturou, schopný vzájemné komunikace prostřednictvím abstraktních idejí; tento člověk dokázal vybudovat komplexní konstrukci kultovního místa, pořádat zde pohřební obřady, a dokonce svou hrobku i vyzdít.

O tom svědčí i *další nález*, který Constant provedl na vlastní pěst hned vedle nálezu prvního: V roce 1960 objevil asi 30 metrů hlubokou propast, užívanou kdysi neandrtálci a následně zaplněnou pískovými naplaveninami. Constant, jemuž nicméně v roce 1993 bylo zakázáno v pracích pokračovat, postupně vyprostil poměrně složitý komplex podzemních galerií, pod jeho vlastním domkem propojených na ono původně nalezené pohřebiště.

⁸⁵ Podle seriálu článků Dr. Pierra-Florenta Hautvillierse: *Le site néandrrhalien de Regourdou*, *Le Cep* č. 4,6 a 13/1998.

Některé prostory byly vymalovány červeným a růžovým okrem, v jeskyni mimo jiné našel i velkou rytinu mamuta.

Naplaveniny sladkovodního původu, ale s pozůstatky mořských ježků a korálů, svědčí o obrovské katastrofické záplavě, která násilně ukončila neandrtálskou kulturu.

Obydlení Périgordu *člověkem kromaňonským* přichází až po tomto kataklysmatu. Kromaňonec z blízkého Lascaux a jiných nedalekých lokalit sice bydlel ve stejných místech, ale už na naší půdě postdiluviálního, nového světa, a je tedy *naším přímým předkem*.

Totéž, ostatně spolu s celou řadou jiných vědců, např. geologem *Josefem Termierem*, konstatuje i Hautvilliers: „Prostým vysvětlením této gigantické záplavy je Potopa... Tato Potopa ukončila neandrtálskou civilizaci a zasula ji několika metry naplavenin jak v Regourdou, tak i v jiných místech Périgordu (Le Moustier, La Ferrasie, Montagne atd.). Tato Potopa, jejíž stopy byly nalezeny v Regourdou, musela pokrýt celou Evropu, protože všichni neandrtálci, jejichž pozůstatky dosud byly objeveny, byli pohřbeni pod několik metrů tlustou vrstvou naplavenin a to od Gibraltaru až po Blízký Východ.“

Tak se vysvětluje, že ostatky některých neandrtálců byly nalezeny i na návrších (v La Ferrasie a Dordogne).

Toto se ovšem v dnešních vědecky korektních čili evolucionisticky laděných publikacích nedočteme a často chybívají i zmínky o tom, že neandrtálci jsou vždy nalézáni pod silnými vrstvami naplavenin, na rozdíl od Kromaňonců, jejichž stopy najdeme vždy přímo v našem soudobém terénu.

V evolucionistických publikacích bývá často mimoto uváděna i nesprávná teorie, že obě lidské skupiny se po určitou dobu několika tisíc let překrývaly, což je v přímém protikladu se skutečností. Tento fiktivní překryv neandrtálce s kromaňoncem je ostatně pro evolucionisty plný dalších problémů: Vždyť jak je možné, že neandrtálec vymřel a rasově se nesmísil s kromaňoncem, tehdy údajně rozšířeným? Proč se ještě ke všemu uložil pod tlustou vrstvou naplavenin, zatímco kromaňonec na úrovni našeho terénu, a to i tehdy, žili-li oba ve stejné lokalitě, jako např. v onom gasoňském Périgordu?

Je zde jen jediné vysvětlení: Žádný překryv neexistoval.

Neandrtálec zahynul při potopě, a tedy reprezentuje člověka antediluviálního, patřícího do starší doby kamenné, zatímco kromaňonec zabydlel naši zem až po potopě, a tak zahájil mladší dobu kamennou, která už pak plynule přechází do naší civilizace.

A ještě je zde něco: Vzorek DNA neandrtálce, který se podařilo analyzovat v Německu v roce 1997, vykazuje poměrně značné genetické odchylky od dnešního člověka.

Proč tomu tak je?

Vraťme se k textu sv. Hildegardy o zezvířecnění drtivé většiny prvních lidí pocházejících z Kainovy větve, s nimiž se brzo smísila i většina potomků Adamova syna Setha, který mu měl nahradit zavražděného Abela, přičemž lidí opravdu zbožných zůstala jen malá hrstka. To z ní pocházel člověk kromaňonský a z ní pocházíme dnes i my.

Neandrtálci nebyli vývojovými předchůdci dnešního člověka, ale byli lidstvem zdegenerovaným: Stali se bytostmi s nízkým čelem, velkými nadočnými oblouky, plochým nosem, ústy ve tvaru čenichu, ustupující nebo vystouplou bradou; tvory oddávajícími se všem neřestem, ničemnostem a samozřejmě i magii, jak o tom svědčí jejich magické malby v jeskyních.

Domnívají-li se archeologové a antropologové, že jeskynní malby jsou projevem pokročilé evoluce člověka, který už byl schopen výtvarného projevu, dopouštějí se hrubého omylu, protože to byly výtvary ryze magického významu, a tedy výtvary člověka duchovně pokleslého, Bohu odcizeného.

Tento člověk se dokonce vyportrétoval: Jeho kreacemi jsou totiž ošklivé obrovské sochy na Velikonočním ostrově, jak to prokázal Fernand Crombette.

NOVÝ POČÁTEK

„Když přešlo sto padesát dnů, začaly vody ze země ustupovat, takže sedmnáctého dne sedmého měsíce archa spočinula na pohoří Araratu“ (Gen 8,3-4).

Arménské pohoří *Araratu* je vulkanickou skupinou o pouhých dvou vrcholech s *Velkým* a *Malým Araratem* na rozhraní Turecka, Iránu a Arménie (bývalého SSSR). Tato skupina dosahující Velkým Araratem nadmořské výšky 5157 m, stojí zcela osamocena, a tak prý každému návštěvníkovi skýtá jedinečný a neobvyklý pohled.

Občas byly podnikány na tuto horu výpravy, moderní historie jejího průzkumu však nastala za první světové války, kdy v srpnu 1916 ruský pilot *Vladimir Roskovitskij* pod jejím vrcholem identifikoval pozůstatky obrovské lodi. Po dalším – ověřovacím letu

vyslal *car Mikuláš II.* na Ararat velikou expedici: přes 150 vojáků upravilo přístup pro vlastní skupinu vědců, kteří Archu zaměřili, vyfotografovali a odebrali z ní vzorky. Všechn tento materiál byl uložen v Petrohradě, za ruské revoluce však zmizel.

Od té doby žádná profesionální expedice sem nebyla vypravěna a o Araratu se záměrně mlčí, ačkoliv např. USA vynakládá nesmírné částky na průzkum vesmíru a lidé se procházeli i po Měsíci...

Ararat pro evolucionisty samozřejmě není atraktivní, a tak čas od času se sem vypravují docela obyčejní amatéři. Jeden z nich, Francouz *Fernand Navarra*⁸⁶, se svým jedenáctiletým synem *Rafaelem Archu* skutečně v roce 1956 našel a dostal se až k ní a přinesl z ní 1,5 m dlouhý trám jako vzorek. V laboratořích bylo zjištěno, že pochází z dubu, a jeho stáří bylo odhadnuto přibližně na 5 tisíc let. V roce 2000 se po Navarrových stopách vypravil Ital *Angelo Palego*, nález potvrdil a rovněž z Archy přinesl vzorek.⁸⁷

Archa spočívá pod vrcholem asi ve výšce 4000 metrů v jakém-si sedle – uchována v obrovském ledovém bloku, snad bývalého jezera, tak jak z ní kdysi vystoupil Noe a se svou rodinou o počtu celkem 8 lidí zahájil novou epochu lidstva.

Svatá Hildegarda o tom píše⁸⁸: „Po Potopě Bůh stvořil novou zem s novým lidem... Země byla tvořivou hřejivostí slunce modelována jinak. Země i lidé ztratili na síle a stali se křehčími... Generace po generaci se síly lidí oslabovaly ve srovnání s tím, co se dělo před Potopou. Proměnila se nejen země, ale i lidská energie.“

„Ti, které Bůh zachránil, aby vytvořili novou lidskou rasu, po děšení strašlivým Božím soudem, hořeli v bázni Boží a obětovali na jeho počest.“ I když část lidstva opět začala být poslušna „starého zrádce, ten čas poznal i rozkvět bázně Boží, a tak i schopnost odolávat dávnému hadu: ten už nemohl jako před Potopou lidem našeptávat, aby na Boha zapomněli.“

Lidé byli stále ještě nadáni dlouhověkostí, postupně se však

⁸⁶ Fernand Navarra ve své době konal četné přednášky a současně v roce 1956 vydal knihu *L'Arche de Noé retrouvée*, podruhé vydanou v roce 1991 pařížským nakladatelem Pierrem Téquim.

⁸⁷ Angelo Palego v srpnu 2001 přednášel o své expedici v Paříži; viz *Science et Foi* č. 60/2001.

⁸⁸ Viz cit. *Le livre des Oeuvres Divines*.

zkracující, a velkou plodností. Velmi rychle zapomínali na strašlivou lekci Potopy, a tak upadali i do starých magických pověr.

Noe žil po Potopě ještě 350 let a zemřel ve svých 950 letech – 2 roky před narozením Abraháma. (1998 př. Kr.) Mezitím byl však svědkem mnoha událostí, často pro něho víc než trpkých.

Když mu bylo 500 let, zplodil tři syny – *Sema, Chama a Jafeta* (Gen 5,31), kteří společně se svými rodiči a manželkami vystoupili z Archy a založili nové lidstvo, jehož jsme my dnes potomky.

Noemova rychle se rozmnožující rodina se nejprve usadila v dnešní Arménii, dlouho zde však nezůstala. Další biblická zpráva tuto rodinu – tentokrát už rozrostlou v celý lid, situuje do Mezopotámie:

„Všichni lidé pak měli stejný jazyk a touž řeč. Přicházejíce od východu, našli v zemi Sennaar rovinu a usadili se na ní“ (Gen 11,1).

Tato země *Sennaar*, onen *Sumer* moderních archeologů, oblast mezi dolními toky Tigridu a Eufratu, se tedy stala prvním velkým střediskem nové civilizace, a zde je proto nutno hledat i původní postdiluviální osídlení země.

Je zajímavé s jakou nechutí toto archeologové přiznávají. Aby oponovali biblické tradici, vymysleli si celou řadu hypotéz, jak tuto skutečnost obejít.

První metodou je tvrzení, že osídlení zde plynule existuje od prvních lidských předků, tj. už stovky tisíc let, takže historičtí obyvatelé Mezopotámie jsou prostě jejich potomky. Tento názor zastávali hned dva vlivní profesori – *Burchard Brentjes*⁸⁹ z Jeny a *Grahame Clark*⁹⁰ z Cambridge.

Jiní archeologové sem první obyvatele stěhují odjinud, z nejrůznějších končin země, náš známý orientalista *Bedřich Hrozný*⁹¹ osídluje Mezopotámii lidem příšlým až odkudsi z Altaje!

Často se archeologové utíkají ke konstatování, že tuto lokalitu osídlil lid *neznámého původu*; jenomže, jak může mít nějaký lid neznámý původ? Dnes, kdy archeologové překopali kdejaký kout země a mají k dispozici obrovské archivy nalezené ve vykopávkách, je toto tvrzení neudržitelné.

Konečně je zde řešení vědecko-fantastické autorů typu *Ericha von Dänikena, Jacquese Bergiera a Louise Pauwelse*, ale i vážených

⁸⁹ Bouchard Brentjes: *Zlatý věk lidstva*, Orbis, Praha 1973.

⁹⁰ Grahame Clark: *Prehistorie světa*, Orbis, Praha 1973.

⁹¹ Bedřich Hrozný: *Nejstarší dějiny Přední Asie, Indie a Kréty*, Melantrich, Praha 1948.

profesorů, jakými v šedesátých letech byli Američan *Karl Sagan* či Rus *M.M. Agrest*, podle kterých starý Sumer osídlili kosmonauti z vesmíru⁹², Sodoma a Gomorha byly odpalovacími základnami k jejich návratu atd.

Po této odbočce se vraťme do reálného světa biblické tradice a sledujme syny Noemovy na jejich cestě do starého Sumeru.

Pochod sem musel být asi postupný a trval snad 100 až 120 let, jak lze soudit podle existujících, nicméně nejistých pramenů.⁹³

Zde už našim archeologům po sobě zanechali pozoruhodné stopy – první velké stavební památky.

Stavět je totiž zvláštní lidskou vášní. Snad je to proto, že město je vlastně člověkovým největším dílem. Stavět uměli už lidé před Potopou – Kain dokonce postavil první město světa, a stavět začali i Noemovi potomci zřejmě hned po svém příchodu do Babylonie. Neužívali zde k tomu kamene, ale pálených cihel spojených asfaltem.

Ctižádostivý a po moci toužící *Nemrod*, vnuk Chamův, zde postavil město *Babylon*, v němž všichni začali stavět onu proslulou *babylonskou věž*. V Písmu se to uvádí takto:

„Řekli také: Nuže, postavme si město s věží a její vrch ať sahá k nebi; proslavme tak své jméno, než se rozptýlíme do všech krajin! Tu sestoupil Hospodin a řekl: »Hle, jsou jedním národem a všichni mají jeden jazyk; začali pracovat a od svých záměrů neupustí, dokud je neprovedou. Nuže, sestupme a zmaťme jim tam jazyk, aby jeden nerozuměl řeči druhého.«

A tak je rozptýlil Hospodin z tohoto místa... A protože tam byl jazyk všeho lidstva zmaten, bylo mu dáno jméno *Bábel*. Odtud je tedy Hospodin rozptýlil po všech krajinách“ (Gen 11,3-9).

Došlo k onomu známému rozchodu národů, a tak *Nemrod*, zakladatel mocné říše, musel dokončit město už docela sám. *Nemrod*: vnuk Chamův, pravnuk Noemův.

Trvalo velmi dlouho, než tato biblická zpráva byla potvrzena.

⁹² Viz např. Erich von Däniken: *Vzpomínky na budoucnost*, Praha 1970, Jacques Bergier a Louis Pauwels: *Jitro kouzelníků*, Svoboda, Praha 1969 a jejich pařížskou revui *Planète* založenou v roce 1961, která se stala velikým bazarem těchto nejrůznějších, často fantastických názorů.

⁹³ Např. francouzský historik Caraignac ve své *Chronologie de l'histoire universelle*, Payot, Paris 1934 uvádí listinu chaldejských královských dynastií, počínající rokem 2225 př. Kr., přičemž víme, že první mocnou říši zde založil *Nemrod*, Noemův pravnuk. Od konce Potopy, tj. od roku 2347 by tak uplynulo 122 let.

Než se totiž archeologové začali zajímat o starověké osídlení Mezopotámie, uplynulo málem dva tisíce let a mezitím vše, co po těchto civilizacích zbylo, bylo zaváto prachem a pískem.

A je zvláštní, že i samotný Babylon nejen jako říše, ale i jako historická lokalita jako by úplně vypadl z paměti národů. Na místě původního města vznikla bezvýznamná osada a starověký Babylon byl poprvé zmapován a popsán až v devatenáctém století. Jeho skutečným objevitelem se stal německý architekt *Robert Koldewey* (1855–1925), který zde začal kopat v roce 1899. Objevil Babylon z doby krále Nabuchodonozora, o němž nám svědčí prorok Daniel, zatímco původní vrstva byla pro spodní vody nedosažitelná.

Babylon – veliké kosmopolitní město, ležící na Eufratu, měl pravidelný půdorys s řadou bran. Na severu do něho vedla proslulá *Ištařina brána*, kudy kdysi do města byli přivlečeni izraelští zajatci. Tzv. *Třídou procesí* se tehdy šlo ke Svaté bráně, k Mardukovu chrámu a původní *babylonské věži*, jejíž polohu Koldewey odhalil; našel její čtvercový půdorys o straně 91 metrů a pravděpodobné výšce 90 metrů,⁹⁴ a tak korunoval svoje dílo.

Toto tedy bylo místo rozchodu tří Noemových synů, z nichž vznikly tři základní větve pozdějších složitých civilizací a kultur.

Už si nerozuměli – jazykové rozrůznění zřejmě prohloubilo individuální zděděné vlastnosti, zvyky, záliby, nadání. Když se rozcházel – *Semovi synové* na jih a západ a *synové Jafetovi* na sever, zatímco Nemrod zůstal ještě v Babylonu, aby se ho pokusil sám dostavět – dosud nevěděli, že znamení jejich rozchodu je jim vtisknuto i do krve, typem jejich krevní skupiny: synové Semovi měli se stát nositeli skupiny AB, Jafetovi A a synové Chamovi skupiny 0. Tyto charakteristiky konstatujeme do dnešních dnů, navzdory nesčetnému míšení, ke kterému mezi nimi od těch dob došlo. Dominující krevní skupiny u nich stále existují, tvrdí celá řada antropologů a lékařů.⁹⁵

Tradičně se udává toto počáteční rozmístění těchto tří základních větví:

Vzpomeňme nejprve *Chama*, nejmladšího Noemova syna.

⁹⁴ Plán Babylonu a přesné údaje uvádí např. Josef Klíma: *Lidé Mezopotámie*, Orbis Praha 1976.

⁹⁵ Viz např. Jean Bernard: *Le sang et l'Histoire*. Buchet – Chastel 1983 a Léone Bourdel: *Groupes sanguins et tempérament* – Maloine 1960, citované v publikaci CESHE – *Préhistoire biblique*.

Cham měl čtyři syny, ze kterých pro další osídlení světa měli význam především tři: *Chus*, jehož syn Nemrod založil Sumer a zalidnil Mezopotámii, *Misraim*, který odešel do budoucího Egypta, kde se svými syny založil dynastii, a *Kanaan*, nesoucí na sobě Noemovo prokletí; měl dva syny – *Sidona*, s nímž žil na území dnešní Palestiny, a *Heta*, patrně původce říše Hetitů (či Hittitů), kdysi se prostírající na území dnešní Sýrie.

Chamovi synové se tak stali hlavními strůjci dějinného vývoje v celé Mezopotámii a Egyptě, později i v celé, a to i černé Africe. Patrně byli i prvními osídlovateli Indie. Byli výbornými staviteli, jak o tom svědčí četná mezopotámská města a kulturní památky starého Egypta.

Sem, kterému v době potopy bylo 98 let a který se dožil 600 let, měl pět synů. Z nich nás pro další dějinný průběh zajímá především *Arfaxad*, z něhož v přímé linii pocházel *Heber* a *Abraham*. Semovi synové se rozešli kolem Středozeří, ale zejména po Mezopotámii, kde žili mezi skupinami synů Chamových, a tak zde vytvořili postupem doby *velmi spletitou dějinnou situaci*, kterou se dodnes archeologům a historikům nepodařilo docela rozluštit, neboť tento překryv Semitů a Chamitů byl velmi proměnlivý a nestálý, a to i v průběhu krátkých časových období. Synové Semovi neměli vášeň ke stavbě měst, byli to spíše nomádi věnující se zejména pastevectví.

Synové Jafetovi se vydali na sever a usadili se na velikých rozlohách střední a východní Evropy, v prostoru dnešního Černomoří, v Podunají, na Dněpru, na Volze. Podle antropoložky Morphinové zde asi kolem roku 1500 př. Kr. došlo k druhému velkému pohybu – na východ do Indie, na sever na Ukrajinu (Slované, Germáni), na jih do Iránu (Médové, Peršané), do Mezopotámie a Anatólie, na západ (Keltové), na jihozápad (Řekové, Ligurové, Italikové). Archeology je vyslovena hypotéza, že tato migrace Jafetistů byla způsobena obrovskou přírodní katastrofou, pravděpodobně ve spojení s oním už popsáním výbuchem sopky na Santorinu, vznikem Černého moře a otevřením egejské úžiny.

Několik prvních století po Potopě bylo ve znamení velmi rychlého osídlování zejména rozsáhlých oblastí Malé Asie a severní Afriky. Z jednotlivých rodů se stávaly celé rozsáhlé etnické skupiny, které se vzájemně mezi sebou často i hašteřily.

Jak už uvedla sv. Hildegarda, některé národy měly stále v pa-

měti strašlivou katastrofu a žily zbožným a bohabojným životem. Ale jiné rychle zapoměly a opět propadly starým praktikám magie, šamanství a uctívání svých vlastních bohů. Mnozí vnuci a pravnuci Noemovi se postupem doby sami stali bohy.

Tak například v Egyptě se už Misraimův nejstarší syn *Ludim* stal mágem a podle Crombetta obnovil esoterické a magické hieroglyfické psaní, které už patrně ve zjednodušené formě existovalo v době před Potopou.

Sám Chamův syn Misraim se stal oním známým slunečním bohem *Ré*, Ludim byl uctíván jako bůh *Tot* a Misraimův další syn Patrús jako *Osiris*, přičemž jeho manželka se stala bohyní *Isis*.

Podobně tomu bylo i v Mezopotámii, kde se hlavním bohem stal Marduk a sám Nemrod snad byl oním polobohem *Gilgámešem*, známým ze stejnojmenného eposu, v němž je mimo jiné i věrně vylíčena Potopa.

Tato první dvě tři století však byla pouze obdobím přípravy pro bezprostřední Boží operaci napříč dějinami prostřednictvím ne už jedinců či rodu, ale celého vyvoleného národa, nástroje k velikému vyvrcholení dějin, kterým o dva tisíce let později měla být inkarnace samotného Božího Syna.

VYVOLENÝ NÁROD

Vlastní příprava na tuto obrovskou událost však podle Božího úradku měla začít zcela nenápadně a dít se po několika etapách, přičemž velikým vrcholem první etapy měl být Exod; Bohem vyvolenou osobou se měl stát ničím pozoruhodným na venek nevykající, zato hluboce zbožný *Abraham*, příslušník Semova rodu.

Abraham, v Písmech původně jmenovaný jako Abram, se narodil roku 1996 př. Kr., tedy dva roky po Noemově smrti, a s celým svým rozsáhlým příbuzenstvem žil v onom známém sumerském městě Uru. Odtud v roce 1921 př. Kr. jeho otec *Tare* s ním, jeho manželkou *Sáraj* a se svým vnukem *Lotem* odešel, aby se přestěhovali do země Kanaan.

Prošli podél Eufratu do Babylonu a odtud, stále směřující na severozápad, se dostali do města *Haranu* a v něm se přechodně usadili a tam Abramův otec zemřel (Gen 11,27-32).

Tehdy Bůh oslovil přímo Abrama a řekl mu: „Vyjdi ze své země, příbuzenstva i z domu svého otce a pojď do země, kterou ti ukážu. Učiním z tebe veliký národ, požehnám ti, zvelebím tvé

jméno a budeš požehnaným... Podle rozkazu Hospodinova Abram vyšel a šel s ním i Lot“ (Gen 12,1-4).

Abramovi bylo tehdy sice už 75 let, ale Boží hlas uposlechl, a tak se vydal se svou ženou, s Lotem a dalším příbuzenstvem do země Kanaan. Zde žil jako kočovník pod stany až do roku 1919 př. Kr., kdy v zemi nastal hlad, a proto odešel do Egypta. Po známé epizodě, kdy faraon povolal Sáru do harému, byl však za to pronásledován četnými nehodami, byl Abram faraonem bohatě obdarován a poslán nazpět.

Abram se tedy po dvou letech z Egypta vrátil, načež v zemi Kanaan se rozešel s Lotem, který se odebral do kraje kolem Jordánu – tehdy s městy Sodomou a Gomorhou, zatímco Abram se usadil se svými stany v judském *Hebronu*, pozdějším rodišti sv. Jana Křtitele, a „tam vzdělal Hospodinu oltář“ (Gen 13,18).

Z Písma si můžeme učinit poměrně jasnou představu o tom, jakým způsobem byla tehdy země Kanaan spravována: Vznikly zde malé městské státy v čele s králi, a tak měla své krále i ona známá města Sodoma a Gomorha. Z knihy Genese (Gen 14) víme, že zde došlo ke srážkám mezi několika králi, které měly za následek vyplnění obou měst, přičemž Lot byl odveden do zajetí. Abram sebral všechn branný lid, nepřátele porazil a Lota vysvobodil.

Při té příležitosti mu požehnal *Melchisedech*, král Salemu, onen tajuplný předobraz Ježíše Krista, když předtím přinesl jako oběť chléb a víno, neboť byl knězem Nejvyššího Boha.

Po těchto událostech promluvil Bůh opět k Abrahamovi a slíbil mu, že přes pokročilý věk bude mít četné potomstvo. V jeho 99. roce s ním učinil *smlouvu*, podle níž jeho potomstvu, jež vzroste ve veliký národ, dá k obývání zemi Kanaan, zatímco On bude jeho jediným Bohem. Dal mu nové jméno *Abraham* a jeho ženě *Sára*. Od těch dob na paměť této úmluvy měli být jeho všichni mužští potomci obřezáni (Gen 17).

V témže roce 1898 př.Kr. došlo k oné známé zkáze Sodomy a Gomorhy, měst propadlých zcela neřesti. Od Potopy tehdy uplynulo právě 450 let.

A ještě si povšimněme, že Abraham se narodil roku 1996 př.Kr., tj. na přelomu 2. a 3. tisíciletí, a tedy na počátku třetího dne onoho Velkého dějinného týdne, kdy prostřednictvím jeho osoby vstupuje Bůh do dějin.

Abrahamův odchod z Egypta byl jen předobrazem onoho vel-

kého Exodu izraelského národa, který se odehrál zhruba o 430 let později za událostí nesrovnatelně dramatičtějších.

Ten opravdový veliký *Exod* se odehrál v roce 1495⁹⁶ př. Kr. a předcházely mu známé události, které bohatě rozvinuly prostý Abrahamův příběh do monumentálního dramatu. Byl-li kdysi stížen faraon pro výstrahu několika neštěstími, teď na celý Egypt dolehlo oněch deset známých strašlivých ran. Stál-li Abraham v čele maličké karavany, Mojžíš vedl zpět do Zaslíbené země už celý veliký lid, který např. Crombette⁹⁷ odhaduje na 600 tisíc mužů, a tedy snad na celkový počet půl druhého milionu lidí.

Exod byl velikou dějinnou událostí, zázrakem všech dosavadních zázraků, událostí, která doslova *otřásla* celým tehdejším světem a neomezovala se jen na pouhý přechod Rudého moře, jehož význam moderní exegetové se ještě ke všemu snaží co nejvíce snížit a přizpůsobit přirozeným vysvětlením.

Raul Auclair ve své pozoruhodné knize *Mystérium dějin*⁹⁸ to výslovně zdůrazňuje:

„Nepochopením toho, že Exod se neomezuje na pouhý odchod Božího lidu z Egypta, se nevidí, že všechny národy pocítily, jak přes ně vane dech Boží přítomnosti, a že země, celá země v těch dnech byla rozrušena.“

V samotné knize *Exodus*, druhé to knize Mojžíšově, jsou vylíčeny jen zázračné okolnosti přechodu přes Rudé moře a zkáza egyptských vojsk včetně faraonova syna. Ozvuky širších katalysmatických událostí, které tento Exod provázely, najdeme však v jiných knihách, zejména žalmech, např. v žalmu opěvujícím Boží divy při východu z Egypta:

*Když vytáhl Izrael z Egypta...
Moře to vidělo a prchlo,
Jordán se obrátil nazpět,
hory poskočily jako berani,
pahorky jako jehňata...
Země, třes se před Pánem... (Ž 113A)*

⁹⁶ Dle Vulgaty došlo k Exodu v roce 1491 př. Kr., vědci však toto datum „zrevidovali“ a stanovili na rok 1240 př. Kr., tak jak je dodnes uváděno ve většině biblických vydání. Tento posun způsobil, že biblické dějiny nezapadaly do ostatních chronologií. V roce 1961 dle Velkého Larousse konečně bylo datum posunuto zpět, a to na 21. dubna 1495 př. Kr. Původní biblická chronologie tak byla rehabilitována.

⁹⁷ Fernand Crombette: *La Révélation de la Révélation*, Imprimerie L. Bourdeaux-Capelle, Dinant 1969.

⁹⁸ Viz cit. publikaci *Mystère de l'Histoire*.

Ale např. i v žalmu, ve kterém David děkuje Bohu, že ho vyprostil z rukou Saulových, se objevuje stejný ohlas:

*Zachvěla se a zatřásla země,
zakolísaly základy hor
a zachvěly se, neboť vzplál hněvem.
Vystoupil kouř z jeho chřípí,
sžírající oheň z jeho úst
žhavé uhlí od něho vzplálo...
Tu ukázala se dna oceánů,
základy země byly obnaženy. (Ž 17,8-9,16)*

A konečně v tomto dalším žalmu máme přímou rozpomínku na východ z Egypta, z které jasně vyplývá, že události přechodu byly doprovázeny velkými katastrofami:

*Vzpomínám na Hospodinovy činy,
ano, vzpomínám na dávné tvé divy...
Uzřely tě vody a zděsily se,
i hlubiny se rozbouřily.
Mraky vylily vodu,
oblaka zaduněla hromem...
zatřásla se a zachvěla se země.
Mořem vedla tvá cesta,
tvá stezka spoustami vod...
Jak stádo jsi vedl svůj národ,
Mojžíšovou a Áronovou rukou. (Ž 76,12,17-21)*

Podobné ohlasy najdeme i v jiných žalmech (např. Ž 96), v 2. knize Královské (22,8-16) a v proroku Habakukovi (3,3-10). Toto všechno nejsou pouhé obrazy, metafory, ale rozpomínky na opravdové strašlivé události Exodu, které měly daleko k tomu, aby se omezily na ono idylické vyhledání brodu na nejužším místě v Rákosovém moři, jak tuto velkou uzlovou událost lidských dějin prezentují racionalističtí exegeti.

A k tomu ještě racionalističtí exegeti posunuli datum Exodu, a tak i celou dobu Mojžíšovu až na rok 1200 př. Kr., takže se o 300 let vzdálili od událostí onoho velikého kataklysmatu v Egejském moři. Dnes je tento hrubý omyl už napraven, a tak obě události – Exod i egejské kataklysmo do sebe zapadají, byly tedy současné.

Exod proto neměl jen místní význam, nebyl jen důležitou udá-

lostí v dějinách Izraele, ale byl událostí celosvětového významu. Jím končil opět jeden cyklus lidských dějin, kdy dekadentní a opět už zkažené kultury dožily a kdy Egejskou katastrofou byly uvedeny do pohybu nesčetné zástupy lidí, a tak došlo k velikému stěhování národů, kdy do popředí vystoupily mladé, dosud nezkažené polobarbarské etnické skupiny, jako např. řečtí Dórové.

Po kataklysmatu Potopy je tedy Exod dalším významným uzlovým bodem, odehravším se po zhruba 850 letech. Celá země byla tehdy rozrušena, neboť Bůh mocně zasáhl do dějin, vyvedl svůj národ do Zaslíbené země a dal mu své Zákony. Ano:

*Když vytáhl Izrael z Egypta...
moře to vidělo a prchlo...
hory poskočily jako berani,
pahorky jako jehňata.*

V podstatě malá Apokalypsa. A zde my si ještě povšimneme všech těchto předobrazů, postupně se naplňujících a dokreslujících do mnoha podrobností, a to ve stále mohutnějších rozměrech.

Byl-li malý Abrahamův exod předobrazem velkého Exodu Mojžíšova a pochodu do Zaslíbené země, je samotný tento Exod z roku 1495 př. Kr. opět jen dílčím předobrazem celosvětového Exodu Konce časů, kdy konečně tento veliký obraz bude dovršen.

ČAS NÁRODŮ

Pak už se rychle dostáváme do zcela jiných – nových dob, kdy se národy začaly vynořovat ze svých mýtických časů a kdy už stojíme pevně na půdě psané historie, kterou můžeme dobře postihnout, zmapovat a interpretovat. Zde je pro rychlou orientaci aspoň několik dat:

V roce 1184 př. Kr. řecké kmeny po desetiletém boji vyvrátily Tróju, v Izraeli od r. 1095 př. Kr. nastala doba královská, v roce 1004 dokončil Šalamoun – současník Homérův, stavbu Chrámu. Souběžně v Egyptě nastala doba postupného úpadku, v dějinách Babylonie vznikla dlouhá přestávka a moc Asyrie slábla, v důsledku čehož vzrostla moc izraelských králů Davida a Šalamouna.

V roce 753 př. Kr. začaly římské dějiny založením Říma Romulem. Osmé a sedmé století je současně ve znamení velkých starozákonních proroků *Izaiáše, Micheáše, Jeremiáše, Ezechiela*, burcujících národ k nápravě. Marně, a tak jako trest v roce 588 př. Kr. přišlo vyvrácení království Babyloňany, přičemž král *Nabuchodonozor* zničil i jeruzalémský Chrám. Židé byli odvečeni do zajetí, přičemž do města Babylonu, založeného kdysi Nemrodem a opět ve své slávě obnoveného Nabuchodonozorem, který z něho učinil hlavní město světa, vstoupili onou proslulou Ištařinou branou.

Už předtím je tam však předešel prorok *Daniel*, narozený asi roku 620 př. Kr., který se skupinou urozených izraelských mladíků ve svých šestnácti letech byl do Babylonu vzat jako rukojmí, ale který pro svoje velké nadání dosáhl vynikajícího postavení na královském dvoře.

Ve své prorocké knize, psané patrně za druhého roku Nabuchodonozorovy vlády, tj. v roce 602 př. Kr., viděl Daniel tuto židovskou pohromu už léta předtím.

Tato Danielova kniha nelíčí jen tuto strašlivou pohromu židovského národa, ale je zároveň i velmi důležitým klíčem k následujícím dějinám, jež někteří autoři, např. Raul Auclair, nazývají *časem národů*, tj. časem, kdy Izrael jim bude podrobena. A skutečně. I když babylonská říše byla následně vyvrácena Peršany, přičemž jejich král *Kyros* roku 536 př. Kr. vydal dekret, aby byl jeruzalémský chrám opět vystavěn, Židé se už z cizí nadvlády nevymanili: po babylonské nadvládě následovala nadvláda perská, egyptská, syrská a nakonec římská, až do onoho osudného roku 70 po Kr., kdy byl Jeruzalém i s Chrámem srovnán se zemí a Židé definitivně rozptýleni.

Teď se však ještě vraťme k Danielově prorocké knize. Touto knihou jako její ústřední téma se prolíná velké proroctví o budoucích dějinách lidstva až do *Konce časů* – do doby *Antikristovy* a jeho definitivní porážky a ustavení „*království, které nebude rozbořeno na věky*“. Toto téma je rozvinuto ve dvou hlavních viděních:

Prvním viděním byl sen krále Nabuchodonozora, který v něm spatřil obrovskou a hroznou sochu, přičemž hlava této sochy byla ze zlata, plece a paže ze stříbra, břicho a slabiny z mědi, stehna ze železa a nohy zčásti ze železa a zčásti z hlíny.

Druhé vidění měl sám Daniel, který v něm spatřil, jak se z mo-

ře postupně vynořují čtyři šelmy – lev, medvěd, pardál a strašné zvíře se železnými zuby.

Bůh tak prostřednictvím obou těchto symbolických vidění Danielovi ukázal čtyři velké, po sobě následující světové říše – babylonskou, perskou, řeckou a římskou.

O svém vlastním vidění prorok Daniel vypráví toto (Dan 7,1-8): „Čtyři velká zvířata vystupovala z moře. Lišila se od sebe. První bylo jako lev a mělo orlí křídla. Hleděl jsem, až byla jeho křídla vytrhána a až bylo pozdviženo od země a postaveno na nohy jako člověk a až mu bylo dáno lidské srdce.“

Tímto obrazným viděním je znázorněna *Asyrsko-babylonská říše*, pohltivší okolní říše a vládnoucí s neúprosnou krutostí. Je to říše, kterou po příchodu Noemových synů do Mezopotámie založil Nemrod; ten následně postavil nejen Babylon na dolním Eufratu, ale i Ninive na horním Tigridu, druhé proslulé město a významné centrum asyrského státu. Obě říše, jakož i množství městských států a státek se stále přeskupovaly a měly velmi složité dějiny - obě hlavní říše se od sebe odštěpovaly i opět splývaly v jednu, až nakonec v 8. století př. Kr. dosáhla tato sjednocená říše vrcholu své moci, když pohltila i sousední Fénicii, Judsko a Egypt.

Daniel ve svém vyprávění pokračuje viděním druhé šelmy: „A hle, jiné zvíře, druhé, které se podobalo medvědu a bylo postaveno tváří k jedné straně a v jeho chřtánu byla tři žebra mezi zuby, a takto k němu pravili: »Vstaň a požírej mnoho masa.«“

Toto druhé zvíře znázorňovalo *perskou říši*, která se v přední Asii zformovala takřka do rána, rychle za sebou pohltila Egypt, Babylon a maloasijskou Lýdii. Kyrův synovec *Dareios* vybudoval velikou říši, jejíž moc trvala od roku 559 do 330 př. Kr., tj. téměř 230 let. Vyvrátil ji až řecko-makedonský dobyvatel *Alexandr Veliký*.

Následovalo vidění třetího zvířete: „Potom jsem hleděl a hle, jiné zvíře jako pardál a mělo čtyři ptačí křídla na zádech a čtyři hlavy mělo to zvíře a byla mu dána vláda.“

Tímto symbolickým obrazem bylo zpodobeno *Řecko*, které nejprve po velkém kulturním rozmachu se stalo na krátkou dobu pod *Alexandrem Velikým* Makedonským opravdovou velmocí; význam této řecko-makedonské říše však rychle poklesl, neboť na Západě se už mezitím zformovala další – *Římská říše*; od roku

146 př. Kr. se Řecko stalo její pouhou provincií pod názvem Achaia.

„Pak jsem hleděl ve viděních za noci a hle, čtvrté zvíře, hrozné a strašlivé a nadmíru silné, a mělo mohutné železné zuby, žralo a drtilo a zbytek rozdupávalo nohama a lišilo se od všech zvířat před ním a mělo deset rohů.“

„Tato čtvrtá šelma,“ říká prorok, „je čtvrtou říší, která bude na zemi; bude ze všech říší největší; pohltí zem, rozdrásá ji, změní v prach.“

Víme, že touto čtvrtou říší se stalo *Římské impérium*, přesně odpovídající Danielově charakteristice. Jeho dílem bylo dobytí a podmanění celého tehdejšího světa, spojené s kořistěním a soustředováním všeho bohatství do Itálie. Jeho vláda trvala ze všech říší nejdéle – Římské impérium bylo definitivně vyvráceno až roku 486 po Kr. Nicméně podle názoru některých novodobých exegetů, např. anglického kardinála Newmana, byla Římská říše později v křesťanských dobách obnovena a vlastně trvá dodnes. K tomu se ještě vrátím.

Pak je zde Nabuchodonozorovo vidění oné obrovské sochy. Daniel o ní králi řekl:

„Králi, tobě vytanuly na loži myšlenky na to, co se přihodí po tomto čase, a ten, který odhaluje tajemství, ti oznámil, co bude... Ty, králi, jsi hleděl a hle, mohutná socha. Socha byla vysoká a její lesk oslňující. Stála před tebou a její vzezření bylo hrozné. Hlava sochy byla z dobrého zlata, plece a paže ze stříbra, břicho a bedra z mědi, stehna ze železa, nohy zčásti ze železa a zčásti z hlíny. Hleděl jsi, až se nahoře oddělil kámen bez přispění rukou a až zasáhl sochu na nohou ze železa a z hlíny a rozdrtil ji. Tu se rozptýlilo železo, hlína, měď, stříbro i zlato a byly jako pleva z letních humen a odnesl je vítr a nenašla se po nich ani stopa. Kámen, který sochu zasáhl, se stal velikou horou a zaplnil celou zem“ (2,29-35).

K čemuž Daniel připojil tento závěrečný výklad, který začínáme chápat teprve dnes:

„Za dní oněch králů dá nebeský Bůh vzniknout Království, které nebude rozbořeno na věky, a království nebude předáno jinému lidu, rozkotá a zahladí všechna ona království a potrvá na věky. To vše plyne z toho, že jsi viděl, jak se odpoutal kámen od hory bez přispění rukou a jak rozdrtil železo, měď, stříbro i zlato“ (2,44-45).

Tak nám právě Daniel ve své knize dává velké proroctví *o čase národů*, tedy o čase, kdy Izrael bude ponížena, její království rozvráceno, lid rozptýlen.

V tomto smyslu je vlastně Nabuchodonozor, jak upozorňuje Raul Auclair, prvním králem „národů“. Podle něho babylonské zajetí otevírá velikou epochu času národů, trvající až do 20. století, neboť od těch dob už vyvolený národ ztrácí svou svobodu a vládnou mu jiné národy. Tato interpretace dějin má svou logiku a lze ji přijmout. Nesmíme však zapomenout, že čas národů v pravém slova smyslu otevřel svou inkarnací Boží Syn Ježíš Kristus, jímž na konci svého čtvrtého tisíciletí světové dějiny vyvrcholily, aby odtud začaly spět ke svému dovršení v docela jiném duchu.

A konečně: Existuje ještě další výklad těchto čtyř obrazů šelem; uvádí ho ve svých denících Maria Valtorta⁹⁹. Tento výklad je komentářem samotného Ježíše Krista, který nás upozorňuje, že všechna biblická vidění je třeba vidět i v poloze vyšší, duchovní.

V tomto vyšším slova smyslu pak první zvíře – okřídlený lev znamená člověka před hříchem, druhé zvíře, onen ohavný medvěd vyjadřuje poklesnutí člověka do hrubého materiálního stavu po hříchu, třetí zvíře – onen pružný a obrovský pardál znázorňuje dobu moderních revolucí, načež ona nelítostná čtvrtá šelma vše drásající a trhající železnými zuby a drápy kratičkou dobu Antikristovu.

A tak nás oba výklady neomylně přivádějí do našich dob.

⁹⁹ Maria Valtorta: *A l'aube d' une ère nouvelle*, Centro editoriale Valtortiano, Isola del Liri, Italia 1991.

ZÁPAS DVOU OBCÍ

VLÁDA HADOVA

Dnes si vůbec nedokážeme představit, jak po duchovní stránce vypadal svět před příchodem křesťanství a jaké radikální změny přinesl sám Boží Syn Ježíš Kristus. Humanistická ideologie nám totiž od dětství ukazuje antické doby ve zcela zkreslené příznivé a jakoby lidsky se vnucující podobě, jejíž drsnosti a krutosti jsou obroušeny a nehorázné situace přiměřeně zmírňovány.

Jsou to představy naveskrz nepravdivé a lživé a maskují skutečnost, že Pádem prvních lidí se *Satan*, odvěký nepřítel Boha i lidstva, cítil naprostým *Pánem tohoto světa*. Boží záměr byl pokážen a v důsledku toho byla lidem Nebesa zavřena a zůstala prázdná. Boží projekt Nebeské obce, Božího dvora obdivovatelů a ctitelů zůstával neuskutečněn, a tak vlastně všechna Boží tvůrčí činnost, spojená se stvořením světa a člověka, se jevila jako zbytečná, beze smyslu. Po Pádu ne každý člověk se dokázal oddat hlubšímu duchovnímu životu, a tak se připojit k Bohu, ale i když toho dosáhl, zůstával v podsvětí a nezbývalo mu než čekat na Boží příslib, že jednoho dne odtud bude vysvobozen a Nebesa se mu otevřou.

Tak Ježíš Kristus svou smrtí a zmrtvýchvstáním především splnil tento slib, jehož dosah si už dnes ani neuvědomujeme, a zástupy spravedlivých duší vyvedl vzhůru k Otci. Tak konečně založil Nebeskou obec. Ale to nebylo vše. Současně vyhlásil i neúprosný duchovní boj o tento svět. Jeho dosavadní neomezený vládce sice vládcem zůstal nadále, ale jeho království dostávalo povážlivé trhliny a z povrchu zemského ve jménu Kristově začal mizet jeden kult jeho uctívání za druhým.

Křesťané stáli před dosud nevídaným úkolem změnit tvář světa, a nám jistě nepoškodí, připomeneme-li si, proti čemu museli od samého počátku v onom pohanství oddaném světu bojovat, jaká kultovní a duchovní pověrčivost a zvrhlost existovaly, jakým způsobem byl Satan, ať už zastřeně či veřejně uctíván.

Základními symboly Satanova kultu jsou *drak* a *had*; tak je Satan nazýván v samotných Písmech.

Drak – *Draco magnus*: obludné obrovské zvíře, strašlivé svou krutostí, děsící svým vzhledem, pod touto podobou nacházíme Satana ve všech dávných tradicích – jak v Babyloně, tak v Egyptě; v ateistické Číně je odedávna národním symbolem. Takto je Satan reprezentován i v Apokalypse sv. Jana.

Had – *Serpens antiquus* je druhou, a snad nejvíce rozšířenou formou Satanova uctívání. Had nejlépe vystihuje jeho pravou podobu a charakter: lstivost, záludnost, smrtelnou jedovatost, sílu, schopnost fascinovat, uhranout. Právě pod touto formou Luciferův kult oběhl celý svět. Nejvyšší babylonský bůh Marduk byl vyobrazován s hadem u nohou, přičemž bůh-Had byl považován za pána života. Kult hada najdeme nejen u Babyloňanů, Egyptanů, Římanů, v černé Africe, u mexických Aztéků či v Indii, ale i u Řeků a Římanů.

Uctívání pozemských sil, kterému lidstvo brzo opět po Potopě propadlo, bylo všude spojováno s kultem hada, ať už to bylo na *Krétě*, kde byly nalezeny ony proslulé sochy *hadích kněžek*, nebo v *Mykénách*, jejichž válečnou bohyní byla i ona slavná *Pallas Aténa*, původně zobrazovaná s hady.

Pozdější řecká kultura zcivilnila, zkultivovala a umělecky přetvárnila nejen Pallas Aténu, ale i mnohá původně strašlivá orientální božstva: Tak se např. z *Apolla*, kdysi boha čarodějů a věštců, stal bůh krásných umění, hudby a uměřenosti a *Astarta*, bohyně plodnosti, se proměnila v líbeznou *Afroditu*, bohyni lásky, zrozenou z mořské pěny, přičemž děsivé zvířecí atributy zmizely.

Snad nejstrašnější kultovní podobu měl *Opeřený had* – *Quetzalcoatl* mexických Toltéků a po nich Aztéků, božstvo civilizace a vědění. Hlavním motivem výzdoby známé pyramidy Slunce v mexickém *Teotihuakánu* je právě on, a to v nesčetných podobách ohavných a kroutících se těl tlustých hadů.

Had jako kult však nebyl přítomen jen na zobrazovaných předmětech a sochách, ale i jako *živé zvíře*, a to nejen v Orientu, Africe

či Americe, ale i ve starém Řecku a Římě, které humanisté považují za osvícené země a často je kladou za vzor novodobým národům.

Tak například i moudří a humanistům tak drazí a příkladní Athéňané neustále v hradbách svého města drželi živého hada jako jeho ochránce.

V Delfách byl živý had chován věstkyní Pythií.

Sám *Alexandr Veliký* se chlubil, že měl hada za svého otce, a tak na mincích ho vidíme zobrazena jako dítě vystupující z hadovy tlamy.

Římské vestálky neošetřovaly jen posvátný oheň, ale i posvátného hada, považovaného za osobního génia města Říma. Had byl ctěn všude – v chrámech i v palácích císařů, v dámských budoárech i prostých příbytcích. Císař *Tiberius* měl svého domácího hada, který ho všude následoval jako pes. Císař *Nero* měl hada za svého patrona a jako talisman nosil kolem paže náramek z hadí kůže.

Kult hada byl všudypřítomný a svatý Augustin k tomu podotýká, že démon dává přednost právě tomuto způsobu svého uctívání, protože mu připomíná jeho první vítězství.

Druhou formou uctívání Satana byl kult jeho vzývání formou *věštění*; i jím byl antický svět veskrze proniklý. Jenomže co je to věštba a spoléhání na ni, ne-li popírání Boží Prozřetelnosti a spoléhání na infernální síly démonů? Věštba, to je démonova veliká zbraň, jíž si podmaňuje a pokořuje lidstvo a přivádí si ho na svou stranu, pod svou standardu.

Jak vlastně démoni věští?

Především znají záměry Boží Prozřetelnosti z pravdivých proctví, tak jak byla řečena či napsána. Na rozdíl od nás chápou jejich smysl správně a přesně a mnohem hlouběji než my. K tomu jsou výbornými psychology, a i když nedovedou číst v naší duši, vědí, co chceme vědět my, a tak toto všechno přizpůsobují daným okolnostem. Směšují *pravdu se lží*, takže vždycky se něco z věštby vyplní a ten ostatek bývá řečen tak dvojsmyslně, že je možný i nějaký jiný, byť nejasný výklad. Temnost a dvojsmyslnost jsou vůbec démonovými oblíbenými způsoby vyjadřování.

V pohanském světě měly věštby rozhodující vliv na všechny život, ať už státnický a veřejný či soukromý, na život jak těch nejosvícenějších mužů, tak i prostého a nevzdělaného lidu. Nejslavnější mužové nepodnikli nic, aniž předtím nekonzultovali v nějaké věštírně.

Uprostřed tohoto moře pověr byla Izrael malým a výlučným ostrovem, kde skutečně hovořil Bůh prostřednictvím Ducha Svatého a proroků. Ale i zde touha radit se s věštcí byla velikým pokušením a často tajnou praktikou. Sám král Saul se radil s věštkyní z endorské jeskyně.

Zůstaňme však jen u starého Řecka a Říma, dvou, jak se říká kulturních národů, a povšimněme si, jakými pověrečnými kulty byly oba tyto národy proniknuty.

Už samotný *Romulus* při zakládání Říma konzultoval věštby, takže Cicero ho nazývá *optimus Augur* – vynikající augur. Romulus tak zahájil tradici, která ve starém Římě nepřetržitě trvala až do posledních dob.

I samotný *Cicero* (106–43 př. Kr.) veliký politik, řečník a spisovatel, šel na počátku své kariéry konzultovat do Delf. Ale věštírny, zpravidla Delfy, navštěvovali i samotní římscí císařové, např. Tiberius, Nero, Germanikus, Caligula, Vespasian, Trajan, Caracalla, ale i onen Julián Odpadlík.

Být *augurem*, tj. vykladačem věšteckých znamení, bylo v římských dobách vůbec jedním z nejváženějších a nejdůležitějších povolání: *kolegium augurů* mělo patnáct členů, a tento úřad vykonával i sám Cicero.

Radit se s bohy tou či onou formou bylo neporušitelnou tradicí v Řecku i v Římě a víra v *orákly* byla od hlavy státu až po posledního občana prvním dogmatem jejich náboženství.

Jak jim jejich bohové ukazovali budoucnost a jakým způsobem jim dávali znamení?

Tak například, jak uvádí *Vladimír Groh*¹⁰⁰, známý znalec římských reálií, šlehl-li z jasného nebe blesk zleva doprava, bylo to pokládáno za nejlepší znamení. „Jinak blesk a hrom znamenal, že je nutno přerušit úřední jednání.“

Velmi často se věštění dalo i podle letu ptáků: „Záleželo na tom, zda ptáci letěli zprava nebo zleva, přímo nebo klikatě.“ Sem patřily všechny možné zvláštní úkazy a pohromy, ale např. i pouhý hluk při obřadním tichu nebo nehoda při kultovním nebo úředním jednání: „Ukázalo-li se nepříznivé znamení při nějakém úředním úkonu, bylo třeba úkon odložit.“

Zvláštnímu privilegovanému postavení se těšila samotná věštecká místa. Nejslavnějšími byly řecké *Delfy* pod horou *Parnassem*

¹⁰⁰ Vladimír Groh: *Starý Řím*, Jednota českých filologů, Praha 1931.

– to byla řecká Sinai, kde ovšem místo Boha hovořil Démon ústy věstkyně – *Pythie*. Sem se ubíral celý pohanský svět – politici i prostí lidé.

O samotné jeskyni i vlastním způsobu věštění máme četné a přesné zprávy¹⁰¹.

Byl zde chován vždycky i had, neboť vládlo přesvědčení, že to vlastně on, božstvo, hovoří ústy věstkyně. Samotné věštění probíhalo takto:

Jakmile se *Pythie* posadila na svou proslulou bronzovou třínožku, brzo ztratila smysly a začala projevovat všechny příznaky *posedlosti zlým duchem*. Vlasy se jí zježily, oči vyboulily, ústa zpěníla, celé tělo roztrásl. Začala výt a vydávat různé skřeky a mezi nimi i slova věštby, která přítomní písaři ihned zaznamenávali na tabulky. V této ďábelské posedlosti někdy *Pythie* dokonce zemřela, a proto ji doprovázely další dvě společnice. Toto se dalo po celá staletí, toto viděly miliony lidí, mezi nimi i ti nejznamenitější rozumní a vzdělaní mužové – státníci a spisovatelé.

K věštění můžeme přiřadit i *spiritismus* neboli *nekromancii* – víru, že lze navázat styk s duchy zemřelých osob a získávat od nich nejrůznější informace, jakož případně i schopnosti léčitelské. Tato neblahá a ryze pohanská a Satanem přímo inspirovaná víra je v lidstvu zakořeněna od nejstarších dob, a samozřejmě kvetla i ve starém Římě.

Existuje celá řada spiritistických metod: „otáčivé stolečky“, automatické psaní, zhypnotizování média, přičemž se věří, že tímto způsobem k nám promlouvají duchové zemřelých. Nicméně už od dávných dob se ví, že spiritistické jevy *nelze přičítat duším zemřelých, ale démonům, kteří se za ně vydávají*. I svatý Augustin upozorňuje, že „tito klamní duchové, ve skutečnosti démoni, se vydávají za bohy či za duše zemřelých.“

Ale tím nejhroznějším kultem, kterým byly pohanské národy neblaze proslulé, je kult *lidských obětí*. Archeologové o nich všude nacházejí otřesná svědectví, a to i v Mezopotámii. Zde k nejproslulejším patří *jáma smrti z Uru*, jak jeden královský hrob nazval jeho objevitel archeolog *Leonard Wooly*, který zde našel 74 žen-

¹⁰¹ O Delfách psal např. Cicero, Strabon, Plutarchos, Pausanias, Vergilius.

ských koster, patrně obětovaných dvorních dam. Wooly tento děsivý příběh rekonstruoval takto¹⁰²:

„Dveře byly zazděny, pak dolů do otevřené jámy sestoupil pohřební průvod – vojáci, služebníci, ženy oděné do pestrobarevných šatů, s čelenkami ze zlata, stříbra, karneolu a lazuritu, vojáci s odznaky své hodnosti, hudebníci nesoucí si harfy... Všichni zaujali určená místa, nakonec se u vchodu postavily vojenské strážce. Všichni, muži i ženy, s sebou měli malý pohárek, to byl jediný předmět, který potřebovali i k další části obřadu... Hudebníci naposledy zahráli, pak se všichni napili ze svých pohárků nápoje, který si s sebou přinesli... a pak každý ulehl a čekal na smrt.“

Ve své knize Wooly popsal i několik podobných nálezů: „Obětovalo se od půl tuctu do sedmdesáti nebo osmdesáti lidí.“

Odtud tedy Bůh povolal Abrahama...

K nejhroznějším lidským obětem však docházelo ve starém Mexiku, kde při obětních obřadech stáli zajatci ve frontě na svou vlastní smrt, která pozůstávala v tom, že kněží jim zaživa vyrvali srdce z těla. V roce 1487 při zasvěcování jednoho chrámu bylo zabito během čtyřdenních slavností na 80 tisíc lidí! Každý z osmnácti měsíců aztéckého kalendáře měl své krvavé slavnosti, při nichž byli obětováni zajatci.

I střízlivý francouzský archeolog *George C. Vaillant*¹⁰³ je nucen poznamenat, že se zde dokonce „někdy praktikoval i obřadní kanibalismus“ a uvádí i tento hrůzný rituál: „K počtě boha ohně kněží zapálili velkou hranici, pak každý kněz uchopil jednoho zajatce, svázal mu ruce a nohy a pozvedl si ho na svá záda. Potom se kněží dali do děsivého tance kolem ohně a jeden po druhém vrhali svá břemena do plamenů. Dříve než mohla smrt ukončit muka nešťastníků, kněží vytáhli zajatce dlouhými háky z ohně a vyrvali jim srdce z popálených těl.“

Lidské oběti však existovaly i ve starém Řecku a Římě, našich vzorových humanistických zemích. *Abbé Gaume*¹⁰⁴ uvádí, že v řeckých republikách, a to zejména v samotných *Athénách*, bylo

¹⁰² Leonard Wooly: *Exacations of Ur*, London 1954 – citováno dle publikace C.W. Ceram: *Oživená minulost*, Orbis, Praha 1971.

¹⁰³ George C. Vaillant: *Aztékové*, Orbis, Praha 1974.

¹⁰⁴ Abbé J. Gaume: *Traité du Saint-Esprit*. J. Duprey, Paris 1864. Autor upozorňuje na známou skutečnost, že běžné učebnice a encyklopedie se o těchto věcech záměrně nezmiňují.

na státní útraty živeno několik špatných a neužitečných mužů. Došlo-li k nějaké kalamitě, dva z nich byli za slavnostního ceremoniálu upáleni na hranici jako oběť k usmíření bohů a očistě města. Tento ceremoniál, zprvu příležitostný, se stal pravidelným a k těmto obětním slavnostem *Thargelií* docházelo vždy na podzim.

I *Vladimír Groh*¹⁰⁵, byť nerad, uvádí, že v Římě byly lidské oběti sice velmi řídké, ale že i zde nicméně existovaly: „Tak r. 226 př. Kr. se ponejprv připomíná, že byli obětováni pohřbením zaživa Řek a Řekyně a Kelt a Keltka. Po deseti letech se to opakovalo a v potomních dobách často docházelo k obětování rozmanitých cizinců, až to senát r. 97 př. Kr. výslovně zakázal.“ Což nezabránilo, aby se cirky neplnily krvavými gladiátorskými hrami a aby zde později křesťané nebyli před očima Římanů a Římanek předhazováni šelmám a zaživa trháni na kusy, což humanisticky smýšlející Groh ve své knize vůbec opomenul poznamenat.

Zdrcující dějiny lidských obětí tak nejlépe evokují nesmiřitelnou zášť velkého Destruktora vůči lidem, stvořeným k obrazu Božímu, a současně ukazují, jak mocně se projevovala jeho vláda, a to i tímto nejstrašnějším despotismem.

Ale bylo zde ještě mnoho jiných ohavných věcí:

Připočtěme k tomu především postupné *uvolňování manželských svazků*, takže v Římě císařské doby byl rozvod zcela běžnou a často opakovanou záležitostí, a proto bylo obtížné najít manželství nerozvedená.

Druhou velikou pohromou bylo *pohazování dětí*. Je známo, že Sparťané odkládali neduživé děti na pospas dravcům. Ale nebyli sami. *Blažej Ráček*¹⁰⁶ o tom píše:

„V Athénách Solón nařídil, aby narozené dítě bylo položeno k otcovým nohám. Zvedl-li je, zůstalo naživu, odvrátil-li se od něho, bylo utraceno.

Původně byly pohazovány dítky neduživé; časem se nedbalo rozdílu mezi slabými a silnými, a zabíjení dítek dostoupilo hrozičných rozměrů... Tertulián ve své apologii křesťanství kárá pohany, že jsou poskvrněni vraždami vlastních dítek, jež krutě usmrcejí, topí, předhazují psům, nechávají hynout mrazem a hladem.“

A na závěr aspoň malou, ale víc než smutnou bilanci *otroctví*, opět podle Ráčka:

¹⁰⁵ Viz cit. dílo Dějiny Říma.

¹⁰⁶ Blažej Ráček TJ.: Církevní dějiny, Vyšehrad, Praha 1940.

„V aténském státě bylo asi roku 300 př. Kr. 400 tisíc otroků, plnoprávných občanů 20 tisíc, ve Spartě 2 tisíce plnoprávných občanů a 224 tisíc státních otroků neboli helotů. V celém Řecku se odhaduje počet otrockého obyvatelstva na jednu třetinu.“

V samotném městě Římě byl v císařské době asi *milion otroků*; v celé říši o počtu asi 60 milionů obyvatel „většina byli otroci; podle některých tvořili dokonce dvě třetiny“.

O DVOU OBCÍCH

Inkarnací Božího Syna se toto všechno zásadně změnilo. Satan už přestal být neomezeným Pánem tohoto světa, byl *svázán*, jak to uvádí sv. Jan ve své *Apokalypse* (20,1), a to na velmi, velmi dlouhou dobu, vyjádřenou sv. Janem dobou tisíc let, než křesťanství zpovrchní, zapomene na své duchovní poslání, zplání.

Svatá Hildegarda toto důkladné omezení Satanovy moci vyjádřila ve svém díle *Scivias – Cestyvěž*¹⁰⁷ obrazně tak, že „inkarnací Syna Božího byla ďáblova pýcha ponížena... Moc všemohoucího Boha ďáblovu sílu zdrtila tak důkladně, že svou zlobu nemůže uplatňovat, jak by chtěl. Na jeho krk je *vložen řetěz*, který poutá jeho ruce a nohy: to znamená, že ďáblova síla byla mocí všemohoucího Boha natolik zlomena a potřena, že nebude schopen ani vnějšími ani vnitřními prostředky své rouhavé činnosti zbavovat duše věřících Spásy vykoupení a zabraňovat jim, aby se nedostaly do místa radosti, které svou zatvrzelostí on sám ztratil“ (II,7,11).

Byly-li Síly Zla svázány, znamenalo to, že v jejich moci už nebylo, aby mladé křesťanství udusily; mohly ho sice pronásledovat, klást mu překážky, napadat duchovně i fyzicky, ale nemohly ho zničit. Naopak: ukázalo se, že všechno budoucí pronásledování bude tím nejlepším třibením, posilou, vzpruhou ke stále mocnějšímu šíření a duchovní síle.

Teď už duchovní boj nevedl maličký národ Izraele ze všech stran obklopený pohany; jeho vedení postupně přebírali křesťané, kteří začali stále aktivněji pohanství vytlačovat a zužovat mu pole působnosti.

Započal veliký duchovní boj, jaký dosud lidstvo nepoznalo, a stal se hybnou silou dalších dějinných událostí. Tak byl Satanovi

¹⁰⁷ Hildegarda de Bingen: *Scivias ou Livre des visions*, Editions du Cerf, Paris 1996.

svět postupně odnímán, *zákon těla* ustupoval před *zákonem ducha*, jak to výstižně charakterizoval první velký teolog *sv. Pavel* (Řím 8,1). Byl to zákon ducha, který opět začal oživovat svět, a křesťanství se tak v zápase těchto dvou standard stalo velikou nadějí světa: „Vždyť všichni ti, kteří se dávají vést Duchem Božím, jsou synové Boží,“ říká *sv. Pavel* (Řím 8,14), neboť „přijali ducha synovství.“

Tak v každém z nás i ve světě zápasí smýšlení podle ducha, který vede k životu, se smýšlením podle těla, které je ke smrti. Základní devizou však je, že opravdový život v Kristu Satana odzbrojuje.

Tyto myšlenky rozvedl *sv. Augustin* a vyjádřil je symbolicky jako boj dvou obcí – *Obce pozemské* a *Obce Boží*. Ve svém slavném díle *O Boží obci* sleduje tento zápas už od prvních lidí; podle něho od samého počátku se lidstvo dělí do dvou protichůdných větví – jedné, pocházející od *Kaina* a druhé od *Setha*, který se *Adamovi* narodil jako náhrada po *Abelovi*. Tak *sv. Augustin* lidstvo dělí do dvou skupin: „Jednu tvoří ti, kteří žijí podle člověka, druhou ti, kteří žijí podle Boha; nazýváme je mysticky také dvěma obcemi, tj. dvěma lidskými společnostmi.“

Podle něho jsou celé dějiny od svého počátku ve znamení zápasu těchto dvou obcí – obce pozemské, založené už *Kainem*, a obce nebeské, která však vlastně na zemi založena nebyla, neboť její příslušníci jsou zde pouze cizinci a jejich pravou vlastí je nebe.

„V pozemské obci tedy nalézáme dvojí podobu, jednu, která žije pro svou přítomnost, druhou, která svou přítomností slouží pouze k zobrazení obce nebeské.“

Svatý Augustin tento svět tedy považuje za *trvalé slzavé údolí*, v němž duchovně smýšlející lidé, obrácení především k Bohu, nebudou nikdy doma, protože jejich pravou vlastí jsou pouze a výhradně *Nebesa*. Lidské dějiny se naplňují tak, že se naplňuje nebeská Boží obec. Až bude dovršena, lidských dějin už nebude zapotřebí.

Otázky eschatologie dějin ovšem nejsou svázány žádným dogmatem, a proto mnoho teologů má na věc odlišný názor.

Optimističtěji tuto *Augustinovu* tezi naposledy rozvádí např. *abbé Gaume* – jeden z největších teologů a pravý apoštol 19. století – ve svém rozsáhlém *Pojednání o Duchu Svatém*. Podle něho spo-

lečnost je vytvářena lidmi složenými z těla a duše, a proto i ona má jak svou stránku hmatatelnou, fyzickou, tak i stránku duchovní:

„V *Obci dobra* stejně jako v *Obci zla* touto hmatatelnou a viditelnou stránkou je spojení lidí, z nichž pozůstává. Pod jménem dobrých i zlých, nebo jak říká Písmo, dětí Božích a dětí lidských, občané těchto dvou obcí existují od počátku časů a objevují se na každé stránce dějin. Vidíme je, jsme jim nablízku.“

„Stránka neviditelná těchto dvou obcí je *duch*, který oživuje... skutečná aktivita, nepřetržitá a všeobecná, nadřazeného světa nad světem nižším, aktivita světa duchů nad světem těl.“

„Jedna z těchto dvou obcí se nazývá Obec dobra. Jejím králem a zakladatelem je *Duch dobra* a jeho vládci dobří andělé, jeho občany všichni lidé, kteří pracují na svém zbožštění v souladu se záměrem vymezeným samotným Bohem. Tato obec je všeobecným pořádkem, řádem. Je *řádem*, protože za pravidla svého jednání bere vůli samého Boha, a tedy řád suverénní. Je všeobecným řádem, protože v této obci všechno je na svém místě: *Bůh nahoře a člověk dole*.“

„Obec dobra je nejvznešenější tvorbou Boží lásky, a proto právem královský titul je přičítán Duchu Svatému, soupodstatné lásce Syna a Otce. Základem, či jak říká Písmo, úhelným kamenem, je vtělené *Slovo*. Duch Svatý je jeho duší i životem. Proudí ve všech částech tohoto těla, tak jako proudí krev v žilách a světlo ve vzduchu, jeho milosrdná láska inspiruje, jeho moudrost řídí, jeho krása zkrášluje, jeho moc ochraňuje.“

„Touto obcí je katolicismus. Nesmírná a slavná rodina, zrozená v čase, složená z andělů a věřících všech dob.“

„*Obec zla* je na druhé straně. Jejím zakladatelem a inspirátorem je duch Zla, jeho vládci padlí andělé, jeho občany všichni lidé, kteří pracují na svém údajném zbožštění, ale podle pravidel daných jim Satanem. Tato obec je *nepořádkem*, univerzálním nepořádkem. Je nepořádkem už proto, že sama sebe považuje za určovatele pravidel svého řízení, aniž by brala v úvahu Boží vůli. Je nepořádkem i proto, že ničí vztahy mezi konečným a nekonečným, mezi přítomností a budoucností a plně se soustřeďuje na vlastní sebeuskutečnění v daném konečném čase. Jediným předmětem všech ctižádostivých záměrů a činů je sebeuspokojení. Konečně je nepořádkem proto, že nic není na svém místě: *Člověk je nahoře, Bůh dole*.“

„Touto obcí je *Satanismus*. Nesmírná a ohavná rodina zrozená

z revolty andělů, pozůstávající z démonů a zlých lidí všech zemí a všech staletí, stále v horečnaté svobodě, stále otrocká, stále hledající štěstí a stále nešťastná, až do dne, kdy poslední zahřmění Božího hněvu ji přiměje násilně k pořádku a svrhne ji celou do hořících propastí věčnosti.“

KRISTOVO POZEMSKÉ KRÁLOVSTVÍ

Ale to není ještě vše. Duchovní člověk sv. Pavla aspiruje nejen na nebeské, ale i na pozemské království. Tak se dostáváme k základním eschatologickým myšlenkám o Boží pozemské vládě. Jak to všechno vlastně je? Nejprve se vraťme do staré Izraele.

Slavná *mesiášská vláda* zde byla předpovězena všemi velkými i malými proroky, izraelská víra touto myšlenkou byla doslova prostoupena, k jejímu uskutečnění pracovaly elity, ale věřil v ni i prostý lid. Bez nadsázky se dá říci, že to byla utkvělá myšlenka staré Izraele, nicméně v průběhu času sklouznuvší ze vznešené duchovní podoby do pojetí fyzického, pozemského.

Bůh se prostřednictvím svého vyvoleného Mesiáše, pomazaného Krále z rodu Davidova, ujme vlády, a tak skrze něho dospěje k vládě i celý národ; předtím ovšem budou všichni nepřátelé Izraele poraženi, všechny pozemské říše rozmetány a dojdou spravedlivého trestu v posledním – vrcholném boji. Jeruzalém se stane centrem světa a zavládne věčný mír.

Takto pojatá eschatologie je povýtce jen národní, vztažená jen na Izrael, uzavřená do sebe, tak jak do sebe byla uzavřena i samotná Izrael, pro niž je příznačné, že nikdy neevangelizovala. K tomu je tato eschatologie ryze politická. Právě takto se zde zrodil onen *politický mesianismus*, který se dějinně uplatní až mnohem později.

Právě takto pozemsky pojatou víru naposledy za celý Starý zákon jako by shrnul *kněz Zachariáš* ve svém slavném kantiku, pro sloveném onoho osmého dne, kdy jeho syn – budoucí sv. Jan Křtitel – měl být obřezán a kdy se mu po nucené němotě opět zázračně otevřela ústa (Luk 1,68-75):

*Požehnán buď Pán, Bůh izraelský,
že navštívil a vykoupil svůj lid,
a vzbudil nám rok Spásy
v domě svého služebníka Davida,
jak to slíbil ústy svých svatých proroků,*

*kteří byli od nejstarších dob,
aby nás vysvobodil od našich nepřátel
a z rukou všech, kteří nás nenávidí,
a tak dovršil své milosrdenství vůči našim otcům
na paměť své svaté smlouvy;
podle přísahy, kterou učinil Abrahamovi,
našemu Otci, že pro nás učiní,
abychom po vysvobození z moci našich nepřátel
mu sloužili bez strachu, ve svatosti a Spravedlnosti,
kráčejíce před ním po všechny dny svého života.*

Zatímco Židé viděli Kristovo Království příliš pozemsky, hmotně, politicky, my se dnes dopouštíme druhého extrému: vidíme ho pouze duchovně, ne ve vztahu k naší zemi, k našemu rozměru pozemského života. Je sice pravda, že před Pilátem Ježíš jasně řekl (Jan 18,36): „Mé království není z tohoto světa. Kdyby mé království bylo z tohoto světa, moji služebníci by bránili, abych nebyl vydán Židům.“ Ale vzápětí k tomu vyslovil dovětek, který smysl tohoto výroku jasně pozměňuje: „Ale *nyní* mé království není odtud.“ NYNÍ, to důležité slůvko, se z našich českých moderních překladů vytratilo, čímž se smysl pozměňuje¹⁰⁸.

Nyní, to znamená tehdy, v době Pilátově Kristovo Království neexistovalo v pozemském řádu věcí. Toto *nyní* však zároveň jasně naznačuje, že přijde jednou doba, kdy k tomu skutečně dojde.

Ostatně to byla věčná otázka, kterou stále měli v ústech při každé příležitosti nejen doktoři, farizeové a saduceové, ale i samotní apoštolové, původně přesvědčení, že za jejich života k vybudování tohoto Království dojde. Ježíš jim vícekrát vysvětloval, že Království Boží se nevybuduje s mečem v ruce, politicky, násilím, krvavě, ale vnitřním duchovním přerodem každého jednotlivého člověka, že Království Boží musí být vybudováno nejprve v *srdcích*, a teprve pak vznikne jako společenství *duchovně přerozených* lidí.

Království Boží v srdci jednoho člověka je pouhým Královstvím Božím v srdci jednoho člověka. Ale Království Boží v srdcích všech lidí je Královstvím Božím realizovaným ve světě, v jeho hmotném, pozemském plánu. Není alegorií, obrazem nedosažitelného stavu, ale jednou bude hmatatelnou skutečností.

¹⁰⁸ Toto slůvko „*nyní*“ samozřejmě nenajdeme v tzv. ekumenické bibli, ale je vypuštěno i v Sýkorově překladu Nového zákona v Colově úpravě z r. 1945.

Klíčem ke vstupu do tohoto Nového světa je však bezpodmínečně náš *duchovní přerod*, s lidmi duchovně nepřerozenými, s lidmi pozemského smýšlení nelze Nový svět vybudovat.

Právě *sv. Pavel* se stal teologem tohoto duchovního přerodu, *nového člověka*; podle něho je třeba ze sebe svléknout „starého člověka s jeho skutky“ a obléknout „nového člověka, jenž se stále zdokonaluje v poznání podle obrazu svého Stvořitele“ (Kol 3,10). Přitom plody Ducha Svatého, podle kterých se nový člověk pozná, *sv. Pavlovi* jsou (Gal 5,22-23):

*láska, radost, pokoj,
trpělivost, laskavost, dobrota,
shovívavost, tichost, víra,
skromnost, zdrženlivost, čistota.*

A *sv. Pavel* dodává: „Žijeme-li podle Ducha, Ducha také následujeme.“ Zde se *sv. Pavel* stýká s doktrínou *sv. Jana*: „Kdo má v sobě Syna, vlastní život; kdo nemá Syna Božího, nevlastní život“ (1 Jan 5,12).

Tak je postupně vytvářeno *mystické Tělo Kristovo*: „V jednom Duchu jsme byli my všichni pokřtěni. V jedno tělo, ať jsme byli židy nebo pohany, ať otroky nebo pány, a všichni jsme byli napojeni jedním Duchem“ (1 Kor 12,13).

Tělo Kristovo – podle představy *sv. Pavla* společenství duchovně přerozených lidí, zárodek Kristova pozemského Království, které mělo být postupně budováno po celém světě, navzdory všem protivenstvím a pronásledování.

Na rozdíl od pozdějších úvah *sv. Augustina* byl *sv. Pavel* přesvědčen, že Kristus svoje pozemské Království *zde založil*.

Průkazně o tom svědčí celá řada Ježíšových promluv k apoštolům a učedníkům, které pronesl zejména v Pašijovém týdnu před svým ukřižováním, jak o tom podává svědectví *Maria Valtorta*¹⁰⁹ ve své *Poémě o Bohu Člověku*; zde je například úryvek z jeho střední promluvy (Valt IX, 122):

„Co se týče Božího Království, to je ve vás a všude, kde jsou lidé, kteří ve mne věří. V této chvíli rozptýlené, ale na Zemi se šíří v průběhu staletí. Pak věčné, sjednocené, dokonalé na nebi. To v tomto Božím Království bude založen nový Chrám, to zname-

¹⁰⁹ Maria Valtorta: L'Évangile tel q'il m'a été révélé, Pisani, Isola del Liri 1984, Itálie.

ná tam, kde budou duchové, přijímající mou doktrínu, doktrínu Božího Království, a budou praktikovat jeho příkazy. Jak bude budováno, jste-li chudí a málo početní? Och, po pravdě není třeba peněz ani moci, aby byla vystavěna budova nového Božího příbytku. Boží Království je ve vás; a společenství všech, kteří v sobě budou mít Boží Království, všech, kteří v sobě budou mít Boha, Boha: Milost; Boha: Život; Boha: Světlo; Boha: Milosrdnou lásku, bude vytvářet velké Boží Království na Zemi, *nový Jeruzalém*, který se rozšíří do všech končin světa a který v úplnosti a dokonalosti, bez nedostatků, bez stínů, bude žít věčně na Nebesích.“

V tomtéž Pašijovém týdnu Ježíš i naznačil – a my se přitom rozpomeňme na onen Velký Stvořitelský týden – i dobu, kdy to nastane (Valt IX,83):

„Až teprve lid, ale nejen tento zde, ale velký lid Adamův začne úpět: »Pojďme k Pánu...« a svět vykoupených řekne: »*Po dvou dnech*, to znamená *po dvou časech věčnosti*, během nichž nás ponechá na pospas Nepříteli, který se všemi svými zbraněmi nás bude bít a zabíjet, tak jako my jsme bili a zabili Svatého – a bijeme ho a zabíjíme, protože vždycky bude rasa Kainů, kteří Syna Božího Vykupitele budou zabíjet svým rouháním a špatnými díly... tehdy teprve až po těchto *dvou časech* přijde *třetí den* a my budeme vzkříšeni za jeho přítomnosti v *Kristově Království na Zemi* a budeme žít v jeho přítomnosti v triumfu ducha.«“

Dokonce když ještě těsně před samotným Nanebevstoupením uděloval Ježíš apoštolům poslední rady, pokyny a poučení, jak v nastávajících dnech jednat, znovu hovořil o svém Království (Valt. X,200):

„Duch Svatý vám dá porozumět nutnosti, proč církev má vystat právě v tomto městě, které, souzeno po lidsku, je pro to nejméně hodným místem. Ale Jeruzalém je stále Jeruzalém, i když hřích je v něm na svém vrcholu, i když zde byla dokonána bohovražda. Beztak mu to však nebude k užitku. Je odsouzen. Ale je-li odsouzen on, všichni jeho obyvatelé odsouzení nejsou. Zůstaňte zde pro oněch málo spravedlivých, které v sobě přechovává, a zůstaňte zde i proto, že je to královské město a město Chrámu, a protože zde, jak je to předpovězeno proroky, byl pomazán a prohlášen a pozvedl se Král Mesiáš: protože *zde má začít jeho vláda nad světem*, a je to stále ještě zde, kde synagoga pro své strašné zločiny, obdržela od Boha zapuzovací list; protože zde

musí vzniknout nový Chrám, do něhož přispěchají lidé všech národů. Čtete proroky: je v nich všechno předpovězeno. Nejprve moje *Matka*, pak *Duch Paraklet* vám dají porozumět slovům proroků pro tento čas. Zůstaňte zde až do chvíle, kdy Jeruzalém vás vypudí, tak jako vypudil mne, a bude nenávidět mou církev, tak jako nenáviděl mne, a bude kout pikle k jejímu vyhlazení. Teprve tehdy přeneste jinam sídlo této církve, kterou miluji, neboť ona nemůže zahynout.

Říkám vám: samo peklo nad ní nezvítězí. Ale jestliže Bůh zajišťuje ochranu vám, nepokoušejte Nebe tím, že budete po něm žádat vše.“

Tehdy se ho apoštolové znovu otázali:

„Po příchodu Duchu Svatého obnovíš Království v Izraeli?“

A Pán Ježíš trpělivě, tentokrát už naposled, neboť za chvíli je měl už opustit, jim opakoval:

„Už nebude žádné Izraelské království, ale *moje Království*. *A uskuteční se, jak řekl můj Otec. Ale vám nepřísluší znát časy a chvíle, které si Otec ve své moci vyhradil.*“

Můžeme tedy shrnout, že všichni apoštolové byli Ježíšem důkladně poučeni, a to zejména během oněch čtyřiceti dní jeho působení mezi Zmrtvýchvstáním a Nanebevstoupením, o dějinné eschatologii:

Zaprvé: Byli vyučováni mystériím Božího Království, které nelze chápat jako izraelskou pozemskou říši. Byli svědky toho, že k aklamaci Ježíše jako Krále došlo na Květnou neděli před Pašijovým týdnem. To byl předobraz jeho druhého příchodu jako *Krista Krále*.

Zadruhé: Byli nabádáni, aby proto studovali Písma, to znamená Starý zákon, který měl tyto jejich znalosti prohloubit.

Zatřetí: Ježíš jim potvrdil, že jeho *Království na zemi skutečně bude zřízeno*, jim však nepřísluší znát čas. Z Ježíšových naučení však apoštolové věděli, že to nebude za jejich života, že mezitím uběhnou staletí, že dojde k četným herezím, k rozdělení církve, k zvlažnění křesťanů, ke zplanění kněžského úřadu.

Toto všechno apoštolové věděli a toto všecko se od těch dob v církvi podávalo ústně dál jako *součást apoštolské tradice*.

PRVNÍ ZÁKLADY

Podle Ježíšových rad apoštolové skutečně setrvali po určitou dobu v Jeruzalémě. Až teprve v roce 42, po stětí *apoštola Jakuba*, bratra Janova, odchází apoštol *sv. Petr* do Říma. Tak přenáší střed, hlavní ohnisko náboženského života z Východu na Západ, z Asie do Evropy, z Judska do Itálie, z Jeruzaléma do Říma.

Čím byl tehdy Řím?

Sv. Augustin nám to názorně vysvětlil na zvláštní období osudu Kaina, prvního zakladatele pozemské obce vůbec, a Romula, zakladatele Říma, hlavy této nové a podle Daniela poslední a nejrozsáhlejší pozemské říše: Kain i Romulus byli *bratrovrahy*, a tedy zakladateli ryze pozemských obcí.

„Čtvrtou šelmou,“ říká prorok Daniel (7,23), „je čtvrtá říše, která bude na zemi; bude větší než všechny říše; pohltí zem, rozdrásá ji, rozdrtí v prach.“

„Vybudovat Řím,“ říká abbé Gaume, „to bylo po celý starověk Satanovou utkvělou myšlenkou a neproměnným cílem vší jeho politiky.“ A opravdu se vyplnilo, co Daniel předpověděl. Řím postupně pohltil celou zem a vytvořil na ní první velikou světovládu, přivlastnil si bohatství národů, obcí, rodin i jednotlivců, náboženství; počínal si přitom ne jako dřívější dobyvatelé, inspirovaní náhlými záměry nebo zuřivostí, ale všechno zde bylo předem promyšleno a toto loupežné dobývání trvalo nepřetržitě dvanáct set let!“

Po Babylonu tak nastoupil Řím. A abbé Gaume shrnuje: „S Kapitolu, kde měl svůj nejvyšší svatostánek, vládl Satan světu pod obávaným jménem *Jupitera Kapitolského* jako Bůh a král.“

Právě do tohoto Říma přichází apoštol Petr, aby toto město Satanovi vyrval a učinil z něho hlavní město křesťanského světa, protože mezitím Jeruzalém, který měl být tímto centrem, přestal být svému svěřenému poslání věrný, a tak ho tedy ztratil, jak to o něm prorokoval Ježíš.

Svatý Petr, prostý a nevzdělaný muž, který vždycky trpěl strachem z veřejného působení, měl zde nicméně velký úspěch a římská křesťanská obec, pozůstávající převážně z pokřtěných pohanů, byla ze všech obcí nejvýznamnější a brzo se stala středem západního křesťanského světa a jeho nespornou autoritou. Petr tuto římskou obec jako její první biskup řídil po 25 let; odtud rozesílal kněze po celé Itálii, ale i do Galie a Germanie. Za císaře

Nerona, prvního velkého pronásledovatele křesťanů, byl on i sv. Pavel v roce 67 popraven.

Boj křesťanů o Řím trval po tři sta let a byl to vůbec nejkrvavější boj dějin. Boj výjimečný a jedinečný, neboť krev tekla výhradně jen na jedné, na křesťanské straně. Byl to boj nenásilí a lásky proti krutosti, zvlí a nenávisti. V tomto boji však nenávist nezvítězila. Zvítězily čisté ruce vedené Duchem Božím.

Historikové podle sv. Augustina počítají *deset hlavních perzekucí*: nejužravějšími pronásledovateli křesťanů byli císařové Nero, Domicián, Traján, osvícený filozof Markus Aurelius, Septimus Severus, Maximin Trácký, Decius, Valerián, Aurelián, Dioklecián.

Počet mučedníků?

Jen pro Řím se udává 13.825 obětí. Určit byt i jen přibližně jejich celkový počet je nemožné. Někdo hovoří o milionech obětí. Římský dějepisec *Tacitus* se zmiňuje o „velkém množství za Nerona“, podle křesťanského historika *Eusebia* „za Marka Aurelia podstupují smrt po celém světě nescíslní mučedníci“, Septimus Severus dal prolít tolik krve, že se věřilo, že už přišel Antikrist. Za Decia nazývaného *nenasytná šelma*, „krev tekla proudy,“ říká sv. Cyprian.¹¹⁰

Přesto se křesťanství šířilo přímo lavinovitě, takže v roce 313, kdy byl vydán *edikt milánský*, podle *Eusebia* byli křesťané „nejdůležitějším lidem“, přičemž se křesťanství stalo hlavně náboženstvím měst, v nichž ke konci pronásledování křesťané tvořili už velkou a nezanedbatelnou část obyvatel. Pronikalo však i na venkov, zejména v Malé Asii. Tak se vyplnila slova sv. Justina Filozofa: „Čím víc budeme násilně pronásledováni, tím více bude věřících ve jménu Ježíšově.“

Ediktu milánskému, konečně osvobozujícímu a zrovnoprávňujícímu křesťany, předcházela řada pohnutých událostí.

Poslední zuřivý pronásledovatel křesťanů císař *Dioklecián* sám odstoupil, zanechal však Římskou říši ve stavu mocenského roztržnění. Jeho nástupce *Konstantin* sjednotil nejprve její západní část, když v roce 312 porazil italského uzurpátora *Maxence*, okupujícího i samotný Řím.

Udalo se to za zvláštních a pozoruhodných okolností v proslu-

¹¹⁰ Viz Laurent Touchagues: 2000 ans d' Histoire de l'Église, Editions Rémi Perrin, Paris 1999.

lé bitvě u mostu *Milivia*, kde se přímo programově střetlo pohanství, reprezentované Maxencem, s mladým křesťanstvím, k němuž se přihlásil Konstantin. Historik Eusebius, Konstantinův osobní přítel, připomíná, že před bitvou měl Konstantin sen, ve kterém viděl *Kristův monogram* a zaslechl hlas, že pod tímto znamením zvítězí. Konstantin uposlechl, své standardy opatřil skutečně Kristovým znamením a zvítězil. Tato mimořádná událost měla veliký ohlas, neboť bitva tak byla považována za rozhodující střetnutí pohanství s křesťanstvím, ve kterém křesťanství přesvědčivě zvítězilo, zatímco Maxenc, zarytý přívrženec pohanství před bitvou vzývající své bohy, se nakonec utopil v řece.

Načež v únoru roku 313 se císař Konstantin a jeho východořímský kolega Licinius sešli v Miláně a společně ustanovili, že skončí s pronásledováním křesťanů, a dali sepsat onen památný *edikt milánský* – vlastně chartu práv křesťanů, kterým na jejím základě byla vrácena zpět i jejich kultovní místa.

Nesčetněkrát se už lidé malé víry s úžasem tázali, jakým duchem museli být prodchnuti tito první křesťané, že dokázali jít neohroženě a s jasnou tváří na smrt, ba často ji podstupovali přímo demonstrativně.

Jejich víra byla pro nás nepředstavitelná už především proto, že byla vírou *duchovně přerozených lidí*, dětí Božích, které podle sv. Pavla oblékly *nového člověka*. A tento nový člověk ukazoval, co je to žít podle Ducha, a ne podle těla.

Tato jejich víra se přitom opírala o dva mocné podněty. Především byli naprosto přesvědčeni o existenci posmrtného života a věděli, že jako mučedníci v tu chvíli stanou v Kristově nebeském Království, blaženi, oslaveni, po jeho boku.

Ale tito noví lidé si už nesli Království Boží ve svém srdci a začali vytvářet ono Kristovo *pozemské Království* a byli přesvědčeni, že svou smrtí a svým příkladem pomohou při jeho výstavbě.

Věděli, že budoují dvě říše: Nebeskou i Pozemskou, obě Kristovy.

Právě v tomto měli velkou oporu v samotné apoštolské tradici, jak jsem už o ní hovořil.

Zejména v okruhu apoštola sv. Jana byla rozšířena tato víra v ustavení Božského Království. Mezi horlivé šířitele tohoto přesvědčení patřil především bezprostřední Janův učedník *Papias*, biskup hieropolský, umučený asi v roce 163, sám těmto názorům vyučivší biskupa sv. *Polykarpa ze Smyrny*, člověka s velkou křesťanskou autoritou, který také ještě sám poznal sv. Jana.

Do tohoto okruhu patřil i slavný lyonský biskup mučedník *sv. Ireneus Lyonský*, bezprostřední žák Polykarpův a jeho prostřednictvím nám tlumočící Janovy eschatologické názory ve svém proslulém spisu *Proti herezím*, jehož pátá kniha je celá věnována eschatologickým otázkám.

Tuto tradici jakoby štafetou nesl i velký římský teolog *sv. Hippolyt* (asi 170–235), žák *sv. Irene*a, který svou literární činnost započal kolem roku 200 studií *O Antikristu* a komentářem o proroku Danielovi. Jeho *Obhajoba Apokalypsy* je obhajobou Janova autorství, jež bylo některými tehdejšími exegety popíráno.

Pod tímto vlivem *sv. Irene*a byli i velký apologeta *Tertulián* (asi 155–asi 220), první křesťanský autor, vyjadřující se latinsky.

A pak je zde onen známý *sv. Justin Filozof*, řecký konvertita z pohanských rodičů – ambulantní filozof toulající se od města k městu a v roce 150 otevřevší v Římě školu, kde diskutoval s pohanskými filozofy. Jedním z nich byl udán a odsouzen a ironií osudu zbičován a sťat roku 165 právě za Marka Aurélie, císaře filozofa, který o této popravě věděl, a přesto nezakročil. *Sv. Justin* proslul hlavně svým dílem *Dialog s Tryphonem*¹¹¹, v němž vyčítá Židům, že nepochopili, že ve Starém zákoně jsou prorokovány dvě parusie: první parusii je Vykoupení, uskutečněné Ježíšem Kristem jako Mužem bolesti, druhou parusii je Vláda Ježíše Krista jako Krále celého světa po svržení Antikrista. K potvrzení se *sv. Justin* odvolává na proroka Daniela, krále Davida a hojně cituje i z žalmů a z Izaiáše a Ezechiela.

V prvních třech stoletích to byla dlouhá řada autorů – apologetů, často zároveň biskupů, mučedníků a světců¹¹², kteří víru v eschatologické vyvrcholení dějin ustavením Kristova pozemského Království pokoje a lásky považovali za její integrální a neoddělitelnou součást. Tato eschatologická víra byla rozšířena zejména v samotné Palestině a v Malé Asii, existovali však už i její protivníci, a to hlavně v egyptské Alexandrii. Tito protivníci šli dokonce tak daleko, že odmítali považovat Apokalypsu za autentické dílo apoštola *sv. Jana*, a stejně tak i jeho Evangelium.¹¹³

¹¹¹ Justin: Dialogue avec Tryphon, Librairie Alphonse Picard, Paris 1909.

¹¹² Jmenujme ještě aspoň několik dalších, jsou to např.: Meliton ze Sard (konec II. stol.), mučedník *sv. Viktorin* (+304), biskup Ptujský (Štýrsko), *sv. Metoděj Olympský* (260–311), křesťanský básník *Commodian* se svým poetickým komentářem k Apokalypse, podobně i *Laktanc*, africký konvertita (260–325).

¹¹³ Apokalypsa *sv. Jana* byla kanonicky uznána až ve IV. století!

Je třeba připomenout, že svou *Apokalypsu* sv. Jan sepsal za Neronových perzekucí a v průběhu perzekucí Domiciánových, a tak byla svým obsahem velmi aktuální. Na jedné straně vzbuzovala velké eschatologické naděje, na druhé straně – a to spíše v intelektuálních řeckolatiných kruzích – byla kritizována, a pokud byla přijímána, pak jen alegoricky, obrazně, ne doslova. K těmto kritikům se v následujících stoletích přihlásil i Origenes, sv. Jeroným a sv. Augustin.

Tento dvojí názor na eschatologii dějin v církvi existoval od jejích samých počátků, ale ani jeden se nikdy nestal jejím dogmatem a ani jeden nebyl teologicky odsouzen.

Eschatologická koncepce měla od samého počátku několik odstínů a variant.

Základem byla ona čistá *apoštolská tradice*, která věci nekomplikovala složitými výklady, ale věřila tomu, co jí tlumočili apoštolové a jejich učedníci, tak jak to bylo řečeno samotným Pánem Ježíšem a jak jsem to už stručně uvedl.

Této tradici se nejvíce přiblížil zejména sv. *Ireneus Lyonský*, který ji rozvedl o pojetí dějin analogické Božímu Stvořitelskému týdnu z Genese; podle Ireneua tedy lidské dějiny od svého počátku budou trvat šest dní – šest tisíc let, sedmým dnem církev po vítězství nad Antikristem vstoupí do Kristova Království, přípravy na Věčné Království. Totéž učil i sv. *Justin a Laktanc*.

Onen sedmý den sv. *Ireneus* dále ztotožňoval – a spolu s ním i většina eschatologicky cítících autorů – s oním proslulým *tisíciletím Janovy Apokalypsy* (20,4), během něhož bude drak spoután, načež bude na krátký čas rozvázán a dojde k poslednímu zápasu. Víra v takto pojaté tisíciletí byla v počátcích křesťanství velmi rozšířena a vysloužila si název *chiliasmus* (z řečtiny) nebo *milénianismus* (z latiny).

Zde je třeba si uvědomit, že první křesťané neměli dosud patřičný historický odstup a nadhled, jaký máme dnes my. Nevěděli, že křesťanství se stane brzo uzákoněnou vírou, podporovanou samotnými císaři, a netušili, že samotné mocné Římské impérium bude záhy rozvráceno a zničeno.

Naopak předpokládali, že je čeká neustálé pronásledování a zápas až do posledního boje s Antikristem a druhého příchodu Ježíše Krista, který konečně ustaví své Království pokoje, což ve své době mělo svou logiku.

Když toto přesvědčení spojovali se sedmým dnem

Stvořitelského týdne, měli přitom značné obtíže, protože jim tehdy chyběly celé dva tisíce let; dělili tedy dějiny do různých celků, tak jak se to tradovalo i později, protože výklad dějin ve vztahu k tomuto týdnu byl velmi rozšířený a tvořil základ dějinného výkladu vůbec.

Tyto názory církev vždycky ponechávala otevřené a nikdy je *neodsoudila*. Zato byly ostře odsuzovány názory upřílišněného chiliasmu, a to jak směrem *k askezi*, tak *k hedonismu*.

Asketické názory spojené s odmítáním sociálních vztahů a povinností hlásal např. *Montan z Frygie* (2. stol.), přemrštěný charismatik odmítající i vojenskou službu a jakoukoliv civilní angažovanost; věřil, že jeho ústy promlouvá Duch Svatý a kolem roku 160 šířil názor, že Nový Jeruzalém je nablízku; byl odsouzen papežem Eleutherem.

Druhou upřílišněností bylo hlásání *hedonismu*: podle tohoto názoru, tak jak jej propagoval např. jistý *Cerintus*, mělo být chilastické království říší i těch nejsmyslnějších radovánek. I tyto názory byly církví odsouzeny.

Tyto výstřední eschatologické názory velmi poškozovaly zdravý základ tohoto učení, a např. vedly sv. Augustina, původně je zastávajícího, aby na sklonku svého života odmítl eschatologické pojetí historie vůbec.

Ať už tak či onak, první tři křesťanská století žila ve víře v eschatologické naplnění dějin a očekávala ustavení Kristova Království, a tak se eschatologie stala *hybným motorem budoucnosti*.

PO VÝSTUPU Z KATAKOMB

Ediktem milánským se tato budoucnost začala uskutečňovat neočekávaným směrem: Křesťanství se stalo svobodnou vírou, křesťané se opět stali rovnoprávními členy společnosti, jejich víra se stala i vírou vládnoucích elit. Toto vítězství bylo považováno za Kristův triumf, a tak jeho druhý příchod, spojovaný s ustavením jeho pozemské vlády, přestal být tak toužebně očekáván; všechno se *začalo jevit jinak*.

Křesťané se začali zabydlovat ve světě, otevřelo se jim *pozemské království* v podobě římského impéria. To všechno se rychle zobrazilo i ve víře: Apoštolská eschatologická tradice ustupovala do pozadí a na její místo se začínal dostávat *teologický kritický přístup*. Prvním velkým zástupcem tohoto směru byl už před-

tím Origenes (185–254); v jeho duchu pokračoval sv. Jeroným a sv. Augustin.

Sv. Jeroným (347–420) se postavil proti eschatologickému pojetí dějin podle apoštolské tradice, ale přesto byl nucen konstatovat, že by je „nedokázal odsoudit, neboť má za průkopníky mnoho církevních spisovatelů a mučedníků; nechť tedy každý soudí podle svého citu, všechen rozhodující soud je ponechán Pánu“.¹¹⁴

Zatímco eschatologie, jejímž nevyčerpatelným zdrojem je především sám Starý zákon, byla do jeho doby považována za božské tajemství, které je nutno udržovat, vysvětlovat a věřit mu skutečně tak, jak je slovně napsáno, sv. Jeroným je oproti tomu autorem *alegorického* či *symbolického* výkladu Písem; ta nemají být brána doslovně, to je podle něho *judaisováním*, proti němuž je třeba postavit církevně duchovní výklad. Zde aspoň jeden příklad za všechny: Starozákonní proroctví o definitivním návratu Židů do vlasti vysvětloval sv. Jeroným alegoricky tak, že Židé se prostě vrátí do církve a *přijmou křest*. Jenomže toto proroctví se ve skutečnosti splnilo doslova: V roce 1948 se Židé opravdu *do vlasti vrátili* a opět založili svůj dnešní izraelský stát.

Je zvláštní, s jakou nesnášenlivostí si sv. Jeroným počínal vůči každé eschatologické zmínce. Smutně se proslavil – při všech svých ostatních zásluhách – dokonce i tím, že ze spisů vážených církevních otců eschatologické partie vypouštěl, např. z biskupa *Viktorina z Ptuje* a *sv. Hippolita*. Cenzurován byl později i sám *sv. Ireneus*: V 5. století zmizela z jeho díla *Proti herezím* – závěrečná pátá kniha pojednávající o eschatologii. Byla nalezena teprve v 16. století!

Tento alegorický výklad dovršil *svatý Augustin*, který se stal hlavním tvůrcem neeschatologické koncepce dějin. V mládí sám těmto názorům věřil, ale později je odmítl, protože „oni říkají, že ti, kteří vstanou z mrtvých, se budou oddávat bezuzdnému tělesnému hodování“. Tak se však sv. Augustin dopustil vážného omylu v tom, že ztotožnil názory chiliastické sekty s apoštolskou eschatologickou tradicí. Čteme-li dnes příslušné kapitoly v jeho díle *O Boží obci* (Kn 20), neubráníme se rozpakům, jak chatrně a nepřesvědčivě jsou některé pasáže zdůvodňovány.

¹¹⁴ Sv. Jeroným se na sklonku svého života pustil do výkladu nejprve malých, pak i velkých proroků. V Prolegomenách k nim pronesl i citované soudy. Uvádím dle Louise de Boanergèse: *Bientôt le Règne millénaire*, Publications L. de Boanergès, Argentré-du-Plessis 1993.

Vítězné křesťanství tedy začalo myslet jinak. Od 4. století se začal uplatňovat vliv řecký a latinský, neboť mezi autory začali převažovat řečtí a latinští konvertité, k nimž patřil i sv. Jeroným a sv. Augustin, kteří proti duchovně mystickému pojetí stavěli spíše rozum, a tak jejich úvahy byly založeny více na intelektu a teologické spekulaci, tak jak se touto cestou dospělo až ke scholastice a ke sv. Tomáši Akvinskému (ostatně také protieschatologicky zaměřenému).

Začala vznikat i silná averze vůči všemu židovskému, která měla své příčiny nejen v tom, že Židé ukřižovali Vykupitele světa, ale i v tom, že silně napomáhali Římanům v pronásledování křesťanů.

Ostatně samotná jeruzalémská církev po smrti její hlavy – *apoštola Jakuba*, bratrance Pána Ježíše, umučeného Židy v roce 62, se po dlouhé agónii rozložila a doslova zašla na úbytě. V posledních letech 2. století se dokonce zvrhla v sektu, když její členové začali popírat zázračné zrození Ježíšovo, který pro ně byl pouhým lidským synem Josefovým, a tak se osudově ocitli mimo církev, aby v průběhu 3. století tato větev, původně *církev první hodiny*, zashla docela, takže sv. Jeroným o ní napsal: „Chtěli se považovat za křesťany a Židy. Nejsou ani Židé ani křesťané.“

Odpor vůči všemu židovskému zřejmě způsobil i odpor vůči eschatologii, která pocházela ze starozákonních proroctví a byla deformována židovskými intepretacemi ve smyslu velkého židovského mesiášského království.

Vítězná církev tedy prošla i určitou názorovou proměnou, samozřejmě jen v otázkách nedogmatických, a jejím nesporným centrem se místo zničeného Jeruzaléma stal Řím. Křesťané se mohli tedy optimisticky pustit do budování univerzální křesťanské republiky, a to s pomocí samotných císařů.

Věci však nebyly tak jednoduché. V cestě stály dvě veliké překážky, které nakonec způsobily, že situace musela být i tentokrát vyřešena radikálně, jak už tomu bylo v minulosti vícekrát.

VZNIK HEREZÍ

Novou taktikou Satanova boje proti mladému křesťanství byla nenápadná infiltrace starých pohanských názorů do jeho nových a zdravých doktrín. Tak už církev katakomb se musela pustit do

zápasu s herezemi, z nichž nejzákladnější se stala *gnose*, o jejíž moderní podobě ve formě tzv. *gnose* z Princetonu jsem už hovořil v druhé kapitole; hereze svým způsobem o to nebezpečnější, že nepoužívala násilí jako *donatisté* či později *ariáni*, ale zahrnila se uvnitř církve a začala ji nahlodávat zevnitř.

To právě proti ní napsal sv. Ireneus Lyonský svůj proslulý spis *Proti herezím*, dodnes aktuální, protože gnostických názorů se od těch dob církve nezbavila a je jimi ohrožována dodnes.

Do *gnose* byly přeneseny a shrnuty všechny okultní a magické praktiky Orientu, zejména Egypta, a v tomto směru je pozoruhodné, že k první syntéze všech těchto názorů, soustřeďujících vlastně všechny duchovní zvrácenosti, co se jich jen nashromáždilo od prvních potomků Kainových až do tehdejších dob, došlo za římského císaře *Tiberia* (14–37 po Kr.), za jehož vlády byl ukřižován Ježíš Kristus. Je známo, že Tiberius se uchýlil se svým rádcem a důvěrníkem – astrologem *Trasylllem* na ostrov *Capri*, kde *Trasyllus* založil školu *univerzálního náboženství*. V tomto směru není bez zajímavosti, že tento ostrov se stal od těch dob významným centrem okultismu, kam se mezi jiným sjížděli i ruští revolucionáři, např. Lenin a Maxim Gorkij.

Je pro Satana příznačné, že první syntézu této *primordiální tradice*, jak začal být tento jeho duchovní bazar nazýván různými novodobými zasvěcenci, uskutečnil souběžně se vznikem křesťanství. Právě tyto názory převzala *gnose* a zkřížila je s křesťanskými doktrínami, jež tak pokazila a znetvořila k nepoznání.

Gnose od samého počátku je na rozdíl od křesťanství, hlásaného veřejně, sektou zasvěcenců, tvrdících, že jsou nositeli zjevení daleko dokonalejších a složitějších, než jsou jednoduché pravdy šířené křesťanstvím. Podle nich Ježíš svěřil vybraným učedníkům tajemství, která smějí být z generace na generaci předávána jen elitě. Napsali i několik nepravých „*evangelií*“, dodnes šířených, a nazvali je po apoštolech (např. po sv. Tomášovi), kde tyto myšlenky propagují a vkládají do úst samému Ježíšovi.

Za otce *gnose* je považován onen známý *Šimon Mág*, se kterým se setkal apoštol Petr v Samařsku (Skut 8,9). Sv. Ireneus ve svém spise *Proti herezím* o něm píše:

„Aby soupeřil s apoštolu a stal se také slavným, ponořil se tím více do magických praktik, že přiváděl k úžasu zástupy lidí... Šimon ze Samařska, od něhož pocházejí všechny hereze, založil svou sektu na tomto systému: Koupil v Tyru jistou Helenu, která provozovala zaměstnání prostitutky; s ní procházel zemí a roz-

hlašoval, že ona je první *Myšlenkou*, Matkou všech věcí atd...“ Nechal se uctívat jako Bůh a s přívrženci žil ve zhýralství, pěstoval magii, vyvolával duchy a démony.

Jeho žáci vytvořili tolik pitoreskních systémů, kolik jich bylo. K nejproslulejším patřili jistý *Marek Mág* a *Valentin*, jejichž „díla“ sv. Ireneus podrobně rozebral. Jeho kritika je platná a poučná dodnes.

Gnostikové tvrdí, že zlo nepochází od člověka, ale ze světa božského, od zlého Boha, Boha Židů a křesťanů. Podle nich svět vznikl rozpadem onoho panteistického *Pleromu*, nám už známého, přičemž se křesťanský Bůh oddělil a osamostatnil a stal se *Demiurgem* (Řemeslníkem), který „vyrobil“ tento svět, a to velmi nedokonalým způsobem, neboť ještě ke všemu čisté bytosti božského původu uzavřel do špatné a nedokonalé hmoty, a tak vznikli lidé.

Nepochází-li Zlo od člověka, ale od *Boha-Demiurga*, pak člověk za ně není odpovědný. Proto jakékoliv úsilí křesťanů o dobrý život, askesi, zdokonalování je zbytečné. Spása leží jinde – v osvobození od hmoty, která je v zásadě špatná a člověka nedůstojná a do které Bůh křesťanů člověka uvěznil, jak to později opět tvrdila např. sekta Albigenských. Toto je však i heretické pojetí *Lutherovo*, podle něhož je člověk neschopen konat dobrá díla, a proto ta nejsou ke spáse potřebná.

Jako všichni Satanovi přívrženci i gnostikové uctívali *kult hada*, který je dodnes znakem všech iniciací: Je symbolem člověkovy „gnose“ – poznání, to on zasvěcuje lidi do úplné znalosti všech božských mystérií. Kdysi se gnostikové shromažďovali kolem stolu s chleby, načež vzývali hada, aby se přišel položit mezi obětiny, a teprve potom rozdělili chléb: to podle nich byla dokonalá eucharistie.

Tento satanský zvyk, neboť had je pouze zástupným symbolem pro Satana, měl křesťany odvrátit od uctívání pravého Boha a přimět je k úctě k hadu, čili Satanu. Tato scéna se dodnes praktikuje jistými zednářskými rituály na Velký pátek. To v ní má zřejmě i původ dnešní *černá mše*, provozovaná satanisty.

Hostiny gnostiků byly spojovány i s prosbami o různé „charismatické dary“, zejména o dar prorokování. I v tom dnes mají následovníky v různých charismatických hnutích.

Gnostičtí mágové, např. jistý *Marcion* – byli proslulí svou zhýralostí, protože ta se podle nich božské částice duše nemůže dotknout. I v tom našli svého následovníka např. v Lutherovi, známém svými sexuálními orgiemi a pustými pitkami.

Druhou velikou herezí byl *arianismus*, sekta, která se stala strašlivou útočnou zbraní barbarských národů proti pravověrným křesťanským obcím. Tato sekta, vyšlá z bludu popírajícího Božství Ježíše Krista, byla založena alexandrijským knězem *Ariem* a rychle se rozšířila obzvláště v Malé Asii. To právě kvůli této herezi byl svolán ekumenický koncil v *Nicei*, kde za přítomnosti samotného císaře Konstantina bylo nově definováno i křesťanské vyznání víry.

Přestože zde byl arianismus usvědčen a odsouzen, šířil se dál a za vlády Konstantinova syna *Konstancia II.*, který se stal pánem říše v roce 350, byl prohlášen dokonce za státní náboženství. Po jeho náhlé smrti došlo k ústupu této hereze. Arianismus však byl později šířen mečem zejména *Vandaly* v Africe, čehož se zde stal svědkem i staříčkový sv. Augustin, který za těchto událostí zemřel.

ZÁNİK STARÉHO ŘÍMA

Křesťané tedy vyšli z katakomb, ale budoucnost pro ně navzdory všem představám nebyla zdaleka snadná a jednoduchá. Tím vůbec největším a v podstatě nepřekonatelným nepřítelem byl samotný římský *společenský život*, který se nadále odehrával ve znamení hlubokého mravního a kulturního rozkladu, úpadku, demoralizace. Nadále se chodilo do cirku, na kluzké pantomimy, pořádaly se hostiny s neblaze proslulými orgiemi. Všechny druhy neřestného života bujely neztenčenou měrou a mravní zkáza čišela ze všech koutů. Zrovnoprávnění křesťané tuto situaci nezměnili, naopak, často jí podléhali, a této zkáze podléhalo i samotné duchovenstvo.

To naplno zažil například sv. Jeroným, před svou konverzí původně zkažený římský mladý muž, který své mládí prožil v této atmosféře hlubokého rozkladu, a právě proto po svém obrácení odtud odešel na poušť; když se po letech do Říma vrátil, vládnoucích poměrů se přímo zhrozil. Stal se přísným kritikem a satirickým mravokárcem a např. ve svém *Listu Eustachii*¹¹⁵ si za terč své kritiky vzal především nešvary v životě křesťanů, zejména však duchovenstva a řeholníků. Byl za to nenáviděn nejen zkaženou římskou veřejností, ale i četnými kněžími, a tak se raději vrátil opět na Východ. To bylo však jen jeho osobní řešení, ale Řím

¹¹⁵ Alois Lang: Otec pouště svatý Jeroným, Družina literární a umělecká, Olomouc 1922.

s celou svou zkaženou dobou zůstal nezměněn a v něm nadále žili křesťané, jen stěží odolávající takovému prostředí.

Materialistický ateismus, mimo tělesné radovánky v nic nevěřící, byl vhodnou půdou pro módní sektářství a novoplatonský panteismus. I samotného křesťanství se mondénní římská společnost zmocnila jako módní záležitosti.

Toto všechno dohromady vytvářelo situaci pro křesťanství z pouhého lidského hlediska vlastně neřešitelnou.

Nevyhnutelně, mělo-li vůbec přežít, musely přijít radikální zásahy. Bylo nutno začít znovu, bylo třeba bořit, ničit, čistit, aby bylo učiněno místo pro výstavbu nového světa. Opět jednoho Nového světa, tentokrát křesťanského.

Božím buldozerem se tehdy staly invaze barbarských národů z východní Evropy, jimiž běh dějin přerostl v úplné kataklysm nového a dosud nevídaného druhu.

Za počátek stěhování národů se udává rok 375, když do jižního Ruska vpadli z Asie *Hunové*, a tak uvedli do pohybu velké množství národů. Staré, morálně rozložené a nesoudržné římské impérium jejich náporu a ustavičným nájezdům, trvajících téměř sto let, nakonec podleгло.

Nejprve do Itálie směřují *Visigoti*, kteří se ještě ke všemu stávají ariány. Jejich král *Alarich* v roce 408 zpustoší Řím. Jeho nástupce proniká do Galie, kde v Toulouse r. 415 zakládá visigotskou říši, kterou mnohem později, v roce 507, vyvrátí budoucí francký král *Chlodvík*.

Pak jsou to *Burgundové*, kteří v roce 413 překračují Rýn a zřizují za ním svou říši, jehož centrem se později stane Lyon. (V roce 534 jsou včleněni do Francké říše.)

Vandalové, přijímající rovněž ariánství, překračují Rýn v roce 406 a přes Galii postupují do Španělska. Pak v roce 429 začnou dobývat severní Afriku a jejich centrem se stane *Kartágo*. (Jejich moc je zde potlačena v roce 533.)

Roku 452 do Itálie konečně vtrhnou samotní *Hunové*, vedení „Božím bičem“ *Attilou*, ale brzo jsou vytlačeni.

Ariány jsou i *Ostrogoti* přicházející vzápětí z přímořských oblastí Ruska do Itálie; tam zbavují moci posledního císaře – od r. 476 samozvaného náčelníka žoldáků *Odovakra*, a zakládají říši, která potrvá do roku 555.

Roku 486 je dovršen zánik římského císařství, když *Chlodvík* poráží v Galii posledního místodržitele *Syagria*.

Mezitím se četné germánské národy nově usazují i v severní Evropě – *Jutové* v Dánsku, *Anglové* a *Saxoni* v Anglii. Od severního Rýna přicházejí *Frankové*, uprostřed 5. století okupují Belgii a tlačí se do Francie.

Po těchto hlavních přesunech, jež v podstatně menším měřítku trvají ještě po několik století, kdy se do severní Itálie dostávají *Lombardi*, na Balkán *Bulhaři*, do Skandinávie *Švédové* a *Norové* a ve střední a východní Evropě a na Balkáně se usazují *slovanské národy*, které tento proces zhruba uzavírají, je vytvořena zcela nová dějinná situace.

Konec 5. století je začátkem *výstavby nové Evropy*, tentokrát výhradně na křesťanských základech.

Sedmá kapitola

STAVITELÉ KŘESŤANSKÉ EVROPY

BUDOVÁNÍ ZÁKLADŮ

Pro budoucí Evropu byl rozhodujícím a přímo zakladatelským počinem křest prvního francouzského krále *Chlodvíka* (465-511), manžela *sv. Klotildy*, burgundské princezny, už tehdy zanícené křesťanky. Došlo k němu za obdobných okolností jako předtím u císaře Konstantina. Stejně jako on i Chlodvík stál před životně důležitým válečným zápasem, a proto i on slíbil, že zvítězí-li proti *Alemanům*, stane se křesťanem. A opravdu pak v rozhodující bitvě u *Tolbiaku* své nepřátele přesvědčivě porazil.

Ke křtu Chlodvíka a dalších tří tisíc válečníků došlo v Remeši o Vánocích roku 496, pokřtil je *sv. Remeš*.

„Onen den u mostu Milvia uzavřel letopisy Starého světa, tento den (u Tolbiaku), otevírá letopisy světa moderního,“ tak charakterizoval tuto dějinnou událost *Mgr. Henry Delassus*¹¹⁶.

V opojení ze svého vítězství Chlodvík nadiktoval nádherný dekret, ve kterém navždy odevzdal Franky vládě Ježíše Krista. Po mnoha staletích to v roce 1907 papež Pius X. připomněl remešskému arcibiskupu¹¹⁷:

„Remeš uchovává křestní pramen, odkud vyšla celá křesťanská Francie, a právě proto je nazývána královským diadémem. Pro církev Ježíše Krista to byly hodiny temnot. Z jedné strany byla porážena Ariány, z druhé strany napadána barbary; tehdy už neměla jiného úkrytu než modlitbu, aby vzývala Boží hodinu.

¹¹⁶ Mgr. Henry Delassus: *La Mission posthume de la Bienheureuse Jeanne d' Arc*, viz cit. dílo Marquise de la Franquerie.

¹¹⁷ Marquis de la Franquerie: *Le caractère sacré et divin de la Royauté en France*, Editions de Chiré, Vouillé 1978.

A Boží hodina udeřila v Remeši, ve svátek Božího narození 496. Chlodvíkův křest znamenal zrození velkého národa: *Judova kmen nové éry*, který bude úspěšný vždy tehdy, pokud bude věrný ortodoxii, pokud bude dodržovat úmluvu mezi kněžstvem a veřejnou mocí, pokud se bude projevovat ne slovy, ale činy, jako *Prvorozená dcera církve.*“

Od těch dob Frankové vtiskují Evropě novou tvář. Arianismus mizí a s ním postupně i zbytky pohanství.

Pátým stoletím se tak naplno otevřel *čas národů*, které jeden po druhém vstupovaly do dějin, včleňovaly se do nich a přijímaly křesťanství.

Celé zástupy světců – aktivních a hluboce věřících mužů – začaly tentokrát už v měřítku celé Evropy budovat její křesťanské základy, na nichž měla být postavena *univerzální Kristova republika křesťanů.*

Tito apoštolové – a ve skutečnosti opravdoví stavitelé Evropy – se pouštěli do tohoto díla nebojácně a houževnatě, navzdory rozjitřeným a nejistým dobám a navzdory vratkým poměrům, které nejednoho z nich měly připravit o život.

To jejich úsilím se všechny evropské národy staly národy bezvýhradně křesťanskými, to na těchto základech vyrostla ona úžasná bohatě a mocně rozkošacená křesťanská kultura.

Sotva barbaři zbořili kus Římského impéria, už sem přicházeli první křesťanští stavitelé. Snad vůbec k prvním patří *svatý Patrik* (372–461), apoštol *Irska*, původem Skot, který po třicet let s velkým zdarem evangelizoval, kácel modly, zakládal kláštery, postavil četné kostely. Mnozí irští mnichové evangelizovali i kontinent, a několik z nich došlo až do Prahy. Chloubou Irska se stali i četní světci.

Následovala evangelizace *Anglie*, kam v roce 596 papež Řehoř Veliký poslal výpravu čtyřiceti misionářů benediktinů vedených *opatem Augustinem*, kteří zde brzo nato pokřtili nejen krále, ale i deset tisíc Anglosasů. Sám Augustin (+605) se stal prvním canterburským arcibiskupem.

Mezi *německými* kmeny se víra ujímala pozvolněji a s velkými obtížemi; trvalo to tři století, než byly modly starogermánských bohů odstraněny. Křesťanství sem pronikalo ve dvou vlnách. Nejprve to byli Irové, kteří pronikli až k Šumavě: V Tyrolích evangelizoval *sv. Valentin* (+470), v Rakousku *sv. Severin* (+482), který zde, např. v Salzburku, vybudoval několik klášterů; částí

Švýcarska prošel *sv. Fridolin* (+558), po něm *sv. Gallus* (+650); ve Würzburku se stal biskupem *sv. Kilián*, v roce 689 zde zavražděný.

K úplnému vítězství v Německu přivedl křesťanskou víru teprve anglický benediktin *sv. Bonifác* (675–754), jeden z největších mužů století a církevních dějin vůbec, *apoštol Germanie*, který zde konečně po velkých obtížích prorazil a s přivolanými anglickými mnichy založil četné kláštery včetně onoho proslulého ve *Fuldě*. To právě on integroval Německo, které dosud bylo bez měst a kultury, do křesťanské Evropy; zřídil zde čtyři biskupství a sám se stal arcibiskupem. Zreformoval i celou církev ve Francké říši, která za posledních Merovejců upadala do stále většího zesvětštění. Po čtyřicetileté činnosti byl nakonec ukrutně zabit od pohanů.

Sem patří i veliká slovanská mise našich apoštolů *sv. Cyrila* (827–869) a *sv. Metoděje* (825–885) a posláni *sv. Vojtěcha*, apoštola Polska, podstoupivšího roku 997 ve východních Prusích mučednickou smrt.

Nakonec křesťanství zapustilo kořeny i ve východní Evropě: V roce 988 *kníže Vladimír* přijal na Krymu křest a po návratu do Kyjeva dal kácet pohanské modly starých Slovanů včetně obávaného Peruna, načež došlo ke slavnému *hromadnému křtu* nesčetného množství lidí v Dněpru. Před tatarským vpádem roku 1240 měl už Kyjev na 400 kostelů a klášterů a byl nazýván *Matkou ruských měst*.

Naposled byl v roce 1386 pokřtěn litevský král, dosednuvší na polský trůn – *Vladislav Jagellonský*, manžel *sv. Hedviky*, a tak byla touto „svatbou Polsky a Litvy“ přivedena na víru i Litva a Lotyšsko. Vladislav horlivě procházel celou zemí a všude stavěl kostely.

To byly doby, kde nejednou v čele tehdejších státních útvarů stáli světci, např. u nás *sv. Václav*, vévoda České země a snad i její první král (+929), v Uhrách *sv. Štěpán*, první král uherský, korunovaný v roce 1000, *sv. Erich* (+1160), král švédský, evangelizující i ve Finsku, *sv. Štěpán Nemanja*, král srbský, jehož syn *sv. Sáva* (+1237) se stal národním srbským světcem – a samozřejmě i slavný francouzský král *svatý Ludvík IX.* (+1270).

Na přeměně polobarbarských národů, právě se usadivších na různých místech Evropy, v křesťanská společenství měly ve své době rozhodující vliv především kláštery; to i z nich v pozdějších dobách vycházely hlavní duchovně obrodné snahy středověkého křesťanského života.

Velikým duchovním průkopníkem a pravým apoštolem Evropy byl *sv. Benedikt z Nursie* (+543), zakladatel snad nejproslulejšího kláštera *Monte Cassino* (r. 529), který se svým heslem *Ora et labora – modli se a pracuj* stal příkladem zcela nového a dosud nevídaného vztahu k životu, duchovně spojeného bezprostředně s Bohem.

Monte Cassino se stalo vzorem pro další benediktinské kláštery, které se rychle rozšířily po celém evropském Západu, kde jich brzo bylo na 20–30 tisíc.

Křesťanství se rychle šířilo, ale často bylo přijímáno jen povrchně, na úkor vnitřního duchovního života, který pro první křesťany měl naopak prvořadou důležitost. Duchovní úpadek zasáhl i samotné duchovenstvo, a to i papežskou autoritu, která se už na sklonku 9. století stala obětí mocenského zápasu šlechtických stran.

Křesťané na to reagovali velikým *obrodným proudem*, který měl v roce 909 svůj původ v založení slavného benediktinského kláštera v burgundském *Cluny*; cílem tohoto hnutí bylo vrátit církvi její původní mravní čistotu a duchovní hloubku. Toto reformní hnutí se z Cluny rychle rozšířilo a jeho vlivem se církve postupně obrozovala i ve své hierarchii.

Právě tehdy se rozpoutal první zápas moci duchovní s mocí světskou – tzv. *boj o investituru*. Vyvolal ho papež *Řehoř VII.*, který se zasazoval o čistotu církve a její samostatnost. Zakázal simonii, onen veliký neduh, vzniknuvší v polovině 11. století, a zakročoval i proti mravní nezdrženlivosti kněží, načež roku 1075 zakázal králům a knížatům dávat z jejich rukou církevní úřady, což byl nešvar rozšířený hlavně v Německu.

Rozpoutala se proti němu bouře nevole, a to nejen světské, nicméně v roce 1122 oním známým *Vormským konkordátem* došlo k dohodě – obě strany kompromisně ustoupily.

Ale to už do dějin zasáhly první *křížové výpravy* proti Saracénům a v roce 1099 byl první výpravou dobyt zpět Jeruzalém.

Zároveň vznikala další veliká vlna duchovně obrodného hnutí. V roce 1098 byl založen slavný benediktinský klášter v *Citeaux* u Dijonu a roku 1115 *sv. Bernard* založil v *Clairvaux* klášter s přísnější obediencí a velmi jednoduchým pojetím i vlastních klášterních staveb. Právě tyto reformované kláštery se staly velmi přitažlivé a šířily se neuvěřitelnou rychlostí. V Evropě do poloviny

13. století vzniklo přes 700 mužských a 900 ženských klášterů, a to i u nás, hlavně za vlády *Vladislava II.* (Sedlec, Plasy, Hradiště nad Jizerou, Osek, Tišnov, Žďár nad Sázavou, Zlatá Koruna).

Tak cisterciácké kláštery zaplnily celou Evropu od Skandinávie až po Španělsko, od Anglie až po střední Evropu. Protože podle svého statutu musely být zakládány v pustých krajích mimo města a vesnice, staly se v poměrně málo hustém středověkém osídlení novými duchovními, ale i společenskými centry.

Souběžně s cisterciáckými kláštery vznikala i síť *kartuziánských* klášterů, jejichž zakladatelem byl *sv. Bruno* (1030–1101).

Konečně ve 13. století došlo k poslední velké obrodné vlně zakládáním řádů františkánů a dominikánů, které se také šířily velikou rychlostí: *Svatý František* založil svůj řád v roce 1209 – a přesto v době jeho smrti roku 1226 už v třinácti provinciích žilo několik tisíc řeholníků. *Svatý Dominik*, založil svůj řád o několik let později – roku 1215, a měl obdobný úspěch. Současně v roce 1209 na hoře Karmelu v Sýrii vznikl řád *karmelitánů*, který později přešel do Evropy.

Na nových základech vyrostl a rychle se rozvíjel i školský systém: V třináctém století vznikla v Evropě síť třiceti univerzit v čele s pařížskou, založenou jako první v roce 1215.

V Evropě za oněch dob vznikl zcela nový životní styl, založený na křesťanských mravních zásadách, jejichž uplatňování proměňovalo pohanský svět k nepoznání.

Dnes už si nikdo neuvědomí, že právě křesťanství trpělivě a krok za krokem odstraňovalo *otroctví*, ten strašlivý sociální neduh pohanských společností, a vstúpilo úctu k lidskému životu jako k velkému Božímu daru.

Byl to dlouhodobý, po několik století trvající proces, který se však dál klidnou a nenásilnou cestou, bez revolucí a sociálních převratů. A povšimněme si i toho, že k odstraňování otroctví nebyly vyhlašovány žádné petice, charty, deklarace, ale že celý proces byl vlastně pouze věcí lidského svědomí, dobrého srdce a přesvědčení o hodnotě člověka jako našeho bližního.

Angličan *Hillarius Belloc*¹¹⁸ ve své knize *Otrocký stát* ukazuje, jak tento proces postupného osvobození z otroctví přes nevolnictví až ke svobodnému občanu byl pro středověk přímo příslovečný a byl spojen s nabýváním drobného soukromého vlastnictví:

¹¹⁸ Hillarius Belloc: *Otrocký stát*, Jan Laichter, Praha 1921.

„Tou měrou, jak středověká civilizace se rozvíjí, jak bohatství vzrůstá a umění postupně rozkvétají, tato známka svobody se stává nápadnější... Po boku této přímočaré emancipace lidstva ze starověkého otroctví, kde otroci byli movitým majetkem, objevuje se ve středověku množství institucí, jež přispívají k rozdělení vlastnictví... Tak byly ve městech zorganizovány ve formě cechů živnosti všeho druhu, doprava, řemesla, obchody. A cech byla společnost částečně kooperační, ale hlavně společnost složená ze soukromých vlastníků kapitálu, úplně samosprávná.“

I k těmto věcem se ve své době obšírně vyslovoval *sv. Tomáš Akvinský*¹¹⁹; podstatou sociálních vztahů mu byla *patriarchální práce*, pro niž základem byla *rodina a dům*; oproti tomu zaměstnanec-ký poměr, kdy podnikatel si najímá dělníky, považoval jen za volnější formu otroctví. Zdůrazňoval, že právě *samosprávnost činí člověka svobodným*.

Po celý středověk platil zákaz lichvy a půjčky na úrok. Obojí zakázal už koncil v Nicei r. 775 a ve Vienne r. 1311. Lichvu a půjčku na úrok odsoudila i pařížská univerzita. Zejména františkáni se zasloužili o zakládání finančních středisek poskytujících bezúročnou půjčky.

Zcela se však změnil i vlastní vztah k práci; po vzoru benediktinů byla práce spojována s modlitbou, zejména střelnou, za středověku velmi rozšířenou, která ji posvěcovala a duchovně zhodnocovala.

Na rozdíl od našich dob nebyly ve středověku ekonomické vztahy považovány za prvořadé: Nevyrábělo se, aby se prodávalo, ale aby vyrobené věci sloužily. Proto pojmy nadvýroby a třídního vykořisťování neexistovaly a cechy žárlivě střežily rovnoměrné rozdělení majetku.

Tak křesťanství vystavělo společenskou budovu na zcela nových a dosud nevídaných základech; v této hierarchicky uspořádané struktuře každý měl své platné místo počínaje rodinou a konče panovníkem. Každý byl pánem a současně poddaným, a to i panovník, bezprostředně poddaný Bohu, a Boha v této hierarchii ve světských věcech zastupující.

---

¹¹⁹ Viz jeho Teologickou summu, zejména 2. díl, 2. část.

POMĚR DUCHOVNÍ A SVĚTSKÉ VLÁDY

Samotná křesťanská vláda spočívala na dvojím principu, tak jak ho už vyslovil sám Ježíš Kristus – na moci duchovní a moci časné, přičemž obě moci by měly být svázány úzkou spoluprací.

Tato koncepce došla svého slavnostního ustavení a současně posvěcení zřízením *Svaté římské říše* o Hodu Božím vánočním roku 800, kdy papež Lev III. položil císařský diadém na hlavu *Karla Velikého*. Tak se v obrysech a jen nakrátko uskutečnil veliký středověký sen o univerzální křesťanské republice, která by duchovně i politicky spojovala všechny její národy do jediné veliké rodiny. Tato představa však byla téměř bez ustání narušována ryze lidskými záměry a ctižádostí.

Na vzájemný poměr těchto dvou mocí vznikly různé názory:

Tak především *svatý Augustin*¹²⁰ bere pozemskou vládu pouze jako nutné zlo. Podle něho Bůh člověka stvořil rozumného, „aby panoval pouze nad tvory nerozumnými, ne aby člověk panoval nad člověkem, nýbrž nad dobytčetem. Proto se první spravedlivci stali pastýři bravu, nikoliv králi nad lidmi, aby Bůh i takto naznačil, čeho žádá řád Stvoření a k čemu nutí hříšné provinění.“

Podle něho jen účastníci *Pozemské obce* se v ní zařizují ke svému prospěchu a užitku, zatímco budoucí účastníci *Nebeské obce* zde žijí pouze jako cizinci, kteří se nevyhýbají ani žádnému protivenství. Obě obce sice touží po míru, ale „účastníku Pozemské obce má mír zajišťovat nerušené požívání pozemských statků, zatímco účastník Nebeské obce ví, že opravdový mír nalezne až v Nebi“ (Kn. 19,17).

Sv. Augustin přitom připouští, že jedinec může vládnout ostatním, ne však z vládychtivosti, ale jako „služebník Boží na místě Božím, jako zprostředkovatel Božích příkazů a vůdce svěřeného lidu na cestě určené Prozřetelností k věčnému blahu“.

Podle něho je tedy vláda oprávněna jen tehdy, udržuje-li pokoj po vzoru *patriarchů*, kteří jako skutečné hlavy velikých rodin a společenství se starali, „aby všichni jejich domácí příslušníci uctívali a vysloužili si Boha“ (Kn 19,16).

Zato nehodným *hlavám* připomíná onu starou pravdu: „Odstraníme-li spravedlnost, co zůstane z vlád, ne-li veliké loupežnické podniky?“ (Kn 4,4)

¹²⁰ Viz O Boží obci, knihy 4,5 a 19.

Svatý Augustin je tedy ve věcech politických pesimistou a nic nedá na velkou budoucnost křesťanských říší. Je na to ještě příliš blízko pravým a živým zdrojům křesťanství, a když odmítl svou mladistvou eschatologickou víru v uskutečnění Kristova Království zde na zemi, nutně na ní musel zůstat cizincem a všechno úsilí upřít jen k oné Civitas Dei, protože pozemské řešení v opravdovém Božím duchu neviděl, a to už i proto, že stále ještě byl občanem dosud fungujícího Římského impéria.

Po vyvrácení Říma však přišla epocha velkých pokusů, po Karlu Velikém vícekrát opakovaných, o vytvoření jediné univerzální křesťanské republiky.

Myšlenka jediné, ovšem tehdy ještě pohanské říše, byla uskutečněna už starým Římem, teď šlo o to, tuto ideu obnovit v křesťanském duchu, a tak se vynořila dokonce i teorie o *přenesení impéria*, vždyť podle proroka Daniela měl být Řím v pořadí čtvrtou, poslední říší. V křesťanské době tedy do ní byly dosazovány nové subjekty – francká, pak německá říše, přičemž tmelidlem už neměl být meč, jak tomu bylo vždy v minulosti, ale duch jediné víry.

To ovšem v praxi mělo své veliké problémy. Po *Karlu Velikém* jednota této univerzální republiky byla velmi vratká a vždy jen dočasná. Už v roce 843 se na základě *verdunské smlouvy* francká říše rozdělila do tří částí a brzo nato dědictví impéria na sebe převzala její německá část, když roku 962 se německý král *Otto I.* dal v Římě korunovat na císaře *Svaté říše německého národa*. Univerzální křesťanskou říši se pak snažil vybudovat zejména *Otto III.*, vzdělaný a hluboce věřící panovník a přítel sv. Vojtěcha, nicméně předčasná smrt mu v tom zabránila.

Císařství však od těch dob zůstalo v německých rukou, i když po vymření *Štaufovců* v r. 1268 se stalo říší volební, o jejíž hlavě rozhodovalo sedm kurfiřtů.

Politická jednota univerzální křesťanské republiky byla jedním velkým problémem, druhým bylo hledání vhodného poměru vlády světské a vlády duchovní. Tento poměr byl předmětem neustálých, žel nejen teoretických sporů, jejichž prvním výrazem byl už onen boj o investuru.

Moc duchovní a světská byly přirovnávány ke klíčům a k standardě, ke dvěma mečům, ke slunci a měsíci. Zásadní stanovisko i v této věci zaujal univerzálně myslící sv. Tomáš Akvinský, který

těmto otázkám věnoval dokonce celou knihu obvykle nazývanou *O vládě*.¹²¹

Sv. Tomáš je zásadně optimističtější než sv. Augustin; přijímá základní Aristotelovo pojetí o člověku jako *tvoru sociálním*, schopném na rozdíl od zvířat vytvořit složitou společenskou organizaci. Stát tedy vzniknout musel, protože je dán přímo lidskou přirozeností.

Spolu s Aristotelem sv. Tomáš uznává tři státní formy – *monarchii, aristokracii a demokracii*, dává však přednost monarchii, neboť „veškerá přirozená vláda vychází z jediného ohniska“ a i v lidském množství je nejlepší to, co je řízeno jediným člověkem“. Poměr světské a duchovní moci řeší takto:

„Moc jak duchovní tak světská pochází od božské moci, a právě proto moc světská je podřízena moci duchovní v tom, co se týká spásy duše. V této oblasti tedy máme poslouchat spíše autoritu duchovní než světskou. Ale co se týče dobra občanského, je třeba více poslouchat moci světské než duchovní podle slov: Dejte Cézarovi, co je Cézarovo (Mat 22,21).“

Panovník podle sv. Tomáše nevede lid do Civitas Dei, jeho povinností je pouze dobře vládnout a starat se o pozemské věci; jeho role je tedy plně zakotvena v tomto světě. I sv. Tomáši je ovšem cílem lidského života Nebeské království, kam nutně mají lidé spět, ale vést je tam je povinností moci duchovní, která má současně jako ono *slunce* kladně působit na pozemskou činnost vládců.

Vidíme, že koncepce sv. Tomáše už křesťany nepovažuje za cizince, jejichž pravou vlastí je nebe, ale za pevně zakotvené sociální zřízení v politických poměrech této země.

Dalším velkým politickým myslitelem byl ve své době básník *Dante Alighieri* (1265-1321), který současně se svou slavnou *Božskou komedií* napsal i teoretický spis zpravidla nazývaný *O světové monarchii*¹²².

I Dante mezi vládními formami považuje za nejsprávnější monarchii:

„Lidské pokolení, žije-li pod monarchou, má se nejlépe; odtud vyplývá, že k tomu, aby světu bylo dobře, jest monarchie nezbyt-

¹²¹ Viz Saint Thomas D'Aquin: *Petite somme politique*, obsahující i spis *O vládě*, Pierre Téqui, Paris 1997.

¹²² Dante Alighieri: *O jediné vládě*, Melantrich, Praha 1941.

ně zapotřebí“, neboť podle něho „demokracie, oligarchie a tyranidy nutí lidské pokolení do otroctví“. Zásadně však popírá jakoukoliv závislost světské moci na duchovní:

„I když přijmeme alegorii slunce a měsíce, pak musíme uznat, že *běh měsíce je na slunci nezávislý*. Pokud však jde o lepší a schopnější činnost, přijímá něco od slunce, totiž hojné světlo: tím, že je přijímá, je schopněji činný. Tvrdím dále toto: časná vláda nepřijímá od vlády duchovní ani své bytí, ani schopnost, jíž je vladařské oprávnění, ani činnost o sobě; zato vskutku od ní přijímá, aby mohla být schopněji činná, světlo milosti, kterou jí vlévá na nebi Bůh a na zemi požehnání papežovo.“

Obě vlády důrazně od sebe odděluje: „Základem církve je Kristus... Císařství zase má základem právo lidské,“ přičemž „*oprávněnost císařství nijak nezávisí na církvi*.“

Člověk má usilovat o dvě blaženosti, o dva cíle, k nimž svým životem má směřovat: „Totiž k blaženosti vezdejšího života, který spočívá v uskutečňování vlastní ctnosti a je *zobrazován pozemským rájem*, a k blaženosti života věčného, který spočívá v požívání Božího pohledu... a je označován rájem nebeským.“

„K první blaženosti člověk dospívá pomocí pouček filozofických; k druhé pomocí pouček duchovních, jež přesahují lidský rozum.“

Proto je člověkovi třeba dvojího usměrňovatele – papeže a císaře. Jenomže k tomu je třeba podotknout, že ideálem a vzorem pro moc světskou je Dantovi staré *Římské impérium*, které se snaží rehabilitovat, a tak u něho už opět ožívá koncepce *antického pohanského státu* řízeného podle Platónových představ filozofy.

Právě odtud mají vzápětí vyjít humanistické teorie o státu a všechny sociální utopie snažící se realizovat onen Dantův *pozemský ráj*, neboť podle něho lidstvo má usilovat i o svoje pozemské štěstí.

Tak bylo smýšlení sv. Augustina už nenávratně opuštěno, a i když papež Dantovy názory odsoudil, jejich přitažlivost tím jen vzrostla.

Celý průběh těchto názorových změn má ovšem svou hlubokou vnitřní logiku. Svatým Augustinem křesťanství ztratilo onu eschatologickou polovinu své víry: víru ve výstavbu Božího Království na zemi. Křesťané tak měli uvolněné ruce a mohli se vrhnout do budování politické univerzální republiky křesťanů, která si svou podobu našla v obnoveném římském císařství.

Ale eschatologická myšlenka zde latentně stále byla přítomna: Dante ji už poprvé vyjádřil jako úsilí o realizaci *pozemského blaha*, a tedy v rovině světské, ne duchovní. Je tak jedním z prvních autorů, kteří eschatologické myšlenky uzemnili do pouhého hmotného plánu země. Jinými slovy: Obrátila-li se církev k výstavbě Božího Království na zemi zády, chopily se jí jiné proudy a začaly ji realizovat v její uzemněné, zesvětštělé podobě.

Tento návrat či zpětný pád ke světskému myšlení byl prvním velkým znamením počínajícího duchovního úpadku středověku.

A těchto znamení se vynořovalo mnoho a na všech stranách:

Křížové výpravy byly stále méně úspěšné, přičemž poslední, na níž v roce 1270 zemřel na mor svatý Ludvík, skončila na prostém nezdarem.

Scholastická teologie dožila a začala se rozmělnovat; pařížský arcibiskup v roce 1277 odsoudil mezi jiným i dílo sv. Tomáše Akvinského (brzo však opět rehabilitované); šířil se *occamismus* a od teologie se začalo přecházet ke studiu přírodních věd, jak o tom už byla řeč v první kapitole; začal stagnovat i stavební rozvoj, když se v roce 1284 zřítla klenba dosud nejvyšší katedrály, postavené ve francouzském městě Beauvais.

Svatá Hildegarda byla přesvědčena, že křesťanské země duchovně zpovrchněly a vyžily se už kolem roku 1100 a že jejich další elán dočasně povzbudily křížové výpravy. Svou dobu nazývala dobou *ženské slabosti a úpadku*, kdy už se dávno zapomnělo na to, co je to pravá apoštolská víra. Dle ní hlavní vinu na tom měla především církevní hierarchie, která se rychle zkazila:¹²³ „Zmocnili se i statků církve a jejich dychtivost se projevuje všude, kde se dá... Pošpiňují se a současně tak špiní i nás...”

Už na rozhraní 12. a 13. století krizi začaly prohlubovat dva velké heretické proudy, které svým způsobem lze považovat také za projevy nespokojenosti se zpovrchněním křesťanského života, vyjádřené ne reformními snahami, ale odmítáním celé církevní hierarchie, v níž bylo spatřováno všechno zlo.

Především to byla veliká *hereze valdenská*, vzniknuvší souběžně s hnutím františkánským. Kolem roku 1170 bohatý lyonský obchodník *Pierre Valdo* pod vlivem četby Písem prodal svůj majetek a rozdělil ho chudým. Začal kázat v jižní Francii a na severu Itálie a brzo založil hnutí, které se šířilo velkou rychlostí. Podle jeho ná-

¹²³ Viz cit. *Le Livre des Oeuvres Divines*.

zorů je církevní hierarchie zbytečná a postačují jen dvě svátosti – svátost zpovědi a eucharistie, které může udělovat každý spravedlivý. Odmítá kult svatých, křesťanské umění i obrazy. Už v roce 1179 papež *Alexandr III.* hnutí zakázal a valdenští byli v roce 1184 exkomunikováni; navzdory tomu se hnutí šířilo dál a dospělo i k nám, kde našlo živnou půdu zejména v Jižních Čechách. Naše země toto hnutí vlastně nikdy neopustilo, protože později inspirovalo lidově náboženské představy *Petra Chelčického* a jeho prostřednictvím se dostalo i do hnutí *českých bratří*, u nichž v jejich zakořeněné nenávisti vůči katolické církvi přežívá dodnes.

Druhým heretickým hnutím bylo *katharství*. Ideově v něm ožila ona prvopočáteční gnose a proud manichejský, duchovní princip vyznávající, že o svět zápasí dvě rovnocenné síly – síly Dobra a Zla. Podle katarů, tj. *čistých*, je hmota zásadně špatná, svět stvořil špatný demiurg; Kristus je pouze Bůh, jeho tělo bylo jen zdánlivé. Je třeba žít asketicky a v celibátu, aby zlé tělo bylo zničeno. V roce 1167 uspořádali kathaři dokonce heretický koncil v Toulouse, v roce 1206 se proti nim vypravil kázat sv. Dominik, ale protože rozumovými argumenty se mu je nepodařilo přesvědčit, povstala proti nim křížová výprava, protahující se po dlouhá léta a skončivší teprve v roce 1229. Ani jejich myšlenky však nezahynuly, ale přešly do rosenkruciánské a později zednářské ideologie.

NÁVRAT K ESCHATOLOGICKÉMU MYŠLENÍ

Vidíme, jak se ve vrcholném středověku začaly proti sobě vyhraňovat složité a vzájemně protichůdné tendence:

Proti silnému zesvětšování křesťanské společnosti, spojenému s úpadkem mravů a se zpovrchněním duchovního života, se stavěla *nápravná hnutí*, vycházející zejména z řeholních řádů, a to v několika vlnách za sebou; tak vznikla obrodná hnutí benediktinů, cisterciáků, františkánů, dominikánů.

Proti tomuto zesvětšování se vlastně stavěly i nově vzniklé sekty katarů a valdenských, které také volaly po nápravě, ale heretickými prostředky, a tedy pro křesťany nepřijatelnými.

V duchu zesvětšování zato pokračovaly tendence volající po stále větším příklonu k pozemským řešením a usilující o návrat ke starým pohanským politickým modelům. Zastánci těchto tendencí viděli řešení v politickém uspořádání společnosti podle *ryze světských zásad*.

Ale pak zde byl velmi mocný proud navracející se k *eschatologickému pojetí dějin*. Začala vznikat bohatá literatura obracející svou pozornost k prorockým knihám – k Danielovi, Izaiášovi, ale zejména k Apokalypse sv. Jana, která byla znovu a znovu vykládána a aplikována na současnou situaci.

Byla to úplná renesance eschatologických myšlenek křesťanů prvních století, ale tentokrát už *v jiné poloze*: nebyla to víra katakomb, těšící se na ustavení Božího Království jako konečného osvobození z tíživé lidské situace, ale *víra zklamaných křesťanů*, kteří si trpce uvědomovali, že ona křesťanská univerzální republika se stále více vzdaluje oněm původním myšlenkám, tak jak je definoval už sv. Pavel. Tito křesťané si stále více uvědomovali, že doba nutně stojí před závažným řešením, že takto dále, má-li křesťanství být zachováno a obrozeno, už nelze pokračovat.

Už na přelomu tisíciletí začaly vznikat takto zaměřené spisy; z nich nejznámějším a mnohokrát napodobovaným se stala *Knížka o Antikristovi – Libellus de Antichristo*, sepsaná francouzským abbém Adsonem (+992) z kláštera v *Montier en Der*. Byl varovnou kritikou své doby doplněnou dobovým souhrnem vědomostí o Antikristovi a okolnostech jeho vystoupení, jakož i o objevení císaře míru, důležité osobnosti středověkého myšlení. Tato kniha byla věnována královně Gerbarze, sestře císaře Otty I.¹²⁴

Podle dobových výkladů byl Antikrist ztotožňován s tím či oním panovníkem, případně i s papežem, četné dohady byly i o onom císaři míru, který na světě konečně ustaví pořádek, a to buďto těsně před koncem světa, anebo to právě On otevře závěrečnou epochu míru a duchovní obrody.

Do popředí zájmu se znovu dostalo členění světové historie do sedmi stvořitelských dní; oproti sv. Augustinovi, který historii ukončil šestým dnem, biskup *Anselm z Havelberku*, žijící v první polovině 12. století, rozdělil dějiny na sedm dob, současně tak odpovídajících i sedmi pečetím Apokalypsy.

Očistou a potřebou proměny církve se v téže době zabýval zejména probošt *Gerhorh z Reichenberku*, který ji viděl ve vnitřní obrodě a opuštění snah o světské výhody a požitky: teprve potom získá církev opravdovou moc a stane se řídící silou světa.

K takovému eschatologickému pojetí se svým učením klonila

¹²⁴ Podrobně se o těchto věcech rozepisuje Karel Chytil: *Antikrist v naukách a umění středověku*, Česká akademie Františka Josefa, Praha 1918.

i sv. Hildegarda, tak jak ho souhrnně vyjádřila v posledních eschatologicky zaměřených kapitolách svých inspirovaných knih *Scivias – Cestyvěz* a *O Božích dílech*.¹²⁵

Kniha *O Božích dílech* pozůstává z deseti vizí o původu a podstatě světa a lidských dějinách. Z poslední vize, zaměřené na eschatologické dovršení lidských dějin, jsem vybral několik následujících úryvků:

„V těchto dnech spravedlnost a zbožnost se postupně unaví a oslabí... Tu se na chvíli vynoří nespravedlnost a opět zmizí, tam budou řídit války, hlad, mor a úmrtnost, aby opět zmizely; nic nepotrvá ani neodolá po delší dobu ve stejném stavu, všechno bude v pohybu a bude se objevovat a zase mizet.

Tak bude zahájena epocha uvolněných mravů, vychloubavosti, v lidech se bude pozvedat nehorázné požitkářství, marnivost, neuctivost. Budou ponořeni do pokojnosti míru a budou se přescyovat všemi plody. Nebudou už mít strach z žádné války, protože nedostatek je nenaučí zdrženlivosti; budou si přivlastňovat všechnu slávu, a tak už nebudou vzdávat patřičnou úctu Bohu, zdroji všeho dobra.

Časy poklidu a hojnosti však budou vystřídány nebezpečími dosud nikdy nevidanými.

Tehdy se lidé budou obávat neustálých pohrom, že budou toužit po smrti a říkat: »Proč jsme se narodili?« Budou si přát, aby je rozdrtily hory. Dny, které těmto bolestem a pohromám předcházely, přinášely ještě okamžiky odpočinku a útěchy. Ale tyto dny plné zla už teď bolest a nespravedlnost neopustí. Bolest bude stíhat bolest, nespravedlnost nespravedlnost; vraždy a nespravedlnost po sobě budou následovat jedna za druhou a už je nebude možno ani spočítat, zatímco lidé za těch dnů budou vraždění zuřivostí svých bližních jako zvířata, která jsou porážena na jatkách...

To budou časy cizích invazí, loupeživého řádění a válek, zničení krajů a měst, zkažení církevní disciplíny, dny, které budou ohlašovat dny ještě horší, *příchod padlého člověka!*

To v těch dobách jedna nečistá žena porodí na svět nečistého syna. A dávný had ho nadme tolika svými nepravostmi, že nic dobrého do něho nebude moci vstoupit a v něm přebývat. Bude

¹²⁵ Viz cit. *Le Livre des Oeuvres Divines*. Sv. Hildegarda zcela obdobně tyto věci rozvádí i v poslední části svého druhého významného spisu *Scivias*, kde se také drží dělení do sedmi dní – tisíciletí. (Viz 11. vidění 3. části.)

vychován na více vzdálených místech, aby o něm lidé nevěděli; zdatný ve všech ďábelských uměních, bude až do své zralosti skryt... Tehdy přijdou velké hereze a heretici sami budou své bludy vyučovat otevřeně a bez zdrženlivosti. Pochybnosti a nejistota naplní natolik víru křesťanů, že se lidé budou tázat, jakého Boha mají vzývat.

Znamení budou stále četnější, na slunci, měsíci, hvězdách, vodstvech, dalších živlech a tvorech, a tak budou jakoby obrazně oznamovat příchod zla. V těch dobách dopadne na lidi zármutek: zemřít už pro ně nebude znamenat nic.

Co se týče těch, kteří si uchovají dokonalost katolické víry, ti budou v největší pokoře očekávat Boží rozkazy. Protivenství porostou až do chvíle, kdy otevře ústa syn zatracení, aby ohlásil svou *protichůdnou doktrínu*... Hle, co řekl Pavel:

»Pokud se týká příchodu Pána našeho Ježíše Krista a našeho spojení s ním, prosíme vás, abyste se nedali hned zmást na mysl nebo děsit prorockými slovy... Nejdříve totiž musí přijít odpadnutí a objevit se člověk hříchu, syn záhuby, protivník, jenž se bude povyšovat nad všechno, co se jmenuje Bůh anebo čemu se vzdává božská pocta; dokonce se posadí v chrámě Božím a bude si počínat jako by byl Bohem« (2 Sol 2, 1-4).

Tento muž ponese jméno člověka hříchu, neboť dovrší všechno zlo a toto všechno zlo na něho dopadne. Ponese jméno syna zatracení, protože je pod vládou smrti a zatracení, protože k sobě přitáhne, když je před tím svedl, množství národů zvrácenými a bezectnými prostředky, protože se dá uctívat jako Bůh, jak to řekl Jan, svědek pravdy, ve svém popisu této zvířecí a zuřivé postavy:

»A všichni ho budou uctívat, všichni obyvatelé země, jejichž jméno není zapsáno v Beránkově knize Života« (Apok. 13,8). Tato slova je třeba interpretovat takto: S pošpiněným tělem i duchem budou uctívat šelmu nespravedlnosti...

Nakonec syn záhuby vyvolá velké shromáždění lidu, aby se zjevila jeho velká slova. Pokusí se vystoupit na nebesa, ale tehdy se naplní slova mého věrného Pavla:

»A pak se pozvedne onen bezbožník. Ale Pán Ježíš ho zahubí dechem svých úst« (2 Sol 2,8). Tomu rozumějme takto: V těch dobách syn bezbožnosti bude demaskován, jeho prolhanost bude zjevná všem lidem. Živil se ctižádostí vystoupit na nebesa. Vládce a spasitel národů – Syn Boží ho zabije, a tak srazí jeho ctižádostivost... Syn zatracení, který se pozvedl prostřednictvím

svého ďábelského umění, bude *rozdrčen* božskou ctností. Pach síry a smůly ho pohltí a shromážděný lid se rozprchne a bude hledat ochranu na horách. Diváci budou zachvázeni takovou hrůzou, že se zřeknou ďábla a jeho syna, aby se obrátili na pravou víru. Dávný had zničeně zaskřípe zuby a řekne: »Jsme tedy zahanbeni, už si více nesmíme podmaňovat člověka, jak jsme to činili až do této chvíle!«

Tehdy všichni, kdo věřili věrně v Syna Božího, budou chválit Boha, jak to napsal můj milovaný a pravdivý svědek: »Nyní přišla spása, moc a království našeho Boha i moc jeho Pomazaného, neboť byl svržen žalobník našich bratří, který žaloval na ně před naším Bohem ve dne v noci« (Apok 12, 10-11). Rozumějme těmto slovům takto: Když je ďábel poražen, když je sražen jeho syn, Antikrist, božský plán oznamuje příchod spásy. Už žádná obava z ďábelských nebezpečí: ctnost zvítězila a *vláda je univerzální* nad všemi, kdo jsou pod vládou Boží: Hle, neporazitelná moc Krista, Syna Božího, kterého Bůh ustanovil, autentického kněze pro spásu duší! A neúprosný obviňovatel a neumdlévající šálitel těch, kteří jako synové Boží po našem boku obdrží nebeské dědictví, je uvržen do *věčného zatracení*...

Takto se dovrší válka syna zatracení a *už nikdy se neobjeví v žádné civilizaci*. Radujte se tedy vy všichni, jejichž příbytek je na nebesích jako na zemi! Po Antikristově pádu se Boží sláva ještě více rozšíří...

A tehdy se objeví nové, až dosud neznámé řády práva a míru a lidé budou obdivně říkat, že dosud nikdy o něčem takovém neslyšeli, ani to neviděli.

V těch dnech se dotknou země sladkým vánkem úžasně hebká oblaka. Budou vydechovat mužnost a plodnost...

Od té doby princové za účasti všeho Božího lidu budou uplatňovat správný řád podle Boží spravedlnosti. Zakážou všechny zbraně, které sloužily k zabíjení, a lidé si ponechají jen železné nástroje pro vlastní práci, nástroje člověku užitečné.

A stejně jako oblaka přinesou hebký a příhodný déšť, aby dobré zrno bylo zúrodněno, i Duch Svatý rozleje na lidi rosu své milosti, prorocství, moudrosti a svatosti, aby se tento lid změnil a obrátil k dobrému..."

Toto eschatologické pojetí, dle něhož lidské dějiny budou završeny příchodem ideální doby – šťastné vlády míru, vykryštovalo v díle italského opata, zakladatele několika klášterů a osob-

ního přítele papežů – blahoslaveného *Jáchyma z Fiore*¹²⁶ (1130–1202).

Bl. Jáchym ve svém hlavním díle – *Konkordance knih Starého a Nového zákona* celou koncepci dějin člení v souladu s Boží Trojicí do *tří epoch – statutů*. Podle tohoto učení *první status* zahrnuje epochu Starého zákona a je pod vládou Boha Otce; končí příchodem Kristovým. *Druhý status* je dobou Božího Syna, v té žijeme. Historii ukončí *třetí status* – doba Ducha Svatého, která zmnoží milosti a přinese lidstvu opravdovou svobodu.

Bl. Jáchym už ve své době předpokládal, že čas pro tuto radikální duchovní a společenskou proměnu dozrává. Sám považoval dobu, v níž žil, za dobu přechodnou, po níž nastane mnoho zvrátů; proto založil nový řád s přísnějšími řeholními podmínkami a klášter *ve Fiore* u Neapole.

Křesťané totiž nemají před sebou než jedinou možnost: hluboký *duchovní* přerod, který by jim umožnil vstoupit do nové epochy lidstva; pokud to nedokážou dobrovolně sami, budou očišťováni *násilným pronásledováním*.

Oproti eschatologickým názorům křesťanů prvních století, většinou je spojujících s ustavením oné tisícileté říše na základě tehdejších výkladů Apokalypsy sv. Jana, bl. Jáchym naopak ujišťoval, že něco takového tvrdit je člověku zakázáno, že o skutečné délce třetího statutu nemůžeme mít žádnou jistotu. V tomto směru se ztotožňoval se sv. Hildegardou, která se také nikde o skutečné délce doby míru nezmiňuje. Bl. Jáchym pouze předpokládal, že tento statut bude asi kratší než předchozí statuty a že toto poslední období může Bůh dovést během krátké doby.

V tomto třetím statutu bude lidstvo nadáno duchovní inteligencí a bude chápat Písmo ne literárně, ale *mystický*: Bude platit *Evangelium aeternum* (Apok 14,6).

Toto všechno bude umožněno sestoupením Ducha Svatého. Jím budou všechny hereze odstraněny a lidstvo sjednoceno, jak to nedokáže žádná katedrová scholastika.¹²⁷ Zavládne mír a právo, lidé překují meče v pluhy a žádný národ nepozvedne zbraň proti druhému.

Kristus se zjeví patrně už na počátku třetího statutu a sám pře-

¹²⁶ Viz zejména Bernhard Töpfer: *Das kommende Reich des Friedens*, Akademie Verlag, Berlin 1964.

¹²⁷ Tento malý respekt vůči scholastickým teologům mu vysloužil pohrdání sv. Tomáše Akvinského, který se proti jeho učení postavil velmi kriticky.

vezme panování. Pak bude vláda odevzdána synům tohoto světa. Život aktivní bude vystřídán životem kontemplativním; místo starostí o časné statky bude ve středu lidského života vnitřní pokoj a rozjímání. Všeobecně bude panovat *jubilatio psalmorum* a *simplicitas vitae*. Ale pak je v jeho učení ještě jedna velmi důležitá věc, týkající se vlastní očisty:

Bl. Jáchym byl přesvědčen, že chce-li Bůh něco starého odstranit a ustavit něco nového, připustí v církvi pronásledování, přičemž to, co má skončit, bude tímto pronásledováním zničeno a skutečně zanikne, zatímco to, co má přetrvat, bude ochráněno. Samozřejmě tak se zlími trpí i spravedliví, ale Bůh může pšenici od plevelu oddělovat jen takto.

Pronásledovatelské síly, kterých Bůh využívá k očištění světa, jsou nicméně *silami Zla*, které samy v sobě žádné dobro nemají a jsou Bohu a víře vždy nepřátelské. *Až zničí, co mají zničit, zničí nakonec samy sebe*, tak jak to říká prorok Izaiáš (13,1):

*Běda tobě, který šíříš zhoubu
a sám nejsi huben,
který potlačuješ,
ač tebe nikdo nepotlačuje.
Až dokončíš zhoubu, propadneš sám zhoubě,
až dovršíš potlačování, sám budeš potlačen.*

Bl. Jáchym je proto dalek toho, aby v těchto silách Zla viděl síly nového řádu. Zlo – a my víme, že jím brzo měla být *revoluce*, je tedy nutné, tak jak později soudil i *Joseph de Maistre*, je však pouze očištným zlem, ne součástí nového řádu.¹²⁸

¹²⁸ Bl. Jáchym se nedočkal většího rozšíření svého učení, pro svou kritiku duchovenstva nebylo žádoucí. V pozdějších dobách bylo dokonce považováno za bludné a církví odsouzené, což se nezakládá na pravdě. Odsouzeno bylo v roce 1215 učení filozofa Amalricha (+1205), zakladatele sekty amalrikánů, který některé principy Jáchymova díla sloučil s panteismem. Když byl Amalrich odsouzen, byla současně dosvědčena pravověrnost učení bl. Jáchyma, jehož svátek se podle starého liturgického kalendáře světí 25. května. Hlavními šířiteli jeho díla se stali tehdy právě založení františkáni, dostávali se však do rozporu s církevní hierarchií, Jáchymem kritizovanou. Proto např. musel i generál řádu Jan z Parmy jako přesvědčený jáchymovec odstoupit; po něm nastoupivší sv. Bonaventura sice jáchymovské učení nadále zastával, ale počínal si přitom opatrněji. Nicméně i on tvrdil, že nakonec v 7. čase církve lidstvo vyjde z rozruchů do nebývalého rozkvětu a míru, načež bude následovat konec světa.

KRITICKÁ DOBA

Toto tedy byla rozjitřená atmosféra vrcholného či spíše už rozkládajícího se středověku. Mnoho apokryfních věštek pletlo hlavy i vzdělaným lidem, sekty a skupiny lidí byly zachvacovány blouzněním a fanatismem, ba dokonce i temnými satanskými pudy. Kolem roku 1259 vznikla tažení *flagelantů* – *mrskačů*, netajících se nepřátelstvím vůči kněžím i bohoslužbě. Velký mor roku 1349 přivodil nové tažení mrskačů v Západní Evropě a navozoval atmosféru blížícího se konce světa. Průvody vpadly tehdy i do Čech, přítrž jim učinil pražský *arcibiskup Arnošt*. Občasné výbuchy fanatismu byly vždy tlumeny, ale v Čechách už dávno souběžně působily i sekty, hlavně valdenští. Od poloviny 13., ale zejména ve 14. století začali být papežové i antipapežové, Řím i Avignon, ale i světští panovníci častováni apokalyptickými přídomky.

Za této duchovně velmi už rozjitřené situace se pokusil císař *Karel IV.* (1346–1378) o velkorysé znovuoustavení veliké univerzální Kristovy říše – *Svatého římského impéria*. Politicky mu k tomu doba napomáhala, protože Anglie s Francií byly pohlceny stoletou válkou a Itálie byla rozdrobena do množství státek.

Karel IV., zbožný a velmi vzdělaný panovník, který dobře znal spisy Augustinovy i Tomášovy a básníka Danta snad i osobně, se snažil vytvořit syntézu těchto názorů, jak na to poukazuje *Zdeněk Kalista*¹²⁹, který jeho pojetí shrnuje takto:

„Římský císař mu byl především činitelem mravním, který svou autoritou měl vyrovnávat nedostatky vznikající v soužití křesťanské společnosti souvěké: měl být zárukou spravedlnosti, která nedovolí, aby se politicky či vojensky slabšímu činiteli v této životní souhře stalo bezpráví ze strany silnějších, měl být rozhodčím ve sporech, které mezi jednotlivými členy křesťanské společnosti vznikaly, měl zabezpečovat mír, v jehož znamení říše římská kdysi žila.“

Tak Karel IV. pojal svaté římské císařství jako *volný svazek* knížectví; jeho hlavním městem se stala Praha.

Byl to poslední velký pokus v duchu středověkých myšlenek a ve velkorysém měřítku, které mělo překonat i epochu Karla Velikého, o sjednocení křesťanských zemí pod jedním světským panovníkem a jedním duchovním správcem.

¹²⁹ Zdeněk Kalista: Karel IV., jeho duchovní tvář. Vyšehrad, Praha 1971.

Bylo to řešení samozřejmě křesťanské, ale pouze vnějškově politické, a tedy už anachronické, protože doba dozrávala k jiným řešením.

Ano, doba už byla jinde: stála před neúprosným dilematem, oním osudovým buď – anebo: Buď se křesťanské národy obrodí, anebo se otevře cesta k zesvětštění společnosti a k návratu k pohanským politickým modelům.

V době Karla IV. se půda pro radikální řešení prozatím jen připravovala a vrchu zdánlivě nabývaly síly volající po duchovní obnově. V samotné Praze to byl především kazatel *Milíč z Kroměříže*¹³⁰, který ostře kázal proti lavinovitě se šířícím zlořádům doby a poukazoval na to, že situace nevyhnutelně směřuje ke svému eschatologickému vyvrcholení a že Antikrist je už na světě, nesídlí však v Římě, ale v Praze. A Milíč šel ve svých tvrzeních tak daleko, že za Antikrista přímo označil císaře Karla IV., zbožného panovníka, který zakládal kláštery, stavěl kostely, rekonstruoval velikou křesťanskou říši. To všechno sice Karel IV. vykonal, ale pro Milíče byl jen člověkem starého světa, neboť nedokázal obléci onoho Pavlova *nového člověka*.

Moudrá Karlova vláda dovedla hroty otupovat a zabraňovat nejhoršímu. Po jeho smrti se však situace stále více zatemňovala a přiosťrovala a nezbytně vedla až k onomu strašlivému husitskému revolučnímu výbuchu, který do rána smetl jeho koncepci univerzální republiky a země Koruny české proměnil v trosky.

Zrekapitulujme si, jak k tomu opravdu došlo.

Především mějme na mysli varovné poučení plynoucí z bl. Jáchyma z Fiore, které lze ve stručnosti shrnout asi takto:

Zaprvé, že křesťané v budoucnosti musí nutně projít hlubokou duchovní očistou a obrodou; zadruhé, že neučiní-li tak dobrovolně, budou muset podstoupit pronásledování; zatřetí, že pronásledovat je budou síly Zla, které samy o sobě nejsou nositeli nové budoucnosti, ale pouze bořiteli starých a přežilých struktur. Proto nakonec tyto síly Zla, když vykonaly své negativní poslání, samy sebe zničí.

Právě tento *mechanismus moderních revolucí* se poprvé uplatnil v Praze a je naším národním neštěstím, že se husité přihlásili prá-

¹³⁰ Milíč z Kroměříže byl i autorem spisu „Proroctví a zjevení o Antikristovi“, který sepsal ve vězení v Římě jako svou obhajobu, načež ho papež Urban V. po svém návratu z Avignonu rehabilitoval, ale snažil se jeho názory zmírnit a uvést na pravou míru.

vě k této revoluční vlně Zla, která bořila, ničila a trestala, aby nakonec v bitvě u Lipan roku 1434 sama sebe pozřela.

Hlasatele ke svému uskutečnění si tyto temné a ničivé síly našly v nešťastné osobě mistra *Jana Husa*, přičemž ideové zásady z valné části dodal anglický kritik církevních mravů a šířitel heretického učení *John Viklef* (+1384).

Jeho spisy se na pražskou univerzitu dostaly velmi záhy, patrně už v roce 1381, tedy v době, kdy už byl jako heretik přinucen odejít do ústraní, v němž po třech letech zemřel. Intelektuálové univerzit na kontinentě zůstali vůči jeho učení chladní a odmítaví, protože na první pohled rozpoznávali, že do kritiky církevních mravů jsou zde zabaleny vysloveně heretické názory, tak jak to už bludaři mívali ve zvyku, nadto jeho heretická nauka o remanenci (tj. nauka popírající skutečnou Kristovu přítomnost v eucharistii), byla katolicky nepřijatelná; jinak jim Viklef byl po teologické stránce zpátečnickým realistou, zatímco doba spěla přes nominalismus k occamismu.

V Praze bez intelektuální tradice však bylo Viklefovo učení něčím novým a neobvyklým, a to včetně heretické nauky remanenční, která si zde také našla příznivce, např. *Matěje z Janova*. Zlákat se jí nedali jen zkušenější němečtí učitelé, ti však přes všechny disputace s naivními Čechy nic nezmohli, a tak se navzdory četným kontraverzím a církevním, dokonce i papežským zásahům viklefismus na pražské univerzitě důkladně zahnízdil, a postupně se stal jejím oficiálním učení, pro které si Čechy už na sklonku 14. století v cizině vysloužily pověst *kacířské země*.

Viklefismus ovlivnil hned dvě generace studentů za sebou a stal se teologickým vyznáním i generace nastupující kolem roku 1408, v jejímž čele stanul mistr Jan Hus.

Sám *Jan Hus*, původně zapálený reformátor církevních mravů a chráněncem pražského arcibiskupa *Zbyňka*, který omlouval jeho tvrdou a nemilosrdnou ruku mládím a nezkušeností, byl zprvu na půdě pravověrné církve, ale tak jak do sebe nasával Viklefovo učení, dostával se do stále vyhraněnější opozice, až nakonec mezi ním a arcibiskupem *Zbyňkem* došlo k naprosté roztržce, z Husovy strany doprovázené nepřátelstvím, ba nenávistí.

To se však už Hus zaměřoval na stále nevybíravější kritiku duchovenstva a začal i vůči církevním představitelům po Viklefově vzoru užívat apokalyptického slovníku. A ještě ke všemu, a to

opět po Viklefově vzoru, který tvrdil, že pořádek ve věcech duchovních má učinit *světská moc*, se utekl ke *králi Václavovi*. Ten ho ovšem přijal s otevřenou náručí, protože pražského arcibiskupa nenáviděl, a tak byly všechny mosty s oficiální hierarchií v Čechách definitivně strženy, a když po likvidaci německé univerzitní opozice se Hus stal rektorem univerzity, stanul tak prakticky v čele pražského heretického viklefismu.

Nakonec se situace po známých četných konfliktech vyhrotila natolik, že se Hus musel jít hájit do *Kostnice*. Zde začal především taktizovat, a když viděl, že Viklefovo učení bude odsouzeno jako heretické, k velkému překvapení prohlásil, že ho sám nikdy nezastával, což byla samozřejmě lež.

Svoje vlastní učení, stojící pod vlivem viklefismu, však nakonec neodvolal, neboť byl neustále obklopen a kontrolován *družinou českých pánů*, kteří ho zarputile nabádali k odporu, a tak ho doslova vmanipulovali do ohně, neboť nechtěli z prestižních důvodů dopustit, aby své záležitosti uspořádal smírně, jak ho k tomu mnohokrát vybízeli členové koncilu. Takže nakonec byl, vlastně proti vůli koncilu, 6. července 1415 upálen.

Tento Husův postoj je dodnes zpravidla vykládán tak, že měl prostě pravdu, tu pravdu hájil a na hranici obhájil. Jenomže nic není ošemetnějšího než tento vsutku ďábelský sylogismus. Vždyť kolik kacírů neodvolalo své heretické učení – mezi nimi např. *panteista Giordano Bruno*, a bylo „pro svou pravdu“ upáleno. Nedali se tedy upálit ani oni ani Hus pro pravdu, ale pro svoje *přesvědčení*, což je podstatný rozdíl.

Nuže, jaké bylo Husovo přesvědčení?

Klíčem nám k němu je radikální proměna Husova vztahu k arcibiskupu Zbyňkovi. Co vedlo Husa k naprosté roztržce, umocněné jednáním přímo pohrdlivým a nepřátelským?

Nemohlo to být nic jiného než to, že se Hus postupně utvrzoval v revolučně pojatém apokalyptickém chiliasmu.

Praha ho byla plná, rozvíjel ho i jeho nejbližší spolupracovník *Jakoubek ze Stříbra*. Sám Hus z učení o Antikristu vydatně čerpal pro svoje kázání a důležitým pramenem mu vedle domácích autorů byl opět Viklef a jeho traktát *O Kristu a jeho odpůrci Antikristu*.

V něm Viklef bez obalu prohlašoval, že papež je Antikrist a ďáblův úd a církvev je sborem Satanovým; ďáblovým dílem jsou i řeholní řády, přičemž celou církevní hierarchii vyčastoval těmi nejhoršími nadávkami.

Právě tyto názory Hus s Jakoubkem nekriticky přijímali a rozvíjeli v hereticky revolučně pojatou apokalyptiku, která chtěla ne reformovat, ale trestat a tak následně dospěla k boření, ničení, pronásledování, a která tedy jednoznačně stanula na pozicích oněch jáchymovských pronásledovatelských sil Zla. Sám Jakoubek o tom napsal důkladný spis; podle něho Antikrist právě dospěl na nejvyšší místo a není jím nikdo jiný než současný římský papež.

O obrovském vlivu těchto názorů na českou veřejnost píše např. Jiří Sahula¹³¹:

„Blouznění Jakoubkovo a Husovo o Antikristovi, šelmě ze Zjevení Páně a brzkém příchodu Kristově, mělo na rozvíjení zásad a na činy přepjatých novotářů vliv obrovský. Posud mluveno o následcích husitského antikristování pro sektářské proudy v Čechách tak málo i v literatuře katolické! A přece přečetné dokumenty jsou výmluvnými svědky, jaký zmatený vír kroužil v obrovských davech žáků Husových a Jakoubkových, jak z fantastických hesel chiliastických vznikaly pověry nejdivočejší a jak vytřeštěný démonismus tížil dlouho hlavy těch, kteří se prohlašovali za reformátory.“

Jakoubek ze Stříbra jde dál než Viklef: pojímá Antikrista i ve smyslu společenském; Antikristem jsou mu i všichni křesťané, kteří se protíví Kristu svým životem, nejen církevní hierarchie a papež, který je v tomto pojetí „*Antikristem největším*“.

Jakoubkovy a Husovy názory nebyly na univerzitě přijímány bez kritiky; konzervativní mistři – a především Stanislav ze Znojma a Štěpán Páleč – proti nim postavili střízlivý rozbor, ve kterém poukazovali na to, že podmínky příchodu Antikrista a jeho doby, tak jak se o nich mluví v Písmu, nejsou splněny: vždyť papež není hlavou protivníků Kristovy víry, nepronásleduje náboženství a dovoluje křtít děti, nezakazuje přijímání svátostí a nikterak o něm nelze tvrdit, že je hlavou všech zpustlíků a rouhačů a že založil *protikřesťanský kult*.

Husův a Jakoubkův revoluční a násilnický chiliasmus však už byl jednou vysloven, hlásán a šířen; byla to oproti Karlově „univerzální republice Kristově“ nová filozofie dějin, jak říká marxistický historik *Robert Kalivoda*.¹³² Filozofie revoluce, která se skryla pod pláštěm eschatologického očekávání: *první polovina Husovy „pravdy“*.

¹³¹ Jiří Sahula: Blouzníloství a pověry věku husitského, Katolický spolek tiskový, Praha 1916.

¹³² Robert Kalivoda: Husitská ideologie, Slovanská akademie věd, Praha 1961.

Toto pojetí ovšem dezorientovalo prostý lid a probouzelo davové blouznilství velkého dosahu.

Výstižně to shrnuje *Jiří Sahula*: „V davech ujímal se hysterický strach v očekávání nadpřirozených, hrozných zjevů. Duše úpěly pod tlakem démonismu. Kdo chce dobře porozuměti výbuchům divokého mysticismu, ke kterému došlo po smrti Husově, musí mít na zřeteli, že přepjaté apokalyptické vidiny, zděděné po Husovi, Jakoubkovi a Matějovi, byly zpočátku důležitou složkou konfese všech husitských sekt. Proto také při začátku krvavého odboje husitského odrážely se důvody rozumové od blouznivých čel Táborů a jiných snů jako písek od stěny. Teprve řada drsných událostí, které potíraly antikristovské pověsti způsobem nejvýmluvnějším, teprve trpké zkušenosti vyváděly i tvrdošíjně blouznivce ze začarovaného kruhu a učily střízlivě přemýšlet. Jakoubek dočkal se ještě sám světlyh důkazů, jak jeho apokalyptické báchorky byly nešťastným poblouzněním.“

Ale nejhorším poblouzněním vůbec bylo, že Čechové, podníce- ni Husovou „pravdou“, skutečně sáhli k násilnému revolučnímu řešení a že podlehli sebeklamu, že jsou k tomuto úkolu Bohem vyvoleni, tak jak jim to pyšný Hus při každé příležitosti namlouval.

Protože právě *pýcha* byla druhou polovinou Husovy „*pravdy*“, neboť to ona mu našeptávala, že je povolán, aby stanul v čele národa „*Bohemů*“, rozuměj – národa Bohem vyvolaného, jak dovozoval, povoláného k tomu, aby povalil a rozdrtil onu naveskrz zkaženou římskou církev a uskutečnil velkolepý program viklefovské obnovy.

Tato jeho pýcha byla umocněna i zcela novým postavením Čech ve středu tehdejší Evropy, kam je právě dosadila úspěšná politika císaře Karla IV. Tohoto postavení si byl Hus velice dobře vědom – a byl přesvědčen, jak o tom ostatně svědčí i jeho více než sebevědomé vystupování v Kostnici, že *právě on je povolán, aby vedl světový zápas s Antikristem*. Byl přesvědčen, že po svržení papeže bude on vést obrozenou církev – a tedy svým způsobem se stane *papežovým nástupcem*.

Toto je druhá polovina jeho „*pravdy*“. To jen bezmezná pýcha ho hnala z jednoho exaltovaného postoje do druhého, a nakonec ho doslova vehnala do situace, jež už pro něho nebyla řešitelná. Však mu to před odjezdem do Kostnice připomenul jeho bývalý přítel Ondřej z Brodu¹³³:

¹³³ Viz Josef Sedlák: Jan Hus, Dědictví sv. Prokopa, Praha 1915.

„Ty budeš trpět ne pro pravdu, ale pro bludy Viklefovy a pro nedostatek pokory a lásky!“

Král Václav IV. pozdě rozpoznal nebezpečí; začal čistit, ale vzbudil tak jen další nepokoje, vyvrcholivší ve známé pražské *defenestraci konšelů*, která ho tak rozhněvala, že byla příčinou jeho náhlé smrti 16. srpna 1419.

Iniciátorem defenestrace byl zběhlý mnich *Jan Želivský*, dle dějepisce *Václava Tomka*¹³⁴ „člověk dychtící po přízni obecného lidu, hbitý řečník, opovážlivý a krvavých záměrů se nehrozící“, který už drahně předtím rozněcoval pražský lid líčením „jak se blíží poslední soud, jak nastává pronásledování věrných; předpovídal, že budou vylity nádoby Božího hněvu na bezbožníky tohoto světa“.

K vlastní defenestraci podle Tomka došlo takto:

„V neděli ráno 30. července 1419 odhodlal se Želivský k veliké přehlídce počtu svých stoupenců. Napřed v kostele promluvil ohnivou řeč, ve které užíval opět slov o Apokalypse; prorokoval trest a pomstu nepřátelům zákona Božího, narážaje přitom zvláště na nenáviděné konšely novoměstské. Pak vyšel s Eucharistií, veda obrovské procesí, ozbrojené meči a holemi. Došlo ke známým násilnostem: konšelé byli krutým způsobem pobíjeni. Mrtvoly pak ještě byly ohaveny. Jan Želivský při tom stál dále *s Velebnou svátostí v ruce, nepřestávaje pobízet davy k zuření.*“

Po této husitské „černé mši“ následovalo rabování kostelů a klášterů a vzápětí propuklo apokalyptické blouznění. Kazatelé ohlašovali soudný den a přibližující se tisícileté Kristovo Království. Začala se množit shromáždění obrovských davů lidí na horách.

Načež vzápětí začal se svým řáděním neblahý Jan Žižka z Trocnova, když se předtím na pražské univerzitě ujistil, že jako laik může vojensky vystoupit.

Táborští dali vypuknout revolučnímu chiliastickému blouznění naplno: Podle nich všechno zlé musí být na zemi zničeno; čas slitování už pomínil a nastal čas pomsty; spravedlivý trest postihne každého, kdo neuteče „na hory“. Praha jako nový Babylon zahyne.

Vavřinec z Březové, starší vrstevník Husův a původně jeden z přívrženců husitství, ve své známé kronice¹³⁵ smutně konstatu-

¹³⁴ Václav Vladivoj Tomek: Dějepis města Prahy III., Praha 1892.

¹³⁵ Vavřinec z Březové: Kronika husitská, České kroniky, Praha 1940.

je, že nejhroším bludem Táborů bylo právě toto zcela pomýlené učení a jejich přesvědčení inspirované Husem, že jsou k tomuto úkolu od Boha vybráni: „Neboť toho času pomsty všechna města, i Babylon pražský, všechny vsi a hrady mají spuštěny býti, zkaženy a spáleny, ale zejména spáleny – neb jako někdy potopou vody svět jest obnoven, též tento čas všecek svět má ohněm tělesným obnoven býti. A bratří táborští jsou andělé, posláni k vyvedení všech věrných ze všech měst, vsí a hradů na hory, jako Lota ze Sodomy. *Bratří táborští jsou vojsky poslanými od Boha po všem světě, aby vymítala všechno pohoršení z církve rytěřující, aby vyvrhla zlé zprostředka spravedlivých i aby učinila pomstu a bila ranami národy, kteří se zprotivili zákonu Kristovu.*“ Tolik Vavřinec.

SVĚTOVÁ REVOLUCE ZAČALA V ČECHÁCH

Ony Jáchymovy revoluční síly Zla, pronásledující nemilosrdně samotné křesťany, tedy už byly zde. Vždyť jak jinak vysvětlit všechny násilné zvrhlosti, k nimž v krátké době došlo a o nichž ocitujme aspoň několik hrůzyplných úryvků z nejrůznějších dokumentů:

Jan z Příbrami, zástupce pravého křídla husitského, bývalý obdivovatel Viklefův a mladší pomocník Jakoubkův, po svém vystřízlivění, jak uvádí Josef Pekař¹³⁶, píše ve svém *Životě kněží tábořských*: „Lid nejhovadštější, nejlítější, tj. nejmstivější, morděřský, kacířský, násilný, ježto v něm není žádného milosrdenství ani spravedlnosti ani rozumu... Ó co zla všelikého způsobili, kteří zvrátili toto království, ještě nedávno nejspořádanější a slavné mezi ostatními, v neošklivější oligarchii a krvavou tyranii.“

„Kněží jejich sami vrhají se do bitev, předcházejíce jiné s tělem Páně, vybízejí k zabíjení lidí nevinných, k loupení, pustošení a požáru – to vše pak pokládají ne za hřích, ale za skutky Bohu milé, tvrdíce, že víra jejich je pravá víra katolická a že Bůh je s nimi, pomáhá jim. Tak i opakují, že vše činí z rozkazu božího, pro zákon Páně a hlásají lásku.“

Německý historik *Fridrich von Bezold*¹³⁷ ve své knize *K dějinám husitství* upozorňuje, že tyto tábořské násilnické zásady doslova

¹³⁶ Josef Pekař: *Žižka a jeho doba*, díl 1., Vesmír, Praha 1928.

¹³⁷ Fridrich von Bezold: *K dějinám husitství*, Knihovna Rozhledů, Praha 1914.

posvěcuje Žižkův vojenský řád z roku 1423, ve kterém Žižka a jeho následovníci prohlašují, že chtějí »ze všech neřádův trestati a bítí, trestáním honiti, mrskati, bítí, i zabíjeti, stínati, věšeti, topiti, páliť i všemi pomstami mstíti, kteréž pomsty na zlé slušejí vedle zákona božského, nižádných osob nevyjímajíce, ze všech stavů, mužského i ženského pohlaví«.

„Je pochopitelné,“ dodává k tomu von Bezold, „že takové věty, byť byly jen napolo prováděny, musely dát podnět k nejhorším scénám. Krvežíznivost a ukrutnost byly dlouho považovány za ostře vynikající známku všeho táboritství a na radikální husity hledělo se jako na *ďábly v lidské podobě*.“

Zajatci byli běžně upalováni, zajatí panoši věšeni jako zločinci; hrůzná je epizoda vystřelení zajatého kněze Sovy z praku; k nejstrašnějším masakrům patří hrozné vybití a vypálení města *Slaného*, kde byli konšelé a jiní měšťané hromadně upáleni v masných krámech, vyvraždění všeho mužského obyvatelstva v *Boskovicích*, *Letovicích*, *Mohelnici*, vyvraždění a vypálení *Duchcova*, vyvraždění *Chomutova*, kde byla dána milost toliko třiceti mužům, aby měl kdo pochovat mrtvé. To je jen zlomek husitského revolučního řádění.

Historik *Palacký*¹³⁸ nemůže si nepostesknout, že „všichni staří letopiscové neumějí při něm vypravovati, leda o ranách, které hrozný vůdce nepřestával zasazovati národu svému, v zuřivosti a ukrutnosti sám sebe převyšovav, nakonec chtěl zničit samotnou Prahu, o níž se zapřísahal, že nenechá kámen na kameni.“

„Ocitujeme se náhle v době, kde pod heslem náboženství a víry rozhostily se nešlechtnosti a hříchy, kde utuchla mezi lidmi láska, povzbuzeny náruživosti a vzteky, zaplašen pokoj a pořádek, spácháno hrůz a ohavností bez počtu, vyvolány boje a války neslýchané, povražděno lidu na statisíce, pobořeny hrady, vyvrácena města, popáleny vesnice, popleněny celé krajiny a obráceny v pustoty. Fanatismus nábožný protrhal všechny společenské svazky, vyvrátil starodávné základy státu, zničil utěšené květy nauk a krasoumy, zdivočil mysli a zmařil blahobyť obyvatelstva na dlouhý čas. Kdo pojme a obsáhne myslí, kdo popíše všechny zločiny a neřesti, všechny pychy a ukrutnosti, všecka utrpení, bolesti a křiky, pláče a úpění v palácích i v chatrčích té doby? *Národ český se beztrestně zpronevěřil a opřel se řádům církevním své do-*

¹³⁸ František Palacký: Dějiny národu českého, 3. díl, L. Mazáč, Praha 1930.

by: byloť mu nésti všechny strašné následky skutku takového a podnikati boje, o jejichž velikosti a krutosti nebylo ještě příkladu v dějinách světa.“

Jen Jáchym z Fiore nám podává klíče k pochopení tohoto strašlivého běsnění. Těmi klíči se otevřela další epocha dějin – epocha revolučního cyklu, trvajícího dodnes.

Hus ani husité v sobě nenesou nic kladného, tvůrčího, nového, láskyplného. Přinášejí jen rozvrat, trest, ničení, bolest a zkázu, tak jako všechny další revoluce, které po nich přišly, vždy rozsáhlejší, mocnější, drtivější.

Neuspěl-li středověk ve svém velikém pokusu, bylo to proto, že se nedokázal duchovně obrodit, i když ho k tomu vybízelo tolik pokojných reformátorů jako byl sv. Benedikt, sv. Bernard, sv. František – a naposled i veliký světec a prorok sv. Vincenc Ferrerský, onen *Anděl Apokalypsy* volající: „Lidé, bojte se Boha a vzdávejte mu čest, protože hodina soudu se přibližuje“ (Apok 14, 6-7).

A zde je zvláštní shoda: Právě v roce 1419, kdy svatý Vincenc Ferrerský zemřel, v Praze vypukla první novodobá revoluce, definitivně ukončující středověk, opět jeden svět, který duchovně nesplnil své poslání.

Žel, je to naše veliké národní neštěstí, že právě u nás musel vzniknout tento cyklus evropských revolucí, které jako Satanův nástroj začaly postupně rozvracet křesťanský sociální řád a začaly ho nahrazovat protikřesťanskou laickou společností – stále bezbožnější, materialističtější, sobečtější.

Toto neštěstí je nicméně v logice věci: Právě Praha byla tehdy středem posledního pokusu o rehabilitaci univerzální křesťanské republiky, a proto síly Zla právě zde shromáždily všechny prostředky a nástroje k jejímu rozbití.

Husitská revoluce: Pravdivý a děsný předobraz všech budoucích revolucí onoho velikého očištného cyklu, na jehož konci svět dnes stojí.

VEDENÍ SE ZMOCNIL HUMANISMUS

REVOLUCE POKRAČUJE

Vraťme se ještě na chvíli na závěr kostnického koncilu.

Císař Zikmund, tehdy ještě jako král Římský, v Kostnici po Husově odsouzení velice naléhal, aby okamžitě byly provedeny církevní reformy. Sám Palacký o tom píše, že se „nikdy neukázal tak velikým, jako v tomto rozhodném okamženi; jako by měl ducha věštícího, jako by věděl a cítil, že stál na rozhraní světadějinstva, že musel chránit potomstvo neřestí a pohrom nekonečných, stál v úmyslu svém pevný a nepohnutý, ačkoliv přívrženců (reformy) den ze dne ubývalo.“

Reforma provedena nebyla a přistoupilo se rovnou k volbě papeže – budoucího *Martina V.* Král Zikmund ho opět výslovně žádal, aby okamžitě začal s církevními reformami. Papež tak neučinil...

Následovala husitská revoluce.

Ale ani po ní se církevní hierarchie nevzpamatovala. Naopak, došlo k jejímu nejkritičtějšímu období celých křesťanských dějin:

Papežové ztrácející svůj duchovní vliv a autoritu začali vyhledávat světskou moc panovnickou, aspoň v omezeném rámci Itálie. A co horšího, sami se stali propagátory antického, po výtce pohanského humanismu. *Mikuláš V.* (1447–55) udržoval čilé styky s novoplatónskou akademií v Římě, *Pius II.* (Aeneas Silvius Piccolomini, známý i u nás, neboť osobně navštívil Tábor), byl proslulým humanistickým spisovatelem. Řada papežů projevovala náklonnost k jinověrcům a humanistům podezřelým z hereze.

Přičtěme k tomu špatný život tehdejších papežů, z nichž ně-

kteří měli vlastní početné rodiny: *Pius II.* dvě děti, *Inocenc VIII.* sedm dětí, neblahý *Alexandr VI. Borgia*, který byl kardinálem od svých 4 let, měl šest dětí, z nich Cézar se stal opravdovým netvo-rem. *Pavel III.* ze svých vnuků nadělal kardinály.

Jakou prestiž mohli mít tito papežové, muži tohoto světa, politikové, stavitelé, humanisté, jen ne Boží sluhové?

A tak za sto let po Husovi, kdy se císař *Karel V.* snažil, podobně jako předtím *Karel IV.*, obnovit univerzální křesťanské císařství, nicméně také neúspěšně, přichází *Martin Luther* (1483–1546) se svými nábožensko revolučními tezemi, které v roce 1517 přibíjí na chrámové dveře ve Wittenberku. Za tři roky nato je Římem odsouzen, ale není to už nic platné, severní země se trvale stávají protestantskými.

Luther, to byla autorita sama: považoval se za proroka a byl přesvědčen, že má velké poslání:¹³⁹

„Ten, kdo nepřijímá mou autoritu, nemůže být spasen. Neboť je to doktrína Boží a ne moje; v čehož důsledku můj soud je soudem Božím a ne mým,“ prohlásil v roce 1522.

Lutherovo heretické učení obrací Kristovu křesťanskou doktrínu na hlavu a je především popřením dosavadního křesťanského pojetí lidské svobody. Podle něho prvotní hřích zasáhl člověka tak hluboce, že ať se snaží jakkoliv, všechno jeho konání je tímto hřichem tak poznamenáno, že každý, třeba i sebelépe zamýšlený skutek nese v sobě zlo. Padlá lidská přirozenost je nevléčitelně zkažená a neschopná jakéhokoliv dobra. Člověk se tedy nevykupuje dobrými skutky, kterých vlastně ani není, ale pouze a výhradně vírou. Z čehož plyne, že moje jednání je na mé víře nezávislé, a mohu tedy konat zlo, jaké chci, a třeba programově, a přesto, mám-li víru v Boha, budu spasen.

Ale toto pojetí prvotního hříchu vede i k popření lidské svobody; Bohem jsou spasení i zavržení *předem předurčení* (predestinováni); mám-li tedy být jednou zavržen, nic mi nepomůže, snažím-li se vést dobrý život.

Aktivní tvůrčí spolupráce člověka s Bohem, usilující o budoucí účast v Boží Nebeské obci, nemá tedy smysl, neboť *člověk se svými dobrými úmysly a skutky nevykupuje.*

Touto doktrínou Luther otevřel dokořán dveře bezuzdnému a bezohlednému protestantskému aktivismu, jehož důsledky se

¹³⁹ Viz publikaci: Jacques Maritain: Traja reformátori, Spolek sv. Vojtecha, Trnava 1947.

později měly projevit zejména v hrubém pragmatismu amerického kapitalismu.

Ale Luther jde ještě dál: člověk po pádu má i zkažený rozum. Dle něho je rozum *ďáblou* prostitutkou (die höchste Hure die der Teufel hat); může se nejvýš rouhat a zneuctívát slova i díla Boží. Proto člověk nemůže ani vybudovat pravdivé teologické učení, neboť to je pouhým dílem zkaženého lidského rozumu, který na tomto světě není schopen poznávat Boží zákony a rozlišovat opravdové dobro a opravdové zlo, a proto je v přímém protikladu k víře. Luther tedy opovrhne i scholastickou teologií a zavrhuje i sv. Tomáše Akvinského; pařížská univerzita je mu „*matkou všech omylů*“.

A konečně: pro člověka není směrodatný ani Boží zákon. Desatero přikázání mělo původně brzdit přemíru neřestí, ale ve skutečnosti má člověku pouze ukazovat, do jaké míry je pokažen dědičným hříchem. Proto tedy ani není vhodné a správné ho šířit jako závaznou normu.

To už je ovšem původní Kristovo učení obráceno skutečně naruby. Proč Luther dospěl k těmto závěrům, pochopíme z jeho osobního života, v němž podléhá nevázané smyslnosti a požívačnosti a touze po společenském úspěchu, přičemž není schopen se ukáznit a marně bojuje proti svým chťičům. Přiznává se, že se přestává modlit, a tak upadá do všech lidských slabostí. V důsledku toho ruší celibát a kláštery, žije s bývalými jeptiškami, bezuzdně pije, vede zhýralý život uprostřed německých šlechticů.

Život světce, po němž jako mladý augustiniánský mnich toužil, je nad jeho síly, ale místo aby se ke svým slabostem přiznal a v pokoře toužil po nápravě, svou neschopnost vzdorovat žádostem těla povýší na teologické dogma.

Německo, které už tehdy bylo upadlých mravů, tyto Lutherovy názory doslova demoralizovaly. Vytvořilo se zhýralé prostředí, v němž kdekdo toužil po smyslných požitcích, přičemž morální rozklad nezachvátil jen horní společenské vrstvy, ale rozšířil se i mezi měšťanstvem a na venkově.

A k tomu všemu Lutherovo učení zároveň rozpoutalo i téhož ničitelského ducha jako předtím učení Husovo. Luther už v roce 1523 prohlašoval: „Všechny katedrály a všechny ohavnosti tohoto druhu... by měly být úplně zničeny nebo opuštěny.“ A v roce 1545:

„Chtěl bych vidět v ohni všechny kazatelny s kláštery, kapitu-

lami a kaplemi a chtěl bych, aby se to všechno rozpadlo v popel a prach."¹⁴⁰

A skutečně – v selské válce, která vypukla v letech 1524–25, za pouhý rok sedláci vypálili 300 kostelů a 1 000 zámků.

Lutherovu bludnou nauku o lidském předurčení domyslel další náboženský revolucionář a heretik *Jan Kalvín* (1509–1564): Ne my a naše svobodná vůle, ale Bůh je původem všech našich dobrých i špatných skutků, neboť Bůh předem o každém z nás rozhodl, zda bude spasen či zavržen. Člověk jen vyplňuje tento Boží úradek, a tedy není svoboden, protože všechno, co koná, koná z dané nutnosti.

Společně s Lutherem Kalvín tvrdí, že pouze práce je Bohu příjemná činnost, řeholníci jsou tvorové zahálčiví, a tudíž neužiteční. Vše ve společnosti má směřovat k obchodu, hospodaření, spornosti. Umění a přepych jsou neužitečné, neboť vedou ke zbytečnému utrácení. Bohatství se tak stává po vzoru starozákonní Izraele „Božím požehnáním“.

V Ženevě Kalvín zřídil cosi jako starozákonní protestantský stát, kde každý občan žil pod přísným dohledem. Kalvín zavedl krutou inkvizici; Blažej Ráček¹⁴¹ uvádí, že „v městě, jež mělo asi 15 tisíc obyvatel, bylo jen ve čtyřech prvních letech zatčeno 800 – 900 osob, 76 vypovězeno, 58 sřato, oběřeno, upřleno nebo rozřtvrceno, někteřř dokonce pro pouhě podezřření, přičemž na nich ani opětovným muřením na skřipci doznřní viny nebylo vynuce-no“.

Lutherova a Kalvínova náboženská revoluce nebyla jedinou pohromou. V roce 1533 anglický krřl *Jindřich VIII.*, kdymž vymřhal marně na papeži souhlas k rozvodu s *Kateřinou řpanělskou*, se prohlřsil se souhlasem povolného domřciho duchovenstva za jedinou hlavu anglické cirkve. Od tě doby byl styk s Řřmem zakřzřn a vrchním zřkonodřrcem v cirkevních vřcech se stal parlament.

První Jindřichovou oběřř se stal onen zřnřmý *sv. Thomas More*, lord kanclěř, kdymž odmřřtl přerušřt styky s Řřmem a sklonřt se před novou hlavou cirkve. V roce 1535 byl uvězněn v londřnském Toweru a řřtat. Tak bylo ř v Anglii zahřjeno nové pronřsledovřnř cirkve: Vřech 1200 klřřřterů bylo zruřeno a jejich majetek

¹⁴⁰ Citovřno dle publ. Guy le Rumeura: *La Rėvolte des Hommes et L'Heure de Marie*, 792 90 Argenton – L'Eglise 1981.

¹⁴¹ Viz cit. Cirkevnř dějiny.

zabaven, katoličtí odpůrci popraveni – mezi nimi 2 kardinálové, 18 biskupů a téměř 600 kněží.¹⁴²

Třetím ohniskem rozvratu se stalo Nizozemí, kde se místodržitel *Vilém Oranžský*, podporovaný bankéřskými kruhy, postavil do čela odporu proti katolické španělské vládě. Došlo ke vzpouře a k rozdělení země na katolickou Belgii a protestantské Holandsko, kde se ujalo kalvínství, když předtím byly i zde zpusťošeny chrámy a kláštery.

Tak se stavba univerzální křesťanské republiky začala rozpadat. Lutherovi či Kalvínovi byl její duchovní svět zcela cizí; podle nich se naopak máme pevně zabydlet v tomto hmotném plánu země.

A tak německé, švýcarské i anglické formy protestantismu vedly logicky ke kapitalismu, tj. k formě společnosti, kterou už neovládají zákony ducha, ale peněz.

Ten se především etabloval v Nizozemí a vzápětí v Anglii, aby tam vytvořil politické režimy nového typu založené na „*společenské smlouvě*“ lidí a nezávislé na panovnících pomazaných z Boží vůle.

Další živnou půdou těchto proměn se po intelektuální a kulturní stránce stala renesanční Itálie, jejíž myšlení silně ovlivnili byzantští emigranti, směřující od konce 14. století především do Florencie, tehdejšího hlavního města bankovníctví, kde byli vydržováni *rodem Medicejských*, bankéřů evropského významu.

Florencie byla tehdy oligarchickou republikou, kde *Jan Medicejský*, bankéř papeže Jana XXII., zřídil loutkovou vládu rady o 200 členech. Medicejští měli výrazný sklon k uměleckému mecenášství, jímž se stali v dějinách umění slavnými. Prvním opravdovým sběratelem a mecenářem z nich se stal *Kosma Medicejský* (1389–1464); to on založil první *platónskou akademii*, kterou mu vybudoval byzantský intelektuál *Georghios Gemistos* řečený *Phéton*, šířitel Platónova díla a zakladatel tajné heretické společnosti. Jeho nástupce *Marsile Ficin* vytvořil ve Florencii heretické intelektuální prostředí, kde byly studovány a propagovány nejrůznější náboženské a filozofické doktríny včetně novoplatonismu, gnose a astrologie.

Tento proces tříštění křesťanské jednoty, měl zvláštní kontra-

¹⁴² Viz Jean Lombard: *La face cachée de l' Histoire moderne*, Rivadeneyra S.A., Madrid 1984.

punkt v procesu objevování nových zámořských krajín a v poznávání naší země v její úplnosti.

Tak byl v 15. století zahájen proces integrace země a evangelium bylo postupně hlášáno po celém světě.

Úkol objevovat neznámé země připadl převážně Portugalcům. V roce 1486 *Bartolomeo Diaz* dospěl ke konci tehdejšího světa – k jihoafrickému *Mysu Dobré naděje*. Jeho následovníci mys obepluli, a tak se roku 1498 *Vasco de Gama* dostal až do Indie a v roce 1521 další portugalský mořeplavec *Fernando Magalhaes* objevil Filipíny. Zároveň v roce 1492 *Kryštof Kolumbus* objevil Ameriku: Christopher Colombo – Nositel Krista – na křídlech holubice, Ducha Svatého. Konečně v roce 1605 objevili Holanďané Austrálii.

Za objeviteli, novými dobyvateli, dobrodruhy a osadníky vzápětí přicházeli katoličtí misionáři a novými formami evangelizovali pohanská území. K nejslavnějším postavám nejúspěšnějších misionářů všech dob patří *sv. František Xaverský* (1506–1552), který svou misijní práci započal v hlavním městě Přední Indie Goye, postupně navštívil celou řadu ostrovů – Ceylon, Sumatru, Javu, Celebes a v roce 1549 se dostal až do Japonska.

Podobně tomu bylo i v Americe, kde např. Mexiko, sotva Hernandem Cortezem s jeho 550 muži v roce 1519 dobyté, vzápětí – za pouhých pět let – přijeli evangelizovat první španělští misionáři.

Evropská revoluce však mezitím pokračovala.

Celé 16. století bylo ve znamení náboženských rozporů ve střední Evropě, hlavně v Německu, takže císař *Karel V.* neměl chvíli pokoje, a to i díky revnivosti Francie, která nerada viděla rozvoj rakouských Habsburků a spojovala se proti nim i s protestanty. A k tomu vzrůstalo nebezpečí *tureckého tlaku*, který byl stále hrozivější, vždyť Turci se v roce 1529 dostali až k Vídni.

Evropa se tak stala zemí trvalých nepořádků, vyvolaných nepořádky duchovními; katolická jednota byla nenávratně ztracena: po mnoha neúspěšných jednáních byl nakonec jako kompromis v roce 1555 přijat *náboženský mír augšpurský*, podle něhož základem náboženského pořádku byl *princip teritoriální*, tj. zásada, že vyznání neurčovalo obyvatelstvo, ale vrchnost podle hesla *cuius regio, eius religio* – *čí země, toho náboženství*. Tuto zásadu začala německá protestantská knížata provádět tak důkladně, že katolicismus v jejich državách zcela vymizel, zatímco Habsburkové byli v této věci tolerantní a začali ji důsledně uplatňovat až po Bílé hoře.

Vidíme, že od dob husitských, z nichž se nikdo nepoučil, se v Evropě už napořád objevovala ohniska revolucí. K velkému výbuchu však došlo v roce 1618 opět v Praze v důsledku známého stavovského povstání. Došlo k tomu takto:

Císař *Rudolf* nebyl schopen oponovat tlakům protestantských stavů, které se nadto spojily s jeho bratrem *Matyášem*, takže byl nucen se koruny vzdát a Prahu, kterou předtím proklel, opustit. Ale ani nemocný *Matyáš* situaci už nezvládl a protestantské stavy, spoléhající na pomoc evropských protestantských států, svolaly do Prahy na květen 1618 obecný sjezd evangelické strany, a to proti císařově výslovném zákazu. Z návodu českých, ale i německých vůdců (mezi nimiž byl např. Thurn, Šlik, Fels, Hohenlohe a Anstalt), došlo ke známé, v pořadí už druhé defenestraci – tentokrát českých místodržitelů Slavaty a Martinice, přičemž v červnu 1619 zvolil sněm za českého krále Fridricha Falckého, kalvína, náčelníka německých protestantských knížat.

Císař *Ferdinad II.* však energicky uchopil situaci do rukou a 8. listopadu 1620 svedl na Bílé hoře bitvu trvající pouhou hodinu, kterou definitivně protestantské stavy porazil, a tak Čechy zachránil pro katolicismus. A je k věčné hanbě Fridrichově, že následujícího dne z Prahy zbaběle uprchl. Směšná bitva však přesto měla nedozírné následky, neboť „povstání české bylo pouze prvním jednáním prudkého zápasu nábožensko – politického, který otrásal Evropou celá tři desetiletí, když hned roku 1621 se válka přenesla do Němec“¹⁴³.

Střední Evropa, zejména Německo a české země, byly touto třicetiletou válkou tak zpustošeny, že jejich hospodářský a kulturní život byl na dlouho ochromen. Počet obyvatel Čech se snížil ze 2 milionů na 1 milion a obyvatel Moravy z milionu na pouhých 300 tisíc.

Mírem vestfálským z roku 1648 byla Evropa už trvale rozdělena. Nadále platila augšpurská náboženská úmluva, kterou tentokrát začala uplatňovat i katolická strana, reprezentovaná císařem Ferdinandem II.. Tak byla západní a střední Evropa rozdělena do dvou duchovních sfér vzájemně od sebe duchovně izolovaných, a tak vlastně svým způsobem vznikla první *železná*, byť jen duchovní opona.

Velkými změnami začala procházet i samotná státní struktura.

¹⁴³ Viz Bidlo, Dobiáš, Šusta: Všeobecný dějepis, díl 2., Historický klub, Praha 1947.

*Roberto de Mattei*¹⁴⁴ ji charakterizuje takto: „Až do 16. století všechny konstitutivní národy Evropy žily v jednotě jedné víry a jediné koncepce světa. Veřejné právo spolu s jazykem, latinskou liturgií a scholastickou filozofií spolupůsobí na vytvoření této jednoty v různosti. Triáda jediného náboženství, impéria a práva jako by shrnovala tuto skutečnost současně jednotnou a mnohobličnou.“

Právě tato jednotota začala být ztrácena, i když podle Roberta de Mattei středověké instituce dlouho přežívaly, proměnila se však vládní forma – vznikly velké absolutistické monarchie.

Protestantské a humanistické tendence vedly i k novému pojetí politického uspořádání Evropy. Na místě univerzální republiky křesťanů, kde císař a papež dbali jako nejvyšší autority o pořádek, vznikly velké samostatné státní celky, v nichž jediná autorita vychází pouze a výhradně z jejich moci, tj. vojenské síly. Tak vznikl princip tzv. *rovnováhy sil*, který se stal novým mezinárodním právem. Princip výhradně hmotný.

Právě westfálský mír ratifikoval v Evropě nejen ono její duchovní rozdělení, ale i tento politický princip rovnováhy, a tak myšlenka středověké křesťanské republiky byla definitivně zlikvidována.

VZNIK KAPITALISMU

Úspěch reformace změnil v Evropě výrazně i její sociální poměry. To ona vytvořila předpoklad ke vzniku kapitalismu, jímž lze v jeho první fázi označit především snahy o koncentraci peněžních prostředků, později podmiňujících i následnou technickou revoluci.

Motorem kapitalismu jsou především banky. Budování jejich evropské sítě však šlo teprve souběžně s postupným zrovnoprávněním židovských menšin, žijících v diaspoře po onom osudném zničení Jeruzaléma v roce 70 po Kr..

Ve středověku byly Židům největší evropské státy uzavřeny¹⁴⁵: V roce 1290 je ze země vypudila Anglie, v roce 1394 Francie a podobně tomu bylo i v mnoha velkých německých městech. V druhé polovině 15. století byli Židé vypuzeni i ze Španělska, potom

¹⁴⁴ Roberto de Mattei: *La souveraineté nécessaire*, F.X. du Guibert, Paris 2000.

¹⁴⁵ Podle cit. díla *La face cachée de l'histoire*.

i z Portugalska. Uchylovali se prozatím do Maroka a Alžíru, ale po vyvrácení Byzance roku 1453 se jim otevřel Cařihrad a Turecko.

Španělští Židé, kterým se říkalo *sephardim* a z nichž pocházela řada filozofů, vědců, astrologů a kabbalistů, si v Cařihradě vytvořili základnu operací nejen proti Španělsku, ale proti římskému císařství a křesťanství vůbec; odtud začali výrazně ovlivňovat evropské události, neboť ve svých rukou soustřeďovali obrovské bohatství, a to přes všechny ztráty, které utrpěli emigrací. Stali se i finančníky sultánů; to z jejich prostředků bylo vybudováno i ono veliké turecké loďstvo, které bylo v r. 1591 poraženo v bitvě u *Lepanta*.

Brzo ovládli i italské bankovníctví a velmi rychle si uvědomili, jaký význam má vynález knihtisku pro ovlivnění a šíření svobodomyšlných humanistických názorů, a tak financovali i první síť tiskáren.

Po vítězství holandské revolty, v níž Viléma Oranžského finančně podporovali, mnozí z nich odešli do Holandska a usadili se zejména v Amsterdamu a během krátké doby z tohoto obyčejného tržiště obilí vytvořili centrum moderního kapitalismu a významnou finanční velmoc.

Tato nově vzniklá finanční oligarchie začala kontrolovat všechny koloniální obchod a pustila se i do osidlování Nového Amsterdamu – pozdějšího New Yorku, přičemž holandský Amsterdam začala nazývat *Nový Jeruzalém*. Navázala styky i s Cromwellem a žádala o svolení k imigraci do Anglie.

Tato oligarchie financovala nejen dům Oranžský, ale i pokladny suverénů anglických, pruských a saských a svůj vliv postupně rozšiřovala i v Rakousku a Americe.

Židé neměli ruce svázané křesťanskými příkázáními a ohledy, a tak se stali pány obchodu a financí v celé Evropě, tak jak ve starém světě jimi byli Řekové a Féničané. Zavedli řadu nových finančních forem a zcela nové bylo i to, že tradiční obchodní zvyklosti, založené na stanovení cen odpovídajících určité kvalitě, změnili v neúprosnou honbu za pouhým ziskem. Ceny začaly být stanovovány podle zákona poptávky a nabídky a rychle byly všude zaváděny praktiky, do té doby považované za nečestné: obchod s náhražkami, brakem, zmetky a šmejdem a bazary se vším možným zbožím, což všechno unikalo kontrole cechů a bylo jednou z příčin jejich zániku.

Tato kapitalistická finančnícká revoluce, již na svět pomohla

reformace, se brzo odrazila i v oblasti společenské a politické. Od poloviny 17. století dosáhli Židé v Holandsku takového postavení, že právníci si vzali za vzor k sestavení holandské ústavy zákony staré Izraele, založené na ideji *smlouvy* mezi jedincem jako abstraktním občanem na jedné straně a státem na druhé straně, myšlenke do té doby křesťanství zcela cizí.

Politický systém, který se v Holandsku ustavil, se jevil jako velice liberální, ale liberálním byl jen zdánlivě: ve skutečnosti všechnu moc měla úzká vrstva finanční oligarchie, vládoucí vším, počínaje armádou a správou obcí konče.

Za této situace reformace, propojená s bankéřskými kruhy, mohla výrazně upevňovat své mezinárodní postavení. A když i sám Kalvín, jinak přísný puritán, se ukázal velmi shovívavým v ekonomických otázkách, když zrušil zákaz lichvy a půjčky na úrok, místo duchovních vztahů nastoupily vztahy ekonomické a začalo se usilovat o hmotnou prosperitu a produktivitu. To ovšem bylo něco úplně jiného, než na čem spočívalo křesťanství; od těch dob se začalo všechno měřit jen ekonomickým metrem.

Celý tento společenský systém byl posléze uveden do Anglie, připravované na něj už dřívější odtržkou od Říma. Ke sblížení s Holandskem došlo už za panování královny Alžběty.

Brzo se sem přenesla i samotná revoluce, a když v roce 1642 vznikla občanská válka, skončivší porážkou a popravou krále *Karla I.*, vlády se ujal náboženský fanatik generál *Oliver Cromwell* (1599–1658).

Tento neblahý násilník v mnohém připomíná našeho Jana Žižku, který jako by byl jeho předobrazem. Stejně jako Žižka i Cromwell, muž železné vůle a strašlivé odvahy, bezmezně krutý a vždy dosahující svého, zfanatizoval své bojovníky eschatologickými hesly a byl přesvědčen, že jeho vojsko je *vojskem Božím* a že vybuduje „tisíciletou říši“, zatímco nastolil krvavou totalitní diktaturu. Jejím projevem byly zejména masakry v revoltujícím Irsku; Cromwellovo strašlivé řádění zde opět připomíná Žižkovu zběsilost: v některých městech byly vyvražděny i dvě třetiny obyvatel, půda zkonfiskována, mnoho lidí deportováno a vězni prodáváni do otroctví.

Vzápětí vzniklo i hnutí extrémistického komunismu, žádající zespolečenštění půdy, zrušení peněz a rozdělení hmotných statků. Tyto chiliastické myšlenky dosahovaly v roce 1649 tak hrozi-
vých rozměrů, že je Cromwell byl nucen krvavě potlačit.

Cromwell se nespokojoval jen s vládou v Anglii: chtěl kolem sebe vytvořit unii protestantských států, což se mu však nepodařilo, přestože Holandsko souběžně podněcovalo revoluci i ve Francii. Tehdy došlo k jednáním s francouzským kardinálem *de Retz* a partyzány *prince Condé*, a bylo dohodnuto, že francouzské město Bordeaux s početnou obcí jinověrců povolá do země na pomoc Angličany. Tato tzv. *Fronde* však ve svém podniku neuspěla, a tak byla pro tentokrát ještě Francie revoluce uchráněna.

Toto vše se odehrávalo na sklonku třicetileté války a v období těsně po westfálském míru, a tak pozvolna doznívala revoluční vlna 17. století, která vlastně měla svůj počátek roku 1618 v Praze.

V Anglii dílo revoluce po krátkém oddechu za vlády *Karla II.* a prokatolického *Jakuba II.* dovršil *Vilém III. Oranžský*, který získal pro tento úkol všestrannou pomoc Holandska, a tak po svém vítězství v r. 1689 Anglii otevřel jinověreckým imigrantům, kteří ji doslova zaplavili.

Teď se teprve finanční kruhy v Anglii etablovaly v plné šíři, přičemž proslulá londýnská burza se stala centrem největších světových spekulací.

Vládní a obchodní kruhy začaly žít ve velmi úzké spolupráci; tento typ společenské vlády začal být uznáván jako model *liberální demokracie* a jako takový byl propagován po celé Evropě. Sám *Vilém III. Oranžský* zahájil onu známou bezmocnou vládu anglických panovníků, omezených „smlouvou“ s parlamentem. Tak se Anglie změnila v pouhé konstituční a parlamentní království.

Ideologem nového režimu se stal filozof *John Locke* (1632–1704), *Vilémův* ohbájce a oblíbenec; ve svém *Pojednání o vládě* z r. 1690 vychází ze *smlouvy*, jež se stala vůdčí politickou myšlenkou protestantského světa a na níž později budoval svou teorii i *J.J. Rousseau*. *Locke* se stal i hlasatelem zvláštního typu náboženské tolerance: rozšířil ji na židy a mohamedány, zato katolíky postavil mimo zákon; sloužit katolickou mši a vyučovat děti katolickému náboženství se trestalo vězením.

Právě v této době vlády *Viléma III. Oranžského* v Anglii vznikl moderní úvěrový systém, na jehož základě banky vytvářejí svoje vlastní prostředky „*ex nihilo*“. Francouzský publicista *Gaston Bardet*¹⁴⁶ upozorňuje:

„Odtud pochází ona příslovečná magická moc bank. Banky

¹⁴⁶ *Gaston Bardet: Demain, c'est l'an 2000, Jacques Petit, Angers 1958.*

tvoří a ničí nejen měnu, ale i podnikání. Provokují boomy i umělé krize, období konjunktury i nezaměstnanosti. Jsou pány ekonomických cyklů. Jejich moc je neotřesitelná a nezávislá na tom, která politická strana právě vládne. Banky postupně koncentrují všechno bohatství do svých rukou a ožebračují národy.“

Tak tedy vznikl kapitalismus a nepřátelé katolické víry začali usilovně hledat i svoje vlastní politické vyjádření této nové situace. A samozřejmě ho našli.

NOVÉ POLITICKÉ MODELY

Už renesance začala připravovat politické modely pro nové společenské uspořádání. Díky vynálezu knihtisku se nové myšlenky šířily velmi rychle zejména z novoplatonských akademií, které byly po vzoru florentské akademie zakládány po celé Itálii, a tak bylo starověké pohanské myšlení opět uváděno do evropského kontextu. V jeho důsledku náboženské myšlení křesťanské univerzální jednoty v Kristu začalo být zatlačováno ryze pozemským politickým myšlením antického Řecka a Říma.

Humanismus neznamenal jen lásku ke starým kulturám, ale především obnovu názorů, dle nichž ústřední místo v obci nepatří Bohu, ale člověku, neboť dle starořímského architekta *Vitruvia* právě *člověk je měřítkem všech věcí*. Proto byly studovány nejen literární a filozofické, ale i politické spisy, a to především Platónova *Ústava*¹⁴⁷ a Aristotelova *Politika*.¹⁴⁸

Představy o ideální obci měly ve starém Řecku bohatou tradici. Už v 6. století př. Kr. se filozof *Pythagoras* odebral se svými žáky do jižní Itálie a v *Krotoně* založil obec podle svých teoretických představ.

Nejznámějším ideálním modelem lidské pospolitosti je Platónova *Callipolis*¹⁴⁹; z této koncepce vycházejí všichni další autoři. K modelu ideální obce dovedla Platóna nespokojenost s existujícími řeckými ústavami, a proto do čela své ideální obce staví filozofa a samotnou společnost uspořádává do tří tříd: nejnižší třídu tvoří *výrobci* – řemeslníci, rolníci, obchodníci, vyšší třídu *bojovníci*, zajišťující bezpečnost obce, nejvyšší třídu *správcí*. Hranice

¹⁴⁷ Platon: *Ústava*, Jan Laichter, Praha 1921.

¹⁴⁸ Aristotelova *Politika*, J. Otto, Praha 1895.

¹⁴⁹ Viz Platonův spis *Ústava*.

tříd jsou otevřené, protože se do nich člověk zařazuje na základě osobní zdatnosti. Vlastnické vztahy jsou zrušeny a všechn majetek včetně žen je zespolečenštěn. Velký důraz je kladen na výchovu. Celý život je regulován přísnými opatřeními. Ideově jsou občané řízeni státním náboženstvím. Obec je vlastně jediný člověk, individualita je smazána, nahrazena občanem.

Tak se zrodil teoretický model socialistického a lze říci, že i komunistického státu; v renesanci, studující a znovu uvádějící do novodobého evropského dění antické myšlenky, tento model byl horlivě napodobován a rozváděn v různých variantách. Myšlenka ideální obce se rozrostla do velkého množství literárních děl, často zpracovávaných románově a vyprávění o neznámé zemi *Utopii*, obývané šťastnými lidmi, se stalo módním žánrem. Všechny ideální obce září štěstím, mírem a spravedlností. Téměř všechny jsou malými městskými republikami, ve kterých vládne dokonalá symetrie společenská, právní i stavebně technická. K takovým dílům patří např. *Utopia* (1516) od *Thomase Mora*, nespravedlivě popraveného anglického lorda kancléře, a *Nová Atlantis* (1627) od už zmíněného *Francise Bacona*.

Snad nejproslulejší z nich je koncepce heretického, plných dvacet let vězněného dominikánského mnicha *Thomassa Campanelly* (1568–1639) *Sluneční stát*¹⁵⁰, vycházející bezprostředně z modelu Platónova a zdůrazňující a domýšlející jeho komunistické tendence do uceleného systému komunistického společenství majetku i žen, opírajícího se o složitý soubor zákazů a nařízení a pracovní povinnost pro všechny.

Vrchním vládcem je kněz, nazývaný *Campanellou Hoh*, jakýsi metafyzik.

Campanella vymyslel i zákon *na ochranu republiky* a systém kolektivní denunce: „Všichni občané se v tajné zpovědi... zpovídají úředníkům, aby očistili jejich duše a zároveň poznali, které hříchy mezi lidem se často přiházejí. Potom se sami úředníci vyznávají ze svých hříchů nejvyšším třem velmožům a zároveň však i z cizích hříchů, obzvláště z těžších hříchů a státu škodlivých. A ti sami se vyznávají samému *Hohu*, který podle toho tak pozná, které druhy hříchů řadí ve státu.“

Kapitolou samou pro sebe je státní náboženství. Není jím křesťanství, ale jakási syntéza orientálních doktrín: „*Hohův* obřad a modlitby se uchovávají jako velké tajemství... Mají v úctě slun-

¹⁵⁰ Thomasso Campanella: *Sluneční stát*, Jan Laichter, Praha 1934.

ce a hvězdy jako věci živé... Jako přirozené počátky všech pozemských věcí uvádějí dvě příčiny, a to slunce jako otce a zem jako matku. Svět je obrovský živočich a my žijeme v jeho břiše.“

Tak zejména Platón a Campanella opět uvedli do novověkých dějin pohanský mýtus o ideální obci; to právě tento mýtus postupně začal zatlačovat křesťanské sociální názory a do společenského života vnesl prvky, které jsou křesťanské společnosti zcela cizí: zespolečenštění všech statků včetně žen, dohlížitelství státu, vytvoření státních institucí přebírajících poslání rodiny, pořádek udržovaný nátlakem.

Všechny tyto tendence náležitě zhodnotilo a do systémů převedlo až následující *století světla*. Dodalo i *motor dějin* svou teorií *společenského pokroku*.

Myšlenka postupného zdokonalování lidské společnosti byla vůbec základní ideou osvícenského humanismu. Mohli bychom ji nazvat *uzemněnou eschatologií*, tj. eschatologií zbavenou duchovně náboženského obsahu a pojatou jako ryze lidský dějinný projekt, směřující ke šťastné pozemské budoucnosti, kterou si různí autoři představovali sice různě a naznačovali k jejímu dosažení i různé cesty, ale všichni se přitom shodovali v jejím cíli, jímž měl být výsledný *pozemský ráj* šťastného lidstva.

Myšlenka pokroku současně do dějin vnáší i politickou akci, jež má svět měnit a přetvářet k lidskému obrazu. Svět se stal objektem dobývání a pravda je nahrazena silou potřebnou k tomuto dobývání a přetváření. Tak se zrodil faustovský člověk, který oproti předchozím zásadám vycházejícím z metafyzického řádu, staví pragmatické zásady konkrétního prospěchu bez ohledu na mravnost, tak jak je definoval Machiavelli.

Jako první myšlenku pokroku naznačuje *F.M. Voltaire* (1694–1788), který ve svém *Eseji o mravech* (1756) oproti dosavadním teologickým výkladům tvrdí, že posledním cílem, a tedy smyslem dějin, je osvěta a vláda rozumu na zemi.

Tuto myšlenku hlouběji rozvedli zrovna dva další francouzští osvícenci současně:

Byl to především *Jacques Turgot* (1727–1781), podle něhož člověk se liší od zvířete pokrokem. Kulturní zisky se přenášejí z generace na generaci, a tak se rozmnožují. Nejvýrazněji se to projevuje v lidském poznání, v němž Turgot rozlišuje tři stadia: prvním údobím, jímž lidstvo prošlo, je údobí náboženské, dnes lidstvo přechází do druhého stadia – údobí filozofických speku-

laci, aby v budoucnu dospělo ke stadiu třetímu, jímž je poznání vědecké; to už zcela vytlačí náboženství i metafyziku a bude opřeno výhradně o matematiku a přírodní vědy.

Druhý významný teoretik pokroku – *M.J.A. Condorcet* (1743–1794) dělí vývoj lidstva do deseti údobí; jednotlivé epochy – s výjimkou středověku, který byl dobou zpátečnickou – směřují stále výš až k epoše poslední, která připraví opravdu zralou intelektuální a morální kulturu. Její ideovou podstatou bude vědecké poznání, na němž bude vybudována racionální technika. Morálku i politiku stanoví věda za pomoci matematiky. Dosud je k tomu největší překážkou náboženství, a proto je nutno člověka převychovat a zbavit předsudků a pověr. Věda tedy učiní lidi lepšími, a proto je nutno vzdělávat všechny lid. Vědecký pokrok dovede ke zrození zcela nového člověka, zbaveného těžké práce a téměř nesmrtelného.

Tyto teorie pokroku šly ruku v ruce se souběžně rozvíjenou *vědeckou ideologií* směřující k teorii *evolucionismu*, jak jsem o tom už podrobně psal hned v první kapitole.

Humanistickou teorii pokroku rozpracoval do systému filozofie dějin už zmiňovaný *J.H. Herder*,¹⁵¹ podle něhož v pozemském tvorstvu vládne stoupavá řada forem a sil: „Naše humanita je pouhým poupětem budoucího květu.“ Lidstvu je určeno, aby prošlo mnoha kulturními stupni a mnoha změnami; trvalost jeho blahobytu je však podstatně a výhradně založena na rozumu a spravedlnosti. Lidstvo dozrává a stárne, mladistvé doby naivního starého Řecka jsou nenávratně pryč. Nikdy se proud nevrací ke svému prameni. Lidskost je účelem lidské přirozenosti, a člověk si proto má zaříditi svět podle svého a využít všech svých schopností. Lidé umírají, lidstvo však je nesmrtelné. Jeho hlavní majetek, využití jeho sil, rozvinutí jeho schopností, je statek všeobecný a trvalý a musí přirozeně růst při pokračujícím užívání. Samotnou revoluci Herder zásadně neodsuzuje: „Mašinerie revolucí mě nezmylí: je našemu rodu nutná, jako vlny proudu, aby se z něho nestal stojatý močál. Omlazuje se stále ve svých postavách, vzkvétá génus lidskosti a pokračuje vždy dál v národech, generacích a rodech.“

Humanismus si souběžně hledal i svoje politické vyjádření.

¹⁵¹ Viz cit. dílo: Vývoj lidskosti.

Jeho otcem se stal *Jean-Jacques Rousseau* (1712–1778), který svoje názory shrnul ve dvou proslulých rozpravách – *O původu a základech nerovnosti mezi lidmi* a *Společenská smlouva*¹⁵². Podle nich člověk žil kdysi v rajske nevědomosti a byl svazován jen vzájemnou fyzickou nerovností. Postupným sebeuvědomováním se tato jednoduchá a přirozená nerovnost počala měnit v nerovnost daleko složitější a nepřirozenější: první etapou bylo ustanovení zákona a vlastnického práva, druhou tvorba institucí a vlády, třetí a poslední pak proměna zákonodárné moci v moc násilnou. První etapou byl ustanoven stav chudého a bohatého, druhou stav mocného a slabého, třetí pak stav pána a otroka; to je posledním stupněm nerovnosti a koncem, k němuž oba předchozí nezbytně dospějí od stavu *dobrého divocha*. Tak nerovnost vrcholí *v tyranii*.

Historicky k této nerovnosti došlo tak, že lidé si zvolili vůdce ke své vlastní ochraně; tak vznikla první společenská smlouva, tu však vládnoucí vrstva zneužila pro sebe. A protože neexistuje nadřazený garant a soudce, který by zaručoval, že smlouva bude správně plněna, a který by urovnával spory mezi oběma stranami uzavřevšími smlouvu, jakmile jí její obsah přestane vyhovovat, z toho všeho ovšem plyne, že zrušení společenské smlouvy je oprávněné, a je tedy oprávněná i revoluce a nastolení spravedlivějšího společenského řádu, ve kterém by člověk opět nabyl svou ztracenou svobodu.

Tak se zrodil *revoluční politický liberalismus*. Rousseauovo *přirozené právo* se později v roce 1789 převtělilo *v chartu lidských práv*, kterou francouzské revoluční shromáždění slavnostně prohlásilo za „přirozená, nezadatelná a svatá práva člověka“.

Liberalismus v tomto pojetí staví tedy na piedestal vnější lidskou svobodu a je hledáním stále většího osvobození osobnosti.

Co v tomto smyslu svobodu omezuje, jsou především překážky přirozených zákonů, a tedy autorita, církve, rodina, národ, pracovní svazky, různá společenská tabu bránící volnému vyžití.

Pokrok tedy spočívá v osvobození, a tedy v uplatňování *revolučních práv*.

Liberalismus postupně atomizuje společnost a její kdysi soudržné komunity, sdružení, cechy, bratrstva rozdrobuje do množ-

¹⁵² J.J. Rousseau: Discours sur l'origine et les fondements de l'inegalité; Du Contrat social, Beckthold, Francfort s.M. 1855.

ství vzájemně izolovaných jedinců, neboť jeho základem je právě jednotlivec a jeho práva – „*lidská práva*“.

Prvním z těchto práv je vedle svobody i *rovnost*. Jsme-li si totiž rovni, pak jsou si rovny i naše ideje, názory. Odtud ono moderní: *Každý má svou pravdu*.

Liberalismus aplikovaný na ekonomii znamená dávat jí primát, vidět v ní veškerý společenský základ, tak jak to domysleli zejména marxisté, kteří ve všem ostatním, tj. v kultuře, institucích, náboženství viděli jen *nadstavbu*.

Všechno podstatné pro život tedy vyvěrá z vlastnictví, bohatství. Proto ekonomický liberalismus spoléhá jen na rozvoj hmotných prostředků, toto bohatství přinášejících: „*Obohacujte se,*“ říkal francouzský historik *Guizot*.

A tak se hybnou silou společnosti stává výhradně *merkantilismus* a z člověka se stává spotřebitel, ničitel produktů.

Liberalismus aplikovaný na politiku vede k *demokracii*. Zatímco v univerzální Kristově republice všechna autorita pocházela od Boha, zde vrcholná suverenita spočívá v každém jednotlivém člověku. Demokracie a rovnost takto spolu úzce souvisejí a obojí vede ke kolektivní suverenitě lidu, drahé zejména socialistům.

Kolektivní suverenita se vyjadřuje číselnou většinou, která rozhoduje o tom, co je správné a co špatné, co je pravdivé a co je lživé. A tak dochází i k ustavení zákonů, které lidské svědomí neschvaluje.

Liberalismus politický a ekonomický vede k *socialismu*, který je jakoby jeho druhým stadiem, rozvinutím téže myšlenky, jejímž domyšlením je *komunismus*, jak jsme se mohli poučit na politickém modelu Platónově či Campanellově.

Liberalismus však vede i k rozvíjení národního poslání a k národnímu politickému mesianismu, tak jak už byl kdysi hlásán vyvoleným národem.

Inspirátorem se stal opět Herder, podle něhož přirozeným pokračováním rozvíjející se humanity je rozvoj národního bytí. Humanita je vlastně napříč dějinami uskutečňována, naplňována a vedena k rozkvětu právě prostřednictvím přínosů jednotlivých národů.

Proud lidství se tak neustále omlazuje a přijímá podněty no-

vých a nových národů, které mají dobu svého mládí, zralosti i úpadku. Přispívají-li jednotlivé národy k rozvoji humanity, pak nutně mají i svoje *dějinné poslání*: sdělí ho, načež odejdou do ústraní.

Z této myšlenky pro Herdera vyplynula aktuální otázka: Které národy v současnosti už splnily svoje poslání a které dosud na svou příležitost čekají? Herder na tuto otázku odpověděl tak, že románské národy Evropy už svoje poslání splnily a dnes jsou už na odchodu z dějin, zatímco nastává epocha nástupu Germánů, přičemž vzdálená budoucnost patří i Slovanům.

Národní otázka se tak stala zcela přirozenou součástí humanistického politického a revolučního programu.

NÁRODNÍ MESIANISMUS

Jako první s myšlenkou *národního mesianismu* přišli Poláci. Jejich idea na rozdíl od souběžně vznikajícího pangermanismu a panrusismu nespočívá v rozpínavosti a agresivní politice vůči ostatním národům, ale naopak ve službě a pokorném přijetí utrpení jako výkupné oběti za druhé; má tedy vlastnosti veskrze katolické.

A věru bylo co obětovat, vždyť utrpení polského národa nemělo v novověké historii snad obdoby a stalo se mementem pro celou Evropu. Ruský spisovatel *Dmitrij Merežkovskij* výstižně napsal, že to za ni bylo Polsko obětováno a „šlo na svou světovou historickou Golgotu“. Trojí dělení Polska na konci 18. století a několik nezdařených revolucí spojených s popravami, deportacemi na Sibiř a emigrací, a zejména násilné porušování po povstání roku 1863 byly jakoby zastaveními Kristovy křížové cesty. Toto opakované utrpení vedlo Poláky k přesvědčení, že zánik svobodného Polska je důsledkem celkového duchovního úpadku Evropy; k vykoupení lidstva je proto nezbytně nutná oběť – a právě jí je Polsko.

Tyto názory shrnul r. 1832 básník *Adam Mickiewicz* v *Knihách národa polského*:¹⁵³ Polský národ ctí Boha, a proto je od počátku až do konce Bohu svých předků věrný. Polští králové nezabírali sousední země násilím, ale přijímali národy do bratrského svazku. Jím byla především ona legendární svatba Litvy s Polskem, která

¹⁵³ Adam Mickiewicz: *Knihy národu polského*, Verbum, Košice 1947.

je předobrazem budoucího spojení všech křesťanských národů ve jménu víry a svobody. Polský národ umučili a uložili do hrobu, ale národ vstane z mrtvých jako svobodný a nezávislý a podá pomocnou ruku ostatním národům.

Německá národní idea spočívá na docela jiných základech. V Německu rozdrobeném do řady drobných státek vlastenci navázali na *Fichte*ho *Řeči k německému národu*, oživující původní starou germánskou kulturu, oproti románskému racionalismu založenou na citu a mystice. Tak vzniklo pangermánské hnutí, bojující za mladé velké Německo, čisté a mravně nezkažené.

Tento kult velkého Německa byl nicméně spojován s hlásáním určité rasové nadřazenosti. Všichni němečtí filozofové opěvovali „velikou, silnou a krásnou tělesnou stavbu Germánů a jejich strašlivé modré oči oživené duchem věrnosti a zdrženlivosti, který je činil poslušnými k nadřazeným a vytrvalými v nebezpečí“ (Nietzsche).

Bylo zdůrazňováno, že německé zbraně byly kdysi strašné pro celou Evropu a že gótská říše sahala od Volhy k Baltu a že i středověk žil ve znamení německé nadvlády saských a švábských císařů.

Tak byl postupně vytvořen německý nacionalismus, který rychle přerostl v pangermanismus, usilující o politické sjednocení všech Němců. Toto úsilí vyvrcholilo v revolučním roce 1848, kdy byl na 31. března svolán *do Frankfurtu nad Mohanem* všenněmecký parlament, který měl dosavadní spolek německých států včetně Rakouska přeměnit v jednotný spolkový stát. Ve skutečnosti ke sjednocení Německa, mimo Rakousko, došlo až po velkém vítězství nad Rakouskem v r. 1866 a k upevnění německého nacionalismu zejména přispělo Bismarkovo vítězství nad Francií r. 1870.

Odtud byl už jen krok k ideologii pangermánské rozpínavosti, tak jak ji proklamoval *Moeller van den Bruck* ve své proslulé knize *Třetí říše*.

Tuto ideologii vzápětí *Adolf Hitler* dovršil svými myšlenkami o rasové nadřazenosti německého národa, silně poznamenanými do absurda domyšlenou Darwinovou teorií biologické evoluce.

Hitler jde mnohem dál než předchozí ideologové pangermanismu, kteří chtěli sousední národy pouze poněmčovat: německý národ jako národ nadřazené rasy bude podmanitelem, který se nebude rasově snižovat k ostatním národům, neboť by tak zkazil

svou krev a oslabil ji. Podle biologických zákonů přirozené selekce je nutno naopak rasu vyšlechtit: „Nejvyšším cílem lidské existence není udržování státu, ale udržování rasy,“ říká ve svém proslulém díle *Mein Kampf*, a dodává:

„Hřích proti krvi a rase je prvotním hříchem tohoto světa a lidstvu, jež se mu oddalo, ohlašuje jeho konec.“ Oproti tomu rasu lze biologicky zlepšovat a pročistovat, a právě k tomu musí sloužit stát. Hitler je přesvědčen, že prostřednictvím darwinovského evolucionismu objevil společenský zákon přírody, a na jeho podkladě chce uměle uskutečňovat selekci celého národa. Tak bude jednat v souladu se zákony Tvorby, a tedy i Tvůrce.

A Hitler svou teorii domýšlí až k agresivním koncům: „Když území Říše obsáhne všechny Němce a nebude schopno se uživit, z potřeb tohoto národa se zrodí morální právo na nabývání cizích zemí. Pluh proto bude vystřídán mečem a slzy války připraví sklizně budoucího světa.“ Tak je válka Hitlerovi biologickou nutností, nejsouc ve své podstatě ani dobrá, ani špatná; rasová koncepce odpovídá nejhlubší vůli přírody, když „obnovuje tuto volnou hru sil, které lidstvo vedou k pokroku prostřednictvím selekce. Takto jednoho dne ono lepší lidstvo, když dobylo svět, pozná, že se před ním svobodně otevírají všechny domény činnosti. Všichni cítíme, že ve vzdálené budoucnosti se lidé setkají s problémy, které bude moci povolanež řešit jen *panský národ* nejvyšší rasy, disponující všemi prostředky a zdroji celého světa“.

Tak měl pangermánský rasový mesianismus dospět až ke světovládě.

Jako přirozená protiváha pangermánství vznikla idea slovanské vzájemnosti, která se však brzo rovněž změnila v ideologii panslavistickou a panruskou.

Prvními hlasateli slovanské vzájemnosti byli Češi a Slováci – J. Kollár, P.J. Šafařík, V. Hanka, L. Čelakovský. Podle Kollára malé slovanské národy budou chráněny velkým Ruskem, které vytvoří velikou a jednotnou slovanskou říši. České slavjanofilství brzo proniklo na Balkán k Jihoslovanům, ale i do Ruska. Zde se stal Kollárovým propagátorem Michail Pogodin¹⁵⁴ (1800–1875), který však přeměnil jeho obecné ideje v konkrétní politický program panslavistického a panruského hnutí.

¹⁵⁴ Edvard Beneš: Úvahy o slovanství, Lincolns – Prager Publishers, London.

Ruští nacionalisté chtěli především řešit starý problém *Rusko – Evropa*.

Základní myšlenky ruského slavjanofilství vyslovil nejdůležitěji *Ivan Kirějevskij*¹⁵⁵, podle něhož hlavní rozdíl mezi západní Evropou a Ruskem je v tom, že Západ už ve svém středověkém teologickém učení šel k racionalismu, zděděnému po pohanské filozofii, který ho svou jednostranností pokazil a odcizil pravému křesťanství; odpadnutím od jednotné církve se západní národy dostaly až k dialektickému rozumářství Heglova, které je vlastně koncem myšlení. Proto západní Evropa 19. století se jen navrácí zpět do pohanských dob římských císařů.

Důsledky: člověk se spoléhá výlučně na síly svého rozumu a ostatní složky svého ducha zanedbává; západní duch tak ztratil svou celistvost, *rozdvojil se*. Oproti tomu v pravoslavném světě si duch zachránil jednotu i celistvost: zde se duch vždycky nese k niterné jednotě všech svých složek – k jednotě rozumu a srdce. Proto trpí Západ rozháraností.

Problémy jsou ovšem i v Rusku, neboť reforma Petra Velikého je nesena v západním duchu, a tak do Ruska uvádí spolu se západním racionalismem i jeho problémy. Proto od Petrových dob je Rusko rozdvojeno – stará vzdělanost zápasí s novou vzdělaností, ruské pravoslaví se západoevropským humanismem. Proti lidu stojí inteligence.

Výsledná situace je dnes asi taková, že moderní ruský i západní člověk je rozdvojený. Filozofie se tedy musí vrátit ke křesťanské moudrosti, která je uložena jedině ve filozofii otců pravoslavné církve. Tento návrat však mohou uskutečnit jen pravoslavní, a zejména ruští myslitelé. Dát lidstvu novou syntézu rozumu a víry je tedy velkým úkolem slavjanofilství. Tak nebude zachráněno jen Rusko, ale i Západ a celé lidstvo.

Skrze Rusy tedy křesťanství spasí lidstvo podruhé, aby tentokrát navždy zvítězilo nad pohanským duchem racionalismu; tak bude dovršen dějinný vývoj.

Tak byl formulován *ruský mesianismus*, který se od té doby stal neodbytným tématem všech ruských myslitelů a spisovatelů, a to i *západomilců*, ať už to byl katolický kritik pravoslavného Ruska Čaadajev nebo křídlo levicově zaměřené inteligence v čele s Bělinským, Hercenem a Bakuninem. Právě v tomto ruském nacionalistickém mesianismu se všichni shodli, jak doznal *Hercen*:

¹⁵⁵ Tomáš G. Masaryk: Slavjanofilství I.V. Kirějevského. Praha 1889.

„Měli jsme jednu lásku, ale jako Janus nebo dvouhlavý orel dívali jsme se různými směry.“

Kritikem idealizujícího slavjanofilského pojetí byl P.J. Čaadajev (1794–1856); svým *Prvním filozofickým listem*¹⁵⁶ zveřejněným v r. 1836 si proti sobě postavil celé Rusko nejen intelektuální, ale i mocenské. Podle něho na rozdíl od tvrzení slavjanofilů Rusko nemělo ani bohaté a plodné dějiny, ani živé tradice a pevně zakotvené instituce, ale ani jasného a pevně vyhraněného národního ducha. Rusko tedy nemá ani vývoje, ani minulosti. Historie zde začíná teprve *Petrem Velikým*, který jako by smazal minulost Ruska a na nepopsaný list papíru, jímž mu bylo, napsal *Evropa a Západ*.

Pro Čaadajeva, hluboce nepochopeného, však ruská otázka touto kritikou nekončí:

Jestliže Rusové vcházejí do dějin až po ostatních národech Evropy, pak je to zavazuje k tomu, aby si vedli lépe než oni a neupadli do jejich chyb a pověr. Právě tuto dějinnou situaci považuje pro národ za štěstí a je hluboce přesvědčen, že Rusové jsou „povoláni vyřešit většinu sociálních problémů, dovršit většinu myšlenek zrozených v lůně starých společností a zodpovědět nejdůležitější otázky, které zaměstnávají lidstvo“.

Dmitrij Merežkovskij¹⁵⁷ upozorňuje, že právě „v takto pojaté všesvětovosti zazářilo poprvé světohistorické sebevědomí Ruska; v něm vidíme poprvé světohistorický průřez pravého ruského ducha“. A Merežkovskij dodává: „Na otázku, co je ruský národ v náboženském vztahu, možno odpovědět takto: Je to národ, který má nejsilnější předtuchu *konce světové historie* – a dychtí více než ostatní národy po městě Božím, po království nebeském.“

Jinými slovy: *Rusko je Bohem povoláno dovršit lidské dějiny*.

Tento refrén už od těch dob zaznívá v Rusku napořád. Vášnivý nacionalista F.M. Dostojevskij¹⁵⁸ shrnuje: „Být Rusem, to znamená být všečlověkem.“ Razí názor, že duše světa je mrtva, na světě je už jen ruská duše. Ta se uzdraví a pak vykoupí celý svět.

„Nemůžeme se zříci Evropy. Evropa je naše druhá vlast. Evropa je nám všem skoro tak drahá jako Rus. V ní je plémě Jafetovo, a naše idea je sjednotit všechny národy tohoto plemene,

¹⁵⁶ Petr Jakovlevič Čaadajev: *Filozofické listy a Apologie bláznova*, Odeon, Praha 1987.

¹⁵⁷ Dmitrij Merežkovskij: *Od války k revoluci*, J. Toužimský, Praha 1919.

¹⁵⁸ F.M. Dostojevskij: *Politické úvahy*, K.S. Sokol, Praha 1907.

ano, i dále do Sema a Chama. Co tedy dělati? Především je třeba, abychom se stali Rusy. Jestliže světoobčanství je ruská idea národní, musí se každý především stát Rusem.“

Stát se Rusem, je ovšem tolik, co stát se ruským nacionalistou, jako se Němec stává německým nacionalistou. A podobně jako se německý – zejména pruský nacionalismus přetváří v ideologii pangermánskou, souběžně v Rusku vzniká panrusismus.

Tak v druhé polovině 19. století původně nevinné slavjanofilství Kirějevského došlo do podoby útočného panrusismu, podle něhož je Rusko povoláno, aby zajistilo svobodu všem slovanským národům a sjednotilo je v jediný celek – jakýsi všeslovanský svaz či federaci, řízený Ruskem, jak prosazoval N.J. Danilevskij.

Panrusismus se od té doby stává součástí carské politiky, pokračuje v násilném porušování Polska a polské Ukrajiny. A úvahy jdou dál, zde opět Dostojevskij: „V nejbližší budoucnosti Rusko bude nejsilnějším státem v Evropě... Tu však zbývá otázka: Co bude potom dělat Rusko v Evropě?“

Odpověď si Rusové dávali dvojí, ale v podstatě stejně panruskou: *Revoluci – anebo revoluci překonávat.*

S programem *překonání revoluce* přichází slavjanofilský panrusista Ťučev: „Podstatou evropského Západu je revoluce, antikristovství, tedy naprostá lež; na lži zbudované lidské společenství je však zasvěceno záhubě.“ Pro Ťučeva však „na světě jsou pouze dvě moci: Rusko a revoluce. Mezi nimi nemůže býti kompromisů a úmluv: co pro jednu znamená život, je druhé smrtí. Na výsledku jejich zápasu závisí budoucnost lidstva... Nad velikou hromadou trosek Západu vznáší se Rusko jako posvátná archa... Kdo se opováží pochybovati o jeho povolání?“

Ale v podstatě týž program expanze, jak nám to dosvědčuje historie 20. století, lze hlásat i z pozic *revoluce*: už Dostojevskij poukázal na fakt, že Rusové, pokud přijdou do styku s Evropou, se v devíti případech z desíti přimknou ke krajní levici. A tak v utopický socialismus, materialismus a revoluci uvěřili V.G. Bělinskij, A.I. Gercen, N.A. Černyševskij, načež po nich nastoupili intelektuálové odchovaní revolučním marxismem – G.V. Plechanov, M.A. Bakunin, M. Gorkij, ponecháme-li stranou politické osobnosti, které s Leninem zorganizovaly říjnovou revoluci roku 1917. Panruský mesianismus tedy našel své uskutečnění ne v pravoslavném slavjanofilství, ale *v revoluci, marxismu, komunismu.*

TAJNÉ STRUKTURY USILUJÍ O MOC

Na závěr této kapitoly může vzniknout oprávněná otázka: bylo všechno toto obrovské dění, které rozložilo středověk, spontánní, anebo byly ideje připravovány vskrytu a v příslušnou chvíli pomáhaly věci uvádět do pohybu?

Od samého počátku jsme mohli v křesťanských dějinách, tu slaběji, jindy silněji, ale v podstatě neustále, pociťovat onu nepřátelskou protihru, ať už to byly sekty, gnostikové, heretici, původci schismat.

I když středověk vytlačoval síly Zla na společenský okraj, tyto síly zde přesto latentně byly a Satan jako dočasně svržený princ tohoto světa se nevzdával, ale svou iniciativu uplatňoval při každé příležitosti, a tak si připravoval situaci k tomu, aby se opět dostal k oné neomezené vládě, jíž se těšil za pohanských antických dob.

Svoje iniciativy nemohl uplatňovat otevřeně, neboť v křesťanských strukturách myšlení by okamžitě vzbudil veřejný odpor, ale činil tak tajně, prostřednictvím tajných společností zasvěcenců a svých oddaných ctitelů.

Tuto situaci připravoval dvojím způsobem:

Předně v opozici k univerzální křesťanské republice byly studovány modely laických politických vlád směřující rovněž k jediné světovládě, tak jak dnes tyto snahy vrcholí v programu celosvětového globalismu. Současně byly sestavovány taktické prostředky k vlastnímu uchopení moci, kterými se staly revoluce, střídající se s válkami.

A dále: v opozici ke křesťanské víře a její dogmatice a teologii byly studovány různé heretické názory a okultní a panteistické doktríny, alchymie, astrologie a jiné hermetické vědy, které ve spojení s pozdější vědeckou evolucionistickou ideologií dnes vrcholí v protikřesťanské ideologii New Age.

Na rozdíl od křesťanství hlásajícího své doktríny vždy veřejně, různé společnosti, které si předsevzaly rozvíjet protikřesťanské názory, byly vždy tajné.

První takovou společností bylo *bratrstvo růže a kříže*, které vzniklo už ve středověku. Počátky bratrstva jsou zahaleny do legendy o německém rytíři *Christianu Rosenkreuzovi*, sirotkovi, vychovávaném v klášteře, který se údajně vydal na cestu po Orientě, kde se měl seznámit s mudrci, mágy a hermetiky, kteří

mu měli zjevit harmonii a jednotu světa a inspirovat ho k celosvětové politické, náboženské, vědecké a umělecké reformě. Tolik legenda. Skutečností je, jak prokázal francouzský historik *Jean Lombard*¹⁵⁹, že bratrstvo růže a kříže stálo v Německu už u zrodu reformace a že k němu patřil i sám Martin Luther.

V Anglii se rozenkruciáni soustřeďovali kolem *královny Alžběty*; nejproslulejším z nich se stal jistý *Barnaud* (1535–1601), který cestoval po Evropě a udržoval styky s hlavami států včetně našeho *císaře Rudolfa II.* Je považován za inspirátora velkého záměru – *projektu univerzální republiky*. Vyhledávanou zemí rozenkruciánů bylo i Holandsko, kde se s nimi zkontaktoval i filozof *Descartes*.

K významným osobnostem bratrstva patřil slavný lékař a hermetik *Paracelsus*, *Jakub Boehme*, alchymista *van Helmont* a filozof *Spinoza*.

Důležitým teoretikem a zároveň hlavou tohoto bratrstva se stal Němec *Valentin Andrae* (1586–1632). Vydal několik knih, které se týkaly zejména projektu ideální společnosti – nového pozemského Jeruzalému po vzoru Platónově a Campanellově.

Andraeovým pobočníkem a od roku 1632 po něm vůdcem evropských rozenkruciánů byl náš *Jan Amos Komenský* (1592–1670), mezi jiným i hlava českých bratří, jejichž jednota, vzniknuvší ze sekty valdenských, byla postupně vybudována jako tajná organizace se třemi stupni zasvěcení.¹⁶⁰

Tak v době třicetileté války byla už tajná společnost rozenkruciánů dobře proorganizována. Jejími hlavními animátory byli tři přátelé – *Thomas Vaughan* (1622–1696), zvaný *Philalethes*, profesor na univerzitě v Oxfordu, spisovatel a politik, který se věnoval především ideologické koncepci, a *Andrae s Komenským*, sledující spíše úkoly politické organizace.

Z politických děl proslula jako dílo první syntézy *Panorthosia - Všenáprava*¹⁶¹, vydaná Komenským v Londýně v roce 1644. Francouzský publicista *Jacques Bordiot*¹⁶² vyslovil přesvědčení, že Komenský není jediným autorem, ale že v tomto díle, jakémisi politickém manifestu rozenkruciánů, jsou shrnuty četné předchozí studie, jimž Komenský pouze učinil redakci a zveřejnil je pod

¹⁵⁹ Viz cit. *La face cachée de l'histoire*.

¹⁶⁰ Podrobněji viz Jaroslav Mach: *Nástin církevních dějin*, rukopis z roku 1992.

¹⁶¹ Jan Amos Komenský: *Všenáprava*, Orbis, Praha 1950.

¹⁶² Jacques Bordiot: *Le gouvernement invisible*, Editions Avalon, Paris 1987.

svým jménem jako mluvčí určitých osobností, které chtěly raději zůstat utajeny.

V díle se popisuje ideální organizace společnosti, rozdělené do tří tříd – do třídy vzdělců, třídy kněží a politiků a třídy masy pracujících. Úkolem vzdělců – oněch Platónových filozofů – bude shromažďovat a třídit pravdy, které pak budou šířeny prostřednictvím kněží, přičemž politici budou výkonným orgánem zajišťujícím obecný mír a pokoj. Tak se filozofové stanou nositeli pravdy – oné syntézy nejrůznějších náboženských doktrín, kterou kněží budou hlásat lidu místo zjeveného náboženství.

Vláda bude tvořena třemi základními organismy – *tribunály*:

Duchovní záležitosti budou v rukou církevního tribunálu, který bude dbát o to, aby všechna světová náboženství byla sloučena do jediného – univerzálního.

Politické věci bude spravovat tribunál míru neboli *Světový senát* či *Areopag*.

Vzdělanci budou mít svou *radu Světla*, která bude dbát o to, aby byla šířena všem lidem pravda a která současně bude kontrolovat kulturu, osvětu a školství.

Je zajímavé, že právě toto trojdílné schéma světových institucí najdeme v organizační struktuře moderního globalismu, i když na jeho obsahovém dotvoření pracovalo od dob Komenského velké množství dalších autorů, jako např. *Saint – Yves d'Alveydre*, projektant světové *Synarchie*.

Orientace Komenského díla byla samozřejmě vysloveně protikatolická a on sám např. v knize *Lux in tenebris* (1657), shromažďující mezi jiným i falešná proroctví a množství pověr, nazývá katolickou doktrínu „*Oblíbenyní Antikristovou*“ a „*Idolátrii*“, papeže „*Idolem*“ a římskou církev „*všeobecným Babylonem*“. K tomu dodává, že „celý svět bude na konci staletí reformován; zákony a forma této reformy budou uvedeny v život, což znamená: zničení Idolu a Idolátrie a všude ustavení kultu *nejčistšího božství*“.

Stejně významnou byla i ideologická koncepce *Thomase Vaughana*, který nad synkretickým náboženstvím, zpracovávaným nesčetnými rozenkruciánskými a zednářskými ideology, vytvořil jeho zastřešení ve formě tzv. *palladismu*, který bychom mohli nazvat kultem *Nejvyšší Bytosti*. Od těch dob se palladisté stali nejvyšší elitou, stojící nad celým rozenkruciánským a zednářským hnutím, elitou s nejtajnější a nejzasvěcenější strukturou; jejími členy byli např. dva nejvýznamnější vůdcové světového ze-

dnářského hnutí snad vůbec – anglický generál indických provincií *Albert Pike* (1809–1891) a známý italský revolucionář *Giuseppe Mazzini*¹⁶³ (1805–1872).

V roce 1717 se organizace rozenkruciánů přeměnila ve společnost svobodných zednářů, a to založením tzv. *Velké lóže* v Londýně, čímž vznikla „*mateřská Velká lóže světa*“. Načež dva protestantští pastoři – *Desagnliers* a *Anderson* sestavili proslulé *Konstituce*, na nichž spočívají základy zednářství, jeho stupňovitost, liturgie, rity a organizační zásady a v nichž je obsaženo i jakési proticírkevní „*evangelium*“.

Od těch dob se lóže staly místy, kde se shromažďují především lidé, kteří nepřijímají morální a duchovní disciplinu katolické církve a kteří chtějí aktivně spolupracovat na vytvoření laické světové vlády naprosto nezávislé na křesťanství a Bohu křesťanů, tedy na jakémsi *antiprojektu* Božího tvůrčího záměru.

Od samého počátku se zednáři soustřeďovali na získávání členů z nejvyšších společenských vrstev, a to i královských rodů, a je zajímavé, s jakou snadností si velké a mocné lidi tohoto světa dovedli získat.

Z Anglie zednářství pronikalo velmi rychle na pevninu: V Itálii byly zakládány první lóže ve Florenci (1732) a v Římě (1735), do Ruska se organizace dostala v r. 1737, souběžně vznikly lóže i v Německu: budoucí král *Fridrich II.* byl zasvěcen r. 1738 a v r. 1740 založil mateřskou lóži v Berlíně. V roce 1749 byla založena i první lóže v Praze a současně i ve Varšavě. Souběžně s Anglií se zednářská organizace rozšířila i v zámoří, zejména v Americe, kde první lóže existují už v r. 1717.

Ve Francii byla založena *Velká národní lóže*, která v roce 1779 byla přezvána na *Velký Orient Francie*. Od samých počátků zde projevovalo zednářství vůči králi krajní nepřátelství, a proto hledalo své velmistry mezi nejvyšší a nejvlivnější šlechtou, hlavně mezi jejími morálně nejzkaženějšími zástupci. Proto se vžilo, že zednáři jsou zároveň i libertinové, lidé nevázaných mravů.

V polovině 18. století bylo v Paříži už 70 lóží a zednáři tvořili stát ve státě. Jejich úspěch jim vlastně zajišťovala rebelantská šlechta, která chtěla převzít moc na způsob oligarchie po vzoru anglické šlechty.

¹⁶³ Oba byli přáteli a z jejich korespondence mezi jiným byla odhalena koncepce přípravy tří světových válek. Viz např. Epiphanius: *Maçonnerie et sectes secrètes*, *Courrier de Rome*, 1999.

Ve všech zemích byly zakládány lóže nejrůznějšího typu, aby si adepti mohli vybrat podle svého vnitřního zaměření.

Zvláštní význam velmi rychle získala lóže „*Iluminovaných*“ v Bavorsku, kterou r. 1776 založil německý univerzitní profesor *Adam Weishaupt*. Tato lóže svou důkladnou organizací a radikální ideologií překonala všechny dosavadní organizace a stala se vzorem pro moderní revolucionáře 19. a 20. století včetně zakladatelů Internacionály.

Duch zednářství postupně pronikal celým světem a dodnes ovlivňuje myšlení i jednání mnoha lidí, aniž si toho mnohdy jsou vědomi. V lóžích a různých politických klubech jsou formovány kádry pro politickou a společenskou činnost, a to až po úroveň ministerských předsedů a prezidentů. Tak je zednářství inspirujícím mozkiem a současně i kontrolním orgánem moderní společnosti ve všech jejích důležitějších činnostech.

Zednářství, usilující o spojení všech lidí, je nábožensky, ideologicky i morálně zcela tolerantní. Nicméně za všemi ideologiemi a synkretickým – ekumenickým náboženstvím, tak jak se dnes prezentuje v ideologii *New Age*, je přesto skryt kult k onomu „nejčistšímu božství“ Komenského či „Nejvyšší Bytosti“, zpravidla nazývané *Velký Architekt*.

O kultu k němu sice zednáři hovoří často, ale přitom se většinou vyjadřují mlhavě a neurčitě; tak např. *Oswald Wirth*¹⁶⁴ takto:

„Svobodné zednářství se chrání definovat Velkého Architekta a každému ze svých adeptů ponechává zcela volné pole, aby si sám učinil o něm svou představu ve shodě se svou vírou či filozofií.“

Velký Architekt je tedy především symbolem, který může sdružovat více vysvětlení. Může to být Bůh křesťanů, chceme-li, ale i panteistické orientální božstvo, Spinozův filozofický panteismus, Comtova ideální Moudrost atd.

To všecko jsou jen krycí symboly a jen nejvyšší zasvěcenci znají úplnou pravdu, která se však čas od času přesto dostává na veřejnost. Jedno takové odhalení už na konci 19. století učinila vzdálená pravnučka Thomase Vaughana, onoho Komenského spolupracovníka a iniciátora palladismu, *Diana Vaughanová*.¹⁶⁵

Diana vyznává, že už ve svých 19 letech byla zasvěcena

¹⁶⁴ Cit. dle publ. J. Ploncard d'Assaca: *Le secret des francs-maçons*, Editions de Chiré, Chiré en Montreuil 1979.

¹⁶⁵ Diana Vaughan: *Memoires d' une ex-palladiste*, Editions Delacroix, BP.18, 35430 Chateauneuf, France.

a s ohledem na rodinnou tradici, kde se pokračovalo ve šlépějích Thomasových, byla samotným Albertem Pikem určena pro nejvyšší kultovní funkce vysokého zednářství. Tak už rok nato dosáhla zasvěcení na rytířku – palladistku, o němž sdělila:

„Toto zasvěcení je především satanské. A tak jsem se stala opravdovou *luciferiánkou*... Byla jsem naplněna radostí. Zdálo se mi, inkarnovanému démonu, že jsem vypověděla válku Adonaiovi a že jsem ho vyzvala ke zvláštnímu zápasu... Teprve na tomto stupni zasvěcení je vyslovováno jméno *Lucifer*, a proto jsem se tedy začala považovat za dokonalou zasvěcenkyni.“ Ale to ještě nebylo všechno. Na začátku roku 1889 byla za přítomnosti Alberta Pikea zvláštním rituálem *zasvěcena přímo Luciferovi*. Bylo jí tehdy 26 let.

Téměř vzápětí v témže roce u ní nastala obrovská proměna; její první příčinou byly jisté hanebnosti, jichž byla svědkyní, načež v polovině roku 1889 konvertovala a dočasně se uchýlila do jednoho londýnského kláštera, kde byla i pokřtěna.

Ihned se pustila do psaní svých pamětí, kde na základě rodinné dokumentace odhalila o organizaci rozenkruciánů a na ni navazujících zednářů to nejdůležitější, včetně četných informací o Komenském, který podle ní byl přijat už ve svých 25 letech. Její paměti vzbudily ve své době velkou pozornost a k jejímu případu se mezi jinými vyslovil i známý francouzský konvertita, spisovatel K. *Huysmans*. Brzo nato byla Diana nalezena mrtva.

Tím nejzávažnějším, co však Diana prozradila, je pravda o nejvyšším kultu palladismu: je jím uctívání *Palladia*, krycího symbolu pro samotného *Lucifera*, Anděla Světla, „dobrotivého“ lidského boha, přičemž křesťanský Bůh, nazývaný palladisty *Adonai*, je pouhým zlým demiurgem, který stvořil špatný svět. To jsme všechno už slyšeli od gnostiků; to právě jejich prostřednictvím Satanův kult pronikl z pohanských antických dob až do dob moderních.

Abychom lépe pochopili tento zvrácený způsob myšlení, poslouží nám k tomu malý citát z Dianiných pamětí, ve kterém Dianu její otec, rovněž palladista a osobní přítel Alberta Pikea, poučuje, že je vždy dobré, aby byl zlý člověk zabit, tak jako byl Abel zabit Kainem:

„Někdy je nutno, aby špatný člověk byl odstraněn... Ve sporu mezi Kainem a Abelem měl pravdu Kain. Zákon přece nařizuje, aby všichni zlí byli zabiti; ty zlé, které zákon odsoudil, popraví kat.“

„Ale Abel nebyl nikým odsouzen?“

„Protože v těch prvních časech nebylo soudů. Odsoudil ho Kain, spravedlivý člověk, podle soudu svého svědomí, a byl zároveň soudcem i vykonavatelem rozsudku.“

„A jakého zla se Abel dopustil?“

„Klaněl se Adonaiovi.“

„Je tedy třeba zabít všechny uctíváče Adonaie?“

„Ne, mé dítě, jsou obětmi omylu; Abel naopak se vůbec nemýlil; věděl, že lidstvo, které se sotva zrodilo, bylo odsouzeno na smrt a ke všemu utrpení zlým Adonaiem, a věděl i to, že jeho matka – Nejsvětější Eva ho zrodila v nejhroznějších bolestech, a to opět díky Adonaiově zlobě. A přesto uctíval Adonaie, místo aby uctíval Dobrého Boha, *našeho Pána Lucifera*, od něhož lidstvo obdrželo jen dobrodiní.“

Co k tomu dodat? Snad už jen toto:

Toho dne, kdy byla Diana poprvé přítomna v jednom londýnském klášteře mši svaté, se na kolenou modlila:

„Ó Bože nekonečné dobrotivosti, věřím v Tebe; děkuji Ti, že jsi dovolil, že už nejsem v moci démonů. Už je tomu téměř šest let, co Tví nejhorší nepřátelé ze mne učinili ďáblovu kněžku, a od dětství jsem věřila tomu, že *Lucifer je božský princip všeho dobra* a že Ty jsi Bohem zla. Odpusť, můj Bože, odpusť...“

A praxe?

V 18. století tajné společnosti propojené na mezinárodní kapitál připravily revoluci nejprve v Americe, pak v samotné Francii.

V Americe snahám po vymanění z anglické koloniální závislosti dala signál zejména brožura amerického zednáře *Thomase Payna* (1737–1809) *Zdravý rozum* vydaná v lednu 1776. Vzápětí – 4. července 1776 – byla prohlášena neodvislost amerických osad a nastal boj podporovaný zejména pařížskými lóžemi.

Do čela vzbouřenecké armády¹⁶⁶ se postavil zednář *George Washington* (1732–1799), přičemž další zednář *Benjamin Franklin* (1706–1790) vyjednal finanční pomoc u holandských bankéřů, načež francouzský zednář – markýz *Lafayette* v roce 1777 se skupinou mladých šlechticů, zapálených pro svobodu, přijel do Ameriky a spojil se s Washingtonem, který ho přijal v lóži *Americká unie*, dosáhl velkých vojenských úspěchů a po americkém vítězství se jako mimořádný vyslanec amerického kongresu

¹⁶⁶ Dle cit. publ. *La face cachée de l'Histoire*.

triumfálně vrátil do Francie. Načež vykonal turné po zednářských lóžích v Německu a svoje názory a poznatky si na tajných jednáních vyměnil i s knížetem *Brunšvickým*.

V té době němečtí a francouzští zednáři spolu úzce spolupracovali a na společném valném shromáždění v r. 1782 ve *Wilhelmsbadu* se dohodli na přípravě revoluce ve Francii.

Druhý takový sjezd se konal v r. 1785 v Paříži a třetí takové shromáždění se konalo opět v Paříži v r. 1787.

Byl vytvořen ústřední výbor, který nepřetržitě zasedal a byl připraven přejít kdykoliv do akce. Všechno bylo ovšem řízeno vskrytu a pokyny vykonávaly veřejné kluby a výkonné výbory, prodloužené ruce lóží. Členy těchto klubů byli např. Mirabeau, Robespierre, Saint-Just, Marat, Babeuf.

V předvečer revoluce bylo ve Francii 635 lóží. Organizace měla na 70 tisíc členů, mezi nimi i mnoho zástupců významné šlechty a vysoké buržoazie. Dařilo se rozkládat i morálku v armádě, kde mnoho důležitých míst bylo obsazeno zednáři; současně se jim dostávala do rukou i správa úřadů v Paříži i na venkově. Na venkově byly zakládány vlastenecké „kluby“, přijímající za členy řemeslníky a nižší vrstvy.

O této přípravě revoluce známý francouzský okultista Gérard Encausse, řečený *Papus*, napsal tento klíčový postřeh¹⁶⁷: „Existují naivní lidé, kteří otevírají knihy dějin tam, kde se nalézá krásný obrázek představující pána velice gestikulujícího a volajícího: - Na Bastillu! Představují si docela prostě, že dobytí Bastilly se uskutečnilo díky lidovému rozvášnění, jež bylo rozpoutáno velkolepým tribunovým gestem. Bohužel jim však musím říci, že se velice mýlí, neboť bylo zapotřebí 42 let, aby bylo zvolání Camilla Desmoulinse připraveno. Aby bylo možno táhnout na Bastillu, bylo nutno, aby do zednářského řádu vstoupili všichni důstojníci, kteří toho dne měli mít stráž ve Versailles; bylo nutno si zajistit tajné spojenectví nejvyšších králových dvořanů; bylo nutno vyzbrojit pařížský lid a za tímto účelem byly kanony, které posloužily k dobytí Bastilly, dopraveny 14 dní před tím k Invalidovně lidmi oddanými Věci; konečně bylo nutno podniknout revoltu a vrhnout Pařížany do útoku proti státní pevnosti.“

A francouzský publicista Ploncard d'Assac, z jehož knihy jsem citoval, k tomu dodává: „Není velké politické nebo náboženské

¹⁶⁷ Dle cit. publikace: *Le secret des Francs-maçons*.

revoluce, která by vypukla spontánně. Vždycky a za všech okolností najdeme u vzniku těchto událostí tajnou, podzemní akci.“

Tak se zrodil *mechanismus moderní revoluce*. Nejinak tomu bylo při francouzské *červencové* revoluci v roce 1830 a dlouhé sérii dalších revolucí po celém světě.

Po červencové revoluci byl dosazen na francouzský trůn *Ludvíkem Filipem* už jen panovník civilní a s pouhým titulem *král Francouzů*. Tradice králů pomazaných z Boží vůle ve Francii skončila. Zato k vládě se dostaly, tentokrát už bez zábran, banky a Rotschildové.

Kníže *Metternich*, nejkonzervativnější státník tehdejší Evropy, napsal¹⁶⁸: „Dům Rotschildů hraje ve Francii mnohem důležitější roli než samotné vlády.“ A básník *Heinrich Heine*: „Bohem naší doby jsou peníze a Rotschild je jejím prorokem.“ Tento způsob vládního uspořádání byl zcela prostě a přiléhavě nazván: *bankokracie*.

Ale to se souběžně v Evropě objevil i problém sociální, který začal udávat nový tón, takže další revoluce už měly mít i tento sociální podtext. Postupně se revoluce stávaly operacemi prováděnými ve velkém měřítku celé Evropy, a tak další revoluční vlna, vypuknuvší roku 1848 a opět pečlivě připravovaná, ale tentokrát lóžemi všech zemí současně, skutečně otřásla vládami celé Evropy.

A další revoluce měly následovat, aby v roce 1917 vyvrcholily onou bolševickou, která rozrušila už nejen Evropu, ale celý svět.

¹⁶⁸ Z Metternichova dopisu Apponyovi z 11.12.1845, podle publ. *La Face cachée de l'histoire*.

NEKLAMNÁ ZNAMENÍ KRIZE

NÁVRAT ESCHATOLOGIE

Je několik velikých znamení, která nám ukazují, že doba dospívá k vrcholu celosvětové krize ducha a k radikální konfrontaci sil Dobra se silami Zla, ze které definitivně vyjde jen jediný vítěz.

První takové znamení bychom mohli charakterizovat jako návrat eschatologie, přinášející modernímu světu novou vlnou proctví, přičemž prorocký úděl byl v těchto dobách Bohem svěřen samotné Panně Marii, hovořící k nám ústy svých vyvolených vizionářů, zpravidla prostých a nevzdělaných lidí, často pouhých dětí, čímž je podtrhována autentičnost těchto sdělení.

Celkovou eschatologickou koncepci dějin si dnes můžeme představit jako *dům*, na jehož výstavbě se podílely různé historické doby.

Celkový eschatologický dějinný záměr je už dán starozákonními proroky, především Izaiášem, Jeremiášem a Ezechielem, žalmy, jakož i malými proroky, zejména Micheášem, Joelem a Zachariášem. Jejich eschatologická poselství, líčící dobu velké apostáze, den Božího hněvu a následné ustavení mesiášského Království jsou *základním půdorysem* tohoto domu.

Vertikální členění do tří pater nad tímto půdorysem je obsaženo v knize proroka Daniela, jehož vidění budoucnosti patří už téměř výhradně dobám křesťanským, ale zejména v Apokalypse sv. Jana a v úryvcích novozákonních knih a epištol, např. ve sv. Matouši a sv. Pavlu.

Jednotlivá patra tohoto eschatologického domu odpovídají třem důležitým okamžikům křesťanské historie:

První patro tohoto domu, vystavěné eschatologií prvních křesťanů, je nesené v duchu očekávání tisíciletého Kristova Království; *druhé patro*, vybudované eschatologií středověkou, bychom mohli nazvat eschatologií velkého zklamání, zaměřenou na duchovní očistu a přerod; konečně *třetí patro* tvoří eschatologie novodobá, nesená v duchu Konce časů a přípravy na ustavení civilizace lásky, přičemž toto její obsahové zaměření je dáno prorockým duchem novodobých mariánských poselství, která celý eschatologický dům i zastřešují, a tak jsou neklamným znamením o dovršování dějin.

Novodobá prorocká eschatologie se vynořila nenápadně, ale zato od samého počátku byla ve svých aktuálních částech ověřována a potvrzována skutečnými událostmi, což je svědectvím její autentičnosti a pravdivosti.

V tomto duchu bylo nesené už první novodobé eschatologické poselství sdělené nám v Paříži roku 1830, tedy v době, kdy svět ještě nebyl rozrušen průmyslovou revolucí, která tehdy byla teprve ve svých počátcích a kdy těžké rány, zasazené Evropě francouzskou revolucí a následnými napoleonskými válkami, se už v podstatě zacelily a staré pořádky byly opět obnoveny.

V samotné Francii byla znovu zřízena monarchie a tehdy vládnoucí král Karel X. byl opět panovníkem z Boží vůle pomazaným ve staroslavné Remeši. Po všech zkouškách a krvavém utrpení už Francie opět obnovila svůj křesťanský, společenský a kulturní život a stanula znovu na výsluní evropských národů, zatímco samotná Paříž, byť dosud čekala na elegantní přestavby Hausmannovy, se stala uznávaným hlavním městem světa.

Rok 1830 tak bylo možno označit za dobu všeobecné prosperity, klidu a bezstarostnosti, a tak ani nepřipadlo na mysl, že by tyto poměry mohly být zvráceny. A přesto tyto idylické časy byly pouhým zdáním, pod nímž se v latentním stavu skrývaly destruktivní síly revoluce, čekající pouze na novou příležitost, aby se projevily o to mocněji a přesvědčivěji. Tehdy např. revolucionář La Fayette, nadále spojený se zednářskými lóžemi, založil „společnost přátel tiskové svobody“ a na svém zámku tajně soustřeďoval vládní opozici.

Právě tehdy se v červnu téhož roku 1830 v pařížské ulici du Bac zjevila Svatá Panna a prostřednictvím prosté klášterní postulanky Kateřiny Labouréové oznámila, že tato stabilita poměrů je jen zdánlivá – že monarchie padnou a Francie i celá Evropa bu-

dou rozrušeny mnoha závažnými a hrozivými událostmi. Řekla doslova:

„Časy jsou velmi zlé. Francii stihnou pohromy. Trůn bude převrácen. Celý svět bude převrácen pohromami všeho druhu. Ale přijďte k nohám tohoto oltáře: zde budou milosti rozlity na všechny... na všechny osoby, jež o ně požádají s důvěrou a naléháním, na velké i malé.“¹⁶⁹

Za pouhý týden nato francouzský trůn skutečně padl, a když přitom oné známé „červencové revoluci“ stačily ke zvrácení poměrů pouhé tři dny, bylo podáno víc než přesvědčivé svědectví o tom, jak křehký byl onen návrat ke starým pořádkům.

Bylo-li první vidění pesimistické, oproti tomu třetí – závěrečné zjevení přinášelo optimistické vidění dovršení dějin. Maria při něm stála na zeměkouli a ve svých rukou držela jinou, podstatně menší zeměkouli, se zlatým křížkem na vrcholu, a odevzdávala ji svému Božskému Synu Ježíšovi. Sestra Kateřina o tom vypověděla:

„Och, jak to bude krásné, až uslyšíme provolávat – Maria je Královnou světa, a především Francie – a děti k tomu v radostném unesení budou připojovat, že i každého z nás! To bude čas pokoje, radosti a štěstí a potrvá dlouho; Maria bude nošena na korouhvích a vykoná cestu kolem světa.“

Tato zdánlivě prostá poselství z ulice du Bac mají nicméně složitou strukturu, nesoucí v sobě, jak ostatně každé autentické proctví, několik vrstev sdělení. Především je zde jejich obsah současný (padne trůn Karla X.), nad ním spočívá vrstva blízké budoucnosti (celý svět bude převrácen pohromami všeho druhu), načež nejvýše spočívá vrstva optimistické perspektivy (Maria odevzdává opět křesťanský svět svému Synovi).

Tato poselství mají současně univerzální dosah: byla sdělena v Paříži, neboť Paříž byla tehdy považována za hlavní město světa, a proto to, co bylo řečeno zde, mělo mít platnost pro celý svět.

Proto právě zde jsme byli upozorněni, abychom přestali žít v iluzích a uvědomili si, že staré pořádky dožily a patří minulosti. Že nastalo dějinné období, kdy síly revoluce, ať chceme či nechceme, je nezadržitelně odklidí, neboť dožily a ztratily už dávno svou křesťanskou nosnost.

A konečně jsou tato poselství zároveň základním půdorysem

¹⁶⁹ Podrobněji viz František Press: Maria, mariánská zjevení a poselství lidem 20. století, Mar. nakladatelství, Brno 1991.

onoho třetího eschatologického patra, který vzápětí bude bohatě rozvíjen a členěn dalšími novodobými proroctvími.

19. září 1846 se Svatá Panna zjevila v horách nad maličkou obcí jménem *La Saletta* dvěma chudým a docela nevzdělaným pasáčkům – patnáctileté *Melánii Calvatové* a jedenáctiletému *Maximinu Giraudovi*. Dala se s nimi do rozhovoru a sdělila jim závažná poselství. Především nás vyzvala k nápravě a pokání a předpověděla, že v nejbližších letech na lidstvo dopadnou tresty ve formě velké neúrody a epidemií. Melánii sdělila tajemství, jež měla zveřejnit v roce 1858. Přestože zjevení v La Salettě byla už v roce 1851 církevně schválena a konaly se sem velké pouti – na prvním výročí zjevení se zde sešlo 50 tisíc poutníků – po zveřejnění *Tajemství*, ke kterému došlo po mnoha obtížích až v roce 1880, se část francouzského kněžstva postavila ostře proti La Salettě a snažila se Mariin kárající hlas umlčet. Do značné míry se mu to podařilo, přestože *Tajemství* přináší významné eschatologické poselství.

Skladba *Tajemství*¹⁷⁰ je složitá, vrstevnatá, přičemž jednotlivé dějové vrstvy se vzájemně prolínají a jednotlivá témata se většinou několikrát vracejí a jsou propracována stále hlouběji.

Toto *Tajemství* nám oznamuje, že nastává poslední a rozhodující boj o tento svět. Jeho základem je eschatologické líčení událostí, jimiž naše soudobé dějiny budou postupně gradovat do závěrečného vyvrcholení, v němž síly Zla budou definitivně poraženy a na zemi bude ustaven pořádek Božího Království.

Toto líčení je rozděleno do tří, ve vlastním textu ne vždy za sebou následujících období:

Především je to *doba druhé poloviny* 19. století vyústující do 1. světové války. Tehdy „Francie, Itálie, Španělsko a Anglie budou ve válce; krev poteče po ulicích; Francouz se bude bít s Francouzem, Ital s Italem, pak bude následovat všeobecná válka, jež bude strašlivá“. K tomu připomeňme aspoň tyto skutečné události: francouzsko-pruskou válku vrcholící v r. 1871 Pařížskou komunou, první strašlivou sociální revolucí; v Itálii revoluční boj o národní stát – vítězství Garibaldiho revoluce v Neapolsku (1860), odražení jeho útoku na papežský stát (1867), dobytí Říma (1871); ve Španělsku několik občanských válek v období od

¹⁷⁰ Viz *L'Apparation de la Très Sainte Vierge sur la Sainte Montagne de La Salette*, Société Saint-Augustin, Paris 1922 – faksimile původního vydání z r. 1880.

r. 1868, v Anglii burskou válku (1877-83). A konečně první světovou válku (1914-18).

Dále je to *doba dvacátých a třicátých let* 20. století, vrcholící 2. světovou válkou: „Tento mír mezi lidmi nepotrvá dlouho... Antikristův předchůdce bude se svými vojáky z mnoha národů bojovat proti pravému Kristu, jedinému Spasiteli světa; proleje mnoho krve a bude chtít zničit Boží kult, aby se sám dal uctívat jako Bůh.“ Pamětníci se zajisté rozpomenou na násilím prosazovaný kult Hitlerovy a Stalinovy osobnosti.

Konečně je to *doba po 2. světové válce*: „Země bude postižena všemožnými ranami... nastanou války až k válce poslední... Ale ještě než se toto stane, ve světě bude panovat jakýsi nepravý mír; všichni se budou chtít jen bavit; zlí se oddají všemožným hříchům... Za toho času se narodí Antikrist...“ Jak pravdivým zrcadlem nastaveným naší době je několik těchto úryvků, jimiž Panna Maria charakterizuje dobu, ve které právě žijeme! A k tomu předpověď vážných přírodních událostí konce časů: „Roční počasí se změní, země bude rodit jen špatné plody, hvězdy ztratí svůj pravidelný oběh... voda a oheň způsobí křečovitě pohyby zeměkoule a strašlivá zemětřesení, která pohltnou hory, města atd.“ A pak důležitý slib: „Kdo bude moci zvítězit, nezkrátí-li Bůh čas zkoušky?“

Do tohoto základního dějového pásma se prolínají další závažná sdělení, která dokreslují do mnoha podrobností celkovou duchovní i společenskou atmosféru této epochy.

Tak je zde především několikrát připomínáno, že „na zemi i v ovzduší se uskuteční nejúžasnější divy“. A opravdu v druhé polovině 19. století došlo k mnoha důležitým technickým vynálezům, které ve 20. století, nazývaném stoletím vědy a techniky, přeměnily tvářnost světa.

Celá řada výroků přesně diagnostikuje dnešní společenské vztahy a jejich vzrůstající anarchii a chaos, ale i sobectví a neposlušnost jednotlivců, bažících jen po hmotném uspokojení:

„Každý jedinec se bude chtít řídit sám sebou a bude se nadřazovat svým bližním; civilní i církevní moc bude zrušena; všechen pořádek a spravedlnost budou pošlapány; bude vidět jen vraždy, nenávisť, lež a nesoulad bez lásky k vlasti a rodině.“ A na jiném místě: „Nepořádek a láska k tělesným požitkům budou rozšířeny po celé zemi.“ A konečně shrnutí: „Lidé budou stále zvrácenější.“

Další důležitá sdělení se týkají přímo *papeže Pia IX.*, kterého

Maria touto cestou varovala, aby po roce 1859 už neopouštěl Řím. Tehdy skutečně zednářský revolucionář Garibaldi vytáhl proti církvi a papežskému státu a po svých vítězstvích v jižní Itálii se dal na pochod proti Římu, byl zde však v roce 1862 zastaven a zajat.

Maria papeže varovala i proti dvojaké politice císaře *Napoleona III.*. Ten papeže v roce 1870 skutečně zradil, když na počátku francouzsko-pruské války odvolal svoje vojska z Říma, načež byl Řím okamžitě okupován národními povstalci.

To byl zároveň konec světské moci papežů, kteří od té doby se stali výhradně duchovními autoritami. A právě v tomto duchu Maria Pia IX., papeže La Saletty, povzbuzovala: „Nechť je pevný a velkorysý, nechť bojuje zbraněmi víry a lásky. Budu s ním.“

V Tajemství Maria celou řadou výroků kárala špatné mravy duchovenstva a řeholníků a předpověděla nejen rozklad církve, spojený s postupující ztrátou víry, ale i četná pronásledování, kterým bude vystavena. Od těch dob se o to nepříčinily jen mnohé revoluce, ale i samotná státní zákonodárství, která se postupně po celé Evropě laicizovala.

Neblahým příkladem byla Francie, kde po zdrcující porážce císaře *Napoleona III.* v roce 1870, Marií rovněž předpovězené, už trvale zvítězila republikánská vláda řízená zednářskými lóžemi. Osudný obrat nastal v roce 1880, kdy byl zrušen zákon o nedělním klidu a náboženských svátcích a bylo zrušeno 38 mužských kongregací. V roce 1881 byly laicizovány nemocnice a hřbitovy a přijat zákon o rozvodu. V roce 1882 bylo ustaveno laické školství, v roce 1902 bylo uzavřeno 2500 škol vedených řeholníky a v následujícím roce bylo uzavřeno 11 tisíc školských a nemocničních zařízení spravovaných řeholníky. V roce 1905 vše dovršil zákon o odluce církve od státu.

K tomu připojme aspoň několik výstražných příkladů fyzické likvidace hlav francouzské církve: Při revoluci v roce 1848 byl zabit arcibiskup *Affre*, v r. 1857 byl zavražděn i jeho nástupce, načež další nástupce – *Mgr. Darboy*, byl r. 1871 zastřelen komunardy, jak mu to ostatně předpověděl lasalettský pasáček Maximin.

V Tajemství je i toto velmi závažné sdělení: „V roce 1864 bude z pekla vypuštěn Lucifer s velkým počtem démonů.“ Když v r. 1878 papež *Lev XIII.* četl tuto pasáž, nařídil, aby se na konci mše svaté modlil tzv. malý exorcismus – modlitba ke sv. archandělu Michaelovi. Jak si při četbě této pasáže nevzpomenout na

Apokalypsu sv. Jana a výrok o tom, že Satan bude „na krátký čas rozvázn“? (20,3)

Období let 1864-65 bylo skutečně neobyčejné a na neblahé události velmi úrodné; to právě tehdy byly položeny základy k celosvětovému rozmachu sil Zla: Marx založil v Londýně *Internacionálu*, v americké občanské válce zvítězil Sever, budoucí centrum světového kapitálu, v Rusku se zformovalo nihilistické hnutí, semeniště budoucích revolucionářů, a v Německu se dostal k moci *Bismark*, tvůrce pruského militarismu.

Velká část Tajemství je věnována i duchovním věcem a postupnému ustavení protikřesťanské ideologie. Najdeme v něm o tom vše důležité:

„Na zemi se rozhojní špatné knihy a duchové temnot všude způsobí všeobecnou ochablost ve všem, co se týká služby Bohu; budou mít velkou moc nad přírodou; budou chrámy, kde se bude sloužit těmto duchům. Budou křísit mrtvé a spravedlivé. To znamená, že tito mrtví na sebe budou brát podobu spravedlivých duší, které žily na zemi, aby byli lidé lépe sváděni; tito tak řečení vzkříšení mrtví, kteří nebudou nikým jiným než démony pod těmito podobami, budou hlásat jiné Evangelium, opačné Evangeliu pravého Ježíše Krista, popírajíce nebe, dokonce i duše zavržených. Všechny tyto duše se budou jevit jakoby spojené se svými těly... Na všech místech se budou odehrávat neobyčejné divy, protože pravá víra uhasne a svět bude ozařován falešným světlem. Všechny občanské vlády budou sledovat jeden a týž cíl – zrušení a vyhlazení jakéhokoliv náboženského principu, aby tak bylo dáno místo materialismu, ateismu, spiritismu a všem druhům neřestí.“

Právě v druhé polovině 19. století se začaly hromadně šířit různé ideologie, ony moderní formy modloslužebnictví, a postupně rozkládaly křesťanství a zatlačovaly ho do pozadí. Byl to především ateistický humanismus, na místo Boha kladoucí a zbožšťující člověka, různé nacionalismy vrcholící ve fašismu a německém nacismu, socialismus a zejména komunismus, proti Kristovu náboženství lásky hlásající ideologii nenávisti.

V té době začala věda prosazovat své ateisticko-materialistické teorie a teorii biologické evoluce.

Paradoxně se nadpřirozena chopily *okultní vědy*. Začaly zkoumat různé parapsychické jevy, síly a úkazy rozumově nevysvětlitelné a jejich prostřednictvím začaly do Evropy pronikat různé

orientální nauky z Indie, Persie, Číny, včetně nauky o převtělování duší.

Hned rok po zjevení na La Salettě začaly v USA sestry Foxovy s prvními novodobými *spiritistickými* pokusy. Tato „spojení se záhrobím“, při nichž jsou údajně vyvolávány hlasy a podoby mrtvých osob – ve skutečnosti rafinované převleky démonů – dosáhla okamžitého úspěchu: o deset let později měl už spiritismus v USA 10 tisíc médií, tři miliony adeptů a přes 20 časopisů. Toto „nové náboženství“ se rychle rozšířilo i po Evropě a přitahovalo nejen lidové vrstvy, ale i intelektuály, jako např. slavného spisovatele Thomase Manna.

Byly zakládány okultní společnosti navazující spojení s indickými „guru“. V USA založila Ruska Helena Blavatská theosofii, v Německu Rudolf Steiner antroposofickou společnost Goetheanum. Blavatská se se svým cílem netajila: byl jí boj proti křesťanství a jeho likvidace.

Ideologové okultismu se soustřeďovali v zednářských lóžích, odkud tento boj začal být veden cílevědomě. Bylo zde sestavováno „univerzální náboženství“, ve skutečnosti smíchanina všeho, čeho se křesťanství odjakživa štítilo a co od sebe odvrhovalo, neboť to neslo neklamná satanská znamení: okultismus, spiritismus, orientální doktríny, panteismus.

Tak začalo být postupně vytvářeno „jiné Evangelium, opačné Evangelium pravého Ježíše Krista“. Jeho součástí, patřičně rozmělněnou a uzemněnou, má být i samo křesťanství, jak si to vzala za úkol ona známá *Ekumenická rada církví*, prozednářská organizace, jejímž tajným záměrem je likvidace katolické církve.

Antievangelium, anticírkev: „Řím ztratí víru a stane se sídlem antikristovým.“ A po strašlivém zápasu a pohromách „bude navždy šelma se všemi svými pohlcena věčnými propastmi pekla. Tehdy voda a oheň očistí a stráví dílo lidské pýchy a všechno bude obnoveno“ a odvěký eschatologický Boží záměr bude konečně dovršen: „Bůh bude uctíván a oslavován a lidé mu budou sloužit.“

Nicméně je pozoruhodné, že Svatá Panna nezapomněla ani na aktuální poselství platné pro dobu, v níž se zjevila.

Ve svém rozhovoru s oběma pasáčky Svatá Panna kárala naši bezbožnost a upozorňovala, že nepolepšíme-li se, dopadne na nás neúroda a epidemie. Což se začalo plnit hned v následujících letech:

Už v roce 1846 se projevil nedostatek brambor, napadených dosud neznámou chorobou, pak se na obilí objevila zvláštní sněť, ničící klasy brzo po odkvětu, takže zemědělci sklidili jen tolik, co jim stěží stačilo jako osivo pro příští rok. Situace byla tak vážná, že se jí roku 1847 v anglickém parlamentu zabývala sama královna Viktorie. V roce 1855 jen ve Francii zemřelo hlady přes 80 tisíc lidí. Choroby postihly i ořechy a víno: Nejprve se objevilo oidium, v roce 1860 révokaz a nakonec perenospora, které postupně zničily všechny evropské vinice, takže musely být vysazeny znovu. K tomu přistoupila epidemie cholery, proběhnuvší Evropou v roce 1849, a v roce 1854 zvláštní horečka spojená s pocením, které podléhaly zejména malé děti: nemoc začala velkou zimnicí, po níž následoval třes ve všech končetinách, a po několika hodinách smrt.

FATIMSKY PŘELOM

Na sklonku 1. světové války, předpovězené na La Salettě, se Svatá Panna celkem šestkrát zjevila v *portugalské Fatimě* třem venkovským, zcela negramotným dětem – desetileté *Lucii Santosové*, devítiletému *Františku Martovi* a jeho sedmileté sestře *Jacintě*, a to poprvé 13. května a naposled 13. října 1917, a žádala o modlitbu růžence, oběti za nápravu hříšníků a o zasvěcení jejímu Neposkvrněnému Srdci. Při svém zjevení 13. července dětem oznámila trojdílné tajemství, při posledním zjevení došlo k proslulému slunečnímu zázraku, jehož svědky se stalo 50–70 tisíc shromážděných poutníků. Sourozenci Martovi brzo po zjevení zemřeli, Lucie, žijící dodnes, vstoupila nejprve do španělského, později do portugalského kláštera, kde měla několik dalších zjevení.

Po desíti letech se v roce 1927 sestře Lucii zjevil Ježíš a vybídl ji, aby první dvě části uvedla ve známost, což ona učinila několika dopisy církevní hierarchii.

První část tajemství pozůstává ze známé vize pekla, která měla připomenout lidstvu, stále méně a povrchněji věřícímu, že peklo skutečně existuje. Na tuto vizi navázala druhá část tajemství, kterou Svatá Panna uvedla dětem takto:

„Viděli jste peklo, kam jdou duše ubohých hříšníků. To k jejich záchraně chce Bůh na světě založit uctívání mého

Neposkvrněného Srdce. Budete-li konat, co vám řeknu, mnoho duší se zachrání a budete mít mír. Válka se schyluje ke konci. Nepřestanete-li však urážet Boha, za pontifikátu Pia XI. začne další, horší. Až spatříte noc ozářenou neznámým světlem, vězte, že to je ono velké znamení, že Bůh hodlá potrestat svět za jeho zločiny válkou, hladem a pronásledováním církve a Svatého Otce.

Abych tomu zabránila, přijdu a budu požadovat, aby *Rusko bylo zasvěceno mému Neposkvrněnému Srdci* a aby každou první sobotu (v měsíci) byla činěna nápravná přijímání. Splníte-li mé přání, Rusko se obrátí a budete mít mír. Ne-li, Rusko rozšíří své bludy po celém světě a nastanou války a pronásledování církve. Mnoho dobrých bude umučeno, Svatý Otec mnoho vytrpí, četné národy budou zničeny. Nakonec moje Neposkvrněné Srdce bude triumfovat. Svatý Otec mi zasvětil Rusko, to se obrátí a světu bude na určitý čas přiznán mír. V Portugalsku bude dogma víry stále zachovááno atd.", načež následovala třetí část tajemství.

Další sled událostí byl asi tento:

V roce 1929 se sestra Lucii zjevila Svatá Panna a sdělila jí: „Přišel čas, kdy Bůh žádá Svatého Otce, aby ve spojení se všemi biskupy světa zasvětil Rusko mému Neposkvrněnému Srdci; zároveň slibuji, že ho tímto prostředkem zachráním.“

Rusko však v požadované době zasvěceno nebylo; tak se v něm upevnila komunistická vláda se *Stalinem* v čele a tehdejší Sovětský svaz brzo zahájil nejen svou ideologickou, ale i politickou expanzi po celém světě. Jeho první obětí bylo Španělsko, kde podnítil krvavou občanskou válku; samotné Portugalsko, kde došlo k postupnému vytlačení zednářů z vlády a kde se Fatima stala národní svatyní, bylo podle slibu Panny Marie revoluce ušetřeno.

V roce 1933 se v Německu dostal k moci *Hitler*, jehož mocenskými požadavky byly vytvořeny předpoklady ke vzniku 2. světové války, a když večer z 25. na 26. ledna 1938 se v 18.30 na tři hodiny na severní obloze ve všech částech Evropy objevila zvláštní světelná záře, události už pak na sebe nedaly dlouho čekat:

13. března 1938 Hitler připojil Rakousko k Říši, 29. září téhož roku byla podepsána Mnichovská dohoda, 15. března 1939 Hitler obsadil Čechy a Moravu a 1. září téhož roku přepadl Polsko, v důsledku čehož vzápětí vypukla 2. světová válka.

První dvě části tajemství byly totiž papeži *Piu XII.* odevzdány se značným zpožděním až na začátku 2. světové války, a to 2. pro-

since 1940. Za daných okolností papež reagoval poměrně rychle: rozhlasovým poselstvím portugalskému národu 31. října 1942 při příležitosti 25. výročí zjevení zasvětil svět Mariinu Ne-poskvrněnému Srdci a učinil přitom narážku na Rusko. K tomu-to zasvěcení došlo v nejdramatičtější chvíli 2. světové války, kdy úspěchy hitlerovského Německa dosáhly svého vrcholu. Je pozoruhodné, že vzápětí došlo k rozhodujícímu obratu: 2. února německá armáda definitivně prohrála těžkou a dlouhotrvající bitvu o *Stalingrad*, načež od té doby na celé ruské frontě začala ustupovat. Současně byli Němci přinuceni k ústupu i na afrických frontách. Tak bylo už o dalším průběhu války rozhodnuto: Německo šlo ke své nevyhnutelné porážce.

Papež Pius XII. si velmi dobře uvědomoval, jak velký význam má Fatima pro vývoj soudobých událostí a jak je s nimi vzájemně provázána. Proto zasvěcení několikrát opakoval, a to ještě jednou za války – 8. prosince 1942, po válce pak v roce 1952. Nicméně fatimský požadavek výslovného zasvěcení Ruska splněn nebyl, a tak světové události šly svým neblahým vývojem, před nímž Panna Maria varovala.

Evropa byla železnou oponou rozdělena do dvou bloků a komunistický blok se dlouhodobě stal neustálou hrozbou svobodnému světu.

Zasvěcení světa Neposkvrněnému Srdci Panny Marie bylo vícekrát obnoveno, a to papežem Pavlem VI., ale zejména několikrát papežem Janem Pavlem II., který má k Fatimě obzvlášť vřelý vztah. Jím provedené zasvěcení např. v mariánském roce 1987–1988 předcházelo bezprostředně rozpadu komunistické totalitní moci v zemích sovětského bloku.

Častokrát se mezitím diskutovalo o tom, zda zasvěcení Ruska, prováděné v rámci zasvěcení celého světa, je skutečně platné a odpovídající Mariinu požadavku.

Vraťme se znovu k této věci klíčové důležitosti. Prvním a základním požadavkem Panny Marie bylo zasvěcení Ruska, ne světa, jejímu Neposkvrněnému Srdci. Žádnou z konsekrací, a to ani těch posledních z roku 1982, 1984 a 2000 v tomto smyslu nelze považovat za vyhovující, neboť všechny konsekrční formule byly zaměřeny na svět jako celek, a tak byla zasvěcení provedena příliš všeobecně, neadresně, zatímco Panna Maria požaduje výhradní a konkrétní zasvěcení Ruska. RUSKA, NE SVĚTA.

K takové konsekraci dosud nedošlo.

O tom svědčí i okolnost, že se Rusko dodnes neobrátilo. Vždyť

co to znamená – obrácení Ruska? Oficiální znalec Fatimy P.J.M. Alonso to v publikaci *Pravda o fatimském tajemství*¹⁷¹ napsal zcela jasně:

„Lucie byla vždy přesvědčena, že konverze Ruska se netýká jen návratu národů Ruska k pravoslavnému křesťanství, spojenému s opuštěním marxistického ateismu Sovětů, ale že se vztahuje k jeho naprosté a integrální konverzi návratem k jediné a pravé církvi katolické, římské.“

Že se Rusko dodnes neobrátilo, o tom svědčí jak dosavadní zatvrzelý odpor ruského pravoslaví vůči vstřícnému stanovisku katolické církve, tak i samotný text druhého tajemství, ve kterém se praví výslovně, že nakonec bude Neposkvrněné Srdce Panny Marie triumfovat, *ale teprve tehdy* jí Svatý Otec zasvětit Rusko, a to se v důsledku toho obrátí. Tedy až ke konci očisty, před ustavením Kristovy pozemské vlády.

Z toho lze uzavřít, že onen proslulý *fatimský bič* je v Božích rukou stále připraven a že druhé tajemství se dosud v plném rozsahu neuskutečnilo.

Můžeme se ovšem tázat – proč vlastně žádný papež řádné zasvěcení Ruska nevykonal? Lze tušit, že i zde je určité tajemství, a to velmi závažné. Snad ho trochu poodhrnul ukrajinský disident *Josyp Terelya*, který ve své knize *Božská netrpělivost*¹⁷² naznačil, že existuje určitá temná hrozba Kremlu, podle níž by bezprostředně po zasvěcení následovala krutá pomsta na ruských katolících.

A pak je zde ještě třetí část fatimského tajemství. Vraťme se však nejprve do roku 1960, kdy podle přání Panny Marie mělo být zveřejněno.

V roce 1957 ho sestra Lucie v předstihu napsala a prostřednictvím místního biskupa dala odeslat do Říma. Obálka byla otevřena v roce 1960 za pontifikátu papeže *Jana XXIII.*, ten však nepovažoval za vhodné, aby tajemství bylo zveřejněno, a podobně soudili i jeho nástupci.

Samotná sestra Lucie se však s tímto postojem neztotožnila. Hned v roce 1961 sdělila *otci Agostinu Fuentesovi*, postulátoru ve věci blahořečení Františka a Jacinty, že Svatá Panna není spokoje-

¹⁷¹ P. Joaquin Maria Alonso: *La vérité sur le Secret de Fatima*, Editions Pierre Tèqui, Paris 1979.

¹⁷² Josyp Terelya: *The divine impatience*, Immaculate Heart Publications, Box 602, Port Erie, Ontario 2000. Dle Le Cep n. 17, 2001.

na s tím, že třetí tajemství nebylo zveřejněno. Otec Fuentes o tom napsal:¹⁷³

„Odevzdávám poselství krajní důležitosti. Svatý Otec mě vyzval, abych navštívil Lucii, která žije jako bosá karmelitka v Coimbre. Vyhlížela usouzeně a zničeně. Ihned po přijetí mi řekla:

»Otče, Svatá Panna je velmi nespokojena, že její poselství z roku 1917 nebylo oznámeno. Nepoučili se z něho ani dobří ani zlí... Otče, věřte mi, Bůh svět potrestá... Myslete na všechny duše, které jdou do pekla, a to jen proto, že se nemodlíme a nekajeme. Právě toto je důvod, proč je Nejsvětější Panna zarmoucena.

Otče, řekněte všem, že mi Madona velmi často oznamovala: Četné národy zmizí z povrchu zemského; Rusko bude dýtkami, jichž Bůh použije, aby potrestal lidstvo, nevymůžeme-li na něm milost obrácení... Svatá Panna stojí, řeklo by se, mezi dvěma ohni: Na jedné straně vidí, jak je lidstvo zatvrzelé a netečné vůči oznamovaným trestům, na druhé straně musí hledět na to, jak zneuctíváme svátosti, jak jsme nepozorní vůči blížící se záhubě a bez víry a požívačně upadáme do materialismu. Svatá Panna řekla výslovně: – *Blížíme se posledním dobám*. Tato slova mi opakovala třikrát.

Nejprve řekla, že ďábel zahájil rozhodný boj, ze kterého vyjde jen jediný vítěz. Buďto jsme s Bohem – anebo se Satanem. Načež mi opakovala, že nejdůležitějším prostředkem k záchraně lidstva je růženec a zasvěcení jejímu Neposkvrněnému Srdci. Nakonec si stěžovala, že žádný z prostředků, dosud oznámených, nebyl lidstvem přijat, a tak nám nabízí ... jen své slzy.

Otče, je nejvyšší čas, abychom si uvědomili svou odpovědnost před hrozivou skutečností... Toto je naléhavé volání k obrácení!«“

Zpětně si uvědomme, že třetí fatimské tajemství mělo být zveřejněno v době *studené války*, která začala v roce 1950 korejskou válkou, v roce 1956 pokračovala maďarskými událostmi a suezskou krizí a v roce 1960 berlínskou krizí, v jejímž důsledku byla postavena ona proslulá berlínská zeď. V roce 1962 studená válka vyvrcholila karibskou krizí, když SSSR začal na Kubě budovat raketovou základnu. Došlo k této situaci:

22. října toho roku dal americký prezident *John F. Kennedy*

¹⁷³ Citováno dle publ. Guy Le Rumeura: *Apokalypse Mariale*, 79290 Argenton-L'Eglise 1974.

Rusku ultimátum a vyhlásil námořní blokádu Kubu. Sovětský předseda rady ministrů *Nikita Chruščov* ultimátum odmítl a údajně mezitím na Kubu vyslal loďstvo s další vojenskou technologií.

To byl vrcholný okamžik konfliktu, kdy loďstva obou velmocí měla stanout proti sobě, okamžik, který by patrně neměl daleko ke vzplanutí světového konfliktu.

Nestalo se tak. Sovětské loďstvo se pokojně vrátilo zpět a konflikt se urovnal. Následovalo výrazné politické uvolnění, doprovázené uzavřením smlouvy o zákazu pokusů s jadernými zbraněmi. Od té doby se mezinárodní napětí postupně zmírňovalo.

Mělo urovnání karibského konfliktu nějaké pozadí?

V roce 1963, tedy rok po krizi, stutgartský časopis *Neues Europa* zveřejnil *diplomatické znění* třetího fatimského tajemství, které údajně bylo Vatikánem odevzdáno Washingtonu, Moskvě a Londýnu a které nebylo originálním zněním tajemství, ale jeho úpravou pro diplomatické účely. Toto znění mělo údajně v dané situaci sehrát velkou roli. Pro informaci z něho uvádím tuto důležitou část:

„Na lidstvo přijde velký trest. Nenastane to dnes ani zítra, ale v druhé polovině 20. století. To, co jsem na La Salettě sdělila Melánii a Maximinovi, potvrzují znovu tobě (tj. Lucii): lidstvo se neubírá po cestách, které mu Bůh určil. Všude vládne nesoulad. Ve světě na nejvyšších místech usedl Satan a řídí události. Podařilo se mu zasít zmatek do hlav značného počtu vědců – vynálezců zbraně, s jejíž pomocí polovina lidstva může zahynout během několika minut. Satan má pod svým vlivem mnoho mocných tohoto světa, kteří podporují neomezenou výrobu této zbraně.

Nepostaví-li se lidstvo proti tomu, nevystoupí-li proti Satanově vládě, tehdy dojde k tomu, že na lidstvo dopadne ruka Boží Spravedlnosti...

Na světě zavládne chaos. Započne velká válka. Z nebe spadne oheň a dým, voda se bude vypařovat z oceánů a jejich pěna se zvedne k nebesům. Miliony lidí zahynou během několika hodin. Všechno bude zničeno. Lidé, kteří přežijí, budou závidět těm, kteří zahynuli. Kam oko dohlédne, velké zpuštění ve všech zemích způsobí trápení a nouzi ... Ten čas se přibližuje.“¹⁷⁴

¹⁷⁴ Citováno dle publikace Czeslawa Ryszky: *Fatima, objawienie końca czasów*, Oficyna wydawnicza 4K, Bytom 1997.

Vatikán se k této záležitosti nevyslovil. Byla vyslovena domněnka, že v onu kritickou chvíli karibské krize dal papež Jan XXIII. z fatimského tajemství narychlo zpracovat ono výstražné diplomatické znění, to bylo bezprostředně odevzdáno vládám tří velmocí, a tak bylo zamezeno tragickému střetu.

Ať to bylo jak bylo, úsilí papežů Jana XXIII. a Pavla VI. o uvolnění mezinárodního napětí je dostatečně známé a ví se, že k němu opravdu výrazně přispělo.

Ostatně rozeslání diplomatického znění by bylo nejpřirozenějším vysvětlením onoho bezprostředního odvrácení válečného nebezpečí.

Určité světlo do této věci vnesl papež Jan Pavel II., když v roce 1980 mu bylo při jeho návštěvě známého kláštera v německé Fuldě položeno několik otázek, z nichž jednou byla otázka po osudu třetího fatimského tajemství. Papež tehdy odpověděl:

„Pro závažný obsah a aby komunistické mocnosti nebyly podníceny k jistým činům, dali moji předchůdci na Petrově stolci přednost diplomatické formulaci. Mimoto by každému křesťanu mělo postačit, že je tam možno číst, že oceány zalijí celé světadíly a že lidé budou v několika minutách odvoláni z tohoto života, a to po milionech; pak by už opravdu neměli toužit po zveřejnění tohoto tajemství. Mnozí ho chtějí znát jen ze zvědavosti a touhy po senzaci, zapomínají však, že znalost znamená také odpovědnost. Je nebezpečné, když současně nechtějí nic dělat, neboť říkají, že proti zlu se nedá nic podniknout.“

Na další otázku – jak to půjde v církvi dále – odpověděl:

„Musíme se co nejdříve připravit na veliké zkoušky, které po nás dokonce mohou žádat, ano, i nasazení vlastního života pro Krista a naprostou oddanost Kristu! Mohou být zmírněny modlitbou, *ale nemohou být už odvráceny*, neboť jen tak může dojít ke *skutečné obnově církve*. Už tolikrát došlo k obnově církve krví a ani tentokrát tomu nebude jinak. Buďme silní a připravme se a důvěřujme Kristu a jeho Svaté Matce. Modleme se často růženec.“

Konečně v jubilejním roce 2000 dal 3. fatimské tajemství zveřejnit papež Jan Pavel II. v souvislosti se svou návštěvou Fatimy a s blahořečením vizionářů Františka a Jacinty. Zde je:

„Po dvou částech, které jsem už vyložila, jsme po levém boku Naší Paní o něco výše viděli Anděla s ohnivým mečem v levé ruce; meč jiskřil a šlehaly z něho plameny, které, zdálo se, jako by měly zapálit svět; ale uhasínaly ve styku s jasem, který směrem

k němu vyzařoval z pravé ruky Naší Paní; Anděl ukázal pravicí k zemi a zvolal silným hlasem: »Pokání! Pokání! Pokání!« A my jsme spatřili v nesmírném světle, jímž je Bůh – asi tak jako se lidé objevují v zrcadle, když před ním procházejí – biskupa oděného v bílém, o němž jsme měli dojem, že je to Svatý Otec. Různí jiní biskupové, kněží, řeholníci a řeholnice vystupovali na strmou horu, na jejímž vrcholku byl velký kříž z hrubě přitesaných, jakoby dubových trámů s kůrou; předtím než sem Svatý Otec dospěl, prošel kolísavým krokem velikým městem napolo v troskách a rozechvěn, a sklíčen bolestí a smutkem, se modlil za duše mrtvol, které na své cestě nalézal; když dospěl na vrchol hory, padl na kolena u paty velkého Kříže a byl zabit skupinou vojáků, kteří na něho vypálili několik ran ze střelných zbraní a šípy; a stejným způsobem jeden po druhém zemřeli jiní biskupové, kněží, řeholníci a řeholnice a rozliční laikové, muži a ženy různých tříd a společenského postavení. Pod oběma rameny kříže byli dva Andělé, každý v ruce křišťálovou nádobu, do které shromažďovali krev Mučedníků a kropili jí duše, které se přibližovaly Bohu.“

Kongregace pro nauku víry tento text doprovodila komentářem, že třetí tajemství už není aktuální, neboť se v něm popisuje atentát na papeže Jana Pavla II. v Římě roku 1981, a tedy minulost.

Tato interpretace vzbudila odpor velké části veřejnosti, která v uveřejněném textu oproti tomu viděla události blízké budoucnosti.

Současně však vyvstala druhá otázka: veřejnost byla zněním textu zklamána, neboť v ničem neodpovídá znění diplomatickému, které Jan Pavel II. při návštěvě Fuldy nejenže nedementoval, ale vlastně ve svém projevu z něho jako by citoval.

Druhou velkou nesrovnalostí je syntaktická nesouvislost s druhým tajemstvím, které končí nedoslovenou větou Panny Marie, na kterou by text 3. tajemství měl logicky navázat, místo toho je však tajemství prezentováno jako výpověď o osobní vizi sestry Lucie.

Z toho všeho plyne, že vatikánská Kongregace možná nezveřejnila autentické třetí tajemství, ale nahradila ho svým vlastním zněním.¹⁷⁵

Tak je pro nás Fatima stále ještě obestřena tajemstvím. Její po-

---

¹⁷⁵ Analýzou textu 3. tajemství se zabývá zejména Laurent Morlier: *Le troisième secret de Fatima publié par le Vatican et un faux*. Editions D.F.T., Argentré-du-Plessis 2001.

selství je pro svět tak závažné, že jisté síly se ho snaží všemi prostředky utlumit, podobně jako předtím bylo odsouváno do pozadí lasalettské Tajemství.

Fatimu však nelze potlačit, vždyť je tím nejzávažnějším poselstvím lidem 20. století, je doslova uzlovým bodem jeho dalších dějin, které se od roku 1917 zrychlují a zintenzivňují: Vždyť rok 1917 je současně i rokem velké bolševické revoluce, ale i rokem, kdy byl zahájen – aspoň příslibem – návrat Židů do Izraele. Rokem 1917 se jedna historická doba uzavírá a druhá je zahájena. Někteří autoři, jako např. *Raoul Auclair*,¹⁷⁶ toto datum považují za konec *epochy národů*, otevřené Nabuchodonozorem a babylonským zajetím Židů, a za vstup do přechodné epochy *Konce časů*. To jako by ohlašoval i onen veliký fatimský sluneční zázrak, na který lidstvo nicméně velmi brzo zapomnělo.

Paříž, La Saletta, Fatima – tuto řadu logicky dovršují mariánská zjevení v *Amsterodamu*¹⁷⁷, kde se Svatá Panna poprvé zjevila v roce 1945 těsně před koncem 2. světové války a hovořila zde k nám ve svých celkem 56 zjeveních až do roku 1959.

Paříž – Amsterdam, svým způsobem dvě hlavní města světa. Byla-li Paříž za hlavní město světa považována pro svůj kulturní a společenský význam, byl Amsterdam kdysi hlavním městem rodícího se kapitalismu. Tuto skutečnost Maria zdůraznila i v symbolice, kterou na obou těchto místech světa analogicky použila:

Zatímco v Paříži se nám Maria představuje, jak stojí na zeměkouli, zahalené do oblaků, a vztahuje k nám dolů ruce, z jejichž dlaní k nám směřují svazky paprsků – milostí, v Amsterodamu Svatá Panna zaujímá sice též postoj, ale všechno kolem ní už je konkretizováno, rozvinuto do jasně viděných detailů. Zeměkoule už není ponořena do oblaků, ale jsou na ní patrné kontinenty a všude je veliké množství bílých i černých oveček – lidí celého světa, vytvářejících jediné stádo s jediným pastýřem. Podobně jsou upřesněny i ony svazky paprsků vycházející z Mariiných dlaní: tentokrát jsou rozčleněny vždy do tří paprsků, značících milost, vykoupení a pokoj. Ale pak je v Amsterodamu doplněna ještě jedna velmi významná věc: Za Marií – PANÍ VŠECH NÁRODU – se objevuje kříž, zdůrazňující její SPOLUVYKUPITELSTVÍ.

¹⁷⁶ Viz cit. dílo *Mystère de l'Histoire*.

¹⁷⁷ Raoul Auclair: *La Dame de tous les Peuples*, Nouvelles Editions Latines, Paris 1967.

Co tedy v Paříži bylo jen naznačeno, je v Amsterdamu dotvořeno do velkolepého a komplexního obrazu. Při svém zjevení 31.5.1955 v Amsterdamu to Maria vysvětlila takto: „Tento čas jsem mnohokrát oznamovala zastřeným způsobem. Ale teď, národy, tento čas už nastal.“

Na konci války sice převládalo nadšené přesvědčení, že se národům konečně otevírá opravdu lepší budoucnost ve znamení pokojného soužití, ale nic nebylo klamnějšího. Proto Svatá Panna nás v Amsterdamu už při svých prvních zjeveních důrazně upozorňovala, že naopak vstupujeme do velmi vážné a těžké doby, kdy bude sveden rozhodující zápas o tento svět. Jeho podstatou neměl být boj o politickou nebo hospodářskou moc, ale boj ideový, duchovní, a proto nám Maria jako *Paní všech národů* přislíbila svoji spoluúčasť a pomoc: „Vstoupím do světa. Budu vám pomáhat. Povedu vás a dovedu vás k cíli. Ale je třeba, abyste mi naslouchali“ (7.10.45).

A jasně nám odhalovala kořeny zla: „Svět propadá zkaženosti. Velcí tohoto světa vyhledávají jen moc. Myšlení velkých tohoto světa je obráceno výhradně ke hmotným cílům. Lidé jsou mateni a sváděni z pravé cesty. Nikde není jednota, mír, klid, všude je jen úzkost a napětí. Pán Ježíš Kristus to dovoluje. Jeho čas přijde. Ale nejprve přijde čas rozruchu. Humanismus. Pohanství. Napřed přijdou ateisté a různí hadi a *ještě jednou se pokusí vládnout světu*. Dnes přicházím, abych řekla, že je třeba, aby se proti tomu všemu začalo rázně jednat. Teologové, teď se obracím i na vás a říkám vám: – Uvědomte si konečně závažnost tohoto dění. A těm, které jsem si na počátku této akce vyvolila, říkám: – Nechť každý podle svých prostředků a možností pracuje na rozšiřování poselství. Teď přichází čas: čas *Paní všech národů*. Budu vám pomáhat“ (15.6.52).

A v témže roce: „Jsme v předvečer velkých rozhodnutí. Jsme v předvečer velkých tlaků. Nepřítel Pána Ježíše Krista pracuje. Pracuje pomalu, ale jistě. Rozmístil své přívržence. Jeho dílo je téměř dovršeno. Národy, buďte bdělé. Mnozí se nechávají svést duchem iluze, lži a zkaženosti. Nad světem se vznášejí vážné hrozby. Církev, už podkopaná, bude podkopávána stále více. Pochopte tedy, proč přicházím jako *Paní všech národů*. Přicházím; je to kvůli všem národům, neboť je chci shromáždit v Duchu, v opravdovém Duchu Svatém. Lidé, dokažte jít k Duchu Svatému! Směřujte ke spravedlnosti, k pravdě, lásce“ (8.12.52).

A vybízela nás: „Národy, modlete se, aby se vaše oběť líbila Pánu. Národy, uznejte svého Stvořitele a vzdávejte mu úctu. Ale právě toto už lidstvo neumí konat. Ve světě vládne falešný duch. Světa se zmocnilo *moderní pohanství, humanismus, ateismus, moderní socialismus a komunismus*. Střezte se nepravých proroků. Paní všech národů vám tyto věci nepřestává opakovat a vybízí vás, abyste byli ostražiti“ (10.5.53).

Jak jsme se svěřeným časem dosud naložili?

Maria nám to už tehdy se smutkem v srdci všechno předem řekla: „Svět bude rozdělen a Východ se postaví proti Západu“ (7.2.46); „v Číně zvítězí komunismus“ (7.10.45); „pravda zmizí ze světa“ (25.2.56); „svět ovládnou falešné ideje humanismu, socialismu a komunismu, lidstvo bude odmítat kříž a bude ho nahrazovat jinými znameními“ (3.1.46); „nastanou dny bolesti a útlaku světa“ (25.2.46). A ve výčtu těchto smutných událostí bychom mohli pokračovat přes předpovězení korejské války a bojů o Jeruzalém až po dnešní dobu, kdy konečně padla *železná opona*, což Maria v Amsterdamu také předpověděla, a k tomu nás už tehdy upozorňovala na to, co se potom bude dít a co vizionářka *Ida Peerdemanová* neviděla právě optimisticky: „Teď náhle já sama smazávám onu čáru (rozdělující Evropu na dvě části). A pak se tam rozlévá docela černá skvrna...“

Ale Maria nám v Amsterdamu ukázala i perspektivu: „Po strašném utrpení se národy obrátí“ (31.12.51), „kříž bude opět vztyčen, ale až po mnohém zlu a četných pohromách“ (27.5.50), „na zem sestoupí Duch Svatý“ (2.12.52), a „konečně bude vytvořeno Kristovo Království“ (29.3.46); „Paní všech národů dá lidstvu opravdový mír“ (31.5.54), „*Paní zachrání svět*“ (10.5.53).

REVOLUCE A VÁLKY

Druhým velkým znamením dozrávajících dob je dovršování onoho velikého revolučního cyklu, který kdysi zahájili husité, ale který se naplno projevil zejména francouzskou revolucí 1789.

Revoluce je tedy pro křesťany, kteří si dovedou správně vysvětlit ono Matoušovo: „budete slyšet o válkách a pověsti o bojích“ (24,6), prvním příznakem velkých historických změn vedoucích bezprostředně k dovršení dějin.

Proto francouzskou revoluci v tomto smyslu nepřivítali jen

nadšení republikáni, ale např. i savojský filozof *Joseph de Maistre* (1753–1821), jinak stojící na zcela opačné straně, který sice samozřejmě viděl, že „francouzská revoluce má vysloveně satanský ráz, odlišující ji od všeho, co bylo dosud viděno“, ale současně upozorňoval, že je nutným očištným nástrojem v Božích rukou¹⁷⁸:

„Co na francouzské revoluci nejvíce zaráží, je ona neodolatel-
ná síla, která překonává všechny překážky a jejíž vír jako lehkou
slámu odnáší všechno, čím jí lidská síla může vzdorovat... Bylo
oprávněně upozorňováno, že ... nejsou to lidé, kteří vedou revo-
luci, ale revoluce, která užívá lidí... Jde jakoby docela sama od se-
be. To však znamená, že Božství se nikdy v žádné lidské události
neukázalo jasnějším způsobem. Jestliže používá těch nejnižších
nástrojů, je to proto, že *trestá, aby obnovilo.*“

A provinění staré doby a zejména Francie jako oné *prvorozené
dcery církve* vidí de Maistre konkrétně v tomto:

„Každý národ, stejně jako každý jednotlivec, obdržel poslání,
které má plnit. Francie vykonává nad Evropou opravdový učitel-
ský úřad... ale zneužila ho tím nejhorším způsobem. Stála přece
v čele náboženského řádu... ale jakmile začala uplatňovat svůj
vliv tak, že svému poslání protiřečila a Evropu demoralizovala,
nelze se divit, že je napravována tak hroznými prostředky.“

Joseph de Maistre však není pesimistou, ale ví, že tímto de-
struktivním násilím se otevírá cesta k výstavbě vyššího Božského
řádu na zemi:

„Pozorovatelé velkých lidských pohrom jsou vedeni zejména
ke smutným úvahám. Ale chraňme se ztratit odvahu: není žád-
ného trestu, který by neočišťoval; není žádného nepořádku, který
by Věčná Láska neobrátila proti principu zla. Je sladké uprostřed
všeobecného rozvratu předciťovat Boží plány.“

Podobně soudil i jiný významný autor – francouzský kněz
Louis-Gaston Ségur (1820–1881), jeden z apoštolů 19. století, který
navzdory tomu, že ve svých 33 letech oslepl, se stal autorem řady
burcujičích publikací, odhalujících kořeny revoluce a volajících
po obnově církve. Ve své brožuře *Revoluce vysvětlená mladým li-
dem*¹⁷⁹ píše:

¹⁷⁸ Viz jeho *Considérations sur la France* z r. 1797 obsažené v publ. *Escrits sur la révo-
lution*, Presses Universitaires de France, Paris 1989.

¹⁷⁹ Mgr. de Ségur: *La Révolution expliquée aux jeunes gens*, Editions du Trident, Paris
1997, reedice 1. vyd. z r. 1862.

„Revoluce není jen otázkou čistě politickou, ale je také otázkou náboženskou... velkou náboženskou otázkou našeho století... V Revoluci je tajemství, tajemství nepravosti, kterému revolucionáři sami nemohou porozumět, neboť klíč může podat jen víra, ale právě tu oni nemají.

Abychom pochopili Revoluci, musíme se vrátit zpět až k otci vši revolty, který jako první se opovážil říci – a opovažuje se to opakovat až do konce věků: *Non serviam, neuposlechnu*.

Ano, otcem Revoluce je Satan. Revoluce je jeho dílem, zahájeným na nebesích a opakujícím se v lidstvu od jednoho věku k druhému. Prvotní hřích, jímž náš první otec Adam také revoltoval proti Bohu, uvedl na svět sice ještě ne Revoluci, ale ducha pýchy a revolty, který je jejím principem; od těch dob zlo neustále vzrůstalo až do dob křesťanství, které ho poráželo a zatlačovalo do pozadí.

Pohanská renesance, pak Luther a Kalvín, pak Voltaire a Rousseau, ti všichni opět pozvedli zlořečenou moc Satana, jejich otce...»Francouzská revoluce,« říkal v roce 1793 nesmiřitelný *Babeuf*, »je jen předchůdkyní revoluce mnohem větší, mnohem slavnější, která bude revolucí poslední.« Tato vrcholná a všeobecná revoluce, která už naplňuje svět, je *Revoluce*. Poprvé za šest tisíc let se opovážila před tvářmi nebes a země na sebe vzít své pravé a satanské jméno – *Revoluce*, to znamená velká revolta.

Je ve své podstatě satanská, a tak jak svrhne všechny autority, má za poslední cíl úplné zničení Kristovy vlády na světě. Revoluce, nechť se na to nezapomíná, je především *mystériem řádu náboženského*; je protikřesťanstvím. Právě to konstatoval ve své encyklice z 8. prosince 1849 papež *Pius IX.*: »Revoluce je inspirována samotným Satanem. Jejím cílem je naprosto zničit budovu křesťanství a na jejích troskách vybudovat sociální řád pohanství.«

Mgr. De Ségur rozlišuje trojí činnost Revoluce:

Zprv jde o destrukci církve jako autority a náboženské společnosti, ochránkyně dalších autorit.

Zadruhé jde o destrukci trůnů a legitimních politických autorit. Tato destrukce vede bezprostředně k moderní demokracii – lidovládě zcela pozemské a nezávislé na duchovním propojení na Boha

Zatřetí jde o destrukci samotné společnosti a jejích organizačních principů, jež obdržela od Boha, tj. o zničení rodiny a vlastnictví ve prospěch abstraktního principu, který revolucionáři vi-

dí ve státu. To je socialismus, poslední slovo dokonalé Revoluce, která na tomto stupni je už úplnou destrukcí božského řádu na zemi a dokonalou Satanovou vládou.

I Mgr. de Ségur v revoluci viděl neklamné znamení vrcholících dob:

„Jistý počet katolíků, mezi nimi i mnozí biskupové a doktoři vynikající jak svou vědou, tak svatostí, jsou hluboce přesvědčeni, že se přibližujeme k posledním dobám světa a že velká revolta, která už po tři století rozrušuje všechny křesťanské tradice a instituce, dospěje do vlády Antikristovy... Antikrist není tak vzdálen, jak se myslí. Revoluce mu připravuje cestu, neboť ničí víru, svádí masy, způsobuje pokles charakteru a bez oddechu pracuje na sociálním zničení církve.“

A Mgr. de Ségur připomíná, že „jedním z nejvážnějších důvodů, které vedou k tomu, že se definitivně blížíme k těmto neblahým časům, je to, že už v to nikdo nevěří“. A dodává:

„Daly by se připojit i další velmi závažné úvahy a vyložit další texty Svatých Písem, aby v nich vynikla nápadná analogie mezi dílem šesti dnů stvoření hmotného světa a šesti tradičními věky... Podle tradice hebrejské i křesťanské každý z těchto věků má tisíc let; konce šestého věku, tj. šestého dne církve, dosáhneme zhruba za sto let.“ A autor končí povzbuzením:

„Proto obzvláště neztrácejme odvalu; předem pozdravujme přislíbený triumf církve. Po hodině temnot bude svatá církev slavně vzkříšena a bude vládnout celému světu. Tehdy se uskuteční v celé své šíři neomylné a útěšné proroctví Evangelia: Už bude jen jedno stádo a jediný pastýř.“

A pak jsou zde války, stále mocněji se prolínající do cyklu posledních revolucí, kdy shodně podle svatého Matouše i lasalettského Tajemství „národ povstane proti národu“ (24,7). Jako jeden z prvních si tohoto velikého znamení povšiml papež Benedikt XI., za jehož pontifikátu se odehrála 1. světová válka a který prohlásil:

„Opravdu se zdá, že přicházejí ony dny, o nichž Ježíš Kristus řekl – uslyšíte hovořit o válkách a válečném hluku, uvidíte, jak se pozvedá národ proti národu.“

Francouzský historik Jacques Bainville (1879–1936) ve svých *Dějínách Francie*¹⁸⁰ uvádí, že za 800 let do roku 1789 bylo ve všech válkách dohromady zabito 200–250 tisíc Francouzů, zatímco

¹⁸⁰ Jacques Bainville: *Histoire de France*, Arthème Fayard, Paris 1931.

zhruba za 25 let od francouzské revoluce do pádu Napoleonova v roce 1815 jich bylo zabito dva a půl milionu.

Do velkých bitev stoleté války bylo zapojeno 0,09% Francouzů, zatímco Napoleon rekrutoval 4,5% obyvatel, což 1. světová válka výrazně překonala mobilizací 20,2% obyvatel!

Od roku 1789 se války radikálně a brutálně změnily. Před revolucí byly války vedeny profesionálními armádami na územích zcela omezených. Počínaje revolucí a Napoleonem se války stávají totálními.

První opravdovou válkou „*národa proti národu*“ se stala 1. světová válka (1914-18), jejímž prostřednictvím byly zlikvidovány křesťanské monarchie: lidstvo stála 8 a půl milionu mrtvých. Ale to stále ještě bylo málo. Druhá světová válka, která svět rozdělila do dvou nesmiřitelných táborů, si vyžádala 55 milionů obětí.

A doba po druhé světové válce, o níž na La Salettě bylo řečeno, že tehdy „*ve světě bude panovat jakýsi nepravý mír a všichni se budou chtít bavit*“? Touto dobou, beztak z větší části žitou pod hrozbou studené války, protéká červená řeka krve nepřetržité řady lokálních válek, revolucí a konfliktů, často velice krutých a destruktivních, jako by neúprosně směřujících až k oné „*válce poslední*“, jak také bylo předpovězeno na la Salettě.

VŠEOBECNÁ APOSTÁZE

Veliké revoluční převraty 18. a 19. století s sebou přinesly laicizaci společnosti doprovázenou zvlažněním víry a její postupnou ztrátou, a to jak u vládnoucích elit, tak u prostého lidu. I toto je velkým znamením doby, předpovězeným samotným Božským Mistrem Ježíšem Kristem: „*Nalezne Syn člověka víru na zemi, až přijde?*“ (Luk 18,8)

Tak se už po tři sta let postupně připravuje návrat k pohanské civilizaci, který je právě dovršován v těchto dobách, ve kterých žijeme. Tento proces neunikl pozornosti významných křesťanských intelektuálů; tak například abbé *J.J.Gaume* už roku 1844 ve svém díle *Kam směřujeme?*¹⁸¹ jasnozřivě upozorňuje:

„*Chceme především ukázat na skutečnost, která se nám bohužel jeví jako nepopíratelná: na rychlé vytváření protikřesťanské*

¹⁸¹ Mgr. Gaume: *Ou allons – nous?* Editions Saint-Rémy, Cadillac – faksimile původního pařížského vydání z roku 1844.

vlády. Když se hovoří o velkém *protikřesťanském impériu*, oznámením pro konec časů, u mnohých to vyvolá na rtech úsměv; do srdcí jiných vstoupí pochybnosti. Jedni tuto věc považují za chimerického strašáka, druzí věří, že se jedná o událost nepředvídatelnou, bez vztahu k našemu poznání či ke společenským událostem. Oba tyto názory jsou nejen mylné, ale přímo nebezpečné. Jednak vedou lidi k nevíře, jednak jim zamezují, aby rozeznali znamení, která budou onu strašlivou dobu předcházet. Proto znovu všem říkáme: protikřesťanské impérium je skutečností, o kterém jsou důkazy ve Svatých Písmech, ale které má své kořeny i v hlubinách lidské přirozenosti, jakož i svou přípravu v historii.“

Tato protikřesťanská vláda, která neustává směřovat ke svému úplnému rozvinutí a která ke konci časů dosáhne svého vrcholu, podle abbé Gauma není žádnou nepředvídatelnou a izolovanou událostí: „Nic není jasněji ustaveno, než to, jak poznat její blízkost, jak ji s jistotou předpovědět.“ A zde jsou příznaky:

„Evropský svět, který před třemi sty lety věřil výhradně v Boha a církve, dnes věří čemukoliv. V náboženství, politice, filozofii neexistuje žádná bláhovost, aby o ní nebyl přesvědčen; žádný omyl, který by neproklamoval za pravdu; žádná utopie, za kterou by nebojoval. Nevidíte, jak ho táhnou v závěsu všichni oni podvodníci, empirikové, šarlatáni, kteří zneužívají jeho důvěřivosti a vysmívají se jeho slabosti? Luteráni, kalvinisté, zwingliáni, jansenisté, voltairiáni, deisté, materialisté, eklektici, panteisté, ateisté, racionalisté, republikáni, anarchisté, a kdyby jen oni? Všichni představitelé nejczizejších, nejpodivnějších, nejvíce neblahých systémů v něm našli učenlivého žáka. Evropa přísahá na všechny učitele a podkuřuje všem bohům.

Umění se naplnilo smyslností a ustavilo se v očích křesťanů jako jediný obrovský skandál. Filozofie 16. století se navrátila k pohanství, stejně tak i politika. Tisk ztratil své vznešené poslání. Basilej, Amsterdam, Haag, Ženeva se staly rozsáhlými laboratořemi jedů... Výroba intelektuálních jedů se stala nejčinnějším odvětvím moderního průmyslu.

Doktríny smrti přinesly své ovoce: dnešní svět se vrhá do návyků, které ho přivedou ke zničení jeho sil. Vznešené části jeho duše jsou zasaženy; srdce otrávené, inteligence zvrácená. Odtud nový charakter zla naší epochy. Za všech dob existovaly omyly; ale obhajoba bludu, a to lidmi, kteří si říkají křesťané, legální uznání práva na blud, oslava toho nejobávanějšího bludu – racio-

nalismu: hle, toto všechno se od evangelijních dob vyskytuje až ve stoletích po reformaci. A stejně tak ve všech dobách existovaly zločiny; ale zločin bez výčitek, nespravedlnost bez nápravy, skandál bez omluvy; ale teorie zločinu, oslava zločinu, ale pýcha ze zločinu: hle, toto všechno lze najít jen v dnešním světě. Konečně ve všech dobách existovaly revolty proti Bohu, církvi, moci; ale soustavné popírání Boží autority, církve, králů, ale teorie revolty, ale oslava revolty, ale pýcha revoluce, ale legální posvěcení samého principu každé revolty: hle, toto všechno se nalézají jen v dnešním světě; hle, toto je samá podstata jeho zvrhlosti.

Konečně vidíme, že ke konci časů svět unavený křesťanstvím uctívá opět svůj rozum a opakuje ona slova pýchy: »Nepotřebujeme tě.« Zločin je spáchán, spáchán veřejně a bez pokání; trest bude následovat.“

„A tak se tato společnost, hluchá, slepá, materialistická, noří stále hlouběji do zla.“

„Stále větší a všeobecnější zatvrzelost a výuka lžím, posměškům, bezbožnosti. Ani jediný národ Evropy neustoupil ani o píď z cesty schizmatu a hereze! Naopak, národy kráčejí hrůzným krokem po tisícířých stezkách omylů. Od protestantismu přešly k deismu, od deismu k materialismu, od materialismu k ateismu a panteismu. Dnes vidíte, jak na všech stranách postupují ke všeobecnému skepticizmu, k bezedné propasti, do které se požduchují a se zpěvem na rtech do ní padají.

To je zkušenost.

Tato zkušenost nám ukazuje, že národy, které se daly na cestu omylu, se nikdy nevrátily.

Takže už nic nemůže po tři sta let zastavit proud těchto bludů, a nedojde-li k mocnému zázraku milosrdenství, svět se ke křesťanství nevrátí. Kam tedy jde?

A jako by nám odpovídal hlas: »Dívejte se, bděte a modlete se; časy zkázy se přibližují« (Marek XIII,33). V současných událostech lze o tom rozeznat předběžná znamení.“

„Právě v tomto prohlubujícím se rozchodu s křesťanstvím, životodárným principem společnosti, vidí křesťan úpadek světa. Tato podívaná ho vůbec neudivuje; ví, že svět směřuje ke konci. I když si nemůže dovolit, aby určil dobu katastrofy, ví, že tradice ji vymezuje do běhu *šesti tisíc let a že jí mají předcházet znamení*. Zkaženost a pýcha dosáhnou svých krajních mezí; člověk, který je v sobě shrne, bude tím nejnesnesitelnějším tyranem, jakého si lze vůbec představit. Posílený nesmírnými vědomostmi přírodních

věd, bude konat udivující věci, které svedou intelligence; posílený nesmírným bohatstvím, bude bez námahy triumfovat nad vzdorujícími srdci; posílený nesmírnou hmotnou mocí, skloní čela do prachu; posílený nesmírným zlem, rozšlape jako červy ty, které nebude moci zkazit; bude největším nepřítelem člověka a Boha, jakého kdy kdo spatřil; neboť bude zosobněným zlem pozvednutým ke své největší moci. Tento člověk, kterého rozum předpovídá a víra ohlašuje, křesťanský jazyk charakterizuje jediným slovem: *Antikrist*. Toto slovo říká všechno.“

„A proto více než kdy jindy každý křesťan musí být vojákem, vojákem až do posledního dechu. Porozumíte-li dobře oné strašné zkoušce, která vás očekává, kterou už začínáme podstupovat, budete naplněni velkou statečností a svatou radostí. Tato zkouška bude nevývratným důkazem vaší víry a nehybným základem vaší naděje, neboť bude hmatatelným naplněním proroctví vašeho Božského Mistra.

Neřekl před osmnácti stoletími (psáno roku 1844), že ke konci časů dojde mezi národy ke všeobecné apostázi; že víra bude tak oslabena, že sotva bude vydávat nějakou zář; že bezbožnost se bude po tváři celé země rozlévat jako dravý proud a že milosrdná láska velkého počtu bude ochlazená; že se pozvedne množství falešných proroků, předchůdců člověka hříchu; že s Bohem se už vůbec nebude počítat, že současně Evangelium ukončí svůj běh kolem světa? Neřekl, že vám všechny tyto věci oznamuje proto, abyste nebyli pohoršeni přechodným triumfem zlých: abyste si ve svém srdci neříkali: »Kristus spí; už se o nás nestará?« Nepřipadá vám, že všechny tyto věci, božsky ohlášené, se postupně naplňují před vašimi očima? Pochopte tedy dobře své postavení a pozvedněte hlavy, schýlené pod tíží bolesti, pokořování a obav. Velký protikřesťanský boj je ve svém celku ověřováním vaší vlastní víry a jitřenkou dne spravedlnosti, kdy všechno se vrátí k řádu a už ho nikdy neopustí.“

Z téže doby pocházejí i obdobné úvahy o Antikristu¹⁸² od *kardinála Johna Henry Newmana* (1801–1890), slavného anglického konvertity:

„V těchto dnech se nepopíratelně ustavuje konfederace Zla; měří své síly, rozmisťuje své oddíly do čtyř světových stran světa

¹⁸² John Henry Newman: Původně soubor kázání proslovených v roce 1838 a následně vydaných v *Parochial and Plain Sermons*. Cituji dle reprintu *L'Antichrist*, Editions Ad Solem, Genève 1995.

a obklopuje Kristovu církev jakoby síť a otevírá cestu k obecnému opuštění víry.“

„Nevíme, co se stane. Ale přinejmenším můžeme říci toto: tak jak se považovalo za nepravděpodobné, že by mohlo dojít k všeobecnému obnovení pohanství a k jeho veřejnému udržení po určitou dobu, tato obnova je dnes už daleko méně nepravděpodobná, než třeba před padesáti lety.“

„Víme, že Kristovu příchodu bude bezprostředně předcházet rozpoutání hrozného zla bez obdoby, které v našem textu nazýváme apostázi: odpadnutím společnosti, ze které se vynoří děsivé individuum, člověk hříchu a syn záhuby, obzvláštní a výjimečný nepřítel Kristův – Antikrist; víme, že toto nastane, až dnešní rámec společnosti se rozpadne pod údery revolucí.“

„Pro naše myšlení je jistě spásonosné, upíráme-li svou pozornost dozadu i dopředu, k počátku i ke konci evangelijních časů, k prvnímu a druhému Kristovu příchodu. Z toho plyne, že své srdce musíme udržovat v bdělosti a jakoby v kontemplaci Krista a jeho apoštolů; měli bychom ho vyhlížet – a co více, žádostivě toužit po tom, abychom už spatřili jeho znamení.“

„Podotýkám, že znamení se čas od času objevují, ale ne proto, aby nám dala poznat přesný den, neboť toto zůstává skryto, ale aby nás upozornila, že tento den přichází. Svět upadá, země trpí, noc se dovršuje, den je nablízku. Stíny už ustupují, staré formy impéria, které se od časů Kristových udržuje, kolísají a zachvívají se před našima očima a už už se hroutí. To ony nás oddělují od Krista – zatímco on zůstává dosud za nimi. Až se rozpadnou, Antikrist bude odvázan od toho, co ho zadržuje a po jeho krátkém, ale strašlivém působení přijde Kristus.“

A kardinál Newman se rozpomíná na onoho Danielova obra a jeho poslední říši, která byla restaurována Karlem Velikým a ve své nejmocnější rozloze trvá dodnes, nicméně se všemi znameními svého blízkého zániku:

„Jedním z těchto znamení je například současný stav římského impéria (tj. zemí, dalo by se říci, dnešního Západu), které – i když se vlastně dobře neví, zda opravdu přetrvává – nakrásně přesto existuje. Je jako muž na svém smrtelném lůžku, který po dlouhé a strašlivé agónii konečně zesne, a to ve chvíli, kdy to nejméně očekáváte.

Takto je tomu i se starým římským impériem, které nyní leží nehybně a nemohoucně. Není mrtvo, ale umírá. A i když je v tomto stavu, musíme přesto počítat s tím, že neodejde bez určitého

odporu a křečí. Ale přesto impérium umírá, aby otevřelo cestu Antikristovi; a jeho agónie pokračuje, zrychluje se. Může to ještě určitou dobu trvat, ale přesto to nic nemění na skutečnosti, že impérium směřuje ke svému rozkladu a že jeho hodiny jsou sečteny.“

„Toto jsem tedy chtěl říci k věci posledního pronásledování a jeho znamení... Satan ovšem bude volit zbraně mystifikace – bude se přetvařovat a svádět nás v maličkostech, a tak vzdalovat církev, ne naráz, ale nepozorovaně, od jejího poslání. Jeho politikou je nás rozdělovat, postupně nás odtrhovat od skály naší síly. A dojde-li k perzekucím, je možné, že se tak stane ve chvíli, kdy v celém křesťanstvu budeme všichni rozděleni, prořídí, zaplavěni schizmaty, blízcí herezím; ve chvíli, kdy se vzdáme své nezávislosti a suverenity, a tak se rozplyneme ve světě a budeme závislí na jeho ochraně. Nuže, v té chvíli může na nás dopadnout všechna jeho zuřivost, tak jak mu to Bůh dovolí; to tehdy se náhle může římské impérium rozpadnout, objeví se Antikrist jako pronásledovatel a okolní barbarské národy se vrhnou k útoku. Ale všechny tyto věci jsou v Božích rukou.“

A na závěr úžasný jev, svou protichůdností přímo zarážející: navzdory postupující a všeobecně se ustavující apostázi současně dochází k šíření Evangelia a křesťanství po celém světě. I to je jako znamení konce uváděno ve sv. Matoušovi: „Bude hlásáno toto evangelium o Království po celém světě na svědectví všem národům“ (24,14).

Tím není řečeno, že všechny země a všichni lidé budou patřit ke křesťanství, ale že celý svět tuto zvěst uslyší, přičemž stanovisko každý zaujme podle své vůle.

Je pozoruhodné, že poslední fáze světové evangelizace je spojena s rokem 1830, tedy s rokem zjevení v pařížské ulici du Bac. Tehdy Francie dobyla Alžír, sídlo muslimských pirátů, kteří současně neprodyšně uzavírali Afriku křesťanům. Vzápětí vznikla velká vlna mimořádné apoštolské činnosti, jaká dosud v minulosti neměla obdobu, a přinesla Evangelium do všech končin severní i černé Afriky.

K tomu přistoupila i evangelizace v Číně, na Novém Zélandu, na osamělých, i těch nejmenších ostrůvcích Tichého oceánu, za polárním kruhem. Dnes každá zem světa, a to i ta křesťanství nejnepřátelštější, má svého oficiálního zástupce katolické církve.

Tato evangelizační činnost byla v podstatě dovršena papežem

Pavlem VI., když v prosinci roku 1965 navštívil OSN a zde tváří v tvář zástupcům všech zemí veřejně vyhlásil Kristovo evangelijní poselství.

BOJ O ŘÍM

Nade vše neklamným znamením vrcholících dob je nelítostný boj, rozpoutaný o katolickou církev, napadanou zvenčí i zevnitř.

V tajné *Směrnici*¹⁸³ italské lóže Haute Vente z roku 1819 je o tom stanoven tento celkový program:

„Muže, usilující o všeobecnou regeneraci, zaměstnává neustále jedna myšlenka: je to myšlenka osvobození Itálie, odkud jednoho stanoveného dne vyjde i osvobození celého světa, bratrská republika a lidská harmonie. Ale je zde jedna překážka, a to církev, a tato překážka je veliká.“ Proto tajná Směrnice uzavírá:

„Naším konečným cílem je cíl Voltairův a francouzské revoluce – vyhlazení katolicismu navždycky, a to i samotné křesťanské ideje.“

Zednáři začali podnikat zarputilé útoky především na papežský stát, ale i na samotného papeže. Neblahým nástrojem tohoto počínání se stal už *císař Napoleon*, čímž porušil tradici francouzských králů, kteří byli už od počátků franské říše ochránci papežů.

V době Napoleonovy vlády byl církevní stát napaden a rozbit a mnoho z jeho bohatství rozkradeno a odvečeno do Francie, přičemž papež *Pius VI.* po četných protivenstvích jako 82 letý stařec zemřel ve vyhnanství. Tehdy se nepřátelé církve domnívali, že jeho smrtí padl i papežský úřad. Nepadl. V Benátkách byl zvolen nový papež – *Pius VII.*, a když Napoleon v r. 1809 znovu obsadil církevní stát a zrušil ho, vyslovil nad ním Pius VII. klatbu a Napoleona se nezalekl, ani když jím byl zajat.

Sotva se po Napoleonově porážce poměry uklidnily a papežský stát byl obnoven, otrásly jím italské revoluční události roku 1830, a zejména pak onoho bouřlivého roku 1848.

Vnější útoky na papežský stát byly vedeny ve jménu italského nacionalismu, snažícího se vytvořit jednotný italský stát. Politickým vůdcem a současně jednou z vůdčích postav světového zednářstva byl v té době onen už zmiňovaný *Giuseppe Mazzini*

¹⁸³ Marquis de la Franquerie: *L'Infaillibilité pontificale*, D.P.F., Chiré-en-Montreuil 1973.

a jeho pravou rukou revolucionář *Giuseppe Garibaldi* se svými od-
dily povstalců v rudých košilích.

Revolucionáři napadali jedno území papežského státu za dru-
hým, a konečně v roce 1848 Garibaldi přepadl i Řím, a když do sa-
motného Vatikánu vnikla luza, papež Pius IX. byl nucen uprch-
nout. Ochranné francouzské vojsko však Garibaldiho v roce 1849
vyhnalo a porazilo ho i v roce 1865, kdy Garibaldi svůj útok opa-
koval.

Nicméně osud papežského státu byl zpečetěn v roce 1870, kdy
za francouzsko-pruské války císař *Napoleon III.* z Říma odvolal
francouzskou posádku. Toho využili revolucionáři a s přesilou 60
tisíc piemontských vojáků Řím přepadli. Papežské vojsko mělo
jen několik tisíc dobrovolníků, a tak přesile podlehl a papež se
vzdal.

Od té doby se papežové stali dobrovolnými vatikánskými věz-
ni a nevycházeli odtud až do roku 1929, kdy byl podepsán kon-
kordát s Mussolinim.

Papežský stát byl tedy definitivně zlikvidován a s ním i svět-
ská moc papežů. Stal se však pravý opak toho, co bylo očekává-
no: papežská autorita, od těch dob výhradně obrácená k duchov-
ním věcem, naopak neobyčejně vzrostla.

Svobodní zednáři proto zvolili ke zničení církve a papežova
vlivu jinou taktiku. Na 17. zednářském kongresu v *Baselu* r. 1897 by-
lo uzavřeno: „Vnikneme do samého srdce papežského dvora, od-
tud nás už nikdo nedostane, dokud moc papežů nezlomíme.“¹⁸⁴

Nebezpečí přímého ohrožení samotného papežského úřadu
nežádoucí infiltrací bezprostředně nastalo v roce 1903 – po smrti
papeže *Lva XIII.* Tehdy měl být za jeho nástupce zvolen jeho stát-
ní sekretář, kardinál *M. Rampolla*, který při třetím hlasování už
získal převahu. Situaci však zachránil krakovský kardinál
Puzyna, když jménem císaře *Františka Josefa I.* volbu vetoval, na-
čež byl zvolen papež *Pius X.* Teprve po kardinálově smrti bylo
průkazně odhaleno, že byl vysoce postaveným svobodným ze-
dnářem.¹⁸⁵

Samotný Řím se stal dějištěm četných protikatolických demon-
strací a útoků. V roce 1917, tedy v roce fatimských zjevení, zde
svobodní zednáři záměrně uspořádali oslavy dvousetletého vý-

¹⁸⁴ Apostolat der kleinen Seelen: Deine Tage sind gezählt, CH-6073, Füeli-Ranft 1989.

¹⁸⁵ Viz cit. dílo *Deine Tage sind gezählt*.

ročí od oficiálního založení jejich organizace (1717) a mezi jiným zorganizovali demonstrativní průvod, jehož cílem bylo samotné náměstí sv. Petra. Demonstranti nesli různé satanské standardy, mezi jiným i s tímto heslem:

„Satan bude vládnout nad Vatikánem a papež bude jeho otrokem.“

Svou vlastní proticírkev si zednáři uvnitř katolické církve začali cílevědomě budovat už v 19. století. V seminářích byly nenápadně šířeny liberální doktríny, projevují se tendence skoncovat se „zkostrnatělou“ minulostí a vpustit do církve nového – samozřejmě že revolučního ducha, plného herezí.

Už od samého počátku papežové odhalovali toto spiknutí, zednáře z církve exkomunikovali a svými encyklikami, bulami a dekrety se snažili zavést v církvi opět pořádek. Už v roce 1738, tedy 21 let po oficiálním založení zednářské organizace, papež *Klement XII.* odsoudil zednářství v encyklice *In Eminentis*, v níž mezi jiným konstatoval: „Kdyby nekonali zlo, neštíteli by se světla.“¹⁸⁶

Situace se velmi přiostrčila na počátku 20. století, kdy se uvnitř církve zformovaly výrazně modernistické proudy přicházející s četnými novotami a s odmítáním teologické tradice. Tehdy papež *Pius X.* se s modernisty pustil radikálně do boje a modernismus v církvi odsoudil encyklikou *Pascendi* z 8. září 1907. Papež ve své encyklice především upozornil, že modernisté svoje názory šíří „ne proto, aby stavěli, ale aby ničili, ne aby povzbuzovali katolíky, ale aby je ponořili do hereze“. A dále:

„Hovoříme bez odkladu zejména proto, že výrobce omylů nemůžeme hledat mezi vyhlášenými nepřáteli. Skrývají se přímo v lůně a srdci církve, nepřátelé o to obávánější, čím méně jsou otevřenými nepřáteli církve... Je načase těmto mužům strhnout masku a ukázat univerzální církvi, jací ve skutečnosti jsou.“

Modernisté se pustili „do hledání nových cest“, což mělo být znamením nové vitality církve.

Na poli politickém tyto nové cesty spočívaly v příklonu k soci-

¹⁸⁶ Toto odsouzení bylo obnoveno Benediktem XIV. v encyklice *Providas* (1751), Piem VII. bulou *Ecclesiam a Jesu Christo* (1821), Lvem XII. bulou z roku 1826, Piem VII. v encyklice *Traditi humilitati nostrae* (1829), Řehořem XVI. v encyklice *Mirari vos* (1832), Piem IX. v encyklice *Qui pluribus* (1846) a zejména Lvem XIII. v encyklice *Humanum genus* (1884) a po něm všemi dalšími papeži až po našeho Jana Pavla II. včetně.

alismu a levicovým „pokrokovým“ proudům, na poli teologickém to byl jednoznačný příklon k teoriím vědecké evoluce.

V modernismu z počátku tohoto století se setkaly všechny hereze. Samozřejmě jím byla rozpoutána velká propaganda. Lidé, kteří nesmýšleli „progresivně“, byli označováni za sklerotické nostalgické tradicionalisty. Modernisté zato projevovali svou „vitalitu“ hlásáním evoluce, v jejímž jménu se mělo vše „vyvíjet“ i v církvi, a to včetně dogmatiky, která podle nich také podléhá společenským změnám. Proto je třeba odstranit tradiční scholastickou teologii, která je už dnes překonaná, ale i autoritu starých církevních otců, kteří byli v podstatě nevědomí ve věcech dějin i kritické metody a exegeze. Tak modernisté zpochybnili celou církevní tradici a začali ji nahrazovat svými racionalistickými výklady.

Podle nich je třeba rozvíjet vědu a vědecké poznání a jemu podřizovat i hodnocení posvátných knih. Podobně vývoji podléhá i morálka a kult; různé pobožnosti by měly být zjednodušovány, v církvi by měl zavládnout demokratický duch, kněží by se měli ženit, laikové získat více prostoru atd. V dogmatice se dochází až tak daleko, že je zpochybňováno Ježíšovo Božství.

Po radikálním odsouzení modernismu, jehož důsledky se u nás projevily dodatečně až v r. 1920, kdy se od katolické církve odpojilo na 200 kněží, strhnuvších za sebou půl milionu katolíků do tzv. československé církve, se protivníci církve dočasně stáhli. Ale když v roce 1938 pařížský arcibiskup přinesl papeži Piu XI. seznam zednářů infiltrovaných do francouzského episkopátu, bylo v něm přesto uvedeno 17 kardinálů, arcibiskupů a biskupů. Tito preláti postavili do čela svých seminářů modernisty, pověřené, aby převrátili ducha i víru svých žáků. Dnes jejich žáci a jejich následovníci zaujímají čelná postavení a boří církve zevnitř, aniž už cokoliv riskují.

Velké zlo natropily modernistické názory na politickou spolupráci se socialistickými stranami i se samotnými komunisty. Mezi dvěma světovými válkami se tak zformovala nejen komunistická levá fronta, ale i levicově smýšlející katoličtí intelektuálové, kteří se s komunisty snažili ve všem držet krok. K těmto svedeným intelektuálům ve Francii patřil například i známý filozof Jacques Maritain. Tato „pokroková tradice“ pokračuje v podstatě dodnes.

Mohutný nástup učinili zednáři infiltrovaní do katolické církve na II. vatikánském koncilu (1962–1965), nicméně přes četné intri-

ky v podstatě neuspěli, protože koncil byl vyvolán, chtěn a ochraňován samotným Duchem Svatým, který jednoznačně směřoval jeho poslání – být počátkem veliké obnovy a druhých Letnic církve a základem ke druhé evangelizaci světa.

Právě tyto závěry se noví modernisté či progresisté snažili přehlušit a nahradit svou ofenzívou „pokoncilní obnovy“, v jejímž rámci začali uskutečňovat mnohé z toho, co se jim na koncilu nepodařilo prosadit.

Pod tímto lfbivým heslem své vlastní záměry, už dávno stanovené v zednářských lóžích, začali lživě vydávat za koncilní ustanovení. A tak v tomto duchu začali provádět i v samotných kostelech nevídané změny: odstraňovali „nevhodné“ sochy, likvidovali kult Panny Marie, přemísťovali svatostánky na podružné místo, likvidovali hlavní oltáře, instalovali obětní stoly, onen vynález Martina Luthera ze 16. století, odstraňovali mřížky a podle starých zednářských instrukcí z konce minulého století začali prosazovat přijímání „vestoje“, do podávání zapojovali i nekonsekrované osoby, v západní Evropě často i ženy, a přešli k přijímání na ruku.

Jednoznačně zaměření na racionalistickou teologii současně zahájili proces „vědecké“ sekularizace křesťanství, který „vytlačil klasickou asketickou a mystickou nauku. Moderní humanitní vědy se staly, v sekularizovaném křesťanském rouše, určujícím kritériem pro pastorační činnost v »nové« církvi“, jak to výstižně charakterizuje P. Ivan Pojavnik ve své knize *Mysterium concilu*.¹⁸⁷

Tento dravý vpád neomodernismu a progresismu si brzo trpce uvědomoval už papež Pavel VI.: „Myslelo se, že po koncilu bude na dějiny církve svítit slunce, ale místo toho máme mraky, bouři, temnoty, hledání, nejistotu... Jak se to mohlo stát? Zakročila protivníková síla, jejíž jméno je ďábel“ (29.6.1972).

Toto všechno zednářští ideologové připravovali už koncem 19. století. Jeden z nejčelnějších ideologů – bývalý kanovník Paul Roca (+1893), už tehdy ohlásil přípravu liturgické anarchie racionalistické teologie:

„Myslím, že Božský kult, tak jak je představován liturgií, ceremoniálem, rituálem a předpisy římské církve, podstoupí v budoucnu na ekumenickém koncilu proměnu... a bude uveden do souladu s moderní civilizací... Papežství podlehne; zemře pod posvátným nožem, který ukovají otcové posledního koncilu...“

¹⁸⁷ Ivan Pojavnik: *Mysterium Concilu*, Cyrilometodějská matice, Olomouc 1998.

Mystická teologie bude vystřídána teologií vědeckou, po které volají dospělé národy.“ Roca současně předpovídá „nové křesťanství – vznešené, široké, hluboké, opravdu univerzální, absolutně encyklopedické... Univerzální kult, kam budou včleněny všechny kulty, kde Bohem bude lidstvo, které splyne s Kristem, jímž takto bude celý vesmír“.¹⁸⁸

A jiný zednářský ideolog *Pignatelle* tento program završuje: „Jen v demokratické společnosti zednářského rázu bude možno jednoho dne spojit islám s křesťanstvím, židovství s buddhismem, Evropu s Asií v témže ideálu a jediné naději. Krátce – to svobodné zednářství vytvoří univerzální církev.“¹⁸⁹

Novou podstatu tohoto náboženství vystihuje další zednář *Rianday*¹⁹⁰ takto: „Budoucí svět pohltí křesťanství i jiné formy spirituality, a patrně souběžně s fyzickým jevem úplné společenské kolektivizace vytvoří druh *panteismu*, ve kterém budou rozpouštěny všechny dnešní myšlenky.“

Konečně Roca ve své publikaci *Konec starého světa*¹⁹¹ ohlašuje: „Bude nové náboženství: bude nové dogma: nový rituál, nové kněžstvo.“ A tamtéž: „Náboženský, politický i sociální spasitel bude nad lidstvem vládnout prostřednictvím neosobních institucí.“ To už vlastně ohlašuje vládu zvrhlého nepřítele církve, který je v Písmu Svatém označován jako antikrist. To ostatně vyplývá z Rocova prohlášení na mezinárodním spiritualistickém kongresu, konaném Velkým Orientem Francie v roce 1889:

„Můj Kristus není Kristem Vatikánu.“

A tak boj o Řím vrcholí. Svědčí o tom i zvláštní a zejména náhlá smrt papeže Jana Pavla I. v roce 1978 po 33 dnech jeho pontifikátu, atentát na papeže Jana Pavla II. 13. května 1981, ale i naučení z fatimských tajemství.

A zejména ono lasalettské: „Řím ztratí víru a stane se sídlem Antikristovým.“

Ovšem z proroka Daniela (7,25) a Apokalypsy sv. Jana (13,5) víme, že jen na tři a půl roku.

¹⁸⁸ Viz cit. publikaci *L'Infaillibilité pontificale*.

¹⁸⁹ Viz cit. publikaci *L'Infaillibilité pontificale*.

¹⁹⁰ Viz cit. publikaci *L'Infaillibilité pontificale*.

¹⁹¹ Paul Roca: *La Fin de l'Ancien Monde*, citováno dle *L'Infaillibilité pontificale*.

NÁVRAT ŽIDŮ

Největším znamením naplnění časů, a to naprosto nezvratným, protože už uskutečněným, je novodobý návrat Židů do Izraele z jejich rozptýlení po celém světě po zničení Jeruzaléma onoho osudného roku 70 po Kr., tak jak to bylo předpovězeno samotným Ježíšem Kristem za jeho pozemského života, když o Květné neděli se svými apoštoly stanul na jednom návrší nad Jeruzalémem:

„Vidíte to všechno? Vpravdě pravím vám: Nezůstane tu kámen na kameni, který by nebyl rozmetán“ (Mat 24,1).

To ovšem bylo Židům předpovězeno už dříve, na konci jejich Exodu, jak o tom svědčí pátá kniha Mojžíšova (Deut 28, 64-65):

Budete vyrváni ze země, kterou přicházíš obsadit.

*Hospodin tě rozptýlí do všech národů
od jednoho konce země do druhého.*

*Tam budeš sloužit jiným bohům,
které jsi neznal ty ani tví otcové.*

*Mezi těmi národy nebudeš mít klidu,
ani tvá noha si neodpočine.*

Připomeňme si dnes, kdy izraelský stát je od roku 1948 opět historickou skutečností, hrůzyplné okolnosti jeho zničení.¹⁹²

Hodina osudného trestu, který Jeruzalému a Izraeli předpověděl Ježíš, se připravovala v průběhu třiceti let po jeho ukřižování a Nanebevstoupení. Izrael se postupně proměnila ve vroucí kotel vnitřních neshod a krizí, které přerostly v občanskou válku a sociální revoluci namířenou proti vládnoucím elitám. V roce 70 tak vlastně Římané dovršili jen to, co sami Izraelci započali.

Nejprve *Juda Galilejský* založil ozbrojenou sektu, požadující naprosté osvobození Izraele. Tato sekta se přeměnila v tajnou společnost – teroristickou organizaci, ohrožující Jeruzalém i venkov a vraždící kolaboranty s Římem; dokonce zavraždila i velekněze Jonathana. Římský prokurátor na tyto akce odpovídal krutými represemi, a tak se situace vyhrocovala stále více, až v roce 66 se vládychtiví revolucionáři vojensky zmocnili Jeruzaléma.

V následujících letech 67–68 Římané větší část Izraele dobyli

¹⁹² Viz Flavius Josephus: *Válka židovská*, Českobratrské knihkupectví, Brno 1926.

zpět, přičemž samotný Jeruzalém se tehdy stal dějištěm hrůzné občanské války.

Tehdy byl chrám zprofanován a veřejné vraždy byly na denním pořádku; revolucionářský demagog – jistý *Jan z Giskaly*, zfanatizoval mládež proti straně zastánců míru. Tak došlo k občanské válce, kterou Římané překvapeně a se zadostiučiněním pozorovali, aniž do ní zasáhli.

V Jeruzalémě revolucionáři vyvražďovali kněžstvo, aristokracii a buržoazii – v podstatě tedy ony vládnoucí elity, které odsoudily Ježíše. Když se po přestávce v obléhání, způsobené Neronovou sebevraždou, stal císařem *Vespasián*, v roce 70 jeho syn *Titus* opět oblehl Jeruzalém, zmítající se mezitím v hrozných bratrovražedných bojích a hladomoru, vedoucím až ke kanibalství.

Židé si sami zapálili Chrám, aby zamezili Římanům přístupu. Načež se pak už *Titus* marně snažil zabránit nejhoršímu. Rozzuřené vojsko řádilo se vši krutostí a srovnalo Jeruzalém se zemí.

Tak se Ježíšovo proroctví naplnilo.

Milion a sto tisíc Izraelců zahynulo. Devět se tisíc jich bylo odvečeno do otroctví a bylo prodáváno v Alexandrii, přesně jak jim bylo *Mojžíšem* předpovězeno v jeho už citované páté knize (Deut 28,68):

V Egyptě se budete nabízet na prodej svým nepřítelům za otroky a otrokyně.

A stejně tak se v jejich diaspoře mezi národy, tj. *v čase národů*, vyplnilo i ono *Mojžíšovo*, že mezi národy nebudou mít klidu a že jejich noha si ani neodpočine, že jejich život bude viset na vlásku a ve dne v noci se budou chvět strachem (Deut 28,64-66).

Teprve v 17. století Izraelci našli svůj „*Nový Jeruzalém*“ v Amsterdamu, pak v Londýně a New Yorku.

Po stránce společenské byli Židé zrovnoprávněni za francouzské revoluce v roce 1792; od té doby se stali francouzskými občany, nemuseli žít ve zvláštních čtvrtích ani nosit zvláštní šat. Ostatní země v tom Francii následovaly.

Židé na rozdíl od jiných etnických skupin – a připomeňme např. osud poněmčených Slovanů – nebyli nikdy pohlceni národy, ve kterých žili, ale naopak stále se živili nadějí, že jednoho dne se vrátí do své ztracené vlasti. Tuto velikou víru čerpali z proroc-

kých knih Starého zákona, ze kterých citujeme aspoň tyto tři slavné výroky:

Neboť hle, přicházejí dny... že změním úděl svého lidu, Izraele a Judy, praví Hospodin, a přivedu je zpět do země, kterou jsem dal jejich otcům. A obsadí ji (Jeremiáš 30,3).

Vezmu vás z národů, shromáždím vás ze všech zemí a přivedu vás do vaší země (Ezechiel 36,24).

Povznese korouhev k národům a posbírá rozehnané z Izraele a rozptýlené Judejce shromáždí ze čtyř stran země (Izaiáš 11,12 a podobně i Iz 43,5-7).

Ale je tu i obdobné proroctví Ježíšovo, citované evangelistou Lukášem (21,24): „Jeruzalém bude šlapán pohaný, dokud se ne naplní čas pohanů.“

Předzvěstí k vytvoření samostatného izraelského státu bylo v roce 1897 založení sionistického hnutí, jehož iniciátorem byl maďarský žid – spisovatel *Theodor Herzl* (1860-1904), sám sice ateista a frekventant zednářských lóží, ale zapálený nacionalista. V témže roce byl v Basileji uspořádán první sionistický kongres, o kterém Herzl později napsal:

„V Basileji jsem založil židovský stát.“

V první fázi zakládání izraelského státu britský zahraniční ministr Balfour 2. listopadu 1917 slíbil Rotschildovi, viceprezidentu anglické sionistické federace, „ustavení národního domova pro židovský lid v Palestině“, načež 10. prosince 1917 osvobodilo 200 tisíc anglických vojáků Palestinu z turecké okupace, přičemž mandát nad Jeruzalémem byl svěřen Společnosti národů. Tak se před očima moderního světa začala ona starozákonní i novozákonní proroctví skutečně vyplňovat. Na vlastní ustavení státu se však ještě muselo třicet let čekat.

V roce 1947 se Valné shromáždění OSN v New Yorku usneslo, že Palestina bude rozdělena do dvou států – židovského a arabského: Tak OSN současně dala vzniknout jablku sváru – zdroji budoucích nesčetných konfliktů a několika arabsko-izraelských válek.

Izraelský stát byl oficiálně proklamován 15.5. 1948 a část ži-

dovského lidu vytvořila národ, který se usadil na území, které před rokem 70 po Kr. bylo známo jako Judea.

Postupně došlo k několika izraelsko-arabským konfliktům, během nichž Izraelci Araby, navzdory jejich drtivé číselné převaze, ze svých bývalých území vytlačili. Tyto války mají přesvědčivě nadpřirozený ráz, bez něhož jsou izraelské úspěchy nevysvětlitelné. Postupně se vyplnilo celé proroctví o návratu Židů a o úplném osvobození Jeruzaléma.

Polovina Jeruzaléma byla od „pohanů“ osvobozena v roce 1917. Celý Jeruzalém byl osvobozen v roce 1967, a tak se doslova dovršil *čas národů*, které už přestaly šlapat po Jeruzalému.

Když v roce 1967 vypukla ona známá šestidenní válka, egyptský prezident *Násir*, tehdejší hlava arabské ligy, prohlásil:

„Během 48 hodin vymažeme Izrael z mapy.“ Nicméně maličký izraelský stát, obklopený čtyřmi arabskými zeměmi, navíc podporovanými Saudskou Arábií, Irákem, Alžírem, Tunisem a Marokem, mající proti sobě i ruské zbraně a ruské technické poradce, přes všechnu tuto drtivou převahu nebyl poražen, ale přesvědčivě zvítězil: sedm egyptských divizí bylo rozprášeno třemi izraelskými divizemi a během několika hodin se Izrael zmocnila 700 tanků; zatímco padlo 25 tisíc nepřátel, sama ztratila jen 2 tisíce mužů.

Izraelci se při této bleskové válce zmocnili celého Sinajského poloostrova včetně celého východního pobřeží, Suezského kanálu, území Gazy, Golanských výšin, ale i Starého města Jeruzaléma. Když generál *Dayan* obsadil plošinu bývalého Chrámu, zvolal:

„Konečně jsme se vrátili na tato svatá místa, už odtud neodejdeme.“

Stejně přesvědčivým vítězstvím Izraelců skončila během několika týdnů i válka roku 1973, ostatně zastavená Američany a Rusy, ačkoliv Izrael jí byla překvapena a byla nucena překonat počáteční obtíže.¹⁹³

Čas národů je tedy u konce. Izrael opět existuje, je svobodným státem a členem OSN.

Je to však Izrael dosud neobrácená, a proto střed nových a nových konfliktů...

Je ovšem řečeno, že Izrael se obrátí, jak to uvádí prorok Ezechiel (36,24-27):

¹⁹³ Dle publ. P. Erica Renhause de Pouzet: *Imminence de la Parousie*, Editions J. Hovine, Marquain, Belgie 1975.

*Pokropím vás čistou vodou a budete očištěni;
očistím vás ode všech vašich nečistot
a ode všech vašich hnusných model.
A dám vám nové srdce
a do nitra vám vložím nového ducha.
Odstraním z vašeho těla srdce kamenné
a dám vám srdce z masa.
Vložím vám do nitra svého ducha;
učiním, že se budete řídit mými nařízeními,
zachovávat moje řády a jednat podle nich.*

Než k tomu však dojde, udá se mnoho závažných věcí. Božský Mistr Ježíš Kristus ve svém už několikrát zmiňovaném komentáři k epištole sv. Pavla Římanům¹⁹⁴ o tom řekl:

„Obrácení Izraele bude závěrečným obrácením světa k Bohu. Proč budou posledními právě oni, kteří patřili Bohu jako první? To je ustanovením věčným, ale i lidským.

Nechť ono věčné ustanovení není považováno za nespravedlivé. Tento lid byl prvním – či lépe řečeno, jediným, který vlastnil poznání nadpřirozených pravd. Měl tedy být i prvním v nové církvi, oné křesťanů, a to stejným způsobem, jakým Adam a jeho družka měli být prvními nebeského lidu. Ale zlá vůle přeměnila první v poslední. A tak jak je v Písmech řečeno, že proroci Henoch a Eliáš byli Bohem uchvázeni živí ze světa do jiného, lepšího světa, aby byli připraveni navrátit se v příhodnou chvíli a kázat pokání a bojovat proti Antikristu, stejně tak je v Písmu řečeno, že Izrael bude Bohem pro své hříchy zavržena, a z první, již byla, bude poslední, která vstoupí do Kristova Království.

Izrael nebude jako celek odvržena.

S ohledem na spravedlivé židovského lidu, patriarchy a proroky, bude Bůh milosrdný. Nezruší vyvolení Židů, aby neoddělil otce od jejich synů, ale i proto ne, že Bůh své záměry nemění.

Plný milosrdenství i k pohanům a modloslužebníkům, plný milosrdenství k hříšníkům, kteří se kají, nemůže Bůh ustát ve svém milosrdenství k těm, kteří byli jeho lidem a kteří pro horlivost, která přestala být správnou, neboť ztratila míru i řád – horlivost, která se domýšlela, že je dokonalejší než ustanovení jeho vůle a záměrů samotného Boha – nedokázali věřit, přijmout, uvítat Krista, kterého jim Otec poslal.

¹⁹⁴ Maria Valtorta: Leçons sur l'Épître de Saint Paul aux Romains. Centro Editoriale valtortiano, Isola de Liri 1999.

Ale Kristus zemřel i pro Židy. Na kříži ve svých posledních modlitbách se za Židy modlil více než za ostatní národy, protože to právě oni si zasloužili Boží zavržení a ve své chybě tvrdošijně setrvali.

Proč bylo nutno, aby vyvolený lid se stal lidem nejprovinilejším? Nemohl Bůh tomu zabránit? Nemohl bleskově osvětit hlavy kněžstva, farizeje, doktory, a tak je obrátit k Pravdě a Spravedlnosti? Samozřejmě že mohl. Ale v čem by pak spočívala zásluha jejich obrácení? Jakou hodnotu má obrácení, které není spontánní, ale vynucené mocí a božskou vůlí?

Je či není v Božím jednání nějaký neproniknutelný důvod? Samozřejmě že ano. Bůh nekoná nic bez důvodu a záměru. A každý záměr je správný, i když pro smrtelníky zůstává tajemstvím.

Přijde okamžik, kdy všechny věci, které Bůh učinil a které nyní jsou pro vás nepochopitelné, vám budou odhaleny. Pak tedy s Pavlem řeknete:

»Ó hlubiny, ó bohatství Boží moudrosti a vědy!«“

Desátá kapitola

BOJ VRCHOLÍ

KULTURA SMRTI

Jak jasnozřivé byly úvahy abbé Gauma, vedené už před půl druhým stoletím o tom, že společenský rozklad je procesem, který nezná návratu a směřuje až ke svým smutným koncům!

K nim jsme dospěli konečně dnes, kdy duchovní devizy křesťanské Evropy se zdají být už téměř zcela promarněny. Tuto duchovní situaci diagnostikuje především sám papež *Jan Pavel II.* ve svých četných homiliích a encyklikách a nazývá ji výstižně kulturou smrti. Zde je aspoň několik úryvků z jeho encykliky *Evangelium života* z roku 1995:

Hned v úvodu papež předesílá, že člověk je povolán k plnosti života, který však směřuje daleko za rozměry jeho existence na zemi, neboť je spoluúčastí na životě samotného Boha. Proto všechno, co se staví proti životu, jako všechny druhy vražd, genocida, eutanázie, jakož i úmyslná sebevražda; všechno, co způsobuje znásilnění celistvosti lidské osobnosti, jako je zmrzačování, tělesné nebo morální mučení, vyvolávání psychického nepokoje; všechno, co je urážkou lidské důstojnosti, jako jsou podmínky života pod lidskou úrovní, svévolné věznění, deportace, otroctví, prostituce, obchod se ženami a mládeží, jakož i degradující podmínky práce, které snižují pracovníky na pouhé výrobní nástroje bez ohledu na jejich svobodnou a odpovědnou osobnost: všechny tyto a jim podobné praktiky jsou po pravdě bezectné, mrzké. Nejenže korumpují civilizaci, ale zneucfují i ty, kteří je provádějí, a to ještě více než ty, kteří je podstupují.“

Tato zneklidňující situace se právě dnes prohlubuje a generalizuje, neboť s novými perspektivami, otevřenými vědeckým

a technickým pokrokem, lze vidět, jak se rodí nové formy úkladů proti důstojnosti lidské bytosti. V současnosti se rýsuje a uskutečňuje nová kulturní situace, která dává zločinům proti životu vzhled původnosti, takže široké vrstvy ospravedlňují určité zločiny proti životu ve jménu práv na individuální svobodu:

„Toto všechno vyvolává hluboké změny ve způsobu, jak nahlížet na život a vztahy mezi lidmi. Skutečnost, že zákonodárství četných zemí, v těchto případech se vzdalujících od principů, které jsou samotnou podstatou jejich ústav, přijímají tyto praktiky proti životu jako beztrestné, anebo je dokonce i legalizují, je symptomem vážného morálního rozkladu: věci, odjakživa považované jako zločinné a obecným morálním smyslem odmítané, se postupně stávají společensky úctyhodnými.“

„Dnes je mnoho slabých lidských bytostí bez obrany, jako jsou obzvláště děti před narozením, šizeno o jejich základní právo na život. Nesměla-li církve na konci minulého století mlčet před nespravedlností, která tehdy existovala, tím méně smí mlčet dnes, kdy se v četných částech světa k sociální nespravedlnosti minulosti, bohužel dodnes neodstraněné, připojují nespravedlnost a útlak ještě vážnější, často prezentované jako součást pokroku s ohledem na organizaci nového světového pořádku.“ A papež dovozuje:

„Po pravdě jsme tváří v tvář širší skutečnosti, kterou je možno považovat za opravdovou strukturu hříchu a pro kterou je charakteristické, že v ní převažuje kultura opačná solidaritě, v mnoha případech se představující jako opravdová *kultura smrti*. To právě ona je podporována silnými kulturními, ekonomickými i politickými proudy, nositeli utilitaristické koncepce společnosti.

Pohlížíme-li na věci z tohoto hlediska, můžeme svým způsobem hovořit o válce mocných proti slabým: život, který vyžaduje co nejvíce přijímání, lásky a péče, je odsuzován jako neúčinný nebo považován za nesnesitelnou zátěž, a tak je mnoha způsoby odmítán. Pro svou nemoc, pro svou nedostatečnost nebo docela jednoduše jen pro svou přítomnost ten, který narušuje pohodlí nebo životní zvyky štědřeji obdařených, začíná být považován za nepřítele, před nímž je nutno se bránit nebo jehož je třeba eliminovat. Tak se rozpoutává určitý druh *spiknutí proti životu*. To se netýká jen osob v jejich individuálních rodinných či skupinových vztazích, ale jde to mnohem dál – a na úrovni světové – až k vyvrácení a *deformování vztahů mezi národy a státy*.“

Papež upozorňuje, že „tyto úklady se orientují ve směru právě

opačném než je úcta k životu, a představují přímou hrozbu veškeré kultuře lidských práv“ a odhaluje pokrytectví mezinárodních institucí, které na jedné straně proklamují lidská práva a na druhé straně jednají příkře proti nim:

„Rozšíříme-li pohled až k planetárnímu horizontu, jak nepomyslet, že samotná proklamace lidských národních práv, tak jak je činěna v nejvyšších mezinárodních shromážděních, je jen cvičením ze sterilní rétoriky, odhalíme-li sobectví bohatých zemí, které chudým zemím odmítají přístup k rozvoji nebo ho podřizují nesmyslným zákazům prokreace, a tak rozvoj kladou proti člověku?“

Tak jsou opouštěna základní pravidla, jež si stanovil humanismus:

„Kritériem k jednání v mezilidských vztazích i ve společenském životě se stává *síla*. Ale to je přesný opak toho, co právní stát chtěl historicky proklamovat, když sám sebe uváděl jako společenství, v kterém síla rozumu bude nahrazovat rozum síly.

Posuzováno z jiného hlediska, kořeny protikladu, který se objevuje mezi slavnostním potvrzením lidských práv a jejich tragickým negováním v praxi, spočívají v *pojetí svobody*, které absolutisticky vyvyšuje jednotlivce a nepřipravuje ho k solidaritě, k bezvýhradnému přijímání druhého ani k službě bližnímu... Nelze popřít, že tato kultura smrti jako celek vyplývá z koncepce naprosto individualistické svobody, končící tak, že se stává *svobodou silnějších* a uskutečňuje se proti slabým, určeným k podlehnutí.

To v tomto smyslu můžeme osvětlit i onu Kainovu odpověď na Pánovu otázku: Kde je tvůj bratr Abel? - Nevím. Jsem snad strážcem svého bratra? (Gn 4,9) Ano, každý člověk je strážcem svého bratra, protože Bůh svěruje člověka člověku.“

A právě proto obdařil člověka svobodou, která je takto „dána do služeb člověku... Naopak, když jeho individuální rozměr je absolutizován, svoboda je vyprázdněna ze svého prvotního smyslu, a tak je popřeno její učení i důstojnost... Svoboda sebe samu popírá, ničí a připravuje se ke zničení druhého, protože už neuznává a nerepsektuje svůj konstruktivní vztah k pravdě.“ A dále:

„Při takovémto pojetí svobody je život ve společnosti hluboce změněn. Je-li dovršení svého vlastního já chápáno v termínech svrchované autonomie, dospívá se nevyhnutelně k negování druhého, pocíťovaného jako *nepřítel*, před nímž je třeba se bránit.

Společnost se tak stane souhrnem jedinců stojících jeden vedle druhého, ale bez vzájemných vztahů. Každý se chce o sobě ujišťovat nezávisle na druhém, či spíše chce uplatnit převahu svých vlastních zájmů. Tak mizí jakýkoliv vztah k obecným hodnotám a k absolutní pravdě pro všechny: společenský život opovážlivě vstupuje na tekuté písky naprostého *relativismu*. Pak je všechno věcí konvence, o všem se dá jednat, i o prvním ze všech práv – o právu na život.“

Toto se právě děje v politickém rámci státu: „Původní a nezci- zitelné právo na život je diskutováno nebo popíráno a rozhoduje o něm poslanecký hlas nebo vůle nějaké strany... Takto demo- kracie, navzdory svým principům, směřuje ke zřejmému *totalita- rismu*. Stát už není společným domem, kde všichni mohou žít podle principů základní rovnosti, ale přemění se v *tyranský stát*, který si osobuje právo disponovat životem slabších a bytostí bez obrany, od dítěte dosud nenarozeného až po starce, a to ve jménu veřejné prospěšnosti, která ve skutečnosti není ničím jiným než zájmem některých.“

„Všechno toto se děje jakoby za přísného respektování zákon- nosti... Ve skutečnosti jsme tváří v tvář jen tragickému zdání le- gality a demokratického ideálu... Jak lze ještě vůbec hovořit o dů- stojnosti lidské osoby, když je dovoleno zabíjet ty nejslabší a nejnevinnější? Ve jménu jaké spravedlnosti je praktikována dis- kriminace ze všech nejnespravedlivější, prohlašující, že jisté oso- by jsou hodny ochrany, zatímco jiným je tato důstojnost upírána? Když jsou konstatovány takové způsoby praxe, že se ohlašují procesy, které vedou k rozkladu autentického lidského soužití a k desagregaci i samotné reality státu... Takto se dospívá k tomu, že lidské svobodě se přičítá zvrhlý a nespravedlivý smysl, smysl absolutní moci nad druhými a proti ostatním. Ale to je *smrt oprá- vdové svobody*.“

Nejhlubší kořeny tohoto boje mezi kulturou života a kulturou smrti je třeba hledat ve zpochybňování smyslu Boha a smyslu člo- věka: „Tvor bez svého Stvořitele se rozplývá... Člověk už není schopen sám sebe vnímat ve své tajemné odlišnosti od ostatních pozemských tvorů; považuje se jen za jednu z četných živých by- tostí... Uzavřen úzkým obzorem své fyzické reality stává se jaksi pouhou věcí... a nárokuje ji jako své výhradní vlastnictví, které může naprosto ovládat a manipulovat.“

„Zpochybnění smyslu Boha a člověka nevyhnutelně vede k praktickému materialismu, kterým je šířen individualismus,

utilitarismus a hedonismus... Takto je hodnota *být* nahrazena hodnotou *mít*. Utrpení a prokreace jako nepohodlné jsou odstraňovány z cesty.“

„Meziosobní vztahy jsou tak vážně ochuzeny. První, kdo na to doplácí, je žena, dítě, nemocná nebo trpící osoba, stařec. Opravdové měřítko osobní důstojnosti – měřítko úcty, velkodušnosti a služby – je nahrazeno měřítkem účinnosti, funkčnosti, užitečnosti: ten druhý je přijímán ne pro to, čím *je*, ale pro to, co *má*, co dělá a co může poskytnout. *Silnější vítězí nad slabším.*“

Tato kultura smrti, v širším slova smyslu vztažená na celospolečenské vztahy, se bezprostředně projevuje i v zániku vlastní kultury a kulturní umělecké tvorby.

Právě dnes je kultura nejvíce ohrožována a každá kulturní tradice nemilosrdně likvidována a na její místo prosakuje importovaná *americká antikultura*.

V Západní Evropě tento proces bylo možno pozorovat už od sedmdesátých let, kdy mnozí kriticky uvažující duchové začali bít na poplach a volat, že jsou zde neúprosné příznaky konce evropského umění a kultury, která se vyžila, umírá a rozkládá se, aniž by tvořila nové hodnoty.

První známkou opravdového úpadku a současně prvním varovným signálem byl nástup pornografie, ostatně stejně jako tomu bylo ve starém Římě, kde vyžilá kultura skončila v oplzlé pantomimě. V Západní Evropě sedmdesátých let to byly první velké pornofilmy, přijímané nejprve s rozpaky, pak oficiálně „začleněné“ do kultury.

Druhou známkou tohoto úpadku je postupné zhrubnutí jazyka, užívání vulgárních výrazů, hantýrky, slangů. Mění se i výraz tváře, hrubnou i vztahy mezi lidmi, krásu nahrazuje výstřednost. Co bylo předtím považováno za bláznivé, je teď *normální*. Nejlépe je to patrné na módě.

Třetí a tou nejvážnější známkou kulturního úpadku je konec stylu, ztráta slohového cítění, a to především v architektuře. Po funkcionalismu dvacátých let, stále ještě krásném a v podstatě tektonicky cítěném, a tedy tradičním, nastoupil rozbředlý pseudoromantismus. Stará pravidla tvorby jsou opuštěna, všechno je dovoleno, a tak kultura už nevytváří veliký a nosný styl, ale stává se bazarem, kde platí tržní zásady supermarketu a umělecké dílo degraduje na pouhé zboží.

K NOVÉ TOTALITĚ

Stejně znepokojují i dnešní aspekty politické a ekonomické. Proto celá řada západoevropských nekonformně smýšlejících autorů kriticky analyzuje současnou dobu a rozkladný proces globalismu, směřující k rozpuštění národů do jednoho hrnce *globální vesnice* a potlačující bohatství křesťanské kultury a společenského života barbarským antikulturním primitivismem, importovaným zejména z USA.

Všechny tyto tendence směřují k postupnému ustavení nové totality, a to vlastně ve jménu oné Komenského *univerzální republiky* jako pravzoru. Využívají se k tomu jak prvky nacistické, tak marxistické ideologie.

Na současné oživení marxismu upozorňuje zejména francouzská filozofka *Flora Montcorbierová* ve své knize *Tržní komunismus, od utopie marxistické k utopii mondialistické*,¹⁹⁵ vydané v roce 2000, kde ukazuje, že marxistická utopie zdaleka není minulostí, ale je základem, převzatým současnou utopií mondialistickou (světovládnou). Obě utopie mají mnoho společného, a to především stejnou násilnickou snahu o celosvětové prosazení, spojenou s hlásáním nesmiřitelného boje proti svým nepřátelům. Ale komunistický je i názor, že základem společnosti je ekonomika a její rozvoj.

Dnešnímu tržnímu komunismu nezáleží ani tak na tom, zda je kapitál ve státních či finančnických rukách, ale aby bylo lidstvo *vyvlastněno jako celek*. Aby nikdo nevlastnil nejen velký nemovitý majetek, ale ani své tradiční zázemí, kořeny, rodinu.

Zespolečenšťován tedy není kapitál, ale člověk a způsob jeho života. Jsou ničeny živé společenské struktury tradiční kultury, stejně jako to předtím prováděl sovětský komunismus, ale dnešní metoda je účinnější – zasahuje člověka v jeho nitru a *přetváří* ho všemi prostředky včetně biologie.

Člověk je unifikován, uniformován, zjednodušován, zvnějškován. Tak podle Montcorbierové vzniká moderní *zombi* (domorodý přízrak), jakési pokročilejší stadium onoho kýženého komunistického člověka.

Příznaky jsou už zde: je to především trh-konzum, jehož prostřednictvím vzniká *Homo oeconomicus* – *člověk ekonomický*, stvoře-

¹⁹⁵ Flora Montcorbier: *Le communisme de marché, de l'utopie marxiste à l'utopie mondialiste*, L'Age d'Homme, Lausanne 2000, Suisse.

nina kapitálu. Zjednodušený, vyprázdňený člověk, poslušný cizí vůle, bez osobnosti, minulosti, rodiny, atom mezi atomy. S ostatními lidmi se vlastně nestýká, ale pouze se s nimi mívá, nic jim nemá co říci, protože jejich osudy jsou stejné a bez historie. Zombi nežije. Je napájen ne přírodní, ale virtuální – umělou realitou, kterou se živí po všechen svůj volný čas z různých komunikačních zdrojů. Kdysi měl vztah k ostatním lidem, rodině, zemi, umění, citovému životu. Teď však je tento *živý-mrtvý* místo dialogu s přáteli a projevů vlastních citů, vloh a názorů napojen na Internet, aby jeho prostřednictvím anonymně komunikoval s ostatními zombi.

Situace dosud však není tak jednoduchá, protože velmi mnoho lidí žije v krajní nouzi, trpí válkou, hladem, nezaměstnaností, a tento podíl lidí neustále vzrůstá; mimoto existují národy, které se zombifikaci brání, a právě toto všechno je Montcorbierové důvodem k pochybám, že by zombifikace jen tak snadno dokázala pohltnout celý svět.

Na pomoc si k tomuto nesnadnému úkolu proto globalisté zvou své druhy z bývalého totalitního komunismu, osvědčené normalizátory a „*vychovatele*“. Spojenými silami hlásají falešné humanitářství, aby vzápětí vyzývali ke „*spravedlivým válkám*“ proti všem, kteří se odmítají klanět této falešné modle *Humanity* a milují život, tradici, národ. Klasickým příkladem je Irák a Jugoslávie.

Tak mondialistická utopie na svém pochodu ničí vše, co odporuje jejím záměrům. Drtí opravdového člověka, jeho intimní společenské vztahy, ale i samotnou přírodu. Zdálo by se, že jí nic neunikne, vždyť podle autorky, která je ateistkou, a tedy nevěří v nosnost křesťanských myšlenek, neexistuje princip nebo ideologie, kterou by nebylo možno podříditi této ekonomické nadvládě.

I dva filozofové z pařížské Sorbonny – *Claude Polin* a *Claude Rousseau* ve své společné knize *Odpřírodněné společenství*¹⁹⁶ upozorňují, že marxismus je „*ďáblem, který se právě převléká*“ a že v dnešním tržním hospodářství je jen jeden důležitý fenomén, a to „*fenomén obecného úpadku vlastnictví ve světě*“. Podle autorů „*všichni teoretikové komunismu spatřovali v mizení vlastnictví tak závažnou okolnost, že ji považovali nejen za nutnou, ale i za jedinou podmínku postačující k uskutečnění komunistic-*

¹⁹⁶ Claude Polin, Claude Rousseau: *La cité dénaturé, cité classique contre cité moderne*, Editions PSR, La Roche-Rigault 1997.

ké ideje. Právě to se dnes děje před našima očima: závratně rychlý pokles vlastnictví vytváří podmínky kolektivizace, tak jak si ji představoval Marx. A to všechno zrovna v době, kdy jeho přímí dědicové provizorně opouštějí scénu dějin!“

Autoři ukazují, že zejména mizí větší nemovitý majetek, který je svým vlastníkům dnes vlastně na obtíž, protože ideálem je mít jen v každém okamžiku dostatek peněz k uspokojení svých požadavků, tužeb, chutí, tak jak je to proklamováno společností hojnosti moderních spotřebitelů. Tyto hedonistické požadavky však pružně nezajišťuje kapitál uložený do nemovitostí, přinášející jen starosti a odpovědnost, ale práce – námezdní poměr bez dalších závazků. Vstupním předpokladem je zdraví, vitalita, aktivní věk.

Dnes je pro hedonistického „*post-liberála*“ tedy rozhodující jen jedno: aby měl dostatek peněz na uspokojení svých potřeb. Není rozhodující, zda zaměstnávající a platící podnik je soukromý či státní, důležité je jen to, že svému zaměstnanci zajišťuje koupěschopnost, bez níž by v tomto světě vzájemné totální závislosti nebyl ničím.

Ale právě toto je podle autorů základním znakem, ba samou podstatou komunismu. Nic nevlastníci jedinec, totálně závislý na státu, je uspokojován podle svých materiálních potřeb, což je vlastně klasická definice Marxovy beztrždní společnosti.

Do širší společenské, silně pesimistické vize tuto situaci rozvíjí *Alexander Zinovjev*, po Alexandru Solženicynovi snad nejznámější ruský emigrant. Tento filozof a sociolog, který už publikoval dlouhou řadu knih, žil po dvacet let v USA, ale v roce 1999 se programově vrátil zpět do Ruska. Svůj návrat zdůvodnil tak, že už nechce žít na Západě, který zradil svoje poslání a pod vedením USA se přetváří v celosvětovou nadstátní *suprastrukturu* s vysloveně protidemokratickým – *totalitním* charakterem. Tuto situaci rozebírá zejména ve své poslední knize *Velký přelom – sociologie rozrušeného světa*,¹⁹⁷ vydané v roce 1999.

Zinovjev zde ukazuje, že „proces uniformizace světa nemůže být v dohledné budoucnosti zastaven, neboť demokratický totalitarismus je poslední fází vývoje západní společnosti“.

S vydatným použitím pouček marxisticko-hegelovské dialektiky, v níž byl sám vychován a již se dodnes nevzdal, nám vykres-

¹⁹⁷ Alexander Zinovjev: *La grande rupture. Sociologie d'un monde bouleversé, L'Age d'Homme, Lausanne 1999.*

luje beznadějný proces likvidace národů a států, a posléze i pohlcení samotného člověka západní suprastrukturou:

„Směřuje-li Západ k unifikaci do jediného *globálního agregátu*, neděje se to pro nějaký abstraktní ideál, ale protože je to nutnou podmínkou k utvoření západní *supracivilizace*. Aby se tato supra-civilizace udržela ve stadiu, kterého dosáhla, ke svému životu potřebuje celou planetu a všechny lidské zdroje... Základní motorická síla velkého přelomu tak spočívá v tvorbě nadspolečnosti a v určující roli, kterou na sebe ve vývoji lidstva přebírá... *Nadspolečnost* tak lze definovat jako agregát, který se projevuje jako dialektická negace předchozí společnosti.“

„Naše epocha není jen postkomunistická, ale je i postdemokratická. Dnes jsme svědky, jak se ustavuje demokratický totalitarismus, nebo chcete-li, *totalitní demokracie*.“ Načež Zinovjev přesně analyzuje světovou situaci:

„Dnes žijeme ve světě, jemuž dominuje jediná síla, a to prostřednictvím jediné mondialistické strany. Tato strana se začala utvářet už za studené války, kdy se postupně pod různými formami začaly seskupovat nadnárodní suprastruktury jako obchodní, finanční, politické a mediální společnosti. Navzdory rozličným sektorům těchto aktivit byly tyto společnosti spojeny právě svou nadnárodní povahou. Po pádu komunismu se sjednotily, aby poroučely světu. Západní země tedy sice vládnou, ale současně jsou ovládány, protože postupně ztrácejí svou suverenitu ve prospěch toho, co jsem nazval *supraspočíváními*. *Planetární společnosti*.“ A zde jsou důsledky:

„Současná vládnoucí moc drtí suverénní státy. I evropská integrace, probíhající před našima očima, způsobuje zánik pluralismu ve prospěch nadnárodní moci.“ A Zinovjev jasnozřivě a neúprosně rozebírá příznaky tohoto hrozivého stavu:

„Na Západě už neexistuje politická moc, schopná hájit prosté lidi. Existence politických stran je vysloveně formální. Jejich rozdíly se den ze dne stále více smazávají. Balkánská válka byla vším, jen ne demokratickou. Dokonce byla vedena socialisty, historicky se stavějícími do opozice proti takovému druhu dobrodružství. I ekologové, také u moci v několika zemích, tleskali ekologické pohromě vyvolané bombardováním NATO. Dokonce se neostýchali ujišťovat, že bomby s ochuzeným uranem nejsou nebezpečné, ačkoliv sami vojáci, kteří je nakládali, měli speciální kombinézy.“

„I samotná demokracie postupně mizí ze západní organizace.“

Všude se šíří totalitarismus, protože nadnárodní struktury národům vnucují své vlastní zákony. Tato nedemokratická struktura rozkazuje, postihuje sankcemi, organizuje embargo, bombarduje, vyhladovuje. *Finanční totalitarismus je studený*. Nezná slitování ani city. Politické diktatury jsou ve srovnání s diktaturou finanční pouhými ubožáky. I uvnitř těch nejtvrděších diktatur existoval určitý odpor. Proti bance není žádná revolta možná... Demokratický totalitarismus a finanční diktatura vylučují sociální revoluci, protože kombinují všemocnou brutalitu s finančním planetárním škrcením." A konečně:

„Nejvlivnější západní teoretikové a politikové jsou přesvědčeni, že jsme vstoupili do postideologické epochy. Protože pod ideologií si představují komunismus, fašismus, nacismus atd. Ve skutečnosti ideologie, ona supraideologie západního světa, tak jak se vyvinula v uplynulých padesáti letech, je mnohem silnější než komunismus nebo nacionální socialismus. Západní občan je ohlupován daleko důkladněji, než kdy byl sovětský občan prostředky komunistické propagandy. Moc západních masmédií je nesrovnatelně větší... A to není vše: biograf, literatura, filozofie, všechny prostředky vlivu a šíření kultury v nejobecnějším slova smyslu jdou stejným směrem. Na sebemenší popud všichni, kdo pracují v těchto doménách, reagují s takovou jednomyslností, že to budí přesvědčení o tom, že tyto rozkazy vycházejí z *pramene jediné moci*.

Zinovjev jako dialektik věří výhradně ve vývoj lidstva podle určitých hmotných zákonů, a tak mu vůbec nepřijde na mysl, že by se lidstvo mohlo před touto zkázkou zachránit. Jeho pohled do budoucnosti je tedy zcela pesimistický:

„Myslím, že 21. století v hrůzách překoná všechno, co lidstvo až dosud poznalo.“

I *Pascal Bernardin* ve své obsažné knize *Ekologické impérium*¹⁹⁸ z roku 1998 velmi podrobně rozebírá ideologické základy dnešního mondialismu, ale na rozdíl od Zinovjeva dokáže vidět tyto problémy v jejich poloze *metafyzické*. Všechny současné děje se mu proto jeví jako obrovský zápas mezi *Pozemskou* a *Nebeskou* obcí. To právě dnes je ona *Pozemská obec* budována jako „syntéza pokrokařských, revolucionářských a protikřesťanských sil.

¹⁹⁸ Pascal Bernardin: *L'Empire écologique*, Editions Notre-Dame des Grâces, Cannes 1998.

Komunismus, živý více než kdy jindy a omlazený perestrojkou, se znovuzrozuje ze svého popela... Mondialisticko-ekologická ideologie staví do popředí globální problémy... Společnosti jsou nejprve uměle rozkládány, aby se tak umožnila rozsáhlá syntéza a mohl působit proces totalitního soustředění moci. V konkrétní praxi tak mizí stát ve prospěch mezinárodních institucí... Nejvyšší finanční kruhy a velký revoluční kapitál, oni destruktory lidu a národů, rozšiřují po celé planetě naprostou kontrolu ekonomie... Takto se ustavuje, takto se ustaví *totalitní systém*". Ale Bernardin nám současně připomíná i naši odpovědnost:

„Válka, kterou proti nám mondialismus vede, je především válkou ideologickou, ale tu, žel, může vyhrát dřív, než si vůbec povšimneme, že ji zahájil! Nejdůležitější prázdná místa jsou totiž právě v intelektuální oblasti. Filozofii se už ani nevyučuje, scholastická teologie je pohrdána a nechápána a nahrazována patologickými bláboly, které by si v jiné době vysloužily nejvyšší pokrčení ramen.“

Za této situace se mondialistické „intelektuální a politické konstrukce, nesoucí nepopíratelné znaky Protivníkovy, mohou volně rozvíjet i na duchovní úrovni“. Je vytvářena nová panteistická ideologie: „Bůh, Stvořitel křesťanů, je nahrazován Přírodou. Ta už není pojímána jako Stvořitelovo dílo, ale jako univerzální Matka, Gaia, z níž všichni pocházíme a kterou proto všichni musíme uctívat... Lidé, zbavení posledních stop křesťanství, tak přejdou ke zmodernizovanému pohanskému kultu Země. Individualita se nutně rozplyne v kolektivitě... Důsledky tohoto úpadku se nevyhnutelně projeví v totalitarismu, eutanázii, eugenismu, potratovosti atd.“

Navzdory tomu všemu však Bernardin není pesimistou. Vidí, že veškerá odpovědnost, ale také schopnost nově rekonstruovat společnost spočívá na církvi: „Proti této záludné a násilnické agresi, o to obávanější, že se staví do role bojovníka za obecné dobro, řešení globálních problémů, světový mír, se musí postavit církev.“ A autor zdůrazňuje:

„Doufejme, že církev, konfrontovaná s touto hrozbou, v minulosti dosud nikdy nevidanou, bude moci – s Boží pomocí – tuto strašlivou krizi proměnit v kladnou devizu, a to především *hromadným návratem k víře*; tak se stane tato krize příležitostí k nové evangelizaci.“ Podle Bernardina je proto třeba konečně upustit od hlásání lidských práv a navrátit se výhradně k hlásání Evangelia:

„Jen křesťanský duchovní svět je schopen se postavit proti tomuto přírodnímu barbarství, jedině Evangelium stojí vysoko nad celou mondialistickou ideologií.“

„Jedině křesťanské nadpřirozeno vystupuje nad horizontálním materialistickým světem totalitarismu, eutanázie, genetických manipulací, klonování, eugenismu, potratovosti, které jsou představovány jako vědecké výdobytky... Jen tak bude znovu ustaven člověk k Božímu obrazu. Neboť dal-li nám Kristus moc exorcisovat démony, jistě ne ve jménu lidských práv, ale ve svém vlastním Jménu. Takto se náboženská a politická krize, jaké dosud nebylo, stane pro církve výjimečnou příležitostí. Dvojsmyslná Protivnískova hra *se rozplyne* a nesmiřitelná opozice mezi naturalismem a křesťanským duchovním světem, mezi oněmi oběma Obcemi, se projeví naplno a všichni lidé dobré vůle to budou moci vidět.“ A autor uzavírá:

„Dílo Otce lži a od samého počátku vraha lidí, toto mimořádné intelektuální lešení, nicméně postavené na písku, je určeno ke zničení v okamžiku, kdy se projeví PRAVDA.“

IDEOLOGIE ANTICIVILIZACE

Všechny tyto destruktivní společenské tendence jsou živeny svou vlastní protikřesťanskou ideologií, jež má nastolit nové poměry v nové a dosud nevídané civilizaci. Základem této ideologie je, jak už jsem v prvních kapitolách podrobně rozvedl, vědecký evolucionismus, aplikovaný různými mysliteli bezprostředně i na sféru společnosti.

Prvním v těchto neblahých aplikacích nebyl nikdo jiný než *Karel Marx*, kterého četba Darwinova díla doslova uchvátila, neboť jedinečně zapadala do jeho materialistického pojetí dějin, podle kterého měl být vývoj lidstva dovršen *novými lidmi* beztřídní komunistické společnosti.

Druhou aplikaci na společnost učinil ideolog krve a rasy *Adolf Hitler* (1889–1945). Četl Darwina za svých vídeňských let před první světovou válkou a jeho teorie, zejména teorii přírodního výběru, bezprostředně použil ve své vlastní *ideologii rasové selekce*, již měl být dokončen biologický vývoj lidstva. A protože Darwin byl mimoto i malthusiánem a zastáncem eugenických názorů, které od něho přejal a do celého systému rozvinul jeho bratranec psycholog *Francis Galton*, Hitler u nich našel i „*pracovní metodu*“.

Základní myšlenka u Marxe i Hitlera je táž: vyšlechtit *nové lidi* či *novou rasu* – a žel, i prostředky k tomu byly zvoleny stejné: násilí, demagogie, koncentrační tábory.

Konečně třetí cestu Darwin otevřel samotným vědcům. Ti ne-zůstali jen ve svých laboratořích, ale dali se do filozofování, a tak vytvořili „vědecký světový názor“ s jeho vlastní *vědeckou etikou*. Podle těchto názorů se společnost musí emancipovat od pověr minulosti, musí vzít svůj osud do svých vlastních rukou a směřovat k nové společnosti – jakési *metaspolečnosti* nadlidí či supermanů. Náboženství a Bůh jsou pouhé mýty, od kterých se člověk, právě dokončující svou biologickou evoluci v psychické a duchovní oblasti, musí osvobodit, neboť mu překáží k cestě za svobodným dotvořením jeho osobnosti.

Dnes se všechny tyto tři cesty nenápadně sbíhají do jediné souhrnné ideologie, kterou si berou za svou vrcholné společenské organizace, a to především samotné OSN a jeho výkonné orgány, zejména *World Health Organisation (WHO)* – *Světová organizace zdraví*.

Pronikavou kritiku této scestné protikřesťanské ideologie učinil belgický katolický teolog *Michel Schooyans* ve své knize *Evangelium tváří v tvář světovému nepořádku*¹⁹⁹, vydané v roce 1997.

Podle Schooyanse si dnes *osvícená menšina*, reprezentovaná novou kastou mezinárodních funkcionářů, osobuje právo hlásat jakýsi mesianismus hmotného štěstí. Pro tyto lidi je člověk výhradním předmětem vědy a jejího poznání – „je strukturou, která se vyvíjí a právě tato evoluce mu umožňuje, aby se vrátil až k samotným kořenům svého bytí: ke způsobům animálního a vegetativního života, a tak vlastně ke hmotě samé. Proto se noví ideologové tolik zajímají o darwinovský evolucionismus a etiku, která se snaží lidské chování hodnotit ve vztahu k chování zvířat“.

Podle nich lidstvo dovršuje svou vlastní evoluci, a proto se dnes musí vzdát pravidel jednání zděděných po předchozích kulturních formacích, dnes už nutně zastaralých a překonaných.

Zastaralou strukturou je především *rodina*. Podle této nové ideologie, která se mocně inspirovala Marxem a Engelsem, ale i francouzským filozofickým strukturalismem, nastala dnes konečně chvíle, kdy musí být odstraněn poslední dějinný antagonismus,

¹⁹⁹ Michel Schooyans: *L'Évangile face au désordre mondial*, Fayard, Paris 1997.

a to ujařmení ženy mužem a odstranění rozdílů mezi pohlavími vůbec.

To už sliboval kdysi komunismus: zrušení monogamického sňatku a tradiční rodiny, zavedení volné lásky, nastolení rovnosti mezi mužem a ženou.

Dnes se tato „dialektika“ objevuje znovu: podle nových ideologů „rozdíly mezi mužským a ženským rodem nejsou přirozené: objevují se v průběhu dějin a jsou vykonstruovány společností, jsou tedy kulturního původu“.

Podle této nové vědecké dialektiky, inspirované marxismem, ženy nastoupí na místo proletářů: přivlastní si opět své tělo; budou kontrolovat svou plodnost a za tímto účelem budou používat nové biomedikální techniky. Konečným cílem je naprosté zrušení rozdílů mezi mužem a ženou. Výrazy jako *sňatek*, *rodina*, *matka* musí být odstraněny, protože už neodpovídají žádné skutečnosti *nové etiky*.

Je proto třeba ustavit novou kulturu, která bude upírat jakoukoliv důležitost pohlavním odlišnostem, zmizí i samotný sňatek, mateřství, dosavadní biologická rodina. Tato kultura bude obsahovat všechny možné druhy sexuálních praktik a současně odvrhne jakoukoliv formu sexuálního útlaku.

Druhým velkým terčem těchto nových evolucionistických ideologů je *lidské zdraví*. Schooyans proto rozebírá jejich novou *vědeckou etiku*, směřující přes návrhy na omezování rozpočtů na léčení určitých chorob u invalidních a přestárlych osob rovnou cestou k eutanázii. Ukazuje, že oficiální světové orgány, a to především *Světová organizace zdraví* ve spolupráci s *Mezinárodní bankou*, se vzdalují od tradiční koncepce zdravotnictví, zaměřené na individuální péči o každého člověka podle Hippokratovy přísahy lékařů a zavádějí novou koncepci, zaměřenou na tzv. *společenské* či *kolektivní zdraví*, ovlivňovanou kritérii ekonomickými. A Schooyanas varuje:

„Bezprostředně tak můžeme vidět, k čemu tyto ukazatele mohou posloužit ve společnosti, kde člověk je považován za pouhý produkt, jehož hodnota je oceňována termíny výroby, konzumu a prodejnosti, a nemoci jsou posuzovány podle kritérií na náklady a zisk a pravděpodobnosti uzdravení... Odtud tento nemilosrdný závěr: Nemá význam léčit lidi postižené nevléčitelnými chorobami nebo chorobami vedoucími k trvalé invaliditě, neboť jsou-li tito lidé léčeni, prodlužuje se jen jejich zbytečná a pro spo-

lečnost obtížná existence. Je tedy zcela rozumné výzkumy v oboru těchto nemocí neprohlubovat.“

Lidé už tedy nebudou léčeni s ohledem na svůj zdravotní stav, ale podle své užitečnosti pro společnost.

„Nová etika považuje zdraví za produkt podřízený ekonomickému imperativu. Zdraví je vyráběno, prodáváno, konzumováno podle tržních zákonů. Právě toto dokumenty WHO nazývají novou strategií zdraví pro všechny.“

„Choroby stáří – jako Parkinsonova nebo Alzheimerova choroba – nebudou považovány za prioritní: nebudou ani léčeny a subvence na jejich studium budou zredukovány nebo potlačeny. A to právě zde se objevuje *přízrak eutanázie*.“

A konečně: Veřejné zdraví bude mít přednost před zdravím individuálním, a proto především na ně medicína soustředí svou pozornost. Jenomže je třeba si uvědomit, že veřejným zdravím se především rozumí zdraví reprodukční, přičemž za zdravou společnost je považována společnost s co nejmenším populačním přírůstkem. Z toho vyplývá, že absolutní prioritu bude mít *kontrola nenarozeného života a eugenika*.

Všechny tyto poznatky nás konečně přivádějí k jádru věci – k syntéze těchto názorů, k onomu *novému paradigmatu*, o kterém se začíná hovořit v souvislosti s vytvořením globalistické společnosti a které si berou za svoje a po celém světě šíří oficiální světové organizace v čele s OSN. Jsme u samé podstaty nové ideologie New Age, která má vytlačit a nahradit křesťanství.

Pojmu *nové paradigma* poprvé použila v roce 1980 americká autorka New Age Marilyn Fergusonová ve své knize *Vodnářovo spiknutí*,²⁰⁰ která je jakýmsi manifestem této nové světové protikřesťanské ideologie. Pod pojmem *paradigma* (z řeckého *paradeigma* – příklad, vzor) si Fergusonová představuje duchovní myšlenkovou podstatu vždy určité historické epochy. A tak zatímco křesťanství podle ní bylo *starým paradigmatem*, teď v důsledku nového vědeckého myšlení a jiného vztahu k životu dochází ke *změně paradigmatu*.

Lidstvo přechází do epochy, kdy bude platit nové paradigma, v němž se staneme dědici bohatství evoluce, konečně dovršené, a kdy evolucionistickou vědu sloučíme s nejrůznějšími orientálními náboženskými, magickými a okultními doktrínami a praktikami, a tedy s panteismem.

²⁰⁰ Marilyn Ferguson: *Les Enfants du Verseau*. Calman Lévy, Paris 1981.

Vodnářovo spiknutí je podle Fergusonové novým typem revoluce, která postupně bude měnit samotné *vnitřní vědomí lidí*, přičemž tradiční myšlení bývalé kultury bude opuštěno. Vznikne neviditelně organizovaná síť skupin, které budou ovlivňovat lidi a zbavovat je staré zátěže rodiny a kultury. Tyto skupiny už dnes fungují jako *nátlakové skupiny* a nové paradigma uvádějí i do světových institucí, které tudíž nebude třeba měnit, neboť už dnes berou nový způsob myšlení za svůj.

Tak člověk dovrší svou evoluci a dospěje k *nadčlověku*. Spojením s mimozemskými civilizacemi prostřednictvím *channelingu* (spiritismu) a *inkarnovaných guru* (mistrů) tento nadčlověk nakonec dospěje do kosmického rozměru *člověka-boha*.

Čemu Fergusonová říká nové paradigma, to američtí sociologové a ekonomové nazývají *třetí vlnou*. Poprvé tento termín uvedli *Alvin a Heidi Tofflerovi* ve své knize *Třetí vlna*²⁰¹.

Podle nich lidstvo v minulosti podstoupilo dvě obrovské *vlny změn*, přičemž v podstatě každá „vyhladila předešlou kulturu nebo civilizaci a nahradila ji způsobem života, nepředstavitelným pro ty, kteří tu byli předtím. *První vlna* změn – agrární revoluce – trvala tisíce let, dokud nezanikla. *Druhá vlna* – počátek industriální civilizace – trvala jen tři sta let. Dnes se dějiny ještě více zrychlují a je pravděpodobné, že *Třetí vlna* se přežene dějinami a završí se za několik desetiletí. *Třetí vlna* se sebou přináší úplně nový způsob života, založený na rozličných zdrojích energie; na způsobech výroby, které likvidují většinu starých montážních linek; na nových, ne-nukleárních rodinách; na nové instituci, která by se mohla nazývat *elektronickou chatou* a na zásadně změněných školách a podnicích budoucnosti. Vznikající civilizace přichází i s novým způsobem správy a přenáší nás přes dnešní rámec standardizace, centralizace a koncentrace energie, peněz a moci.“

Tak dochází ke srážce dvou civilizací, civilizace průmyslové s novou civilizací *demasifikovanou*, řízenou jemnými kybernetickými předivými vztahy, přičemž demasifikována je nejen výroba, ale i rodina, jejíž klasická forma je už dnes formou menšinovou, zatímco počet domácností s jedním rodičem, bezdětnými rodinami a osaměle žijícími jednotlivci roste. Globalizace obchodu a financí, nezbytně nutná pro rozvoj ekonomiky *Třetí vlny*, se nutně

²⁰¹ O této knize je pojednáno v publikaci Alvin a Heidi Tofflerovi: *Utváranie novej civilizácie*, Vydavateľstvo Open Windows, Bratislava 1996.

dostává do konfliktu i s nacionálním smýšlením a národní suverenitou a s převahou je poráží.

V tomto zápase „globální konkurence zvítězí ty země, které dokončily svou přeměnu v duchu Třetí vlny s co nejmenší mírou vlastní dezorganizace a rozvratu“.

V této americké vizi budoucnosti a filozofii dějin, proti níž je i primitivní historický materialismus Engelsův se svým prvobytně pospolným, otrokářským, feudálním a kapitalistickým řádem složitou myšlenkovou konstrukcí, samozřejmě už vůbec není místo pro křesťanství a staré – *barbarské* struktury společenského života.

K největším ideologům *nové civilizace* však bezesporu patří autor Perestrojky Michail Gorbačov, který ve své knize *Hledání nového počátku*, ke které připojil výmluvný podtitul *Vytváření nové civilizace*²⁰², zdůrazňuje, že dosavadní civilizace je ještě hluboce křesťanská, z čehož plyne mnoho nejrůznějších zel, obzvláště ekologická krize, dosahující planetárních rozměrů. Nová civilizace potřebuje proto *nové paradigma*, které by ji přivedlo k *planetární univerzálnosti* a k poznání, že není než prvkem přírody, že je součástí biosféry, že je jedním s biosférou. Proto potřebujeme nový systém hodnot, neboť staré hodnoty jsou stále více anachronické.

Vidíme tedy, že všechny tyto tendence, ať už vyslovované Američany či Rusy, vedou k jedinému: ke zničení křesťanských základů.

PROSTŘEDKY MASOVÉ MANIPULACE

Nové paradigma samozřejmě nezůstává na papíře, ale je šířeno. A protože jeho vstupní ideje jsou nepravdivé, destruktivní a lživé, neujímají se samy od sebe, ale je nutno k jejich šíření použít co nejúčinnějších masmediálních prostředků. Vzory k takové velkoplošné manipulaci veřejného mínění zde už jsou. Souběžně tyto metody manipulace či propagandy, jak se dříve říkalo, rozpracovalo nacistické Německo a komunistický SSSR.

Otcem nacistické propagandy byl *Joseph Paul Goebbels* (1897–1945), ministr propagandy v letech Hitlerovy vlády, jemuž

²⁰² Mikhail Gorbachev: *The Search for a New Beginning – Developing a New Civilization*, Ed. Harper, San Francisco 1995.

se přičítá ono známé úsloví o tom, že tisíckrát opakovaná lež se stává pravdou, a výrok, že propaganda jako taková nemá s pravdou nic společného. Jeho cílem bylo „hrát na duši lidu jako se hraje na piano“. S chladnou kalkulací prostřednictvím ohlušující propagandy a pečlivě připravovaných masových manifestací uváděl do pohybu lidské masy, uvolňoval jejich vášně, provokoval výbuchy hněvu, organizoval nenávist. Jeho přesvědčením bylo „získávat bytosti pro určitou ideu, a to způsobem tak intimním a živým, že nakonec se jí oddají naprosto a bez možnosti se jí zříci“.²⁰³

Přehlídky, manifestace, standardy, pochodně, hořící hranice, bubny, píšťaly, hřímavé skandování hitlerovského pozdravu *Sieg – Heil*, které nahánělo doslova husí kůži, toto všechno sloužilo k probuzení fanatismu, který z lidí a zejména z mládeže učinil poslušné automaty, schopné nejen velkých obětí a hrdinství, ale i zvířecích ukrutností.

Nicméně toto všechno bylo pouhé trauma, po němž přišlo velké vystřízlivění. Trauma, které na určitou dobu odpojilo normální lidsky uvažující mozkovou činnost, ale po pádu Německa odeznělo a vnitřní psychiku tento zlý sen nezměnil. Na konci války se fanatismus rozplynul a zůstal ubohý měšťák uprostřed trosk svého domnělého velikášství.

Stejně neúspěšně skončil i druhý, daleko rozsáhlejší a drastičtější pokus o vytvoření *nového člověka*, který byl dílem totalitního komunismu. V SSSR byla desinformace, vedená Leninem a po něm Stalinem, důstojným protějškem propagandy Goebbelsovy a v mnohém ji předstihla. Vladimir Volkoff upozornil na skutečnost, že v podstatě celý komunistický režim byl systematicky stavěn na lži a přetvářce. Už i jména mužů u moci byla falešná: *Lenin, Trocký, Stalin* byly maskami nasazenými na tvářích *Uljanovova, Bronsteina, Džugašviliho*.

Jakým výsměchem pravdě byl sám název nejrozšířenějšího deníku *Pravda*, vycházejícího v nákladu 11 milionů výtisků! Vymyslel ho už v roce 1912 Lenin, pro něhož pravda byla pojmem pouze relativním a pragmatickým, značícím jen to, co bylo v daném okamžiku komunistické straně a dělnické třídě prospěšné.

Tak komunisté krok za krokem konstruovali jakýsi souběžný

²⁰³ Viz Vladimir Volkoff: *Petite histoire de la désinformation*, Editions du Rocher, Paris 1999.

falešný svět, spočívající v tom, že pravda byla postupně nahrazována lží jako novou skutečností. Nakonec lež nahradila pravdu ve všech společenských oborech, a tak se vytvořila atmosféra zevšeobecnělé lži, přičemž je pozoruhodné, jak úžasné úsilí bylo vyvíjeno k popírání skutečného zla, jehož se režim dopouštěl, a k jeho předkládání jako zásadního dobra. Falšovala se minulost, přítomnost se *lakovala na růžovo*. Takto si komunisté vytvořili jakousi svou *novou společenskou formaci, svůj nový svět*. Přesněji řečeno antisvět či jakousi utopickou virtuální realitu, kde nic nebylo na svém místě a všechno bylo jakoby vzhůru nohama a které vlastně nikdo nevěřil.

Podle *Alexandra Solženicyna* by bývalo stačilo, aby Rusové přestali lhát – a komunismus by se rázem rozpadl. Toto všechno mělo sice vážné důsledky v rozsáhlé morální destrukci obyvatelstva, ale proměny vnitřního vědomí na *nového člověka* dosaženo nebylo. Zůstával zde stále onen *starý člověk*, přijímající lež jako konvenci, nutnou k tomu, aby mohl žít a společensky se začlenit.

Komunisté usilovali o *převychování* lidí nejrůznějšími prostředky. Sloužila jim k tomu např. vynucovaná *sebekritika*, kdy se člověk veřejně zpovídal ze svých přečinů, často jen domnělých, *prověrky* třídní uvědomělosti, jakož i skutečné *právní procesy*, z nichž nejznámějšími a nejotřesnějšími byly ony moskevské procesy druhé poloviny třicátých let, inspirované Stalinem.

Ale pak zde byly i experimentální prostředky *vymývání mozku* chemickou terapií či stupňovaným a rafinovaně promyšleným násilím a mučením, tak jak se to praktikovalo ve věznicích. O těchto hrůzných praktikách dnes existuje velké množství svědectví, ze kterých několik shromáždil např. *François Marie Algoud* ve své knize *Mor a cholera – Marx, Engels a jejich dědicové*²⁰⁴.

Jedním je výpověď, kterou učinil katolický kněz *Dries Van Coillie*, zatčený v roce 1951 v Číně a téměř tři roky zde podstupující *vymývání mozku*. Otec Van Coillie touto strašlivou technikou nebyl zlomen, a tak po návratu do Evropy napsal výstižně nazvanou knihu *Podstoupil jsem vymývání mozku*²⁰⁵. V ní mezi jiným uvedl, co jim věznitelé neustále opakovali:

²⁰⁴ François Marie Algoud: *La Peste et la Cholera – Marx, Hitler et ses héritiers*. Editions du Chiré-en- Montreuil 1999.

²⁰⁵ Dries Van Coillie: *J'ai subi le lavage de cerveau*, Desclée de Brouwer, Paris 1964, v cit. díle Algoudově.

„Nikdo se z vězení nedostane, aniž by se nestal stoprocentním komunistou. Musíte se změnit... Zbavte se svých starých názorů a reakcionářských mravů. Musíte se stát novými lidmi, komunisty. Vaše slova, vaše sliby nám nestačí; čekáme činy. Až se dokážete přiznat ke svým zločinům, až budete moci obviňovat druhé, a to i své nejlepší přátele a nejbližší příbuzné, až budete soustavně sledovat vaše druhy v cele a budete udávat jejich slova a postoje, až budete pranýřovat ostatní reakcionáře a *budete je bít a trápit* a budete těmto nepřátelům lidu plivat do tváře, až se radostně spoluzúčastníte na vymývání mozků, až s nadšením dospějete až *k sebevraždě své osobnosti*, až ve svém myšlení i jednání dojdete k tomu, že dokonale dospějete na úroveň lidu, a to v každém okamžiku, v každou hodinu, v každý den, a to po řadu let, pak teprve... se budete moci navrátit mezi lid a zaujmout tak své místo v nové společnosti a pracovat pro Stát.“

Obdobné svědectví podal i Rumun *Gregoire Dumitresco*²⁰⁶, který byl také uvězněn v takové převýchovné cele, kde se mezi jiným všichni vězňové vzájemně bili a mučili, čímž se vytvořila přímo infernální situace: „Mohli nás bít sami, ale to vzbuzovalo jen pouhé fyzické utrpení, oni však potřebovali vzbudit i morální utrpení, které vede k *destrukci duše*, k vytvoření člověka bez duše. A právě to je tím nejdábelštějším záměrem k deformaci lidské bytosti, Božího tvora!“

Toto všechno však byly pouhé počátky, jakási doba kamenná desinformace, propagandy a masové manipulace, i když prováděných na celých národech. Teprve současný rozvoj informační technologie dává vládnoucím elitám do rukou univerzální a dokonalé prostředky manipulace, a proto ne bezdůvodně Tofflerovi upozorňují, že revoluce Třetí vlny je bezprostředně spjata s *revolucí infromatickou*. Právě ta na rozdíl od předchozích dob umožňuje, že všechny přeměny se dějí nenásilně, nenápadně, v rukavičkách, kapka po kapce. Nová ideologie je tak opravdovou *soft-ideologií*, neboť ji všichni povolně přijímají, podřizují se jí, berou si ji za svou, souhlasí s ní. Všichni se tak postupně stávají *politicky korektními* a všichni jsou vmanipulováni do stejné ohrady, aniž si toho byli vědomi. Nový člověk s novým vědomím je zde, aniž byl kdo šikanován, násilně přesvědčován, umlčován, mučen.

²⁰⁶ Gregoire Dumitresco: L'holocauste des âmes. Librairie roumaine anti-totalitaire. Cit. dle François Marie Algouda.

Nový člověk: lépe řečeno vyprázdňený, nesamostatný, na společnosti totálně závislý člověk, onen zombi Montcorbierové.

U zrodu této soft-propagandy je italský komunistický ideolog a tajemník italské komunistické strany ve dvacátých letech *Antonio Gramsci* (1891–1937). Po svých dvou návštěvách SSSR na počátku dvacátých let měl Gramsci k sovětskému režimu ostré výhrady, neboť podle něho totalitními praktikami se většinový souhlas lidu nezíská a nadto se neposlouží propagací komunismu v kapitalistických zemích.

Podle Gramsciho revoluce může být nastolena trvale a přesvědčivě jen tehdy, dosáhne-li právě tohoto většinového souhlasu, ten však musí být ideologicky připraven. Oproti Marxovi, který chtěl nejprve změnit *ekonomickou základnu*, Gramsci naopak prosazoval změny v *ideologické nadstavbě* společnosti. Podle Gramsciho je tedy revoluce především otázkou našeho *bytí*, a ne toho, co *máme*. Je proto třeba nejprve vyvolat psychologickou a ideovou revoluci, která povede k hluboké proměně názorů a psychiky každého jednotlivého člověka, a teprve v důsledku toho dojde ke změnám hmotných společenských vztahů.

Gramsci si v tomto bere za příklad samotné křesťanství, které vítězně proměnilo společnost nenásilně, beze zbraní, jen působením svých náboženských transcendentních hodnot, které našly své vyjádření bezprostředně i v etické a kulturní oblasti. Podle Gramsciho se k nové civilizaci dospěje přesně stejnou metodou, a proto ideologická revoluce komunismu musí být vedena intelektuály a musí se především stát *pedagogickou a osvětovou diktaturou*.

Právě na tomto ideologickém pojetí Gorbačov už v osmdesátých letech založil svou *Perestrojku*, kterou však komunisté totalitního zaměření nechápou, a proto považují za zradu, zatímco se jedná o řádově nový typ ideologického působení.

Teprve následně se rozvíjející infromatická revoluce se stala oním dokonalým prostředkem k této bezbolestné manipulaci osobnosti a k prosazení onoho *nového paradigmatu*, které má definitivně vymazat z paměti lidstva jakoukoliv rozpomínku na křesťanství.

Dnes prozatím největší podíl na masové manipulaci myšlení a veřejného mínění, ale i na vnitřní psychologické struktuře člověka má televize.

Televize se především vtírá do mechanismů lidské představi-

vosti a vkládá do ní svoje obrazy a informace, které jsou zpravidla přijímány nekriticky, protože následují rychle za sebou, bez odstupů, aniž divák k nim mohl zaujímat svoje stanovisko. Současně porušuje vnímání skutečnosti, neboť smývá hranice mezi skutečným a neskutečným a u diváka vyvolává odpoutání od opravdového světa. Přitom citové zážitky jsou vnucovány a vytvářejí novou, třebaš fantastickou realitu. Tak je vnucováno vidění světa a způsob života, které působí uniformně na děti i dospělé. Dochází ke standardizaci člověka, ke ztrátě jeho individuálních vlastností a k jejich nahrazení vnuceným stereotypem chování, jednání, uvažování. Zamezuje se nám klást otázky, neboť nám jsou přinášeny odpovědi, které pasivně přijímáme za svoje.

Televizní obraz lze velmi snadno zneužít. Skýtá nejrůznější možnosti k manipulaci už svým samotným výběrem, zarámováním, úhlem záběru, délkou záběru. Nadto dnešní kybernetika umožňuje desinformovat prostřednictvím obrazu prakticky neomezeně, protože počítačovou technikou lze vytvořit *virtuální obraz* na opravdové skutečnosti zcela nezávislý: z reálných prvků lze zkonstruovat scény, které se vůbec ve skutečnosti neodehrály. Tak se poměrně snadno a bez násilí dostáváme do oblasti virtuální reality, oné nepravé, a tedy lživé skutečnosti, o jejíž vytvoření tolik usilovali komunisté.

Druhou stránkou věci je skutečnost, že zatímco průmyslová revoluce mezi člověka a přírodu vložila techniku, aniž tím však společenské vztahy mezi lidmi zásadně utrpěly, informatika se svými aparaturami – mobilem, počítačem, e-mailem, Internetem – vkládá přímo do těchto mezilidských vztahů a nahrazuje je a člověka odnavyká osobnímu styku. Společnost se tak atomizuje, lidé už spolu nedovedou společensky jednat a komunikovat jinak než přes e-mail, počítač, mobil. Tak jsou z lidí vytvářeny vyprázdňené přízraky oněch zombi, jak o nich hovoří Montcorbierová.

Zatřetí tyto nové informační procesy znamenají konec soukromí.

Už v publikaci *Zápas o Nový svět*²⁰⁷ jsem citoval slova počítačového géna *Billa Gatese* o tom, že „lidé si často vůbec neuvědomují, jak velký objem informací o nich může kdokoliv bez obtíží zís-

²⁰⁷ František Press: *Zápas o Nový svět*, Mariánské nakladatelství, Brno 1997.

kat. Dnes je možnost mocného zásahu do soukromí reálná. Nová technika umožňuje sbírat, třídit a dále šířit informace, které jsou často velmi důvěrné... Dnes, kdy jsou na vzestupu počítačové databáze a Internet, je stále jednodušší získat vyčerpávající obraz o komkoliv. Dokonce se na to specializují různé firmy”.

Téměř neomezenou informační, ale i desinformační moc různí odborníci přičítají v budoucnu Internetu, jehož síť se urychleně buduje po celém světě.

Ostatně ne nadarmo je Internet nazýván *World Wide Web – Světová pavoučí síť*. Ona tři počáteční WWW, která najdeme na téměř každé internetové adrese, jsou nicméně velmi výmluvná, přizveme-li si na pomoc hebrejskou abecedu: W – tzv. *waw* je v pořadí jejím šestým písmenem a současně má i číselnou hodnotu 6. Tak se velmi rychle dostaneme k onomu proslulému apokalyptickému číslu 666. (Apok 13,18).

Ale to ještě není zdaleka všechno. Např. americká firma *National Security Agency* dostává ročně neuvěřitelnou částku 16 miliard dolarů k tomu, aby je utrácela především za slídlivství všeho druhu, a to nejen v USA, ale po celé zeměkouli. Je schopna vyslechnout téměř vše, co se hovoří na Zemi. Odhaduje se, že 95% všech spojových komunikací prochází gigantickými počítači. Téměř všechny telefonní rozhovory klasické sítě i mobilů, faxy, e-maily a jiné infromatické kontakty jsou zachycovány a ukládány a podle potřeby vyhodnocovány. Američané k tomu po celém světě zřídili asi padesát tajných základen.

Tak se tyto elektronické prostředky vtírají neodbytně i do našeho nejintimnějšího soukromí, a je-li to žádoucí, můžeme být sledováni na každém kroku, ať už přes mobil, který je i v tomto směru dokonalým hlídacím psem, či přes mikročip, nenápadně přilepený třeba k našemu autu, nemluvě o vzrůstajícím množství veřejných i skrytých kamer a sledování prostřednictvím speciálních družic, které nás v exteriéru „vidí“ jakoby z výšky 10 metrů.

Tak se dnešní člověk dostává za *kybernetický ostnatý drát* nového totalitního režimu, aniž si toho je vědom. A protože se mu všechny tyto věci předkládají jako výhodné, progresivní, nové, přijímá je, a nakonec přijme i bezpeněžní ekonomiku, kterou informatika dokonale umožňuje, a přijme i osobní kód a tělesné označení (Apok 13,16-17), aby se nakonec stal pouhou informací uloženou do počítače, protože moderní informatika je právě založena na tom, že vše lze v tuto informaci přeměnit.

Takto se tedy rodí svět dokonalé manipulace člověka s novým, či lépe řečeno vyprázdněným vědomím, jakýsi antisvět anticivilizace dokonale se obehnavší svým vlastním ostnatým drátem.

NOVÁ NADĚJE

Toto všechno by nás mohlo vést ke krajnímu a bezvýchodnému pesimismu. Ale právě proto o tomto všem masmédia mlčí a veřejnost manipulují směrem k důvěřivé soft-ideologii, dokonale bezproblémové, konzumní, povrchní. Člověk má vejít do svého ostnatého ráje s úsměvem, spokojeně.

Žel, nekonformní názory jako celek sdílí jen malá menšina hlouběji uvažujících lidí, kteří nadto nemají širší publikační možnosti a kterým se zásadně neumožňuje rozsáhlejší veřejná konfrontace.

A tak převládá názor, že všechno je v nejlepším pořádku a že dobové problémy jsou jen epizodami, po jejichž vyřešení vše půjde dál svou cestou deset, padesát, sto let. Tisíc let, protože evolutionistům na nějaké tisícovce let nezáleží. Mezitím anticivilizace je už téměř postavena, my v ní žijeme, a většinou si to neuvědomují ani křesťané.

O to důležitější je každý hlas, který zvoní na poplach. Vidíme, že už jasnozřiví duchové 19. století – Joseph de Maistre, abbé Gaume, Mgr. de Ségur, kardinál Newman – nás varovali a ukázali nám, že ateizace evropské společnosti je procesem, který je ireverzibilní, tj. že postupuje stále stejným směrem bez možnosti návratu a že takto bude neúprosně spět až ke svému vrcholu. Přesně totéž nám sdělují i novodobá mariánská poselství, jakož i četné pasáže ze starozákonních a novozákonních proroctví.

Před našima očima se tak dovršuje rozklad a rozpad zpovrchnělé křesťanské společnosti, která jako celek už dávno není křesťanskou, ale laickou společností, stavěnou na zásadách onoho *nového paradigmatu*.

Tak se současně dovršuje ono *mystérium nepravosti*, a to prostředky zcela soudobými, nejpokročilejšími, technologicky nejprogresivnějšími, jak se o tom oněm myslitelům 19. století ani nensilo.

Ale svět, který předpovídali, je podle Božích úradků zde, konfrontace v něm vrcholí a neúprosně směřuje k závěrečnému stře-

tu s oněmi revolučními snahami, zahájenými před 600 lety, a tedy k *veliké očistě*, v jejímž závěru nakonec všechny síly Zla samy sebe zničí a odklidí, aby uvolnily místo pro *Nový svět*.

Hlavním dějištěm je nicméně stále Evropa, protože to právě v ní je soustředěno všechno duchovní bohatství lidstva, jeho tradice, kultura. Toho všeho je Evropa dosud nositelem, toto všechno v sobě stále ještě uchovává, neboť to bezpečně spočívá na starých dobrých *křesťanských základech*, pevných a nevývratných. Právě odtud byl evangelizován celý svět, a právě Evropa je dnes ohniskem i jeho nové evangelizace.

A protože právě Evropa v sobě stále nese tento *obrovský duchovní náboj*, a to navzdory všem revolucím a dvěma světovým válkám, ten největší duchovní boj se odehrává právě zde, a především zde vrcholí v závěrečném střetnutí, které bude tou zásadní duchovní očistou před dovršením dějin.

Rozpomeňme se proto na *sv. Vincence Ferrerského*, který před 600 lety jako onen první anděl Apokalypsy sv. Jana (14,6-12) přinášel věčné Evangelium a volal mocným hlasem: „Bojte se Boha a vzdejte mu čest, neboť nadešla hodina jeho soudu, a pokloňte se Tomu, jenž stvořil nebe a zem, moře a prameny vod!“

Ale rozpomeňme se i na to, že *sv. Jan* viděl i *druhého anděla*, který řekl: „Padl ten veliký Babylon, který žárem vína svého smilstva opájel všechny národy.“ Tohoto anděla, na kterého západní materialistický svět hojnosti a požitků už dávno zapomněl, bychom měli očekávat právě dnes, brzo-li se už objeví, neboť co jiného očekává tuto sobeckou a do sebe zahleděnou společnost, kterou ostatní svět – z velké části chudý a vykořisťovaný – nenávidí a touží po její zkáze.

Ale to ještě nebude vše, neboť to bude jen pád onoho obrovského Danielova kolosu na hliněných nohách – onoho římského impéria v obnovené podobě, z kterého však nakonec ještě vzejde poslední neblahý výhonek, načež jím se *tajemství nepravosti* dovrší.

Svatý Jan totiž viděl i *třetího anděla*, který varoval: „Kdo se bude klanět šelmě a jejímu obrazu a přijme její znamení na své čelo nebo na svou ruku, bude také pít z vína Božího hněvu... Tu se ukazuje trpělivost věřících, kteří zachovávají Boží přikázání a víru v Ježíše“ (Apok 14,9-12).

Připomeňme si k tomu ještě vidění proroka Daniela o čtyřech šelmách a o tom, že z posledního zvířete – strašného a nejzuři-

vějšího, nakonec povstane onen poslední král, dovršující tajemství nepravosti (Dan 7,25-27):

*Bude mluvit proti Nejvyššímu
a bude hubit svaté Nejvyššího.
Bude se snažit změnit doby a zákon.
Svatí budou vydáni do jeho rukou
až do času a časů a poloviny času,
avšak zasedne soud a vladařskou moc mu odejmou
a bude úplně vyhlazen a zahuben.*

Ale to ještě není konec Danielova vidění. Přichází velkolepý a vznešený eschatologický závěr:

*Království, vladařská moc
a velikost všech království pod celým nebem
budou dány lidu svatých Nejvyššího.
Jeho království bude království věčné
a všechny vladařské moci
ho budou uctívat a poslouchat.*

Ještě než však dojde ke všem těmto velikým událostem spojeným s ustavením Kristova pozemského Království, je třeba už dnes zvonit na poplach a burcovat, probouzet a povzbuzovat lidi, aby dokázali se oprostít od svého dvojrozměrného života a konečně pohlédnout vzhůru. Aby v co největším počtu lidských srdcí opět ožily velké křesťanské hodnoty a připravily je k hluboké duchovní proměně v onoho *nového člověka* sv. Pavla.

Ale nemějme starosti. To sám Duch Svatý začne rozhoupávat všechny zvony světa, protože nastanou veliké chvíle, kdy bude třeba odklidit Starý svět, tentokrát už poslední, a učinit místo *Novému světu*, také už poslednímu, neboť ho budeme stavět na samém zápraží *Věčnosti*.

A proto už dnes, hned teď, právě v této chvíli přijdeme Duchu Svatému na pomoc a spolu s ním rozhoupejme kdejaký zvon.

Není právě v tom nové a veliké poslání Evropy?

D o s l o v

Docela nakonec mi, milý čtenáři, dovol tuto docela malou osobní vzpomínku:

Měl jsem to štěstí, že vůbec poprvé mi z biblické dějepřavy, ještě jako docela malému chlapci, čítala moje maminka, žena prostá a bez vyššího vzdělání, která nic nevěděla o moderní racionalistické exegezi a novodobých výzkumech, a tak mi biblické dějiny vysvětlovala docela prostě, jednoduše.

Totéž se dalo i na obecné škole, kde naše katechetka nám týmiž prostými slovy vštěpovala do hlav tyto jedinečné pravdy.

Později jsem ovšem jako mladý muž začal horlivě studovat známá osvícená a racionalistická díla i kdejakou knihu o moderní vědě; sám jsem se tak stal názorově „moderní“, uvěřil v evoluci a k vůře svého dětství jsem se ke svému velkému neprospěchu obrátil zády. Ba styděl jsem se za ni.

Trvalo mi dlouhou řadu let, než jsem se prokousal četnými složitostmi novodobých, často nejasných a vzájemně si protiřečících názorů a postupně se orientoval i v moderních vědeckých teoriích, svým věřícím předkládaných jako sama pravda, nicméně jak jsem postupně zjišťoval, v ničem neprokázaných a ani neprokazatelných, protože jen hypotetických, žádnou pravdivou skutečností nepodložených.

A tak jsem tyto názory, které jsem dočasně přijal za své, začal důkladně revidovat, a v důsledku toho i zjišťovat, že jsou vlastně jen pouhou novodobou mytologií, byť zručně hlásanou ze všech kateder. Načež jsem se krok za krokem začal pokorně navracet k oněm starým pravdám mé maminky a paní katechetky z obecné školy.

Oběma proto z celého srdce dodatečně, vždyť jsou už obě na pravdě Boží, z celého srdce děkuji, neboť mi neobyčejně posloužily při mé „cestě zpátky“. Díky jim měl jsem se kam navrátit a staré pravdy konečně uvidět novými, poučenými očima.

Autor

OBSAH

Předmluva	7
První kapitola EVOLUCE PROTI GENESI	9
<i>Vznik protikřesťanské ideologie. Nástup přírodovědců. Přechod k deismu. Vědecká ideologie. Hledání pravdy. Ateismus je nemyslitelný.</i>	
Druhá kapitola STŘET S PANTEISMEM	35
<i>Návrat k řeckým modelům vesmíru. Panteistická metafyzika. Teorie pulzujícího vesmíru. Přelom v myšlení. Ani panteismus není myslitelný.</i>	
Třetí kapitola SVĚDECTVÍ ZEMĚ	60
<i>Jak vznikají naplaveniny? Země není stará. Cuvier měl pravdu. Božská geografie. Egejská katastrofa. Platónova Atlantida.</i>	
Čtvrtá kapitola ŘÁD TVORBY	85
<i>Recitativ o stvoření světa. Trojdílnost konceptu tvorby. Řád vzestupné tvorby. Řád míry, váhy a počtu. Časnost a věčnost.</i>	
Pátá kapitola JAK TO VŠECHNO BYLO	103
<i>Adam a prvotní hřích. Země po Pádu. Co našla archeologie. Nový počátek. Vyvolený národ. Čas národů.</i>	
Šestá kapitola ZÁPAS DVOU OBCÍ	130
<i>Vláda Hadorova. O dvou obcích. Kristovo pozemské Království. První základy. Po výstupu z katakomb. Vznik herezí. Zánik starého Říma.</i>	

Sedmá kapitola
STAVITELÉ KŘESŤANSKÉ EVROPY
Budování základů. Poměr duchovní a světské vlády.
Návrat k eschatologickému myšlení. Kritická doba.
Světová revoluce začala v Čechách.

Osmá kapitola
VEDENÍ SE ZMOCNIL HUMANISMUS
Revoluce pokračuje. Vznik kapitalismu.
Nové politické modely. Národní mesianismus.
Tajné struktury usilují o moc.

Devátá kapitola
NEKLAMNÁ ZNAMENÍ KRIZE
Návrat eschatologie. Fatimský přelom. Revoluce a války.
Všeobecná apostáze. Boj o Řím. Návrat Židů.

Desátá kapitola
BOJ VRCHOLÍ
Kultura smrti. K nové totalitě.
Ideologie anticivilizace. Prostředky masové manipulace.
Nová naděje.

Doslov

OD TÉHOŽ AUTORA

Eseje:

ZÁPAS O NOVÝ SVĚT – rozprava o smyslu dějin
CIVILIZACE LÁSKY – druhá rozprava o smyslu dějin
VĚDA A VÍRA – kritika vědeckého evolucionismu

Poezie:

VOLÁM VÁS, BRATŘÍ – kniha básnických elegií
DEN SVATÉ BRIGITY – dramatický příběh velkého obrácení

Mariánský cyklus:

MARIIN NEBEKLÍČ – duchovní naučení a modlitby
DĚVEČKY BOŽÍ – životy mariánských vizionářek
MARIA... Mariánská zjevení a poselství lidem 20. století
NA PRAHU KRISTOVA KRÁLOVSTVÍ
POSELSTVÍ LÁSKY Z LITMANOVÉ
VŠUDE ZNÍ MARIIN HLAS
JEŽÍŠOVO A MARIINO SRDCE
MARIA, MYSTICKÁ RŮŽE
PEKLO EXISTUJE
PŘIJĎ, DUCHU SVATÝ

Překlady – výběry z Marie Valtorty:

ŽIVOT PÁNA JEŽÍŠE
ŽIVOT PANNY MARIE

František Press
ZVONY NAD EVROPOU
Redakční spolupráce
Lucie Pressová
Jazyková redakce
PhDr. Klára Chlupová
Vydalo
Mariánské nakladatelství
Rybkova 7, 602 00 Brno
L.P. 2002
jako svou 23. publikaci
Z písma Palatino vytiskla
Tiskárna EXPO DATA-DIDOT, spol. s r.o.
Langrova 43, 627 00 Brno – Slatina

ZVONY NAD EVROPOU, volně navazující na dvě předchozí rozpravy **ZÁPAS O NOVÝ SVĚT A CIVILIZACE LÁSKY**, přináší soubor současných vědeckých důkazů o neudržitelnosti evolucionistické ideologie, ať už ateistické či panteistické. Dnešní poznatky naopak prokazují, že do naší Země je vepsáno svědectví o platnosti křesťanského stvořitelského názoru, tak jak je doložen Biblií a zejména její knihou Genese. S ní jsou v souladu všechny geologické, archeologické a antropologické nálezy o prvním osídlení Země, o celosvětovém kataklysmatu Potopy i o židovském Exodu, spojeném s rozsáhlou egejskou katastrofou. V dalším jsou sledovány dějiny Izraele a křesťanských národů, a to zejména z hlediska jejich postupného eschatologického dovršování, odehrávajícího se ve znamení zápasu sil Dobra se silami Zla, který v nové době započal cyklem světových revolucí a který vrcholí právě dnes, v době uskutečňování globální světové vlády a posledních střetů, po nichž mocenské síly „Pozemské obce“ budou definitivně poraženy a odklizeny, aby uvolnily místo k ustavení civilizace lásky.

Autor publikace, nar. 9.1. 1932 v Brně, je původním povoláním architekt. V letech 1958–69 byl vědeckým pracovníkem Výzkumného ústavu výstavby a architektury v Brně, po roce 1968 odtud musel odejít pro své politické aktivity a od té doby jako architekt-urbanista ve svobodném povolání zpracovával pro krajské a okresní výbory v českých zemích i na Slovensku urbanistické studie osídlení a životního prostředí. V roce 1990 v Brně založil Mariánské nakladatelství a od té doby se věnuje nezávislé publicistické činnosti, během níž vydal 15 původních knih a několik překladů. V letech 1995–2001 vydával dvě periodika – Na Konci časů a Nové srdce.